

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı

6 Mart 2018 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A)KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2137)
(Alt komisyon metni)

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, (2/2137) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Çorum Milletvekili Tufan Köse'nin, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, (2/2137) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde ve bir önceki toplantıda yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Afrin'de şehit düşen Jandarma Uzman Onbaşı Fuat Demir'e Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine, Muğla ve Türkiye'ye başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

4.- Yozgat Milletvekili Yusuf Başer'in, Afrin'de şehit düşen Jandarma

Uzman Onbaşı Fuat Demir'e Allah'tan rahmet, aziz millete ve Muğla'ya başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Başkan Vekili Abdurrahman Öz'ün, İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in (2/2137) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Oturum Başkanı Başkan Vekili Abdurrahman Öz'ün, Komisyon üyeliğine seçilen Iğdır Milletvekili Mehmet Emin Adıyaman ve Bitlis Milletvekili Mizgin Irgat'a hayırlı olsun dediğine ilişkin açıklaması

3.- Oturum Başkanı Başkan Vekili Abdurrahman Öz'ün, Afrin'de şehit düşen Jandarma Uzman Onbaşı Fuat Demir'e Allah'tan rahmet, Muğla Milletvekili Akın Üstündağ'a, Muğla'ya ve tüm millete başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

ANAYASA KOMİSYONU

5'inci Toplantı

6 Mart 2018 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Anayasa Komisyonu saat 14.05'te açılarak dört oturum yaptı.

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2137) alt komisyon metni üzerinden maddelerinin görüşmelerine devam edildi.

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, (2/2137) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Çorum Milletvekili Tufan Köse, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, (2/2137) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde ve bir önceki toplantıda yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Oturum Başkanı Başkan Vekili Abdurrahman Öz,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in (2/2137) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Komisyon üyeliğine seçilen Iğdır Milletvekili Mehmet Emin Adıyaman ve Bitlis Milletvekili Mizgin Irgat'a hayırlı olsun dediğine,

Afrin'de şehit düşen Jandarma Uzman Onbaşı Fuat Demir'e Allah'tan rahmet, Muğla Milletvekili Akın Üstündağ'a, Muğla'ya ve tüm millete başsağlığı dilediğine;

Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Afrin'de şehit düşen Jandarma Uzman Onbaşı Fuat Demir'e Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine, Muğla ve Türkiye'ye başsağlığı dilediğine,

Yozgat Milletvekili Yusuf Başer, Afrin'de şehit düşen Jandarma Uzman Onbaşı Fuat Demir'e Allah'tan rahmet, aziz millete ve Muğla'ya başsağlığı dilediğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 23.53'te toplantıya son verildi.

6 Mart 2018 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)

SÖZCÜ : Mustafa KÖSE (Antalya)

KÂTİP : Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

(Oturum, Başkan Vekili Abdurrahman ÖZ tarafından açıldı)

BAŞKAN – Anayasa Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli katılımcılar, teklifin ilk imza sahipleri, toplantımıza teşrif eden milletvekili arkadaşlarımız ve yazılı basınımızın değerli mensupları; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Anayasa Komisyonunun 26’ncı Yasama Dönemi 22’nci toplantısını açıyorum.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A)KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin (2/2137) (Alt komisyon metni)

BAŞKAN – Bugünkü toplantı gündemimiz, 27 Şubat 2018 tarihinde görüşmeye başladığımız Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı ve İzmir Milletvekili Binali Yıldırım, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı ve Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 milletvekili tarafından hazırlanan (2/2137) esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’dir.

Hatırlayacağınız üzere, bir önceki toplantımızda alt komisyonun kabul ettiği metnin 9’uncu maddesini görüşerek kabul etmiş, 10’uncu maddesini okutmuştuk ve müzakerelere başlamadan önce toplantımıza ara vermiştik. Dolayısıyla bugün kaldığımız yerden yani 10’ucu maddenin müzakerelerinden devam edeceğiz.

10’uncu maddede söz almak isteyen Sayın Muharrem Erkek.

Siz ne kadar süre konuşacaksınız Sayın Erkek?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – On beş, yirmi dakikayı geçmez.

BAŞKAN – Şöyle: Biz normalde beş dakika belirliyoruz, beş dakikada bir kapatmayın diye... Mesela, siz sözcü olduğunuz için süre koymayacağım. Diğer arkadaşlarımıza da beş dakika süre koyuyoruz ama aşmalarında da itiraz etmiyoruz, sadece bir hatırlatma babında.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ben diğer maddelerde konuşmayacağım zaten. Ziyaretler olduğu için ayrılmak zorunda kalacağım.

BAŞKAN – Tamam, on beş dakikaya ayarlıyoruz.

Buyurun Sayın Erkek.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, basınımızın değerli temsilcileri; 10'uncu madde, "zarfların açılması, oyların sayım ve dökümü" başlıklı madde. İçeriğinde tabii, ittifak yapan siyasi partilerin bulunması hâlinde onlarla ilgili oyların dağılımı ve çok önemli hususlar var. Aslında ittifak maddesi de diyebiliriz.

Öncelikle şunu vurgulamak istiyorum: Seçimlerde ittifaklar tabii ki yapılabilir. İttifaklar niçin yapılır? Seçimlerin temel amacı nedir? Seçimlerin temel amacı, temsilde adaletle birlikte yönetimde istikrarı sağlamak yani seçim sonucunda sağlıklı, güçlü, iyi çalışabilecek, hizmet edebilecek bir hükûmetin çıkması, seçim sonucunda bir Hükûmetin oluşması; seçimlerin temel amaçları bunlar.

Şunu yine vurgulamak istiyoruz, tutanaklara geçmesi açısından, tekrar açısından çok çok önemli: Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde artık ilk genel seçimden sonra hükûmet Parlamento dışından oluşacak yani Meclisin içinden çıkmayacak yani yönetimde istikrar diye bir sorun yok, seçilecek Cumhurbaşkanı, yürütmenin başı yani hükûmet. Atayacağı bakanlar Meclisin onayına tabi değil, atayacağı bakanlar için güvenoyu söz konusu değil. O yüzden niçin biz temsilde adaletten korkuyoruz, niçin demokrasimize böyle bir teklifle ağır bir darbe indiriyoruz? İttifak yapılabilir ama nasıl yapılması lazım? Öncelikle yüzde 10 barajının kaldırılması lazım ve ittifak içindeki oyların dağılımının ve illerde milletvekillerinin dağılımının da adalet temelinde olması lazım. Avrupa örnekleri veriliyor çok sık, yine hatırlatmak istiyorum, Avrupa örneklerinin tamamında hükûmetler Meclisin, Parlamentonun içinden çıkıyor ama bizde durum farklı. Avrupa'da bazı uygulamalarda tercihli oy kullanmak mümkün, bazı uygulamalarda ittifaka giren partiler tek listeye katılıyorlar, tek liste.

Şimdi, burada görüyoruz ki ittifakın içindeki her siyasi parti kendi milletvekili listelerini verecek ama illerde milletvekilleri dağıtılırken partilerin aldığı oylar değil, ittifakın toplam oyu, ittifak tek bir partiymiş gibi milletvekilleri dağılımı yapılacak. Bir örnek vereyim, çok basit bir örnek, tutanaklara geçmesi açısından. Bizler zaten bu konuşmaları tarihe not düşmek adına yapıyoruz çünkü illerde incelenecek, kim ne demiş, neleri geçirmişiz bu Meclisten, bu komisyonlardan; o yüzden bu konuşmalar çok çok önemli. Kimler temsilde adaletin yanında olmuş, kimler demokrasinin yanında olmuş, onun için bu konuşmalar önemli. Bir ilde diyelim 1 milletvekili çıkıyor, 3 parti seçime girdi, 1'inci parti 100 bin oy aldı, 2'nci parti 80 bin oy aldı, 3'üncü parti 30 bin oy aldı. 80 bin ile 30 bin oy alan parti ittifak yaparsa bu teklife göre, bu sisteme göre o 1 milletvekiline, 80 bin artı 30 bin eşittir 110 bin olduğu için 1'inci parti, 100 bin alan parti değil, 2'nci ve 3'üncü parti o 1 milletvekilini alacak; o 1 milletvekili de, o ittifakın içinde 2'nci partiye 80 bin oy alan partiye gidecek. Eğer bu adaletliyse buna "evet" deyin. Ne olması gerekir peki? İttifaka giren partiler ayrı ayrı milletvekili listelerini verdikleri için -bakın tek listeye girseler sorun yok- partilerin aldıkları oylar belli, ittifakın oyları belli, ittifakın oylarının dağılımının nasıl yapılacağı belli. İşte bu dağılım yapıldıktan sonra illerde milletvekilleri dağıtılırken her partinin o aldığı oya göre dağılım yapılmalı. Çünkü bu sistemde ittifak tek listeye seçime girmiyor. Onun için adalet diyoruz. İstikrarı sağlamak istiyorsanız, demokrasiyi kuvvetlendirmek istiyorsanız adalet gerekir. İstikrar adaletle mümkündür; onun için bu örneği verdim.

Referandum sürecinde, 16 Nisan 2017'den önce Cumhuriyet Halk Partisi olarak hep şunu yüksek sesle söyledik -doğruyu söylediğimiz- dedik ki: "Bakın, sizin bu getirdiğiniz sistemin dünyadaki demokratik başkanlık sistemleriyle bir benzerliği yok, bu Afrika'daki, Orta Asya'daki hiper başkanlık dediğimiz, patronlu başkanlık sistemlerine benziyor. Oralarda demokrasi yok, bunun fren-denge mekanizmaları yok ve bu sistem yürürlüğe girerse, evet çıkarsa bundan sonra Türkiye'de koalisyonlar olmak zorunda. Bu sistem koalisyonları mecbur kılar." Bunu, referandum sürecinde, tartışmalarımızda, komisyonda, Genel Kurulda, televizyon programlarında, meydanlarda, kahvehanelerde her yerde söyledik. Millete doğruyu söylemediniz, siz dediniz ki: "Koalisyonlar bitecek, artık istikrar netleşecek

ama artık koalisyon olmayacak.” Biz de dedik ki: “Hayır, bu sistem asıl koalisyonları doğurur. Bu sistem asıl koalisyonları yaratır.” İşte Güney Amerika örnekleri ortada. Güney Amerika’daki başkanlık sistemlerinin tamamına yakını koalisyonlarla yönetiliyor. Neden? Çünkü bu sistemde başkan seçilebilmek için, cumhurbaşkanı seçilebilmek için bakanlıkları dağıtmak zorundasınız; bu bir koalisyondur, dünyadaki örnekleri de budur. Amerika örneği: Amerika’da sistem iki parti üzerine kurulduğu için durum farklıdır. Ve bizim dediğimiz çıktı. Bakın, şu anda ittifak görünümü bir koalisyonla karşı karşıyayız. AK Parti, MHP, Büyük Birlik Partisi koalisyon yapıyorlar, Saadet Partisini de katmak istiyorlar, bakanlıklar teklif ediliyor, milletvekilliği teklif ediliyor. Bu, çok açık bir koalisyondur. Biz bunu söyledik, bu sistem yürürlüğe girerse siz koalisyonlar olmayacak diye “evet” istediniz milletten, millet de size inandı, “evet” dedi. Biz de dedik ki: “Evet çıkarsa asıl koalisyonlar dönemi o zaman başlar.” Koalisyon tartışması tabii ki ayrı bir tartışma. Almanya İkinci Dünya Savaşı’ndan beri koalisyonlarla yönetiliyor. Parlamenter sistem Avrupa’nın da en büyük ekonomik gücü. O ayrı bir tartışma konusu. Türkiye’de 1995 yılında, 2001 yılında en köklü demokratik Anayasa değişiklikleri yapıldı, reform niteliğinde, ikisinde de koalisyon hükümetleri vardı, 1995, 2001. Sizin döneminiz tek parti dönemi, istikrar dediğiniz, güçlü iktidar dediğiniz dönem. 2010 Anayasa değişikliklerine bakın, son Anayasa değişikliklerine bakın, demokratik anayasa değişiklikleri değil suistimalci anayasa değişiklikleri olarak nitelenen Anayasa hukukçularının, bu ülkenin en değerli anayasa hukukçularının suistimalci anayasa değişikliği denen değişiklikler işte güçlü tek parti dönemlerinde geldi. Neden suistimalci diyorlar? Kuvvetler ayrılığını ortadan kaldırdığı için, egemenliği şahısileştirdiği için ve şu anda da görüyoruz ki “devlet benim” diyor. Evet şimdi bu maddede de, temelinde bu maddenin ittifak olduğu için bunları paylaşıyorum, inandığım için paylaşıyorum. Referandum sürecinde de bunları yüksek sesle söylüyorduk. Şimdi ittifak görünümü koalisyonlar daha seçimden önce oluştu ve oluşacak. Bu sistem zaten koalisyonlara gebe bir sistem, biz bunu söylüyorduk ve söylediklerimiz de çıktı. Çünkü başkanlık sistemlerinde, dünyadaki örneklerine de bakın, bunları görürsünüz ve en önemlisi baraj. Referandum sürecinde yine AK PARTİ’nin çok değerli yetkilileri, Anayasa Komisyonu Başkanımız Sayın Şentop da, ki değerli bir hocadır, Sayın Burhan Kuzu da, Başbakan da birçok kez barajın kalkacağını ya da sembolik olarak bir ya da ikiye indirileceğini söyledi. Çünkü Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde baraj niye olsun ki? Hükümet dışarıdan oluşacak. Bırakın tüm siyasi partiler, düşünceler Mecliste temsil edilsin. Bir siyasi parti çok düşük bir oy alsa bile genel başkanı o düşüncüyü, o partiyi parlamentoda temsil etsin. Bu, toplumda diyalogu, uzlaşmayı, hoşgörüyü de artırır, kutuplaşmaları da giderir. Baraj neden? Niçin biliyor musunuz? Maalesef bunu üzümlere söylüyorum, bizim tespitimiz... Çünkü şu getirdiğiniz teklif onu gösteriyor. Hiç baraj sorunu olmayan iki parti var Türkiye’de şu anda, AK PARTİ ve Cumhuriyet Halk Partisi. Ama iktidar barajı kaldırmak yerine, ki baraj 12 Eylül darbe hukukunun getirdiği bir demokrasi ayıbıdır ve biz bu ayıpla gidiyoruz, 12 Eylül darbe hukukunu mevzuatımızdan arındırmak yerine 12 Eylül darbe hukukunun getirdiği düzenlemelerle gidiyoruz. Maalesef şu anda iktidar barajı şantaj olarak kullanıyor. Cumhurbaşkanlığı seçiminde istediğini elde edebilmek için barajı aşması mümkün olmayan partilere “Sen benim yüzde 50 artı 1 almamı sağla, ben de sizi Meclise taşıyayım.” diyor. Barajı şu anda Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilen sistemde hiç kimse savunamaz. Çünkü parlamenter sistemde hükümetler Meclis içinden çıktığı için baraj tartışılıyordu 3 mü olsun, 2 mi olsun, 5 mi olsun. 10 yine kabul edilebilir bir şey değildi ama bir baraj, makul oranda bir baraj öngörülebilir parlamenter sistemde. Ama Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde baraj niye var, niye barajı kaldırmıyoruz? Milletvekili Seçimi Kanunu’nda yapılacak basit bir değişiklikle bunu niye kaldırmıyoruz? Bizim ana muhalefet partisi olarak barajın kaldırılmasıyla ilgili teklifimizi İç Tüzük 35 uyarında niye bu teklifle birlikte görüşmüyoruz? Siyasi Partiler Kanunu’nda ve Seçim Kanunu’ndaki

diğer değişiklikleri bunlarla ilgili olduğu hâlde, bağlantılı olduğu hâlde niye birleştirip görüşmüyoruz? Amacımız daha iyi bir Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunu, daha güçlü bir demokrasi değil demek ki. Amacımız iktidarı nasıl yaparız da elimizde tutarız.

Temsilde adalet. Bu madde açıkça anayasaya aykırı çünkü temsilde adaleti zedeliyor. Temsilde adalet Anayasa'mızın 67'nci maddesinde güvence altına alınmış önemli bir ilke. Ama temsilde adaleti de yok ediyoruz. Çünkü teklifte oyların dağılımına ve milletvekillerinin dağılımına baktığımızda bunu açık ve net görüyoruz. Tek listeyle girin o zaman sorun yok, iki listeyle, ayrı ayrı listelerle giriyorsanız milletvekillerinin dağılımının hesabında böyle bir durum olmamalı. Amacımız iktidarı sürdürmek değil ki, siyasetin amacı bu değildir, siyasetin amacı gerçekten topluma hizmetse, demokrasiyi güçlendirmekse adalet temelinde, ilkeler temelinde ittifakları sağlayacak düzenlemeleri yapmamız lazım. Bizim aslında bu şansımız var Komisyonunda ama bunu gerçekleştiremiyoruz çünkü alt komisyondaki çalışmalardan da anlaşıldı ki noktası, virgülü değişmeden bu teklif Genel Kurula gidecek, Genel Kuruldan da geçecek ama ne olursa olsun biz hem seçim güvenliğiyle ilgili hem de temsilde adaletten tutun da her açıdan demokrasinin güçlenmesi için mücadelemizi tüm siyasi partilerle, sivil toplumla, halkla birlikte yürüteceğiz. Onun için bu maddenin değişmesini, tekliften çıkarılmasını ya da yeniden düzenlenmesini talep ediyoruz. Yönetimde istikrar, temsilde adalet gibi ilkelerle hiç bağdaşmayan bir düzenlemeyle karşı karşıyayız diyorum, teşekkür ediyorum. Düşüncelerimi bu şekilde paylaştım.

Yine tekrar ediyorum, ittifaklar yapılabilir, seçimlerde ittifaklar olabilir ama temelinde adalet olmak şartıyla. Seçmen iradesine, milletin iradesine gerçekten saygımız varsa bu iradenin de en yüksek oranda Meclise yansması için, egemenlik Meclis tarafından oluşuyorsa, Mecliste oluşuyorsa, egemenlik kayıtsız şartsız milletinse ve o Mecliste o irade oluşuyorsa bırakın seçmenin iradesi, millî irade Parlamente'ya yansın. Bu barajı kaldırarak da bunu sağlayabiliriz. OHAL'i kaldıralım, barajı kaldıralım, ittifaklar yapalım, Mecliste temsilde adaleti sağlayalım çünkü Türkiye'nin en büyük sorunu bu diyorum.

Teşekkür ediyorum. Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Erkek, ben teşekkür ediyorum.

Söz talep eden Sayın Markar Eseyan.

Buyurun Sayın Eseyan.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli üyeler; kısaca, Sayın CHP'li hatip Muharrem Bey'in söylediği birkaç şeye kendi görüşümü eklemek istiyorum. Burada 16 Nisan referandumunda hepimiz kendi tezlerimizi anlattık ve burada, bu tezlerde şüphesiz tezlere inanıyorduk. Burada Sayın Muharrem Bey'in ifade ettiği “Aslında koalisyon yok deniyordu, aslında fevkalade bu düzenlemede bir koalisyon ortaya çıkıyor.” düşüncesini reddediyorum. Orada çok önemli bir detay kaçırılıyor, o yüzden konuşma ihtiyacı hissettim. İttifak koalisyonla aynı şey değildir. Türkiye’de, Türkiye demokrasisinde geçmişte de maalesef ciddi anlamda zaafı nereden olan, seçmeni kandırma noktasında dahi bazı uygulamalara -Güneş Motel gibi- pek çok uygulamalara maruz bırakmış, siyaseti de aslında itibarsızlaştırmış bir ciddi sorunun çözülmesini sağlamıştır Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi. Burada şu anki fiilî durumda bir, bir buçuk sene öncesinde iki parti -bu AK PARTİ ve MHP şu anda, yarın X partisi Y partisi olur- seçmene karşı son derece şeffaf, sarıh bir şekilde kurallarını, prensiplerini ortaya koyarak ve şimdi de yaptığımız kanun içinde yer alan parçasıyla bir kanuni zemine de kavuşturarak kendi seçmenine ve Türkiye'nin 81 milyon vatandaşına bunu deklare etmektedir ve bu durumda yeni sistemde tek kişilik bir hükümet olduğuna göre burada bir koalisyon söz konusu değildir, bir ittifak söz konusudur ve seçmen

bu ittifaka önceden haberdar olarak 2019 seçimlerinde oy verecektir. Koalisyon dediğiniz şey çok daha farklı bir meseleydi, seçmenler sandığa gittikleri gün itibarıyla ortaya hangi hükûmetin çıktığına emin olmadan evlerine dönmekteydi, daha sonra aslında hiç hazzetmedikleri bir parti ile oy verdikleri kendi partilerinin koalisyon yapma durumunda kaldığını görmüşlerdi, görmekteydiler ve dolayısıyla burada bir demokrasi açığı, bir demokrasi kaybı ortaya çıkmıştı. Dolayısıyla beyefendinin söylediği “Koalisyonla ittifak aynı şeydir, ittifak görünümlü koalisyon devam ediyor.” noktasında çok radikal bir fark vardır, bunu ifade etmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Eseyan, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, öncelikle Komisyon üyesi arkadaşlarımıza söz vereceğiz. Süreyi de beş dakika olarak başlatıyoruz konuşma başladığında. Beş dakikayla sınırlı değil ama Komisyonda verimliliği sağlamak adına -ben yeni gelen arkadaşlar için bunu söylüyorum- ona da dikkat ederseniz verimli bir çalışma yapmış oluruz.

Söz talep eden...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkanım, özür dilerim, zaten planlamada perşembe günü biteceği...

BAŞKAN – Tamam tamam. Tamam ama yani...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sınırlama çok uygun değil.

BAŞKAN - Sınırlamıyoruz ama yani zaten birçok...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Komisyon dışındaki milletvekillerimiz için tabii ki.

BAŞKAN - Tabii yani onu söylüyorum. Şimdi arkadaşlarımız yeni geliyorlar, haklı olarak onlara da söz verme gayretinde oluyoruz ama bilinmesinde fayda var, Komisyonumuzun böyle bir uygulaması var, süreye de oradan bakabilirler.

Söz talep eden Komisyon üyesi Sayın Dora.

Sayın Erol Dora, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de hepinizi öncelikle saygıyla selamlayarak konuşmama başlıyorum.

Bu maddeyle sandıklara ait oy sayım döküm cetvelinin sonuna ittifak yapan parti varsa ittifaklarının isimlerinin de yazılması öngörülmektedir. Maddeyle ayrıca oy pusulalarında ittifaklar kısmına basılan oylardan hangilerinin geçerli olacağı düzenlenmektedir. Burada öncelikle belirtmeliyiz ki, oy pusulalarının biçimi ve oy kullanma şekli, kurulacak ittifak lehine, ittifak kurmadan seçime girecek partilerin ise aleyhine olacak şekilde değiştirilmektedir. Teklifte yer alan biçim, oyların sayımını, hesaplanmasını, özellikle ittifak ederek seçime katılan siyasi partilerin her birinin aldıkları özgün oy sayısını belirlemeyi zorlaştırmaktadır. Bu düzenleme oy pusulasında ittifakla seçime katılan partiler ve seçime ittifaksız katılan partiler ile bağımsız adaylar arasında eşit oran ve eşit hüküm esasını gözetmemektedir. Örneğin ittifaka giren X partisi ile Y partisi yan yana yazılacak ve bu ittifak eden partilere ayrılan alan diğer partilere ayrılan alandan çok daha geniş ve belirgin bir yer kaplayacaktır. Diğer taraftan seçimlere ittifak yapmaksızın katılacak olan partilerin oyları sayılırken oy mührünün o partiye ayrılan sütunun dışına taşması hâlinde bu oy geçersiz olarak kabul edilecek iken buna karşın ittifak yaparak seçimlere katılan partilere ayrılmış olan sütun içerisinde herhangi bir yere rastgele basılacak oyların geçerli kabul edilmesinin önü açılmaktadır. Böylelikle siyasi partiler arasında ve dolayısıyla yurttaş iradesinin sandığa yansımaları noktasında bir adaletsizliğe yol açılmakta

ve bu adaletsizlik yasalaştırılmak istenmektedir. Bir başka ifadeyle ittifak ederek seçimlere katılacak olan partilerin geçersiz oy kaygıları âdeta sıfıra indirgenmektedir. Bu hesaplama şekli adaletsizliğe yol açacağı gibi ittifak ederek seçime katılacak partiler lehine haksız bir kazanca da yol açmaktadır. Bu noktada önerimiz şudur: Seçimlere katılan partilerin almış oldukları oylar ayrı ayrı olmak üzere sandık sayım döküm cetveline işlenmelidir. Daha sonra bu oy sayım döküm cetvellerinin neticesinde oluşan sandık tutanakları ilçe seçim kurullarında birleştirildikten sonra ittifak eden partilerin almış oldukları toplam oylar ya ilçe seçim kurullarında veya il seçim kurullarında il bazlı tutanak birleştirme işlemi esnasında hesaplanmalıdır. Böylece seçimlere eşit koşullarda girmeleri gereken partilerin almış oldukları oyların hesaplanması, sayılıp dökülmesi süreçlerinde ortaya çıkabilecek adaletsizliğin büyük ölçüde önüne geçilmiş olacaktır. Bir başka bir ifadeyle olması gereken; oy pusulalarının ve sayım döküm cetvellerinin şekil ve biçiminde herhangi bir değişiklik yapılmadan ittifaka giren partilerin aldıkları oyların sandık kurullarında değil il seçim kurullarında toplanarak hesaplanmasıdır. Aksi takdirde öngörülen uygulama siyasi partilerin eşit koşullarda yarışma ilkesine aykırılık teşkil edecektir. Bu gerekerlerle bu maddenin bu hâliyle kabul edilmesini doğru bulmuyoruz ve eşitlik ilkesi çerçevesinde düzenlenmek üzere teklif metninden çıkarılmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAşKAN – Sayın Dora, teşekkür ediyorum.

Sayın Uğur Bayraktutan, buyurun.

UğUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bir cenaze nedeniyle dün ben burada olmadığım için bu maddede biraz fazla konuşayım, diğerlerinde yine normal süreye uymaya çalışayım.

BAşKAN – Başınız sağ olsun tekrar.

UğUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – şimdi öncelikle şunu ifade edeyim: Seçim kanunlarıyla alakalı düzenlemelerde –ki bu bir anlamda maçın kurallarıdır- maçın kurallarını belli eden düzenlemelerde mataki rakiplerin hepsinin ortak bir noktada buluşması, bir konsensüs noktasında buluşması olması gereken bir şeydir, ideal hukukta gereken budur ama ne yazık ki seçim kanunlarında bile, böyle bir düzenlemede muhalefet şerhi verilen Anayasa Komisyonundaki bu görüşmeler bize göre baştan eşyanın tabiatına aykırıdır; önce onu ifade etmek istiyoruz.

Bu düzenleme, herhangi bir düzenleme değildir. Örneğin bir vergi kanununda, İcra ve İflas Yasası’nda, Ticaret Kanunu’nda bir düzenleme olur, muhalefetin şerh koymasını anlayabiliriz ama biraz önce de ifade ettiğim gibi, maçın kurallarını belirleyen bir düzenlemeyle ilişkin bu hususta eğer masanın etrafında oturanlarda ortak bir noktada buluşma kaygısı varsa bu bize göre baştan sakattır, burada bir eksiklik vardır. Bunu öncelikle tutanaklara geçmesi açısından Komisyon üyelerimizle paylaşmak isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Anayasa’nın ilgili maddesinde, 67’nci maddesinde seçimlerin nasıl yapılacağına ilişkin seçim kanunlarına, özellikle 298’e atıf yapan düzenlemeler vardır ve temel kurallarımız şudur: Nedir? Serbest seçim, genel kurallar, eşitlik, açık tasnif. Bu konu da seçimlere ilişkin, adil bir seçimin nasıl yapılacağına ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Buna ilişkin tereddütler de bugüne kadar... 67’yi sakat duruma getiren, yaklaşık otuz yıllık bir süredir, 12 Eylöl 1980’den bugüne kadar gelen yüzde 10 seçim barajıyla alakalı düzenleme ne yazık ki bizim bu 67’nci maddede ortaya konulan bu seçimlerin adil, genel olmasına ilişkin hükmü açıkça ihlal etmektedir. Buna ilişkin itirazlarımızı bir kere baştan ortaya koymalıyız.

16 Nisandaki halk oylamasında, bu halk oylamasına gidiliyorken Adalet ve Kalkınma Partisinin temel argümanlarından bir tanesi “Artık ülkede herhangi bir şekilde koalisyonlar dönemi sona erecek, bir anlamda parlamenter rejime nokta koyacağız ama her ne kadar hukuken olsa da bundan sonraki yapılacak düzenlemelerde yüzde 10 seçim barajı tarihe karışacaktır ve böyle bir seçim barajı ihtiyacı olmayacaktır.” Bu şekilde bir defakto durumun önümüzdeki süreç içerisinde gerçekleşeceğine ilişkin öngörülerde bulundu Adalet ve Kalkınma Partisi. Ama şimdi geline noktada görüyoruz ki adına her ne kadar “ittifak” denilsede yüzde 10’luk seçim barajını aşabilmek için her iki parti arasında bir anlamda ittifak, bizim gördüğümüz kadarıyla “koalisyon” dediğimiz şeyler seçimlerden sonra yapılır ama buradaki tabloda seçime girmeden önce de hukuki veya fiili bir koalisyon yaratılmaya çalışılıyor.

Şimdi, bir konu yasaya uygun olabilir, o konuda bir tereddüt yok; bir husus kanuna uygun olabilir, o konuda tereddüt yok ama bir hususun kanuna uygun olması onun aynı zamanda hukuka uygun olduğu anlamına gelmemektedir; öncelikle onu ifade etmek istiyorum. Neden? Buradaki sıkıntıların içerisinde birkaç şeyi sizlerle paylaşmak istiyorum. Bunlardan bir tanesi, işte daha önceki maddeler içerisinde söz konusu olan, özellikle biraz önce 67’nci maddede ifade etmiş olduğum aykırılıklar, yine İnsan Hakları Sözleşmesi’nin ilgili maddeleriyle alakalı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kendi içtihatlarına uygun görmediği, yasal mevzuatına uygun görmediği yüzde 10 barajıyla alakalı olaylar aslında bir iktidar için ittifak anlayışının ortaya konulduğu bir gerçeği de bir anlamda gözler önüne sermektedir. Bunu öncelikle paylaşmak istiyoruz.

Burada getirilen özellikle Anayasa değişikliğinin meşruluğu 6771’de yani 16 Nisandaki halk oylamasında açıkça yasaya aykırı olan mühürsüz oy ve zarf uygulaması şimdi yasal düzenlemeyle zorunlu olmaktan çıkarılmak istendiğine göre 16 Nisan halk oylamasında ciddi anlamda bir sorun vardır. Bunu önceki maddelerde konuşmadığım için bir anlamda bir not, kısa bir not olması anlamında paylaşmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, özellikle bu maddeyle alakalı, 10’uncu maddeyle getirilmek istenen şeylerden bir tanesi de....

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – ...milletvekiliyle alakalı kullanılacak oy pusulası ile Cumhurbaşkanlığına kullanılacak oy pusulasının aynı zarfa atılması, buna ilişkin zarf yöntemiyle alakalı birtakım düzenlemelerin getirilmesi.

Şimdi, 67’nci maddede çok açık bir şekilde seçimlere ilişkin genel kuralları ortaya koyuyoruz, seçimler ve halk oylamasının nasıl yapılacağını ve sonuna da bağlama yapıyorken de bunların mutlaka yargı yönetim ve denetimi altında yapılmasını öngörüyoruz; temel kural bu yani ilkeleri koyuyoruz, bunların yargı denetimi ve gözetimi altında yapılmasını da bir anlamda ilkeyi denetleme açısından anayasal bir yükümlülük, anayasal bir zorunluluk hâline getiriyoruz. Ama şimdi burada bir kere mevcut pusulaları ortaya koyuyorken bile en azından seçimde adaleti ortadan, eşitliği ortadan kaldırıyoruz. Niye? Çünkü ittifakla alakalı bir düzenlemeyi oraya getirdiğimiz zaman, en azından seçim pusulasına baktığımız zaman bir kere oradan başlıyoruz eşitsizliğe. Ama önce şunu ifade edelim: Baştan beri hem Komisyon sözcülerimiz hem partimizin sözcüleri bunu birçok kereler dile getirdiler, ben de bir kere daha dile getiriyorum. Bizim ittifak yapılmasıyla alakalı düzenlemeye “İttifak niye yapıyorsunuz, böyle bir şey olabilir mi?” filan diye böyle bir karşıtlığımız yok; önce onu ifade edelim ama böyle bir garabet düzenleme yok.

Buraya gelmeden evvel anayasa hukuku profesörleriyle -burada isimlerini vermeme gerek yok- görüştüm. “Benim yararlanabileceğim, özellikle bu düzenleme konusunda yararlanabileceğim herhangi bir şey var mıdır, akademik yayınlar anlamında bana bu şekilde yardımcı olabileceğiniz yayın önerebilir

misiniz?” diye kendilerine talepte bulundum ve çok ilginç bir cevap verdiler: “Biz de bu şeyi inceledik, buna ilişkin herhangi bir şekilde, dünyada herhangi bir yargı sisteminde böyle bir şey göremezsin, böyle bir örnek yok.” dediler. Hani “Türk tipi başkanlık” diyorduk ya, herhâlde bu da Türk tipi bir ittifak sistemi. Buna ilişkin bir düzenleme getirilmeye çalışılıyor.

Şimdi, yine o tarihte, 16 Nisandaki halk oylamasında çok iyi hatırlıyorum -yine bu Komisyona daha önceden gelmişti, Genel Kurul görüşmelerinde de bunları paylaşmıştık- ısrarla söylenen şuydu: “Efendim, yönetimde istikrar amaçtır ama öyle bir sistem çıkabilir ki Parlamentoda çok farklı da olsa çok ender de olsa Parlamento çoğunluğu A partisinde olabilir, Cumhurbaşkanlığında B partisinin gösterdiği aday olabilir, farklı bir yapı çıkabilir, denetim farklı olabilir.” şeklinde bazı ibareler kullanılıyordu. Aslında buna ilişkin düzenlemeler belki hemen arkasından getirilebilirdi ama şimdi gördüğümüz kadarıyla yasama ve yürütme birbirinden ayrı iki kurum, yasamanın başındaki kişi ile yürütmeyle alakalıyı, seçimde ikisini alıyoruz, bir torbanın içerisine atıyoruz. Bunun dünyada bir örneği yoktur yani bunu hukuken anlatmanın... Hangi mantıkla anlatıyorsunuz veya hangi saikle bu şekilde hareket ediliyor; bunu anlamakta güçlük çekiyoruz ama biz ne olduğunu biliyoruz. O da nedir? O da şudur: Kendinize göre, yönetimde istikrar anlayışıyla, işte önümüzdeki dönemi yeniden belirleme, bizim “siyasal münavebe” diye tarif etmiş olduğumuz, siyasal iktidarın değişmemesiyle alakalı, önümüzdeki modelle alakalı diyorsunuz ki: “Evet, Cumhurbaşkanı bu koltukta oturacak.” Ama psikolojik olarak da seçmene bir baskı yapılacak, denilecek ki: “Sen Cumhurbaşkanlığında eğer A partisinin adayına oy kullanıyorsan Parlamentoda da -çünkü artık işlevi olmayan bir Parlamento var- ona oy kullan.” Bu neye benziyor? Belediye başkan ve belediye meclis oylaması gibi bir olay yani yüzde 100 doğru olmasa da yüzde 90 belediye başkanı ile belediye meclisi birbiriyle örtüşüyor. Belediye başkanı hoşumuza gitmezse, belediye meclisi hoşumuza gitmezse yerel seçimlerde çok minimum bir ayrışma oluyor ama genelde o ortak paydayı yakalıyorsunuz.

Demek istediğim şu: Dünyanın hiçbir anayasa hukukunda, demokrasiyle yönetilen hiçbir ülkede herhangi bir şekilde bu şekildeki bir seçim sisteminde aynı sandığın içerisine, daha doğrusu aynı zarfın içerisine milletvekiline verilecek oy pusulası ile yürütme organının başı sayılacak Cumhurbaşkanına verilecek oy pusulası konulmaz.

Ben gerekçeye baktım, bu hangi gerekçe olabilir? Biz bunu anlıyoruz yani hani aklın arkasındaki niyet başka türlü. Bu niyetin ne olduğunu anlıyoruz ama gelinen tabloda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Başkanım, toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – ...bu, ne yazık ki bu gerekçeye açıkça yazılmamış; bunu bir kere öncelikle ifade etmek istiyorum. Buradaki aykırılık sadece Anayasa’nın biraz önce ifade ettiğim 67’nci maddesindeki genel ilkelere aykırılık değil, burada başka bir aykırılık daha var. Bizim baştan beri muhalefet ettiğimiz, her türlü yola başvurmuş olduğumuz Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu’yla alakalı 16 Nisanda bize göre problem olan, özellikle problem olan bu yasayla alakalı 6771’e bile aykırılık var gelinen tabloda. O da niye? Çünkü o zamanki seçim sistemiyle -bizim ileri sürmüş olduğumuz mühürle alakalı, esas temel noktamız, ayrışmamız oydu- o tarihte Yüksek Seçim Kurulunun yapmış olduğu hukuka aykırılığı şimdi biz kanunla özür dileyerek aradan bir yıl geçtikten sonra “Hayır, senin yaptığın doğrudur.” şeklinde bir düzenleme getiriyoruz. Bize göre, bu, aradan zaman geçtikten sonra gerçeğin bir anlamda acı bir şekilde ortaya çıkmasıdır. Bunu özellikle tutanaklara geçmesi açısından paylaşıyoruz. O nedenle, biz, 10’uncu maddede getirilen düzenlemelerin alt komisyonda muhalefet şerhlerini yazan arkadaşlarımızın da ortaya koymuş olduğu şerhler karşısında hukuka,

yasal düzenlemelere, Anayasa'nın 67'nci maddesine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1 no.lu ek protokolünün 3'üncü maddesine açık aykırılık teşkil edeceğini, ileriye doğru hem yerel baraj hem çifte barajla alakalı uygulamalar açısından özellikle aynı zarfa atılabilecek yasama ve yürütmenin oylarının bir zarf içerisinde değerlendirilmesinin ilerideki bir yargı denetiminde bir problem yaratabileceğini, o nedenle Komisyon tutanaklarında yer alması gerçeği karşısında Komisyon üyeleriyle paylaşmak istedim.

Bu konudaki düşüncelerimi bütün Komisyon üyelerinin takdirlerine arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan, ben teşekkür ediyorum.

Sayın Köse, buyurun.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Konunun çok ayrıntısına girmeyeceğim ama diğer arkadaşlar da izah ettiler yani ittifak yapan partilere oy pusulasında açıkça bir ayrımcılık yapılıyor, oyların değerlendirilmesinde açıkça bir kayırma söz konusu. Hatta biz arkadaşlar arasında espri mahiyetinde konuşuyoruz, yani “Bir parti ittifakı yetmez, aslında beş altı parti ittifak yapsın ki oy pusulasındaki yeri daha da görünür hâle gelsin.” diye. Bu anlamda teknik olarak bile birçok sakıncayı içinde barındırıyor.

Devamında, şu andaki sistemde, Cumhurbaşkanlığı sisteminde, parlamenter sistemlerde yönetimde istikrarı sağlamak için getirilmiş yüzde 10 ya da benzeri bir barajın korunmasını herhangi bir demokratik teamülle ya da uluslararası kabul görmüş bir anayasa hukuku metniyle izah etmek, telafi etmek mümkün değil. Yani burada da bu yasanın iki yüzü bir yönü, asla baraj olmayacağı ta anayasa değişikliği sırasında gerek bu Komisyonun Başkanı gerekse dönemin Başbakanı, Cumhurbaşkanı tarafından söylenmişti, baraj olsa bile belki sembolik olacağı konuşulmuştu ama geldiğimiz noktada baraj olduğu gibi korunuyor.

Bana göre, siz aslında şöyle de yapabilirsiniz: Bu da benden bir öğüt olsun kanunu yapanlara ya da ilk imza sahiplerine ya da MHP ve Adalet ve Kalkınma Partisine. İttifak yapacak partilerin baraj oranını yükseltin ki küçük partiler ittifak yapamasın yani yüzde 2'ser, 3'er puanı olan partiler bir araya gelirse belki barajı geçme ihtimalleri olur ve bu arada bir de Cumhurbaşkanına oy kullanırken de kendi adaylarına oy verebilirler ki bu da büyük sakınca çünkü bu kanunun geniş anlamı, genel anlamı, genel niyeti her koşulda hem ittifak bölümüyle hem seçim güvenliği bölümüyle mevcut Cumhurbaşkanını yeniden Cumhurbaşkanı ya da başkan yapmak; öyle anlaşıyor. Tabii, Milliyetçi Hareket Partisi bir buçuk yılda nasıl böyle bir noktaya evrildi, bunu da anlamak mümkün değil.

Şimdi, bazı arkadaşlar diyor ki: “Koalisyonlar seçimden sonra yapılır, ittifaklar seçimden önce yapılır.” Ya, kardeşim, bir kere koalisyon, parlamenter sistemin bir yönetme biçimi yani koalisyonu eğer siz teknik anlamda kullanıyorsanız bunu başkanlık sisteminde kullanamazsınız. Ama koalisyonun ahlaki bir yönü ittifaklardan çok daha güçlü. Her şey ortalıkta, oturuluyor, bakanlık pazarlıkları yapılıyor, Hükûmetin programı birlikte açıklanıyor.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Adalet ve Kalkınma Partisi daha seçimlere yaklaşık iki sene varken bir ittifak pazarlığı yapıyorlar. Daha bu kanun gelmeden evvel bunun pazarlığını yapıyorlardı. Tabii, bu ittifak pazarlığı sadece seçimde Cumhurbaşkanını seçtirmek ve Milliyetçi Hareket Partisini yaşadığı düşünülen baraj sıkıntısından kurtarmak içinse bunu da parlamenter sistemle teknik manada özdeşleştirmesek bile ittifak sayabiliriz başkanlık sisteminde. Ama seçimlerden, sonrası için de herhangi bir pazarlık yapılıyorsa, örneğin Milliyetçi Hareket Partisinin belirleyeceği bir kısım insanlara da herhangi bir şekilde bakanlık kadrosu verilecekse ya da müsteşarlık kadrosu verilecekse ya da

bakan yardımcılığı kadrosu verilecekse bunun adı ittifaktır, koalisyondur o anlamda bile ve eğer böyle bir pazarlık varsa bunun adı “kirli pazarlıktır”, “kirli koalisyondur”. Yani parlamenter demokrasinin koalisyon mantığında bir şövalye ruhu var, ortaya koyuyor, partiler geliyor.

Kaldı ki birçok Batılı ülkede daha seçimlerden önce “Eğer biz parlamentoya şu şartlarla girersek şu şu partilerle birlikte hükümet edebiliriz.” ya da “Şu partileri biz kurulacak hükümete almayacağız.” diye de bir kısım ittifaklar yapıyorlar yani koalisyonlar kuruyorlar. Burada şu mantığı anlatmaya çalışıyorum: Koalisyon olması için illa seçimden sonrası olması gerekmiyor. Bakın, Avusturya’da, Fransa’da, Almanya’da, birçok ülkede birçok parti şunu diyor: “Biz aşırı sağcı partilerle herhangi bir koalisyon kurmayacağız.” Açıklıyorlar yani başlangıçta ve “Şu şu partilerle koalisyon kurabiliriz.” diyorlar. Yani burada kavramları çok karıştırmamak gerekiyor. İşin doğrusu, herhangi bir başkanlık sisteminde koalisyonu zaten teknik manada bir parlamenter demokraside olduğu gibi düşünmek doğru değil. Yani eğer buradaki ittifak seçimden sonra bir bakanlık yahut da bakanlıklardaki kadroların pazarlığı noktasına da geldiyse ki -bu 80 milyona ve bizlere karanlık- bunun adı bir nevi başkanlık sisteminde olabilecek bir ittifaktır.

Son söz olarak şunu söylemek istiyorum: Değerli arkadaşlarım, tabii, adına “ittifak” deyin, “koalisyon” deyin, başka bir şey deyin, başka bir şey deyin, ne dersiniz deyin ama Anayasa değişikliği için referanduma gidilmeden önce gerek dönemin Başbakanının gerek Cumhurbaşkanının gerekse bakanların gerekse Adalet ve Kalkınma Partisinin yetkililerinin söylediği tek şey vardı: İşte “Türkiye’yi onlarca koalisyon hükümeti yönetti. Hükümetlerin ömrüne baktığınızda toplamının ortalama süresi on beş ay, on altı ay, on yedi ay gibidir. On yedi ayda nasıl icraat yapılacak?” gibi bir söylemi vardı. İşte “Terör bitecek, işsizlik bitecek, ekonomi rayına girecek.” söylemleri vardı. İşte “Koalisyon olmayacak.” söylemleri vardı. Dönüp gelip baktığımızda maalesef milletimizi aldatmışsınız. Bu kanun teklifiyle de yine ucube bir ittifak ve koalisyon önerisi geliyor dünyada örneği olmayan ama Cumhuriyet Halk Partisi elbette ittifaklara karşı değildir. Elbette benzer mantıkta ve anlayışta Türkiye’nin geleceğine dönük benzer anlayışları taşıyan partiler azami ittifaklar kurabilirler. Bunun karşısında değiliz ama her şeyin geçerli, dünyadaki evrensel hukuk normlarına uygun olarak yapılmasını istiyoruz, seçmenin iradesi sakatlanmasını istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Köse, ben teşekkür ediyorum.

Söz talep eden, Sayın Fatma Kaplan Hürriyet.

Buyurun Sayın Hürriyet.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum.

Öncelikle Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; herkesi saygıyla selamlıyorum ve iyi bir gün geçirmeyi, iyi bir çalışma günü geçirmeyi diliyorum.

10’uncu maddeyi konuşuyoruz. 10’uncu madde ismine “ittifak” denilen seçim öncesi koalisyon oluşumuna -aslında biz bunu koalisyon olarak da niteliyoruz- dair hükümleri içeriyor baktığımız zaman detayını incelediğimizde ki dün de konuştuğumuz maddelerle birlikte, bundan sonra konuşacağımız maddelerle birlikte de değerlendirdiğimizde bu açıkça görülecek. Bu maddeye göre pusulada ittifak yapan partilere ittifak yapmayan partilere göre daha geniş bir alan ayrılıyor. Bunun nedeninin avantaj üzerine avantaj sağlamak olduğu apaçık görülüyor. İttifak yapan partiler açısından ciddi anlamda kazan-kazan üzerine kurulmuş, her türlü detay düşünülmüş bir şey ki burada ittifak yapan partilere geometrik anlamda çok genişçe bir yerin ayrılması da yine bu hesap kitabın bir göstergesidir diye düşünüyorum. Bu, aynı zamanda, seçmen algısını da ciddi olarak yönlendirecek. Bir

başkasının avantajını yok edecek ama ittifak kuran iki partiye daha fazla avantaj sağlayacak, aslında kanun yoluyla oy devşirilecek. Yani biz bunu hep şöyle ifade ettik: “Tam anlamıyla oy hırsızlığı ve siyasi yan kesiciliktir.” diye bir daha bir daha söylüyoruz ve söylemeye devam edeceğiz. Bu açıdan da baktığımızda ne yazık ki kirli bir ittifak olarak karşımıza çıkıyor, garabet bir ittifak olarak karşımıza çıkıyor.

Bir anlamda aslında ittifaktan daha çok iki partinin daha şimdiden ittifak içindeki uygulamalarına dikkat ettiğimizde aslında bir birleşmeden de söz etmek elbette ki mümkün. İttifaktan daha çok “koalisyon”, “birleşme”, birçok şey denilebilir aslında bu yapılan çalışmalara. Daha henüz yasalaşmadan yapılan açıklamalara, uygulamalara baktığımızda bunu da demek mümkün gibi görülüyor. Ama işte “birleşme” diyelim, “koalisyon” diyelim adına, “ittifak” diyelim, ne dersek diyelim şöyle bir gerçeği de var ki bugüne kadar yapılan açıklamalardan da ne yazık ki buna ilişkin bir şey görmedik: Bugün Türkiye’de birçok kesimin ciddi sorunları var. İşçisinden çiftçisine, emeklisinden öğretmenine her kesimde ciddi sıkıntılar var ve bunlarla ilgili vatandaşımız gerçek sorunlarıyla alakalı çözüm bekliyor bizlerden, siyasetçilerden. Ki hep şunu söylerim: Burası, Türkiye Büyük Millet Meclisi temenni yeri değildir, çözüm yeridir. Bu vesileyle de bizlerden çözüm bekliyor vatandaşımız ama bu birleşmeye, koalisyona, ittifaka baktığımızda halkın sorunlarına dair, halkın gerçek sorunlarına dair hiçbir şey söylenmeyen, sadece ve sadece iki partinin kendi bekaları için millete yalan söylenen “ittifak görünümülü bir koalisyona ya da birleşme” denilebilir.

Dün de söylemiştim başka maddelerin görüşmesinde, bir kere daha kısaca ifade etmekte yarar var. İktidar partisi sandıkla geldi ve demokrasinin bütün nimetlerinden yararlanarak beslendi, büyüdü ama şimdi sandıkla gitmek istemiyor yani saltanatını sürdürmek istiyor. İşte, bu “ittifak” denilen sistemle bu saltanatı sürdürmek isteyen bir parti uygulaması ve onun peşine takılmış başka bir muhalefet partisini görüyoruz.

Özellikle siyaset diline baktığımız zaman ne yazık ki siyaset dili iktidar edenler tarafından şu anda geldiğimiz nokta itibarıyla zehirlenmiş durumda. Kullanılan dil çok kötü siyasette, topluma da kötü örnek oluyor. Cezalandırma, terfi, tenzil mekanizmalarında keyfilik, ayırma, kayırma had safhada. Daha yasalaşmadan fiili ittifak kuran partilerin kullandığı dil, siyaset tarzı, diğer partilerin ittifaka zorlanması, âdeta terörist ilan edilmesi gibi gibi birçok şeyi dikkate aldığımızda siyaset dilinin de ne derece zehirlendiği ne yazık ki ortada. İşte, bu şartlar altında biz bu kayırmacılığı konuşuyoruz, avantaj üzerine avantaj sağlanan bu siyasi yankesiciliği konuşuyoruz. Aslında ittifak kuran partiler içindir bu lafım ki bu düzenlemeyi getirenler içindir: Tek kale maç oynamak istiyorsunuz, resmen tek kale maç yapmak istiyorsunuz. Bunun için de her türlü yol, yöntem, ince ayrıntı hesaplanmış, enine boyuna biçilmiş ve ek avantajlar getirilmiş düzenlemelerden bahsediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) - Sayın Başkan, çok uzatmayacağım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Hürriyet.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) - Dün 9 madde görüştük. Orada nasıl avantajlar sağlandığını ayrıntılarıyla anlattık, burada anlatmayacağım. İşte, mühürsüz oy pusulalarından, sopalı seçime kadar. Bunlardan en önemli ayrıntı aslında -bundan sonra da konuşacağız- baraj konusundaki düzenleme ki bizi de yine en çok rahatsız eden konulardan bir tanesi. İttifak partileri diğer partilerin siyaset yapma hakkını barajla kapatıyor ama kendileri için siyaset yapma hakkını ittifakla birlikte açmış oluyor. Barajın üzerine aslında âdeta bir merdiven dayayarak barajı otomatik olarak atlamış oluyor. Oy almadan oy çalma, sandalye ve milletvekili çalma planından başka bir şey değil. Bu baraj şantajıyla birlikte de küçük partilerin ne yazık ki büyüme şansı ortadan kaldırılıyor ve başka partilerin kuyruğuna

takacak bir sistemden bahsediyoruz. Yüzde 2, yüzde 3, yüzde 5 alan parti ittifak kurduğunda, başka partinin kuyruğuna takıldığında oh ne güzel, Mecliste temsil edilecek, almadığı oyu almış sayılacak ama yüzde 9,9 alan bir parti sırf tek başına girdiği için, ittifak yapmadığı için Meclise giremeyecek, kendisine oy veren milyonlarca vatandaşın temsiliyetini Mecliste sağlayamamış olacak. Peki nerede o zaman temsilde adalet, nerede hak hukuk? Ne yazık ki göremiyoruz bu düzenlemelerden. Peki, neden barajı tamamen kaldırmıyoruz ve temsilde adaleti tam anlamıyla sağlıyoruz? “Hani tam demokrasi vaatleriniz vardı? Neden korkuyorsunuz?” diye de buradan sormadan edemiyorum. “Bu kadar mı güvenmiyorsunuz kendinize? Bu kadar mı çıkarlarınız söz konusu?” diye de sormamız gerekiyor.

“Koalisyonlar bitecek, bitecek.” dendi, hep bize böyle vaatlerde bulunuldu. Ne yazık ki bu bal gibi bir koalisyon. Eğer -az önce Sayın Köse de ifade etti- işte bakanlıklar, belli kurumlar başka başka partiler arasında paylaştırılıyorsa bunun adı ittifaktan daha ziyade, tabii ki koalisyondur değerli arkadaşlar.

Bununla birlikte haksız temsili de yasalaştırıyorsunuz, çoğulculuk anlayışını kaldırıp atıyorsunuz, adaletli bir ittifak kurmuyorsunuz. “12 Eylül darbe yasalarıyla mücadele edeceğiz.” diye diye geldiniz, oy aldınız ama 12 Eylül darbe yasalarını şu anda sahipleniyorsunuz. Hesaplaşmak bir tarafa, aslında istikrar yalanının ardına saklanarak millî iradeyi saf dışı bırakmak, devletin tüm kadrolarını yandaşlara sunmaktır bu düzenlemeler. Önceki dönemlerden örnekler veriyorsunuz sürekli hem gerekçeyi hem de düzenlemeleri açıklarken. “İşte, o dönemlerde de ittifaklar vardı, yasa dışı ittifaklar, hileli ittifaklar vardı.” Ama şimdi bu yaptığınız düzenlemelerle bu hileleri aslında yasalaştırıyorsunuz. Bu nasıl bir anlayış, nasıl bir garabet? Hile üzerine hile yaparak da yasalaştırıyorsunuz; hileyi daha da hileli hâle getirerek de yasalaştırıyorsunuz bu ittifak düzenlemesiyle birlikte. Bu da yine dikkatlerden kaçırılmaması gereken şeylerden bir tanesi.

Bir de Sayın Komisyon Başkanımız bir televizyon programında bu ittifakın beş yıl süreli olduğunu söylemişti. Peki, bu ittifak geçti, işte resmî olarak seçimlerden sonra diyelim ki bir şeyler değişti, diyelim ki aranızda bir şeyler bozuldu, daha beş yıl dolmadan diyelim ki Milliyetçi Hareket Partisi muhalefet yapmaya karar verdi, etkili muhalefet yapmaya karar verdi, geçmişte olduğu gibi -ki şu anda o söylenilen lafların hepsi unutuldu, bambaşka bir tarafa evrildi ama- diyelim gene birbirlerine liderler sallamaya başladı, ileri geri konuşmaya başladı, hakaretler söylemeye başladı ya da ittifak partilerinden bir tanesi diğerine yaptığı kötü uygulamalar, hukuksuzluklarla ilgili hesap sormaya başladı. Peki, ne olacak bu durumda, nasıl anlaşılacak? “İstikrar” dediğiniz şey nasıl sağlanacak ya da ondan sonraki siyaset tarzı nereye evrilecek, nasıl yönlendirilecek? Ne yazık ki bununla ilgili de toplumdan kaçırdığınız, kapalı kapılar ardında toplumdan saklanarak aldığınız bazı kararlar var ama bu da yarın öbür gün bize, ülkeye, hepimize, demokrasimize derin yaralar açacak, ciddi sıkıntılar verecek değerli arkadaşlar.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet, toparlar mısınız.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Tamam Sayın Başkan, son bir dakika hemen.

Çünkü bu “ittifak” dediğiniz şey -az önce de söyledim- garabet bir yöntem olduğu için, neyin ne olduğu da net olmadığı için, muallak ifadeler de yer aldığı için ciddi riskleri var. Yarın öbür gün bu anlaşmazlık durumunda, milletvekili listelerinde çıkacak bir sürü kriz yaratacak bu düzenlemeler. O krizlerin aşılmasıyla ilgili de net şeyler göremiyoruz.

Benim şimdilik maddeyle ilgili söyleyeceklerim bu kadar. Daha sonraki maddelerde de yine kaygılarımızı ifade edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet, teşekkür ediyorum.

Sayın Parsak, en son mu cevap vereceksiniz, şimdi mi cevap vereceksiniz?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Daha varsa en son.

BAŞKAN – Tamam, peki.

Sayın Özdemir, siz mi konuşacaksınız?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Değerli Komisyon üyelerimiz tamamladıysa...

BAŞKAN – Komisyon üyeleri tamamlandı.

Sayın Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, aslında, dün geneli üzerindeki görüşlerimi ifade ederken de yasanın, malum, ittifak yasası olarak tartışılması... Ama içerisinde seçim güvenliğiyle ilgili gerçekten 81 milyon vatandaşımızın sandığa iradesinin yansımaları noktasında çok önemli düzenlemeler de dün gece geç saatlere kadar geçirildi.

Evet, baktığımız zaman, kanunun asıl önemli maddelerinden biri olan 10'uncu madde ittifak düzenlemelerini gerçekleştiriyor. Ülkenin bir beka sorunu tartışmasıyla başladığımız bir süreç var. Önemli bir muhalefet partisi olan Milliyetçi Hareket Partisinin de ülkenin gelmiş olduğu bu noktada, işte, sınır güvenliği, bölgesel riskler ve beka sorunu tartışmalarında ülkeyi yöneten mevcut iktidar partisini sorgulamak yerine, yani ülkeyi bu beka sorunu tartışmasına getiren iktidar partisini sorgulamak yerine -ve özellikle 7 Haziran sürecinde oluşan bir fiili ittifakla başlayan bir süreç vardı- bu beka sorunu tartışmaları akabinde de bir sistem değişikliğinin gerçekleştirilmesiyle işte, yine aynı fiili ittifak içinde olan mevcut iki siyasal parti, iktidar partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi rejim değişikliği dediğimiz ülkenin yönetim sistemini değiştirme yoluna gitti. Bir referandum süreci yaşadık ve doğal olarak, bunun devamı olarak da, bu sistemin işleyişi noktasında devamı olarak da bugün görüştüğümüz yasalar var. Yani o fiili ittifakı yasal bir süreç getiren yasalarla karşı karşıyayız. Burada bizim tartışmamız gereken; daha henüz -yeni bir sistem değişikliği var- Siyasi Partiler Kanunu'nda, Seçim Kanunu'nda herhangi bir değişiklik yapmadan ve en önemlisi daha ittifak yasaları tartışması olmadan kurulan bir ittifak var ve bu kurulan ittifak bağlamında oluşturulan yasalar var. Bu, gerçekten yasaları, şu anki görüştüğümüz kanun teklifini daha da sorunlu hâle getiriyor.

Demokratik sistemlerin olduğu, sandıkların olduğu her ülkede ittifaklar, koalisyonlar doğal süreçlerdir, doğal, yaşanması gereken süreçlerdir. İşte, Almanya'da kurulan koalisyonu gördük. Burada ilginç bir konu vardı. Çünkü biz yapmış olduğumuz her yasal düzenlemeyle giderek demokratik ve hukuk normlarından uzaklaşıcı nitelikte yasalar yapıyoruz. İşte, gerçekten önemli bir ayrıntı bu. Almanya'da kurulan ittifak, koalisyon görüşmelerinde uzlaşma maddelerinden biri bizimle ilgili, diyor ki: "Türkiye'de demokrasi, hukuk devleti normları ve insan haklarıyla ilgili durum uzun süre önce kötüleşti. Bu bağlamda Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğiyle ilgili müzakere sürecindeki başlıkları kapatarak yeni başlıklar açmak istemiyoruz." Yani bu demokratik ve hukuk normlarından uzaklaşma noktasında önemli ve gerçekten bizim için çok itibar kaybı olan bir madde oldu.

Ne yapıyoruz biz? Dün akşam da tartıştık. Bütün maddeler tartışmalı. Ne açıdan tartışmalı? Başta, kendi Anayasa'mıza aykırı olmakla birlikte uluslararası yükümlü olduğumuz, imzaladığımız sözleşmeler, -dün konuştuk- Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin gözetim raporu, Venedik Komisyonu Raporları... Önemli açıklıklar ve tartışmalar var eşitlik konusunda, adaleti sağlama noktasında, seçim güvenliği noktasında, dün konuştuğumuz işte, siyasal partileri dışlayıcı, sandık kurulundan uzaklaştırıcı maddeler gibi.

Bunun dışında, dün de orada bütün tartışmalar bütün teknik maddelerde vardı seçim güvenliğiyle ilgili ama hepsi bu yasadan önce ilan edilen ittifakın kazanması kurgusu üzerine sanki kurulmuş gibi, hep tartışma o noktaya taşındı. Teknik maddeleri dahi sağlıklı tartışmadık. Ki Sayın Parsak söyledi, “Biz bütün siyasal sistemi ilgilendiren bir düzenleme yaptık.” dedi. Bu zaten önemli bir açıklamaydı; şimdi, ittifakın kazanmasına yönelik kuralları ittifak yasasından önce ve bütün siyasal sisteme ait bir düzenlemeyi sadece iki siyasal partinin yapmasıydı. Bu nedenle bunu tartışmak gerektiğini düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özdemir, toparlar mısınız lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, toparlayacağım.

Cumhurbaşkanlığı sistemine yönelik düzenlemeler gerekiyor ve dediğim gibi, siyasal partilerde, seçim kanunlarında barajla ilgili çok önemli bir düzenlemeye gitmeden bu ittifak içerisinde barajı kaldırmak gerçekten temel bir sorun alanı. Bütün siyasal yaşama ait düzenlemeler, seçim güvenliğiyle ilgili düzenlemeler bu Parlamentonun çatısı altında, bu Parlamentoda olan veya olmayan bütün siyasal partilerin temsilcileriyle birlikte düzenlenmeliydi. Yani bu bir mutabakatla... Bir siyasal partinin genel merkezinde ya da bir siyasal partinin genel merkezine dönüşmüş olan Cumhurbaşkanlığı makamında hazırlanmamalıydı ve bunlar temel sorun alanları olarak görülmekte. İşte örnek: İttifak içinde barajı kaldırmak, milletvekili temsiliyeti noktasında doğal olarak Milliyetçi Hareket Partisini de tartışmalı noktaya getiriyor.

BAŞKAN – Sayın Özdemir, lütfen toparlar mısınız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bitiriyorum.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Sayın Başkan, lütfen, konuşmacıların insicamını bozuyorsunuz. Her bir dakikada bir müdahale etmek yerine...

BAŞKAN – Didem Hanım...

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Lütfen, rica ediyorum...

BAŞKAN – Sayın Engin, biz burada üç gündür müzakere yürütüyoruz, kimsenin de insicamını bozmuyoruz.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Ama sürekli müdahale ediyorsunuz.

BAŞKAN – Etmiyoruz, etmiyoruz.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Zaten birkaç dakika konuşuluyor. Lütfen, rica ediyorum.

BAŞKAN – Lütfen... Lütfen...

Buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – İttifak içinde barajın kaldırılması tartışmaları ve oradaki milletvekili temsiliyetinin ittifak dışındaki siyasal partiler açısından muazzam sorun alanları oluşturması, bu temel bir sorun ve mühür konusu da yine aynı şekilde. O büyük ittifak alanı içerisine nereye mühür basarsanız basın üç yere yazılırken, diğer siyasi parti alanlarına basılan mührün sadece bir siyasal parti... Ve ben muazzam tartışmalar yaşanacağını düşünüyorum, o mührün taşmasının o küçük alan içerisinde -çünkü diğer alan için oldukça büyük bir alan ayrılmış- sorun yaratacağını düşünüyorum.

Baraj konusunda milletvekili temsiliyeti... Başkan müdahale etmeden önce onu söylemeye çalıştım; Milliyetçi Hareket Partisini de doğal olarak -belki haklıyken haksız duruma düşürücü ve tartışmaya açıyor, sanki Milliyetçi Hareket Partisi bu ittifak alanında barajın kaldırılmasını kabul

etmekle birlikte milletvekili dağılımında bir avantaj sağlıyormuş gibi bir tartışma da yaratıyor. Bu kanunun hazırlanış şekli dolayısıyla bu şekilde. Bunun böyle olup olmayacağını tabii... Çünkü -dün de söyledim- işte, alıp Cumhurbaşkanlığı seçimi ile milletvekili seçimlerini birleştirip aynı zarfa koyup aynı sandığa atmak da... Dün de konuştuk, belki seçmen gidecek orada tamamen başka bir irade ortaya koyacak ve bu konuştuğumuz yasaların hiçbir anlamı kalmayacak. Böyle bir durum da... Ama ittifak yapan partileri yasayla güvence altına almalarını ve kendilerini bir koruma altına almalarını tartışma konusu olarak düşünüyorum ben. Bunun dışında...

Bir de şunu söyleyeceğim... Belki bir daha söz hakkı olmayabilir, Genel Kurul çalışıyor, çok özür dileyerek Sayın Başkan, bir dakika içinde...

BAŞKAN – Buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bilemiyorum, diğer bütün milletvekillerimize geldi mi. Benim makamıma, benim ismime AK PARTİ Genel Merkezinden “ilgili makama” diye bir yazı geldi ve bu yazıda -kısaca söyleyeceğim- “Siyasi Partiler Kanunu ve seçim kanunlarıyla ilgili görüş ve önerilerinizi -bir mail adresi vermiş, buraya- göndermenizi...” diyor. İmza da “Ahmet Sorgun, Genel Başkan Yardımcısı, Seçim İşleri Başkanı, Konya Milletvekili.”

Şimdi, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben Parlamentoda görev yapan bir milletvekiliyim. Komisyonlara gelip görüşlerimiz.

BAŞKAN – Bir yanlışlık olmuştur. O herhâlde AK PARTİ’nin...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hayır...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Herkese gitti. Sayın yetkili, ayıptır ya.

BAŞKAN – O zaman, demek ki genel merkezdeki teknik...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hayır, bizi iktidar partisi hep şu alana sıkıştırıyor...

BAŞKAN – Şöyle: Ben onu sorup öğreneyim, açıklayayım size.

Herkese mi geldi?

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Herkese geldi.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Siz, Cumhuriyet Halk Partisi komisyonlara gelip... “Gelin, efendim, görüşlerinizi ifade edin, önerilerinizi sunun.” Biz milletvekiliyiz ve görüşlerimizi gelip önergelerimizle, kanun tekliflerimizle, araştırma önerilerimizle...

BAŞKAN – Onu ben bir sorayım arkadaşlar; herkese niye gelmiş, gönderilmiş, bir sorayım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Zaten ben bir milletvekili olarak gelip komisyonlarda görev yapıyorum. Biz görüş ve önerilerimizi kamuoyuna açık, tutanaklarda açık bir şekilde, partimin kurumsal kimliği altında Genel Kurulda ve burada dile getiriyoruz. Hayır, bizi şu alana sıkıştırdığınız için -belki bu da bize bir fırsat oldu- “Cumhuriyet Halk Partisi gelip görüşlerini sunmuyor, öneri sunmuyor.” gibi bir algı yarattığınız için bunu da özellikle -tesadüf oldu sanırım- paylaşmak istedim.

BAŞKAN – Ben bir sorayım, size açıklayacağım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Söz talep eden Sayın Kazım Arslan...

Buyurun Sayın Arslan.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi selamlaıyorum. İyi çalışmalar diliyorum.

Gerçekten bu seçim yasası teklifi, şaibeli seçim sonuçlarını ayyuka çıkaracak, açıkça siyasi yağma, bazı partileri kurtarma amacına yönelik olarak tartışmaların artacağı bir düzenleme olarak ortaya çıkmaktadır.

16 Nisan referandumu öncesinde “Partili Cumhurbaşkanlığı modeli koalisyon getirmez, iktidar getirir.” diyenlerin daha ilk seçim gelmeden koalisyona saplanıp kaldıkları görülmektedir. Şimdiden koalisyon tartışmaları daha fazlasıyla yapılmaktadır. Daha seçim gelmeden pazarlığa takılanların oy pusulası şekli bir ittifak değil, âdeta koalisyonun bir itiraf belgesidir. Bu teklifi getirenler, seçim kaybetseler dahi gitmeyeceklerini, iktidardan düşmemek için her türlü hukuk dışı yolu deneyeceklerini şimdiden göstermeye başlamışlardır. Bu nedenle demokratik yarışlar bir kenara bırakılıp tamamen fırsatçılık yapılmaktadır.

Değerli milletvekilleri; 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’da yapılan değişiklikle 100’üncü maddede çok önemli değişiklikler yapılmak istenmektedir. Aslında bu değişiklik tamamen bir koalisyon ittifakı şeklinde cereyan etmektedir. Birçok karışıklıkları beraberinde getirecek bir düzenlemedir. Mevcut sistemi iyileştirmek yerine sistemi bozan, düzeni bozan ve tamamen antidemokratik bir uygulamayı devreye sokmaya çalışan bir düzenleme olduğunu belirtmek istiyorum. Ancak ne var ki bütün hesaplar sandık ve oy hesabı üzerinden yapıldığı için bunu yapanların elbette bunun bedelini seçimlerde çok ağır bir şekilde ödeyeceklerini de belirtmek istiyorum.

Yasa teklifinin, pusulaların şekinden polisin ve jandarmanın sandık başına çağırılma usulüne kadar, sandık bölgelerinin taşınmasından aynı apartmandaki iki seçmenin farklı sandıklara yollanmasına kadar demokrasiye gerçekten uymayan ve seçmenin de iradesini sandığa tam anlamıyla yansıtmayacak bir düzenleme olduğunu görmekteyiz. Bu teklif, pusuladaki 1 milimlik taşmaları dahi oy avcılığına dönüştürmek suretiyle bunların bile geçerli olacağını söyleyebilmektedir. Sandık başkanının kamu görevlisi olma zorunluluğundan tutun da yüzde 1 oy alan koalisyon partisini Meclise katmasına ama yüzde 9 oy almışsa tek başına seçime giren bir partiyi Meclis dışında bırakmaya kadar giden bir cin fikrine kadar düzenlemeyi içerdiğini görmekteyiz. Milletvekili ve Cumhurbaşkanı oy pusulalarını ayrı ayrı değil de tek zarfa koydurmaya kalkan bu düzenleme gerçekten ayrı bir oyunu ortaya koymaktadır. Bu oyun, böylece aynı kişiye oy verme zorunluluğunu da ortaya koymaktadır. Milletvekilliği ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aynı parti adayına oy verdirme gayreti burada açıklıkla görülmektedir. Sandık iradesi Meclise yansımayacaktır. Hukuk ve anayasa tanımayanlar, şimdi bu seçim yasası değişikliğiyle sandık iradesini baştan hiçe sayacaklarını açıklıkla itiraf etmişlerdir. Partisine oy veren ancak ittifaka hayır diyen seçmenin iradesi yok sayılacaktır. AKP’nin ülkeyi uçuruma sürüklemiş politikasına karşı çıkıp kendi partisine oy vermek isteyen bir ittifak partisi seçmeni, mecburen AKP’ye de oy vermiş sayılacaktır. Hâlbuki daha demokratik bir seçimin olması açısından ve seçmenin de iradesinin sandığa yansıtılabilmesi açısından yüzde 10 gibi çok büyük bir oran olan barajın düşürülmesi yönünde bir çalışma yapılması gerekirken bu konuda hiçbir gayreti görmüyoruz. Hatta bu yüzde 10’a yaklaşan, yüzde 9 oy alabilecek olan bir partiyi bile dışarıda bırakabilecek ve Meclise girmesini engelleyecek bir düzenleme olduğunu belirtmek isterim.

Değerli milletvekilleri; bu teklif, sandıkta gerçekten arkadan dolanma ve kaçak güreşmenin bir adı gibi, belirtmek isterim. İttifak demek, ortak adaylarla, parti ayrımı yerine blok şeklinde ve tek isimle sandığa gitmek değildir. Oysa bu ittifak tamamen korkaklığın bir göstergesi olarak ortaya çıkmaktadır. Bir ittifak düşünün ki hem partilerin adını koruyacak hem vekil listesini ayrı ayrı yazacak fakat verilen oylar öncelikle partiye değil ittifaka yazılacak. Aynı pusulada ayrı partiye oy vermesine rağmen ittifak

partilerine oy vermiş gibi kabul edilmesi tamamen seçmenin iradesini zedeleyen bir uygulama olacaktır. Bu ittifak zırhı partileri yarıştırmaz, sandığı göstermelik hâle dönüştürür. Açıkçası bu düzenlemenin iktidarın daha fazla iktidarda kalma yolunu açacak bir düzenleme olduğunu belirtmek istiyorum.

Aslında seçimde adalet temsilde adaletle başlar. Bu düzenleme temsilde adaleti tamamen ortadan kaldırmaktadır. İttifak yapan partilerin birine verilen oyun diğerine de faydası olmakta, barajı aşamayan partileri barajı aşmış gibi kabul etmek, istenmeyen partinin adayını da Meclise girmesini sağlayacak bir düzenleme olarak karşımızdadır. Bu da seçmen iradesinin sağlıklı ve demokratik bir şekilde sandığa yansımaları engelleyecektir.

Değerli milletvekilleri, bu teklif yasalaşırsa oy vermediğiniz partinin adayını Meclise girecektir. Ayrıca, bu model bir irade kandırmacısı şekline dönüşecek, vatandaş da gerçekten kandırılmış olacağız, aldatılmış olacağız. Seçim güvenliği kanun değişmeden resmen tehlikeye girmiştir. Seçim güvenliğiyle ilgili geçmişte birçok tartışmalar yaşadık. Aslında, bu güvenliğin daha iyi bir şekilde sağlanması gerekirken, bu konuda iyileştirmelerin ve seçim güvenliğinin sağlanması gerçek olarak sandığa yansıyan iradenin açıklıkla sandıktan da aynı şekilde çıkmasının korunması gerekirken bu konuda hiçbir şekilde düzenleme yok, eskisine göre daha düzeni bozan, sistemi bozan ve seçim güvenliğini de ortadan kaldıran bir düzenleme olduğunu belirtmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, gerçekten, bu teklifi referandum kanunsuzluğunu açıklıkla meşrulaştırmak isteyen bir düzenleme olarak belirtmek isterim. Referandumda biliyorsunuz YSK'nın açıklıkla, kesin olarak kanuna muhalif olmasına rağmen, kanuna aykırı olmasına rağmen görevini suistimal ederek mühürsüz oyların ve pusulaların kabul edileceği yönünde verdiği kararı unutmadık. İnanın, bu konuda geçmişte gösterilen tepkilerin hiçbirisi göz önünde tutulmayarak, hepsi göz ardı edilerek YSK'nın vermiş olduğu bu kararı gerçekten meşrulaştırıp artık geçmişte işlenen bu suçu ortadan kaldırmaya ve bunu açıklıkla meşrulaştırmaya çalışan bir karar ve düzenleme olduğunu belirtmek istedim.

Açıklıkla bir de şunu da söylemek isterim, üzüntüyle bunu belirtiyorum: YSK kararından sonra Cumhurbaşkanının “Atı alan Üsküdar'ı geçmiştir.” sözü bütün ülkedeki yaşayan, oy veren seçmenlerimizin ve vatandaşlarımızın tümünü gerçekten yaralamıştır. Bir Cumhurbaşkanının bu ifadeyi YSK kararından sonra açıklamış olması gerçekten üzüntü vericidir dolayısıyla bu düzenlemenin de bunun akabinde yapılmış olmasının YSK'nın bu kanunsuzluğunu örtmeye çalışan bir düzenleme olduğunu gösterdiğini belirtmek isterim. Bunları unutmadık, unutmamak için de tekrar tekrar hatırlatıyoruz, sizlere de söylüyoruz. Ne olur Türkiye’de gerçekten demokrasimizi iyileştirmek, kökleştirmek istiyorsak bu tür yanlış yollara sapmanın ötesinde, kaçak güreşmenin ötesinde, arkadan dolanmanın ötesinde gerçekten siyasi partilerin de mutabık olabileceği ve sadece iki partinin değil, Mecliste olan tüm partilerin en azından çoğunluğunun mutabakata varabileceği düzenlemelerin yapılması hem ülkemizin geleceği açısından hem de yönetimde istikrar açısından hem de seçimde adaletin gerçekleşmesi açısından çok uygun olacaktır diye belirtmek istiyorum.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Arslan, teşekkür ediyorum.

Söz talep eden Sayın Bekaroğlu.

Bekaroğlu’ndan sonra Sayın Parsak’a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, iktidar partisi ve Miliyetçi Hareket Partisinin toplam oyları bu tasarının, bu teklifin hem Komisyonunda hem de Genel Kurulda geçmesine fazlasıyla yeterlidir. Dolayısıyla bunu engellemek, geçirmemek falan, böyle bir amacımız yok. Biz konuyla ilgili söylenmesi gerekli her şeyin söylenmesini istiyoruz, bu amaçla söz alıyoruz. Dolayısıyla Başkan çok fazla müdahale etmeden konuşsak daha memnun olurum.

Şimdi, bakın, siyasi partiler ülkeyi yönetmek için kurulurlar. Demokrasilerde de siyasi parti olmadan demokrasi olmuyor. Benzer düşüncede olan insanlar bir araya geliyor, siyasi partileri kuruyor, siyasi partiler serbest seçimler yoluyla ülkeyi yönetiyorlar. Serbest seçimler yoluyla geldikleri için de meşru oluyorlar çünkü kaynağı millettir, millet iradesi serbest seçimler yoluyla ancak yönetime yansıyabilir; bu şekilde milletin tercihleri, talepleri karara dönüşebilir. Bu konuda hiçbir itiraz yok. Bu amaçla ittifak aranması da anlaşılır bir şey. Bu yüzde 10 barajı olan ülkelerde elbette daha çok ittifak arayışları öne çıkacaktır. Zaten 12 Eylül Anayasası'nın 12 Eylül sisteminin hem yüzde 10 barajı koyması hem de ittifakları yasaklaması otuz küsur seneden beri nasıl bir anayasayla yönetildiğimizi de çok açık bir şekilde ortaya koyuyor çünkü milletten korkan, millet iradesinden korkan bir anlayışı, bir ruhu var bu Anayasa'nın ve bu ruh devam ediyor. Fakat, değerli arkadaşlarım, sizin getirmiş olduğunuz bu ittifak öyle anlaşılıyor ki güçlü olanın, iktidarda olanın devlet imkânları elinde bulunanın lehine düzenlemeleri beraberinde getirmiş. Yani bize ittifak yasası diye sunulan bu değişiklikler ittifak yasasından ibaret değil, ittifak yasası önemli bir şey. Şöyle yaptınız, böyle yaptınız ama ittifak izni getirdiğiniz için doğru bir şey yapıyorsunuz. Farklı özellikler olabilirdi, bazı şeylere itiraz ediyoruz, düzeltirsiniz, düzeltmezsiniz, netice itibarıyla çoğunluk karar verecek. Ama seçim güvenliğini direkt, bire bir etkileyebilecek maddeler -bu madde dâhil- tehlikeli maddeler değerli arkadaşlar. Devlet imkânlarını elinde bulunduran yani iktidarda olanların lehine değişiklikler lehine seçime müdahale olur, seçim güvenliğine müdahale olur. İktidar imkânlarını elinde bulunduranlar, memurlar sandıkta egemen olacak.

Şimdi, bundan bir önceki maddede, 9'uncu maddede, işte “zarf ile üzerinde leke, çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılmayan...” Kim karar verecek buna arkadaşlar ya, mahkeme mi karar verecek? Nereden anlayacağız bir çizginin özel olup olmadığını? Yani nasıl bir anlayışla bunu buraya koyuyorsunuz? Gerçekten hani çocuklar bile güler Sayın Parsak yani nereden anlayacağız, bir çizgi?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Allah aşkına mevcut hükmü okur musunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kişilere hitap etmeyelim.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, biz normalde müdahale etmiyoruz, Kazım Bey ilk defa geldi, on dakika konuştu müdahale etmedik. Ama siz dâhil bütün arkadaşlar hem siyasal konuşmalarını yaptılar hem maddeler üzerinde konuştular ama...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yeterlidir diyorsunuz?

BAŞKAN – Hayır, yeterlidir demiyorum, konuşturuyoruz. Ben o polemige sonuna kadar sizinle devam edebilirim, onda bir sıkıntı yok.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, benim hiç polemige niyetim yok.

BAŞKAN – Yok yok ama biz sizi herhangi bir şekilde... Ama maddeye dönmenizi istiyorum sizin.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Maddeye dönüyorum Sayın Başkanım.

Yani bu işaretin gerçekten özel bir amaçla yapıлып yapılmadığını anlayacak hiçbir mekanizma yok ki. Böyle bir şeyin buraya yazılması gerçekten muhalefetin, bizim hepimizin ve milletin aklıyla bir şekilde alay etmek anlamına geliyor.

Değerli arkadaşlarım, şimdi imkânlar bizim elimizde, işte, kolluk, biz şey yapıyoruz, işte memurlar bizim denetimimizde. Dolayısıyla bu getirdiğimiz maddeler iktidarda olanların lehine sonuçlar doğurur diye düşünüyorsunuz. Ama iş tersine dönebilir yani bugün sizin iktidarda kalmak işte Parlamentoda olmak için getirmiş olduğunuz bu maddeler, bu düzenlemeler yarın aleyhinize kullanılabilir.

Değerli arkadaşlarım, Başkan haklı, çok fazla da uzatmayalım. Bir şeyle bitireyim: Bakın, Nasrettin Hoca eşeğini kaybediyor ama çok öyle eşeğini kaybetmiş bir adam gibi değil, geziyor böyle, mutlu falan. “Ya Hoca, ne oldu? Eşeğin kayıp, sen hiç üzülmemiş gibisin.” diyorlar. “Bakın, şu dağ var ya, şu dağın arkasında olduğunu tahmin ediyorum, eğer dağın arkasında yoksa nasıl bir kıyamet koparacağımı görün.” diyor.

Şimdi, size bir şey söyleyeyim, geri çektiniz bir maddeyi. Yani muhalefetin, siyasi partilerin sandıkları beklemesiyle ilgili bir düzenleme yapıyordunuz, Yüksek Seçim Kuruluyla ilgili yaptığınız düzenlemede geri çektiniz, bu düzenlemede de yok. Eğer yarın tekrar böyle maddeleri getirir ve muhalefet partilerinin sandıkları beklemeleriyle ilgili bir engel... Gerçi burada var, kolluk çağırma falan, muhalefet partilerinin sandık beklemelerine engel olabilir. Eğer böyle bir düzenlemeyi geri getirirseniz işte sandık görevlileriyle ilgili, gözlemcilerle ilgili, o zaman dağın arkası da boş anlamına gelir, kıyamet kopar değerli arkadaşlarım. Hiç kimse şunu aklından çıkarmasın: 2019 seçimlerinde hile yapmayı, bir şekilde arkadan dolanmayı düşünen varsa bu ülkeye en büyük ihaneti eder. Çünkü 2019’da yapılacak bu seçimde hile yapıldığına, sandığa girenin sandıktan çıkmadığına dair küçük bir şüphe bu ülkede büyük bir kaosa sebebiyet verir ve bu kaosa da sebep olanlar bu düzenlemeleri yapanlar, böyle niyetleri olanlar.

Biz şunu açık, net söylüyoruz: Sandıkları bekleyeceğiz, sizin bütün bu düzenlemelerinize rağmen bir tek hile yapamayacaksınız, hiç kimse bir tek hile yapamayacak, sandığa ne girdiyse o çıkacak. Eğer çıkmıyorsa, çıkmadığına dair bir düşüncenin oluşması bu ülkede kaosa sebebiyet verir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, ben de teşekkür ediyorum.

Ben de sizin sandıklardan giren oyların çıkması konusundaki hassasiyetinize milletvekili olarak da katıldığımı ifade ediyorum, bizler de aynı düşüncedeyiz.

Sayın Parsak, cevabi mahiyette buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Bizle beraber oy kullanacaksınız, öyle anladım.

BAŞKAN – Hayır yani hepimiz...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, siz her ne kadar bu hassasiyete katılsanız da biz de mutlaka katılıyoruz ama sözlerinin sonunda “bu teklifi getirenler, böylesi bir kaosa niyetlenenler” gibi...

BAŞKAN – Siz cevap mahiyetinde buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sebebiyet verirler.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bir saniye, onu bir netleştirelim de, sizi de böylesi bir ağır yükten kurtaralım. Siz teklifi getirenlerin böyle bir niyeti olduğu veya buna sebebiyet vereceğini mi söylüyorsunuz?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hayır.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Onu bir düzeltin de sizin bakımınızdan o ağır yükü bir kaldıralım, sonra diyeceklerimizi diyelim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Şunu söylüyorum: Bunları yeniden okuyun. Eğer bu yaptığınız düzenlemeler milletin aklında, sandıkta sandık güvenliği olmayacak şüphesi uyandırır ve 2019’da da böyle şeyler olursa bu ülkede kaos olur. Niyet ne olursa olsun bu kaosa bu değişikliği yapanlar...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teklifteki imza sahibi olan milletvekillerinden birisi olarak soruyorum: Teklifi getirenlerin böylesi bir kaos niyetinde olduğunu mu iddia ediyorsunuz, onu bir netleştirelim diyorum, teklifte imza sahiplerinden birisi olarak soruyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bakın, ben net söylüyorum. Sayın Parsak, hiç niyetten söz etmedim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yok, burada açık, ben size fırsat veriyorum şimdi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Buna bu teklifi yapanlar sebep olur diyorum.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bu teklif bakımından mı söylüyorsunuz, muhtemel bir teklif bakımından mı söylüyorsunuz?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Evet, bu teklif bakımından söylüyorum.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bu teklifi getirenler buna sebep olurlar diyorsunuz?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Evet.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Asla kabul etmiyorum böyle bir şeyi, onu da ifade edeyim, kayıtlara da geçmiş olsun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ben niyet okumam.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Parsak.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, daha önceki saygıdeğer hatiplerin genel olarak teklifimize dair açıklamaları, bizim asla kabul etmediğimiz değerlendirmeleri de var. Onlara daha derli toplu cevap verebilmek bakımından esasen bu maddeyle hiç ilgisi olmayan biraz önce Sayın Bekaroğlu’nun zikrettiği bir alanı önce bir temize çekelim, netleştirelim, sonra onlarla ilgili hususları ifade edeceğiz.

Saygıdeğer milletvekilleri, esasen dün son konuşmamızdı, çerçeve 9’uncu maddemiz 98’inci maddeyi düzenliyor. Biraz önce Sayın Bekaroğlu da dedi ki: “‘Sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsada dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır.’ hükmündeki bu belirsizliği kim giderecek? Bu nasıl anlaşılacak, mahkeme kararıyla mı?” Ben de size şu anda üzerinde değişiklik olmayan, mevcut, yürürlükteki hâlini okuyorum, kayıtlara da geçsin: “Ancak zarfın üzerinde herhangi bir şekilde leke veya çizik olsa bile bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığının kesin olarak anlaşılamaması hâlinde bu zarflar geçerli sayılır.”

Sayın milletvekilleri, mevcut düzenlemeyle bu yönü itibarıyla teklifte getirdiğimiz düzenlemenin hiçbir farkı yok. Şimdiye kadar kim karar veriyorduysa bundan sonra da onlar karar verecek.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kurtaralım onları, düzeltelim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Dolayısıyla, buradan lüzumsuz yere istifham oluşturmanın, sanki yeni bir düzenleme geliyormuş da...

Burada düzeltilecek bir şey de yok, gerekli olan düzenlemeyi yapıyoruz. Ve yasal düzenleme bu şekilde gelmek durumunda olduğu için de bunu olması gerektiği gibi, doğru bir şekilde, isabetli bir şekilde teklifimize de taşıyoruz; bu kayıtlara geçsin. Bir kere o 9’uncu maddeyle ilgili tüm tartışmaları biz dün gecenin ilerleyen saatlerine kadar yaptık, tükettik, burada Sayın Akbaşıoğlu uzun uzun bunlarla ilgili değerlendirmeler yaptı ama biraz da şöyle oluyor, usule dair de onu söylemiş olalım: Biz şimdi Anayasa Komisyonunun milletvekilleri olarak her siyasi partiden burada gayet saygın, zaman zaman gerginlikler vesaireler olsa da çok kaliteli, yerli yerinde, faydalı, verimli tartışmalar yürütüyoruz. Ama bu böyle zaman zaman diğer komisyon üyelerinin gelip de uzun mesaide sarf etmedikleri hâlde... Mesela, Sibel Hanım da herhâlde bizim Komisyonumuzun üyesi değil ama Komisyon çalışmalarının başından beri burada bulunduğu için mevzulara hâkim, usule dair de... Ama ne oldu? Biraz önce onun konuşması sırasında, aslında usulen beşer dakikalık bir süre belirlendiği için Sayın Başkan mikrofon sistemini açabilmek adına yeniden girişimde bulunduğu anda, bir diğer CHP milletvekili, Sayın Milletvekili, mevzuya hâkim olmadığı için, evveliyatını bilmediği için gereksiz bir müdahalede bulunmak durumunda kaldı. Dolayısıyla ben şunu ifade etmek... Benim söylediklerimin tamamı bunun tamamı gerekli, burada da kayıtlarda olmasında fayda var. Umulur ki, bundan sonra da bunlar tekrar etmesin diye çok verimli, çok faydalı açıklamak olduğunu düşünüyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Parsak, ders vermeye gerek yok.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Gelelim bu maddeyle ilgili açıklamalarımıza. Ondan da önce gene usulle ilgili bir ekte bulunmayı da faydalı buluyorum. Sayın Hürriyet siyaset dilinin temizliği üzerinden bir vehimle, oradan dem vurarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Parsak...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ama biz de katılırız ona. Siyaset dili temiz olmalı, aydın olmalı ama, bakın, bazı zikredilen kavramları sizinle burada paylaşmak zorundayım, tutanaklarda da var. Bir kısmını da kendisi ifade etti. “Oy hırsızlığı, siyasi yankesicilik, kirli ittifak, kuyruğa takılma, siyasi yağma, bazı partileri kurtarma, arkadan dolanma, korkaklık, kaçak güreşme...”

Yani bu dili kullanan sizin milletvekilleriniz Sayın Hürriyet. Bir kısmı da...

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Bunlar siyasi eleştiri Sayın Parsak.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – İşte ben de ifade ediyorum, siyasi eleştiri mi, değil mi bu tutanakları okuyanlar karar verecekler. Siz ifade ettiniz, ben hepsini gene sabırla, dikkatle, titizlikle dinledim, ben de bu noktadaki yaklaşımımızı ifade ediyorum. Burada sizin söylediğiniz mi doğru, bizim söylediğimiz veya bizim yaklaşımımız mı doğru? Bu tutanakları bugün haber yaptıklarında hemen milletimiz, yarın, gelecek nesiller bunları okuyacaklar, değerlendirecekler, kimin tutumu, yaklaşımı, söylemi doğru, isabetli, buna da karar verecekler. Bu bakımdan ifade ediyorum.

Şimdi şuradan başlayalım: Aslında buna dair çok açıklamalar yaptık da... “Koalisyonları bitirme sözü vermişsiniz, daha şimdiden koalisyonlar getiriyorsunuz.” Bakın, yeniden söylüyoruz, kısa kısa. Yani, çok kıymetli zamanlarınızı da almayalım. Koalisyonlar seçimden sonra, seçimden önce birbirinden çok farklı programları, beyannameleri olan siyasi partilerin, birbirinden çok farklı beyannameleri olan, sözleri olan, vaatleri olan siyasi partilerin, seçimden sonra, ama bir siyasi hesaplama, ama bir siyasi mecburiyetle bir araya gelmek durumunda kaldığı, ne kadar süreceği belli olmayan ve o beyannamelerine, o programlarına, o vaatlerine ne ölçüde uyabilecekleri de kestirilemeyen bir şekilde yönetimi paylaşma modelidir. Burada ondan söz etmiyoruz. Burada zaten dünyada da ülkemizde de uzun yıllardır var olan ama yasal zemini bulunmadığı için -asıl o kavramı burada kullanmak lazım- kanunun

arkasını dolanmak zorunda kalınarak, âdetâ milletimiz kandırılmak suretiyle, fiilen uygulanmakta olan yöntemlerin, olması gerektiği gibi, yasal bir altyapıya, zemine kavuşturulması ve seçimlerden önce milletimizin karşısına çıkarken, “Biz şu, şu, şu siyasi partiler olarak, şu konularda da mutabık kaldığımız çerçevede ittifak protokolümüzü de düzenleyip sizin huzurunuzda çıkıyoruz. Desteklerseniz oyunuzda talibiz, desteklemezseniz, ittifak yapmayanlar var, onlara oyunuz verin veya başta ittifaklar var, onlara oyunuz verin.” dediğimiz bir yöntemden söz ediyoruz. Dolayısıyla ittifak ile koalisyonu birbirine karıştırmamak lazım.

Gelelim, gene hatiplerden bir tanesi ifade etti, “Bir buçuk yılda ne değişti? Milliyetçi Hareket Partisi niye bu hâle geldi?” Bunu çokça duyuyoruz. Defalarca da açıkladık ama defalarca açıklamamıza rağmen hâlâ aynı haksız, mesnetsiz ithamlarda bulunduğu için gene ifade etmek zorunda kalıyoruz. Ne oldu da bir buçuk yılda... E, bir buçuk yıl geriye gidelim o zaman? Ne olmuş bir buçuk yıl önce? 15 Temmuz olmuş. 15 Temmuzda Türk milleti, Türk devleti, tarihinin en büyük, en vahim ihanetlerinden bir tanesiyle karşılaşmış. Nitekim Cumhuriyet Halk Partisi de 15 Temmuzda en başında karşı durduğunu ifade etti. Nitekim, hemen sonrasında, 20 Temmuzda olağanüstü hâl ilan edildi. Buna karşı çıktı, yanında duruldu, ayrı bir şey. Hemen akabinde de 7 Ağustosta Yenikapı’da tarihimizin en büyük duruşlarından birini gösterdi milletimiz. Bakınız, bir çelişkiye işaret etmek istiyorum. Şimdi bugün deniliyor ki...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Efendim, şimdi bununla ne alakası var?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – İşte, ben de onu anlatacağım size. O kadar alakasız şeyler söylendi ki Sayın Köse burada, biz hepsini dinledik, cevap vermemiz gerekenlere de cevap verdik de bunun o kadar çok alakası var ki...

BAŞKAN – Sayın Parsak, lütfen...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – 20 Temmuzdan sonra 7 Ağustosta Yenikapı’da da bulunmasına rağmen Cumhuriyet Halk Partisi döndü, 20 Temmuzda “darbe” demeye başladı.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – 20 Temmuzda kanun hükmünde kararnamelere efendim, 15 Temmuzda...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi bakınız efendim, eğer 20 Temmuz darbe idiyse, 7 Ağustosta Yenikapı’da ne işiniz vardı? 7 Ağustosta Yenikapı’ya gelmişseniz, milletle o duruş noktasında, isteyerek veya istemeyerek bir arada durmuşsanız, 20 Temmuzla alakalı bunları söylemeye hakkınız var mı?

TUFAN KÖSE (Çorum) – Bekir Bozdağ “Üç ay bekleyeceğiz.” demiyor muydu?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bilakis, biz de şunu söylüyoruz saygıdeğer milletvekilleri; 15 Temmuz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Parsak, toparlar mıyız lütfen.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Toparlayacağım Sayın Başkanım. Saatlerce konuşuldu, takdir edin, her birine birer ikişer dakika cevap vermek zorundayım.

Şimdi, biz, burada, 15 Temmuzla birlikte, esasen, partimizin temel bir ilkesi olarak “önce ülkem ve milletim, sonra partim ve ben” anlayışımızın gereği olarak, bugün ülkemizin, milletimizin, devletimizin bir beka mücadelesi sürdürdüğü bir dönemde sorumlu, ilkeli bir siyaset yürütüyoruz. Bu kadar basit. Siz bu şekilde yürütmeyebilirsiniz. Bunu da takdir edecek gene milletimiz. Bakın, Afrin’de Ankara’nın güvenliği mücadelesi veriliyor, Afrin’de Trakya’nın güvenliği mücadelesi veriliyor, memleketim

Afyon'un güvenliği mücadelesi veriliyor sayın milletvekilleri. Yani, tankın üstündeki askere "İstikamet neresi?" denildiğinde "Kızıl Elma'ya" diyorsa, geride kalanlara mesajı sorulduğunda "Beklemesinler" diyebiliyorsa bu başkaları için anlam ifade etmeyebilir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim için çok büyük anlamlar ifade etmekte ve bizim duruşumuzu, kimse kusura bakmasın, sadece ve ancak Türk milleti, Türk milletin menfaatleri, Türk milletin beklentileri tayin eder. Ama siz siyasi eleştiri yapma hakkına sahipsiniz. Bunları da eleştirirsiniz, sonra yarın milletimizin huzuruna çıkarız. Biz ittifakla çıkıyoruz. Cumhuriyet ittifakıyla çıkıyoruz, bunu açıkladık. E, başka ittifaklar var, gizli, örtülü, arkasını dolanarak... Asıl onlara bu kavramları kullanmak lazım. Ama bunlar da resmiyet kazanacak mı, aleniyet kesbedecek mi? Kesbederse bunu milletimiz benimseyecek mi, benimsemeyecek mi, bunu hep birlikte göreceğiz sayın milletvekilleri. En geçiyle 3 Kasım 2019. Yani sabırlı olmak lazım. Bugün "Söz konusu vatansa gerisi teferruattır." diyerek, ülkemizin, milletimizin, devletimizin içinden geçmekte olduğu, ülkemizi, devletimizi çevreleyen politikaların karşısında, küresel güçlerin karşısında birlik ve beraberlik içerisinde hareket edip, siyasi değerlendirmelerimizi, eleştirilerimizi de mutlaka sıralayıp, daha iyisi olsun diye gayret göstermek lazım. Bakın, biraz önce Sayın Bekaroğlu dedi ki: "İki partinin oyu, rey, çoğunluğu yeterli."

Bakın Sayın Bekaroğlu, Adalet ve Kalkınma Partisinin de yeterli. Kanun yapıyoruz nihayetinde. Ama biz, bakın her zaman ifade ediyoruz, her meselemizde, seyirci kalmak yerine inisiyatif almayı tercih ediyoruz, kenarda durmak yerine masada bulunmayı, kendi programımız, kendi siyasetimiz, kendi duruşumuz dâhilinde...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Muhalefet olunca masada olunmuyor mu?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Türk milletin, Türk devletin menfaatlerini önceleyerek siyasetimizi yürütüyoruz. Siz böyle yapmayabilirsiniz. O da sizin tercihiniz.

BAŞKAN – Sayın Parsak, toparlarsanız...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bu da nihayetinde milletimizin iradesiyle mutlaka karara bağlanacaktır.

Şimdi, sürekli olarak, sıklıkla, Avrupa ülkelerinde aslında bizim bu getirdiğimiz ittifak benzeri bir model olmadığı ortaya konuluyor. Şimdi, ben daha önce de atıfta bulundum, gene atıfta bulunuyorum çünkü bu süreçte çalışma genişletildi, birden fazla bu yönde çalışma vardı, bunlar birleştirildi, hem ülkemizdeki tarihî seyri hem de Avrupa ülkelerindeki uygulamalarını bizim Meclisimizin araştırma dairesi araştırmış. Kayıt da var, siz de alabilirsiniz. Tüm milletvekillerimize açık. Bakın, burada, evet, buna benzer bir ülke uygulaması göremeyebilirsiniz ama bundan daha büyük bir hakikati paylaşacağım sizinle. Burada araştırılmış, ülkelerin hiçbirisi bir diğeriyle bire bir benzemiyor. Yani, işte, Macaristan Portekiz'in bire bir aynısı değil, İspanya Hırvatistan'ın bire bir aynısı değil, hatta buradaki ülkelerin hiçbirisi herhangi bir diğeriyle bire bir aynı değil. Gayet de doğal, gayet de doğru. Her ülkenin kendine ait siyasi gerçekleri var, kendine ait sosyolojik gerçekleri var, dış politik tercihleri var, içerideki siyaset tecrübeleri var. Ondan dolayıdır ki, hiçbir ülkenin ittifak modeli bir diğer ülkenin ittifak modeliyle bire bir uymaz. Biz bizim gerçeklerimizi, ülkemizin gerçeklerini, ülkemizin sosyolojisini, ülkemizin siyasi geçmişini, tarihini, tecrübesini gözettiğimizde böyle bir ittifak modeli çıkarıyoruz ortaya ve bunun doğru olduğuna inanıyoruz. Gene bunu da doğru mu, değil mi göreceğiz.

Bir hatip dedi ki: "Efendim, size biz öğüt veriyoruz bu çerçevede." Zannediyorum Sayın Köse. Bakın, burada hiç kimsenin bir diğerine öğüt vermek gibi bir hakkı, yetkisi, görevi yok ama ne var? Biz birbirimize değil, Komisyona önerge verebiliriz. Nitekim vermeliyiz de. E, şimdi gene geldi benim önüme önerge, 10'uncu maddenin önergeleri: "Teklif metninden çıkarılsın." Şimdi bu öğüt de değil, önerge de değil, bize göre hiçbir şey değil. Şimdi dün pek çok önemli maddeyi görüştük. Mesela birini

söyleyeyim: Engellilerin, işte, sağlık durumu elverişli olmayanların bakımında pozitif bir düzenleme ve bunu prensip olarak benimsediğinizi ama belli belirsizlikler olduğunu, düzenlemenin tamamlanması gerektiğini ifade ettiniz değil mi? Ama asla “Burası böyle kalsın ama şu belirsizlikleri çözebilmek bakımından biz şöyle bir teklifte bulunuyoruz.” demediniz. 9 madde geçti, 10’uncu madde. Bir tane yapıcı, olumlu, katkı sağlayan önerge var mı? Kayıtlarımız açık. Yok. Böyle olursa da bir neticeye varamayız. Dolayısıyla, ben de size haddim değildir, öğüt vermeyeyim ama bir hatırlatmada bulunayım, burada kimse kimseye öğüt vermesin.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sen bize öğüt verme hakkına sahipsin.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben onu kendime yakıştırmam. Ben öğüt verme hakkına sahip değilim Sayın Bekaroğlu. Biz burada hepimiz ayrı ayrı milletimizin görevlendirdiği saygın birer milletvekiliyiz. Birbirimize öğüt vermek durumunda da değiliz, hakka da sahip değiliz. Ben sadece bir hatırlatmada bulunuyorum. Öğüt vermeyelim, yerli yerinde, isabetli, doğru önergeler verelim, bunlardan da netice almaya bakalım.

Şimdi gelelim şu baraj meselesine...

Birkaç cümle de bununla ilgili etmek zorundayım Sayın Başkan. Bu faslı da böyle kapatalım, sonra belki gerek kalmaz burayı biraz uzun yaparsak.

Şimdi, denildi ki efendim “MHP’nin baraj kaygısı var, ondan dolayı siz ittifak modelinizi kurarken böyle kurdunuz.” Yeniden hatırlatıyorum: Milliyetçi Hareket Partisinin ferasetli lideri “Baraj tartışılsın.” dediğinde hiç kimse bunu tartışmaya yanaşmadı. Herkes hemen Milliyetçi Hareket Partisinin bir baraja takılma kaygısı var, baraj endişesi var vehminden hareketle kendince siyasi değerlendirmeler yaptı. Aylar geçti üstünden, biz bu çalışmaları yürüttük, tartışmalar da bizim o Komisyon üyeleriyle birlikte uhdemizdedir. Yaklaşımlarımız da net. Bunlar da kayıttadır. Ama bu tartışmaları tükettik, teklifi getirdik, Cumhuriyet Halk Partisinden “Baraj sıfıra düşsün.” diye öneri geldi. Ve ben size bir şey söyleyeyim: Eğer biz işbu kanun değişikliği teklifimizle barajın düşmesi yönünde bir düzenleme getirseydik bu sefer aynı dillerden, çok kuvvetle muhtemel, “MHP baraj kaygısı duyduğu için, barajın şuraya düşürülmesi, onun karşısında da şuna şu pazarlıkla, şu kirli ittifakla...” gibi lafları ne yazık ki duyacaktık ama bakın ben size söyleyeyim, Sayın Genel Başkanımızı iyi dinleyin. Üç ay önce, üç yıl önce, üç hafta önce, üç gün önce söylediği ve tamamında haklı çıktığı çok güzel öğütleri var. Biz burada öğüt vermeyiz ama ben size o yönüyle hatırlatmada bulunuyorum. Bakın, iyi dinleyin, bunu da, bir zaman gelecek, Sayın Genel Başkanımızın söylediği doğrultuda mutlaka çözüme kavuşturacağız. Onun da zamanı gelecek çünkü Sayın Genel Başkanımızın söyleyip de nihayetinde, ama üç gün sonra, ama üç ay sonra, ama üç yıl sonra haksız çıktığı bir tane durum yok. Dolayısıyla, bakın, bunları iyi okuyun, iyi dinleyin, iyi anlayın sayın milletvekilleri.

Şimdi, gene, aslında buranın...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sözleriniz rahatsızlık veriyor.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Rahatsızlık veriyor çünkü haksızsınız. Ne kadar çok haksızlıklarınız, ne kadar çok yanlışlıklarınız hatırlatılırsa, ifade edilirse rahatsız oluyorsunuz sayın milletvekilleri.

BAŞKAN – Sayın Parsak, lütfen Başkanlık Divanına hitaben konuşun.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Gerçekleri söyle.

BAŞKAN – Sayın Köse, lütfen karşılıklı konuşmayın.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, gene buranın konusu olmamakla birlikte ifade edildiği için söylüyorum, aynen şöyle: “Rejim değişikliği dediğimiz ülkenin yönetim sistemini değiştiren...” Sibel Hanım ifade etti.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) –“Rejim değişikliği dediğimiz ülkenin yönetim sistemi...” İşte, biz aylardır tam da onu söylüyoruz. Anayasa değişikliğinde de bize şeytan taşlamaktan ibadet etmeye fırsat bırakmayacağımız çerçevede böyle milletimizin kafasını karıştırmaya yönelik ithamlarınız oldu. Gene söylüyoruz, biz 16 Nisanda milletimizin benimsediği çerçevedeki Anayasa değişikliğiyle rejim filan değiştirmedik.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Demokrasi ne oldu?

TUFAN KÖSE (Çorum) – Parlamenter demokrasi...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Rejimimiz Cumhuriyettir, Anayasa’mızın 1’inci maddesinde açıkça düzenlemektedir ve Anayasa’mızın 1’inci maddesinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır ama Anayasa’mızın asla değiştirilmesi dahi teklif edilemeyecek ilk 4 maddesine dair geçmişte değişiklik teklifi olanların, bugün bu yönde bir şey yokken, bir değişiklik önerisi yokken hâle bunları ısıtıp ısıtıp milletimizin önüne getirmesi...

BAŞKAN – Sayın Parsak...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Hem de aslında âdeta bunu itiraf ederek... Bakın, yeniden okuyorum: “Rejim değişikliği dediğimiz ülkenin yönetim sistemini...” Biz de onu diyoruz işte sayın milletvekilleri. Ülkemizdeki hükümet etme sistemini değiştirdik. 16 nisanı milletimiz bunu milyon farkla benimsedi. Bundan sonraki ilk seçimde de yürürlüğe girecek. Bundan böyle ülkemizin hükümet etme sistemi Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemidir. Bu başkanlık sistemi değildir, bize özgüdür. Milletimiz seçimlerde de bu Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine göre seçeceği ilk Cumhurbaşkanını tayin edecektir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Vallahi ne mutlu AKP’ye böyle bir savunucu buldu.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Biz de milletimizin bu kararını her zaman olduğu gibi başımız gözümüz üstünde tutacağız. Şimdilik söyleyeceklerim bunlardan ibaret.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Parsak, teşekkür ediyorum.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkanım, ismimi zikrederek bana sataştı, söz istiyorum efendim.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, maddeyle ilgili görüşmeler tamamlandı ama şu an...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Efendim, ismimi zikrederek...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Cevap hakkım doğdu.

BAŞKAN – Hayır. Değerli arkadaşlar...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bir açıklama yapmak istiyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İsimlerimizi zikrederek söylemediğimiz şeyleri biz söylemişiz gibi takdim etti.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, müzakere yürütüyoruz ve cevap hakkını kullandı, maddeyle ilgili görüşmeler tamamlandı.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nasıl “cevap hakkını kullandı”? Söylemediğimiz şeyleri biz söylemişiz gibi takdim etti.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, bir sonraki maddeye geçeceğiz, orada zaten konuşacaksınız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hayır ama Sayın Başkan, dün de aynı konuyu konuştuk. Sayın Parsak bütün cevap hakkını kullanırken...

BAŞKAN – Tamam, peki. Sayın Özdemir söz hakkı vereceğim. Tamam cevap hakkı olarak vereceğim. Sonra Sayın Köse, size de söz vereceğim ama lütfen yeni bir sataşma olmasın ve uzamasın.

Sayın Özdemir...

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, (2/2137) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan teşekkür ediyorum.

Elbette Sayın Parsak, hangi siyasal partinin, hangi siyasal partiyle ittifak yapacağı, ittifak kararı sorgulanmaz ve tartışılmaz, bu çok açık ve net.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Çok özür dilerim, ben size bir şey de demedim, sizin cümlelerinizi izah ettim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Yok yok. Ben sizi çok iyi dinledim. Evet, evet, siz konuşurken aldığım notlar konusunda...

BAŞKAN – Sayın Özdemir, lütfen Başkanlık Divanına hitaben konuşun.

Sayın Özdemir, lütfen. Yoksa bu karşılıklı diyalogla biz bu işi yürütemeyiz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Parsak haklı benim söylediğim cümleyi tekrar etti. Onu tekrar etmese de ben söz hakkı isteyecektim çünkü bir iki açıklama yapmak istedim.

BAŞKAN – Buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tabii ki hangi siyasal partinin hangi siyasal partiyle ittifakı tartışılmaz. Sadece bu kurgunun, bu kanun teklifinin hazırlanış biçimi, yasanın içeriği, niteliği –sanırım beni dikkatli dinlediniz- sanki iki siyasal partinin ittifakının kazanımı kurgusu üzerine kurulmuş gibi. Ben bunu anlatmaya çalıştım.

Beka sorunu noktasında da şuraya indirgeniyor: Çok uzun süre önce fiilen de ortaya çıkan mevcut, malum ittifaklarını açıklayan bu iki siyasal partinin ülkenin beka sorunu noktasında tek kaygılı olduğu ve ittifaka giren, diğer bütün siyasal partilerin ise farklı ittifakları olduklarını... Malum siz de biliyorsunuz. O noktaya itilmesi, dışlanması, bunu ben eleştiriyorum şahsen. Tabii ki ittifaklar olacak, bir karardır bu ama diğerlerini beka sorununun dışında başka kaygılarla... Bu ülke beka sorunu yaşadığı zaman bütün siyasal partilerin tavrı açıktır ve nettir, bunu da deneyimledik zaten 15 Temmuzda, 7 Ağustosta. Bunu tartışamayız biz ama bu ittifakın sanki beka sorunu kaygısı olan bu ikisi... Ya böyle bir algı da oluşturuluyor. Hayır efendim, biz göreceğiz kim, nasıl? Çünkü ilkeler üzerine ittifaklar yapılır siyasette, değil bütün yaşamımızda da böyle. Bu noktada kimin kiminle ittifak yapacağını tartışmıyoruz.

Diğer bir konu, Sayın Bekaroğlu'nun dile getirdiği 9'uncu maddedeki dün akşam tartıştığımız, işte, zarflar üzerindeki leke, çizik bulunsu dahi... Sayın Parsak da söyledi, dün de konuştuk mevcut yasada da var. Sayın Parsak "Kim karar veriyorsa yine o verecek." dedi. Ama Sayın Parsak dün konuştuğumuz 3'üncü ve...

BAŞKAN – Sayın Özdemir, o size bir sataşma değil.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Çok önemli bir açıklama.

BAŞKAN – Hayır ama bak, Sayın Özdemir, o size bir sataşma değil.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu çok önemli bir açıklama.

BAŞKAN – Sayın Özdemir, o bir sataşma değil.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu bir açıklama.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Kanunu okudum.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu görüşünü söyledi, Sayın Parsak da kanunu okudu.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Doğru. Hayır hayır, bu bir sataşma değil.

BAŞKAN – Ama bu konuya sizin girmeniz. Bakın, siz bu maddeyle ilgili görüşlerinizi söylediniz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hayır, bir açıklama yapıyorum çok önemli.

BAŞKAN – Hayır ama bak, bu maddeyle ilgili görüşlerinizi açıkladınız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Parsak’ın açıkladığı şekilde, evet.

BAŞKAN – Sayın Özdemir, iyi niyetimizi lütfen kötüye kullanmayın.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hayır, kullanmayacağım ama çok önemli bir açıklama.

BAŞKAN – Bu maddeyle ilgili görüşlerinizi açıkladınız, lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Çok önemli bir açıklama çok özür diliyorum. Sayın Parsak dedi: “Kim karar verecekse yine aynı, mevcutta da böyleydi.” Ama şimdi, biz, dün 3’üncü ve 4’üncü maddede sandık kurulunun oluşumu ve başkanıyla ilgili çok önemli değişiklik yaptık. Sandık kurulu başkanı o mülki idare amirinin önerdiği kamu görevlileri içerisinde tesadüf usulüyle seçilecek ve sandık kurulu da aynı şekilde yani siyasi partilerin temsilcileri olmayacak ve denetimden uzak. Şimdi, o çizige, lekeye karar verecek olan kurulun yapısı değişti. Bunu özellikle açıklamak istedim. Mevcut yasa aynı ama karar veren birim değişti. Bunu da dikkate almak gerekiyor.

BAŞKAN – Sayın Özdemir, teşekkür ediyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ben teşekkür ediyorum tahammülünüz için.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, lütfen, cevap olarak değil de katkı olsun diye -ne olursunuz- bir cümle edeceğim sadece. Bir veri paylaşacağım sadece.

BAŞKAN – Ama bir cümle, virgülü az tek cümle.

Buyurun Sayın Parsak.

Sonra Sayın Köse size söz vereceğim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bakın efendim, biz bu uygulamanın da içinde bulunduğumuz için hemen hemen hepimiz bunun mevcut mevzuatımız dâhilinde de nasıl olduğunu biliyoruz ama ben bir istatistik paylaşacağım: 122.173 kamu görevlisi, sandık görevlisine karşın siyasi partilerden toplam 44.434 kişi görev yapmış, bunun 18.281’i AK PARTİ’den, 11.739’u CHP’den, 7.513’ü MHP’den, 5.488’i HDP’den, 1.477’si diğerlerinden. Yani 3 katından fazlası mevcut uygulamada da yasa bunu emretmediği hâlde böyle. Ama bakın, bir cümle söyleyeyim, ne olursunuz: Dün de bir genel başkan yardımcınız bir televizyon programında söylemiş, burada da benzer... Yani bunu da gene tavsiye olarak değil, hatırlatma olarak söylüyorum: Bu kamu görevlilerinin hepsi millet evladı ve seçmen. Şimdi deniliyor ki: “Bunların hepsi birden AK PARTİ’li.” Ya, yapmayın, etmeyin. Ben bir kere kendi adıma söyleyeyim, bir sürü hısmım, akrabam, tanıdığım var, AK PARTİ’li falan değiller kardeşim.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – “AK PARTİ’li” demedik. Öyle demedik Sayın Parsak.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yani bu belgeleri de paylaşmak gereği duyuyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Öyle demedik.

BAŞKAN – Sayın Özdemir, bu karşılıklı diyalogla olmaz. Lütfen, o maddeleri geçtik, Genel Kurulda konuşun artık.

Sayın Köse, buyurun.

2.- Çorum Milletvekili Tufan Köse'nin, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, (2/2137) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde ve bir önceki toplantıda yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TUFAN KÖSE (Çorum) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben şimdi, tabii, Sayın Parsak'a cevap hakkımı tutanakları okuduktan sonra vereceğim işin doğrusu. Belki “Öğüt veriyorum.” da demiş olabilirim ama öncesinde ve sonrasında tekrar ettiğim cümleler nedir? En doğru öğüdü millet verecektir elbette bütün siyasi partilere ama onu gördükten sonra cevap vereceğim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Çok tebrik ediyorum sizi.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Bizi rahatsız eden şu Sayın Parsak: Şimdi böyle bir “yerli, milli ittifak” diye bir şey çıkardınız, “Cumhurbaşkanı ittifakı” diye bir şey çıkardınız, bunları çok güzel savunuyorsunuz, “Çok önemli olaylar oldu.” diyorsunuz, oldu gerçekten. 15 Temmuz akşamı ilk gelenlerden birisiydim buraya, demokrasimize sahip çıkmak üzere, yoksa sizin kuracağınız ittifaka sahip çıkmak için değil. Bakın, nasıl önemli bir olaydır ki dün başka bir milletvekili arkadaşına cevap verirken söylediğim sözleri tekrar etmeyeceğim, “Seni Yüce Divana göndermezsem namerdim.” denildikten sonra...

BAŞKAN – Ama bakın Sayın Köse, bak...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkanım, çok müdahale ediyorsunuz.

BAŞKAN - ...bunun maddeyle, gündemle hiçbir alakası yok.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Var efendim. Bir saniye Sayın Başkanım izin verin, bakın.

BAŞKAN – Ve cevap hakkınızı...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Bir saniye Sayın Başkanım, izin verin bakın, devam edeceğim.

BAŞKAN – Sayın Köse, böyle bu bitmez.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ama ben de cevap vermek zorundayım çünkü ben cevap verdim, ben iddiada bulunmadım. İthamlar vardı cevap verdim.

TUFAN KÖSE (Çorum) – O sözümü biraz sonra söyleyeceğim.

BAŞKAN – Sayın Köse, lütfen...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Tamam bitiriyorum.

BAŞKAN – Sayın Köse, bu ifadeyi kullandığınızda yeni bir cevap hakkı doğacak. Ben, iyi niyetli...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Bir sonraki maddede söylemek üzere geri alıyorum o ifademi, bir sonraki maddede söyleyeceğim o ifademi.

Şimdi, işin doğrusu, bu memlekette seçmenden oy alan her siyasi parti hem millîdir hem yerlidir eğer bu millîlik ve yerlilik, ulusunu sevmek, milletini sevmek, onun çıkarlarını savunmak adına bir şeyse. Şimdi çok ayrıntıya girmeyeyim, bir sonraki maddede bu konuları uzun uzun anlatacağım. O zaman sözü düzeltilmesini rica ediyorum çünkü sataşmanın dışına çıktı.

BAŞKAN – Sayın Köse, teşekkür ediyorum.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Başkan Vekili Abdurrahman Öz'ün, İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in (2/2137) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, görüşme tamamlanmıştır ancak Sayın Özdemir'in biraz önce AK PARTİ genel merkezinden gönderilen bir bilgi isteme yazısıyla ilgili bir açıklama yapayım. Ben yazıda da imzası olan genel başkan yardımcısıyla görüştüm. Bu yazı Meclisteki bütün milletvekillerine, Türkiye'deki bütün sendikalara, barolara, hukukla ilgili bütün STK'lere, üniversitelere, seçim hukukuyla ilgilenen akademisyenlere, herkese gönderilmiş. Herkesten bu manada olumlu veya olumsuz görüşlerini, katkılarını almak için gönderilmiş yani yanlışlıkla değil, bilinçli olarak...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biraz itina edilseydi, isim yazılsaydı “ilgili makama” ne demek?

BAŞKAN – Arkadaşlar, o kısmı, gidersiniz, siz de tanırıyorsunuz, milletvekili arkadaşımız, ona söylersiniz. Ben sadece bir bilgilendirme yapıyorum. Yanlışlıkla veya tesadüfen gönderilmiş değil, bilinerek gönderilmiş. Ben bu açıklamayı yapayım. Siz cevap vermekte bağımsızsınız.

Teşekkür ediyorum.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Başkan, Başkanlık diyor ki: “Bütün milletvekillerine değil.” Ben Sayın Eseyan'la paylaştım, bütün milletvekillerine değil.

BAŞKAN – Tamam, ben teşekkür ediyorum.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A)KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2137) (Alt komisyon metni) (Devam)

BAŞKAN – Maddeyle ilgili görüşmeler tamamlanmıştır.

İki tane önerge vardır, önergeleri okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

2/2137 esas numaralı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi teklif metninden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Fatma Kaplan Hürriyet

Tufan Köse

Akın Üstündağ

Kocaeli

Çorum

Muğla

Muharrem Erkek

Çanakkale

Gerekçe:

Bu maddeye göre pusulada; ittifak yapan partilere, ittifak yapmayanlara nazaran çok daha geniş bir alan ayrılarak geometrik bir büyüklük yaratılmaktadır. Bunun, seçmen psikolojisi, insan davranışları ve tercihleri açısından tartışılması gerekmektedir. İttifak bölümüne daha büyük bir dikdörtgen çizilerek daha geniş bir alan bırakılmakta ve bu geniş alana bir şekilde mühür denk geldiği zaman, ilgili oy ittifaka yazılmaktadır. Eğer bu mühür, bir partiye yakınsa, önce partinin dolayısıyla zaten yine ittifakın

sayılmaktadır. Oradaki mühürün bu kadar çok anlam taşıması olanaksızdır. Bir mühür ya bir partiye verilmiştir ya bir listeye verilmiştir ya da ittifaka verilmiştir. Partiye verilen ittifaka sayılıp, ittifaka verilen de gerektiğinde tekrar dönüp partiye yazılmaktadır. Milletin iradesini bu kadar yönlendirme hakkı nereden bulunmaktadır? Parti üst yönetimleri ve parti örgütleri olarak iki parti birbiriyle anlaşabilir, bu olağandır, ama her bir seçmenin, o ittifakı mutlaka onayladığı nereden bilinecektir? Siyasi partiler ittifak yapabilirler, yapmayabilirler ama ittifak yaptılar diye haksızlık yapma hakları, bir başkasının avantajını yok etme olanakları veya kendilerine fazladan bir avantaj sağlama, kanun yoluyla oy devşirme olanakları yoktur. Burada seçmen iradesi saptırılmaktadır. Maddenin teklif metninden çıkarılması uygun olacaktır.

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığı

Görüşülmekte olan 2/2137 Esas Sayılı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 10 uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Erol Dora

Mardin

Gerekçe:

Oy pusulalarının biçiminin ve oy kullanma şeklinin kurulacağı önceden belirli bir ittifak lehine değiştirilmesini öngören bu düzenlemenin seçimlerin eşit ve objektif koşullarda gerçekleşmesine dolayısıyla demokratik kriterlere aykırı olduğu açıktır. Diğer yandan Teklifte yer alan biçim, oyların sayımını, hesaplamasını, siyasi partilerin her birinin aldıkları özgün oy sayısını belirlemeyi zorlaştırmaktadır. Bu düzenleme oy pusulasında partiler ve adaylar arasında eşit oran ve eşit hüküm esasını gözetmemektedir. Ayrıca bu düzenlemenin ittifak yapmayan partiler aleyhine bir düzenleme olduğu da açıktır ve eşitlik ilkesine aykırıdır. Bu itibarla bu düzenlemenin teklif metninden kaldırılması son derece önemlidir.

BAŞKAN – İkisi aynı mahiyette önergeleri birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

10’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

11’inci maddeye geçiyorum.

Görüşmelere 16.05’e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati:16.00

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.08****BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)****SÖZCÜ : Mustafa KÖSE (Antalya)****KÂTİP : Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)****(Oturum, Başkan Vekili Abdurrahman Öz tarafından açıldı)**

BAŞKAN – Anayasa Komisyonumuzun değerli üyeleri, Komisyon toplantımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

11’inci maddeye geçmiştik.

11’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 298 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“7. Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu fiiligranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmalıyla mühürlenmemiş olması.”

BAŞKAN – Maddeyi müzakereye açıyorum.

Söz talep eden Sayın Erol Dora.

Sayın Dora, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Teklifin bu maddesiyle mühürsüz oy pusulalarının geçerli sayılması öngörülmektedir. Tabii, bu konuda görüşlerimizi 9’uncu madde üzerinde vermiş olduğumuz önerge bağlamında ve alt komisyon çalışmaları süresince ayrıntılı olarak paylaştığımız için burada tekrara girmeyeceğim. Bu düzenlemeyle 16 Nisan referandumundaki hukuksuzluğa yasal kılıf uydurulmaktadır. Dolayısıyla bu maddenin değiştirilmesi 16 Nisandaki şaibeli ve gayrimeşru uygulamanın itirafıdır, kabulüdür ve son dakikada YSK tarafından alınan kararın kanuna aykırı olarak alındığının da itirafı niteliğindedir.

Bu yasa teklifinin 11’inci maddesiyle 298 sayılı Kanun’un 101’inci maddesinde de değişikliğe gidilmekte ve mühürsüz pusulaların da geçerli sayılacağına ilişkin düzenlemeye yer verilmektedir. Şunu açık ve seçik ifade etmemizde büyük yarar olduğunu düşünüyorum: Seçim mevzuatımızdaki değişiklikleri özgür, adil ve şeffaf bir seçimi mümkün kılabilme gayesiyle yapmalı ve buna uygun yasal hükümler getirmeliyiz. Oysa mühürsüz zarf ya da mühürsüz oy pusulalarının geçerli sayılmasına ilişkin bir düzenlemeye gitmek tam da şaibeyi kanunlaştırmak anlamına gelmektedir.

Bu teklifle sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından belirlenmesini düzenleyen maddenin gerekçesinde seçim iş ve işlemlerinin büyük bir hassasiyet ve önem arz ettiği ve büyük titizlik gerektiği gibi gerekçeler sunulmuştur. Ancak bu gerçeklere karşın mühürsüz pusulaların geçerli sayılmasına ilişkin gayrihukuki bir düzenlemeyi de teklif içerisine almak başlı başına bir tutarsızlıktır. Oy pusulalarının mühürlenmesini dahi doğru düzgün yapamayacak kamu görevlilerinin bir seçim sürecini sağlıklı yürütebileceklerini varsaymak kendi içinde zaten tezat oluşturmaktadır. Tüm seçim süreçleri boyunca şaibe ihtimallerini en aza indirecek yasal düzenlemeler yapmak ve bu konuda titiz çalışmaları yürütmek bizlerin öncelikli görevi olmalıdır. Oy pusulalarının ilgili sandık kurulu tarafından oy kullanma işlemi başlamadan önce mühürlenmesi sadece sembolik bir uygulama değildir. O sandıkta kullanılan oyların o sandığa ait oy pusulası olup olmadığının tespiti son derece önemli bir noktadır.

Daha dün Komisyon çalışmalarında 9’uncu madde üzerinde yürütülen tartışmaların da ortaya koyduğu gibi, geçmiş seçim deneyimlerinde herhangi bir sandıkta oy sayım işlemi yapılırken zaman zaman o sandık kurulunun mühürünü taşımayan oy pusulalarıyla karşılaşılabilirdi. Buysa aslında oldukça önemli bir usulsüzlüktür. Dolayısıyla yaşanmış şaibeleri daha da katmerlendirecek usulsüzlüklere kapı aralayan bu mühürsüz oy pusulalarını geçerli sayacak düzenlemenin madde metninden çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Dora, teşekkür ediyorum.

Söz talep eden Sayın Tufan Köse.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkanım, başka konuşacak arkadaş varsa ona söz verelim çünkü Sayın Parsak’a da cevap olsun, kendisi yok şimdi, gıyabında konuşmuş olmayalım.

BAŞKAN – Sayın Uğur Bayraktutan...

Sayın Bayraktutan, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, şimdi, bu maddeyle alakalı düzenlemede de 9’uncu maddeyle alakalı ortak bir şey var, birbirinden farklı değil. Ama öncelikle buna ilişkin konuşmama başlamadan evvel, 3’üncü madde ile de bunun arasında bir bağlantı var. Neden? Şimdi, 3’üncü maddede 298 sayılı Kanun’un 22’nci maddesinde bir değişiklik yapılıyor. Oradaki gerekçe şu: “Mevcut düzenlemedeki iyi ün yapmış kişiler kavramının afaki niteliği -gerekçede bu şekilde bahsediliyor- ve bu kişilerin belirlenmesindeki güçlük nedeniyle, uygulamada sorunlar yaşandığı bilinmektedir. Teklifte, birlikte yapılan seçimlerde oy pusulalarının aynı zarfa konulmasının öngörülmesi ve seçim ittifakı müessesesine yer verilerek sandık sonuç tutanaklarına işlenecek bilgilerde değişiklik yapılması nedeniyle, oy kullandırma ve sayım döküm işlemlerinde aksaklıklar yaşanmaması için bu işlemlerin daha nitelikli ve liyakatli kişilerce yapılması gerekmektedir.” diye bir gerekçe konuluyor. Bu gerekçeye dayanak olarak da sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından belirlenmesine yönelik değişiklik yapılmaktadır. Yani kamu görevlilerinin sandık kurulu başkanı yapılmasındaki temel dayanak kamu görevlisi olması sandık kurulu başkanlarının, burada sayım döküm işlemlerindeki aksaklıkların yaşanmaması, bir de bu işlemlerin daha nitelikli ve liyakatli kişilerce yapılması.

Demek ki kanun koyucu şunu düzenlemiş veya bu düzenleme getiriliyorken gerekçede: “Efendim, eğer böyle bir düzenleme yapılırsa, kamu görevlileri olursa bu kamu görevlileri herhangi bir şekilde nitelikli ve liyakatli kişilerden oluşacakları için herhangi bir şekilde hata yapmazlar ve hatalara cevaz vermezler.” şeklinde bir gerekçe ileri sürülüyor. Şimdi, sandık kurulu başkanlarının, kamu görevlisi olacağına göre, belirlenme tarzı ve sivil toplum girişimlerini dışlama riskinden bağımsızlık olarak neden mühürsüz oy ve zarf geçerlidir? Temel kural bu. Şimdi, sandık kurulu başkanı neden hata yapabilir? Yani ilk baştaki gerekçe –Sayın Parsak biraz önce açıkladı, işte sandık kurulu başkanlarının siyasi partilere göre dağılımlarını filan ayrıntılarını anlattı ama- bizim 3’üncü maddede getirmiş olduğumuz düzenlemede mevcut başkanların bu konuda eksik yaptığı, ün sahibi kavramının çok afaki bir kavram olduğu, kamu görevlisi olacak sandık başkanlarının bu şekilde hata yapmayacağına ilişkin bir gerekçe koyuyoruz. Yani sandık kurulunun bir anlamda temel argümanını değiştiriyoruz. Keşke Sayın Parsak burada olsaydı. O özellikle sandık kurulu başkanlarını kamu görevleriyle alakalı bizim çekincelerimizi söylüyorken –tabii, dün ben yoktum, neler görüşüldüğünü bilmiyorum ama- sanki sandık kurulu başkanları bir siyasi partinin temsilcisiymiş gibi hareket ederler, o şekilde bir kaygı yaşadığımızı ileri sürdü. Buna katılmak mümkün değil. Bizim buradaki temel argümanımız şu: Sandık

kurulu görevlisinin kamu görevlisi olmasının sonuç olarak bir siyasal iktidarın baskı yapması, hangi parti parti olursa olsun, bugün A partisi olur, yarın B partisi olabilir, ille bu şekildeki bir nitelendirme baskı yapma sonucunu getirebilir.

Şimdi, gelelim bu 3'üncü maddede kamu görevlisi olma şartını ortaya koyduğumuz zaman gerekçede madem böyle liyakatsiz kişileri ortadan kaldırıyoruz, o zaman kamu görevlisi olan bir sandık görevlisinin sabahdan mühürle alakalı bir hatayı yapması belki bir milyarda 1'dir. Yani pusulaların mühürlenmesiyle alakalı neden böyle bir hata yapabilir? Bakın, kamuoyunda bunu günlerdir tartışıyoruz. 11'inci maddede ne diyor? Maddenin birinci fıkrasında "Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan birleşik oy pusulalarının geçerli sayılacağı hükme bağlanmıştır." Yani biz diyoruz ki, bu sandık kurulu bu kadar kıyametin kopartılmasına rağmen, hem Komisyon'da hem geçen 16 Nisanda yaşamış olduğumuz halk oylamasındaki temel argümanı neydi? Mühürsüz oylar. Türkiye'de bir tane sandık kurulu bu hatayı yapabilir mi, bir tek sandık kurulu? Yani siz sabah sandık kurulunu toplayacaksınız -o kadar kişiden oluşan bir heyet var- bu sandık kuruluna 16 Nisandaki halk oylamasıyla alakalı sakatlığın bizce yargı yoluna götürülmesinin, itirazların, meşruluğuyla alakalı tartışmaların en yoğun olduğu bir tabloda biz diyeceğiz ki, efendim, sandık kurulu nasıl olsa filigran var...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Madem böyle bir tablo var. Buna rağmen, sandık kurulu bu hatayı niye yapar? Bu kadar masumane olmadığını düşünüyoruz ve bu kaygımızda da haklıyız. Yani biraz önce demiş olduğum Anayasa'nın 67'nci maddesindeki seçimlerin, genel, tarafsız, adil olmasıyla alakalı en temel belirleyicilerden bir tanesi bu sandık kurulu mührüdür, sahteciliği önleyebilecek olan bu olaydır.

Ha, bugün, bu sizin için, siyasal iktidar, siyasal iklim bu şekilde eser sizin lehinize olabilir ama yarın bir gün bir başka parti kamu gücü elinde bulunabilir, kamu gücünü yapan memurlara baskı yapabilir, kamu görevlilerine baskı yapabilir. Bunu anlamak ve anlatmakta zorluk çekeriz.

İnanıyorum ki dün çok ayrıntılarıyla bu maddeyle alakalı çok ayrıntılı tartışmalar olmuştur, öyle tahmin ediyorum. Buradaki temel maddenin kırılma noktalarından, bu teklifin kırılma noktalarından bir tanesi de bizde hem 9'uncu madde hem 11'inci maddede getirilen düzenlemedir. Şimdi, dedim ya keşke Sayın Parsak burada olsaydı, dedi ki: "Bazı şeylerle alakalı tutanaktan çıkartılmasına ilişkin teklifler, önergeler böyle olur mu?" Bu şekilde "gayriciddi" anlamında bazı sözler söyledi bu tam aynı bağlamda olmasa da.

Şimdi, değerli milletvekili arkadaşlarım, bu en başta söylediğim gibi, muhalefetin, iktidarın ötesinde temel bir uzlaşmayla belirlenebilecek olan bir düzenleme bu maddeler, yirmi altı madde. Yani bu konuda iktidarı muhalefeti olmaz ama bu düzenleme alt komisyona gittiği zaman alt komisyonla alakalı bir günlük bir sınırlama koyuldu. Bir gün içerisinde alt komisyon toplanacak, iki saat veya üç saat içerisinde yanılmıyorsa -Fatma Hanım burada, o da ayrıntılarını biliyor- muhalefet şerhini hazırlayacaksınız, çok alelacele bir düzenleme getirildi. E böyle bir düzenlemenin nereye yetiştirildiğini anlamakta güçlük çekiyoruz. O anlamda bir kere bunun düzeltilmesini talep ediyoruz.

Biz daha önceden, buraya gelmeden evvel -ben uzun yıllar avukatlık yaptım- buradaki temel kuralımız şu: Biz kanun koyucunun her konuda objektif düşündüğünü, bize bir şey sordukları zaman "Kanun koyucu böyle düşünüyor." diye... Kanun koyucu bazen boş düşünüyormuş, açık konuşayım yani sübjektif düşünüyormuş, doğru düşünmüyormuş. Bizim bildiğimiz o sanal kanun koyucu yokmuş, kanun koyucu başka bir şeymiş yani. Onu da burada öğrendim. Yani kanun koyucuyu ben buraya

gelmeden evvel çok müthiş, böyle her türlü kantarın topuzunu ayarlayan... Bir geldik ki öyle değil. El kaldırıyorlar öyle oluyor, böyle oluyor. O işler başka gidiyormuş yani onu da burada öğrendik sayenizde. O anlamda da sizlere teşekkür ediyorum.

Şimdi, bir de şey söyleyeyim tutanağa geçmesi açısından. Buradaki temel kaide şu: Rahmetli Demirel'in bir lafı var. Demirel'e diyorlar ki: "Sandıktan ne çıkar?" Müthiştir lafı. Diyor ki: "Ne atarsan o çıkar." Bizim buradaki amacımız sandığa ne atılırsa onu çıkartmak. Yani sandığa başka ellerin uzanmasını engellemek, başka ellerin o sandığa uzanmasını kırmak. Amacımız o zaten. Sandığa ne atılırsa onu çıkartabilmek.

Şimdi, biraz önce Sevgili Tufan Köse çok mütevazı anlattı. İşte, arkadaşlarımız Sayın Parsak sözlere girdiği zaman devletin bekası, şunlar bunlar anlattı, sanki bu ittifakı yapan partilerin dışında devletin bekası yok. 15 Temmuz akşamı bu Parlamente'ye gelen ilk üç milletvekilinden biriyim. Yusuf Bey'in de orada olduğunu o akşam hatırlıyorum. İlk üç milletvekili, kimse gelmeden geldik bu Parlamente'ye. Hiç kimse yoktu bakın arkadaşlar, bir daha söylüyorum. Üç milletvekili. Biri yanımda oturuyor Tufan Köse, biri Bülent Tezcan, sonra diğer arkadaşlar. İşte, o gün artık parti marti yoktu, sabaha kadar on iki saat boyunca bomba yedik. Geldik ya, şunu iyi bilin: Biz o gece bu Parlamente'ye Recep Tayyip Erdoğan'ın bekasını savunmaya gelmedik. AK PARTİ'deki milletvekili arkadaşlarım, yani bu sizi incitmesin. Biz o gece bu Parlamente'ye laik Türkiye Cumhuriyeti'nin, Mustafa Kemal'in milletvekilleri olarak geldik. Yoksa Recep Tayyip Erdoğan'ın bekasını kenara koyuyorum, o ayrı bir olay. Biz cumhuriyeti savunmaya geldik Parlamente'ye. O nedenle, yok öyle "darbeymiş", yok "darbe değilmiş" filan diye değil. 15 Temmuzla alakalı, hiç lafı evirip çevirmeye gerek yok, alçakça bir hain darbe girişimiydi ama onu biz engelledik, hep beraber engelledik partilerin ötesinde böyle böyleler diye.

Bakın, buradaki tablo şu: Bu tablonun içerisinden amacımız şu. Herhangi bir hesap yapmıyoruz. Yanlış hesaplar, işte kafamızda bir hinlik filan yok. Biz diyoruz ki, önümüzdeki dönemde yapılacak seçimde -2019'da yapılır en geç- bu seçimin tarafsız, adil, Anayasa'nın amir gördüğü 67'nci maddesindeki öngörülen hükümlere uygun bir seçim olsun. Bunu istiyoruz. Başka bir şey istemiyoruz. Bu seçimle alakalı kırılma noktası da, biraz önce dediğim gibi o mühürsüz olay yani sandık kuruluyla alakalı mühürsüzlük olayı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Başkanım toparlıyorum.

Şimdi, vicdanınıza seslenerek diyorum. Bu kadar kıyamet koparıldı, bu kadar kıyamet kopartılmış yani sandık kurulu bu hatayı niye yapar? Sandık kurulu sehven bu hatayı niye yapar? Şimdi, siz sandık kurulunun yapabileceği, öngörülebilecek olan bir sehven hatayı öngörerek daha önceden bu olayı ceza hukuku açısından baktığımız zaman suç olmaktan çıkartıyorsunuz. Bu yani çok absürt bir örnek olabilir ama dikkatsizlik, tedbirsizlik sonucu ölümüne sebebiyet olacak bir adamla ilgili eski TCK 455'teki o ceza hükümlerini -şimdi yenisini bilmiyorum, uzun yıllardır uzağım- ortadan kaldırıyor. Böyle bir gerekçe olamaz yani. Sandık kurulu oturduğu gün, sabahdan oturacak, oy pusulalarını mühürleyecek. Bunu yapamıyorsa o sandık kurulu sandık kurulu değildir bu temel yanlış yapıyorsa eğer. Ha, bütün bu kıyamet kopartılmaya rağmen, bunu eğer öngörüp bu hatayı yapıyorsa da onunla alakalı hangi partiye giderse gitsin o mühürsüz oy geçersiz olsun. Niye yapaalım yani? Geçersiz olsun. Siz bu taraftan 1 tane oyun hesabını yapıyorsunuz, 2 tane oy, 3 tane oy... Şimdi, merak ediyorum, Türkiye'de bu kadar sandık var, acaba binde 1 bile, binde 1 bile olmayacaktır, sıfırlı rakamlarda 1 tane, 2 tane ancak olabilir diye. Amacın başka olduğunu görüyoruz. Benim bir sözüm var: Ormana bakınca ağaçları mı görüyorsunuz yoksa ormanı mı görüyorsunuz? Nasıl baktığınız önemlidir.

O anlamda, buradaki düzenlemeyle alakalı alt komisyonda arkadaşlarımız gerekli çekincelerini, muhalefet şerhlerini sunmuşlar. 9'uncu madde bağlamında bir anlamda onunla bir illiyet bağı var. 9'uncu maddedeki ve 11'inci maddedeki ortak görüşlerimizi, muhalefet şerhlerimizi ve kaygılarımızı Komisyonun takdirlerine sunuyor, önergelerimiz doğrultusunda gerekli işlemin yapılmasını saygıyla arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Hürriyet.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bu maddeyle ilgili çok uzun tutmayacağım konuşmamı çünkü 9'uncu maddede zaten söylememiz gereken birçok şeyi söyledik ki 9'uncu madde bu maddeyle de ciddi anlamda bağlantılı ve birbirini tamamlayan maddeler. Sadece kısaca tekrar etmek gerekirse ısrarla da söylüyoruz bu önemli bir şey 16 Nisan referandumundaki özellikle mühürsüz zarf ve mühürsüz oy pusulası rezaletinin burada yasalaşmasını görüyoruz. Bu ne yazık ki hukuka, demokrasiye, seçimlerin seçim güvenliği anlamında doğru bir şekilde yapılması ve seçmen iradesinin sandığa doğru şekilde yansıtılması ve sandığa yansıyan seçmen iradesinin doğru şekilde korunması noktasında ciddi seçim güvenliğini de sıkıntıya sokacak bir madde 9'uncu maddeyle birlikte. 16 Nisandaki hukuksuzlukların yasal zırha büründürülmesi ve daha da önemlisi ve aslında geleceğe ilişkin görüntüyü ama esas olarak geçmişteki bir suça dönük aklama niteliği taşıyan bu madde aslında bu yeni yasanın en önemli kötülüğü diye düşünüyorum. Ve bundan sonra, bu maddeler kabul edildikten sonra, özellikle dün akşam da bunun tartışmasını uzun uzun yaptık, Sevgili Özgür Özel Grup Başkan Vekilimiz anlatmaya çalıştı ama ne hikmetse hiçbir vekil, iktidar partisi vekili tarafından anlaşılmadığını ifade ettik ama özellikle fazla basılan pusulaların kötü niyetli insanların ellerine geçmesi neticesinde seçmene baskı yapılması, bir şekilde seçmenlerin oyunun satın alınması ya da o baskı sonucu seçmen iradesine müdahale edilmesi, bunların kötü niyetli ellerde kötü niyetli olarak kullanılması sonucunda biz seçim güvenliği noktasında ne kadar sağlıklı düşünebileceğiz ya da bu soru işaretlerimizi nasıl gidereceğiz? İşte, kamu görevleri noktasında sürekli “Ya kamu görevlilerine güvenelim.” Ama bir yandan da deniyor ki: “İşte böyle bir ihmal ederlerse ne olacak? Biz buna ilişkin de işte kaldırarak, bu uygulamayı kaldırarak bir yöntem, bir çözüm bulalım.” Bunun ne sakıncası var? Tam tersi seçim güvenliğini daha da güvenli kılacak bir uygulama aslında ve şimdi biz onu kaldırıyoruz ve bunu da ne hikmetse seçim güvenliğini sağlamak adına yapıyoruz. Bu da ciddi anlamda çelişkili.

Bu maddeler kabul edildiği takdirde oy pusulalarının amacı dışında kullanan ellere geçebildiği sistemde şaibenin önü açılacak, mühürsüz pusulaların geçersiz sayılması şaibenin önünü açacak ve bundan sonra hiçbir seçimin güvenilir olmadığı durumu ortaya çıkacaktır.

Bu vesileyle bu sebeple de bu maddenin kesinlikle teklif metninden çıkarılmasını istiyoruz, çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz. Bu maddeyle ilgili daha önce 9'uncu maddede söylediklerimi de bir kez daha tekrar etmiş olalım. Aynı zamanda muhalefet şerhimizde de belirtmiş olduğumuz hususları burada da yine tekrar etmekle yetinelim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı Başkan Vekili Abdurrahman Öz'ün, Komisyon üyeliğine seçilen İğdır Milletvekili Mehmet Emin Adıyaman ve Bitlis Milletvekili Mizgin Irgat'a hayırlı olsun dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, biraz önce herhâlde Genel Kurulumuz seçim yapmış, HDP Grubundan Sayın Mehmet Emin Adıyaman ile Sayın Mizgin Irgat Anayasa Komisyonumuz üyesi olarak seçilmişler. Kendilerine hayırlı olsun diyoruz. Sayın Adıyaman da burada.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A)KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2137) (Alt komisyon metni) (Devam)

BAŞKAN – İsterseniz Sayın Adıyaman'a söz vereyim, sonra size vereyim Sayın Köse.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Kısa bir şey söyleyeceğim, uzatmayacağım.

BAŞKAN – Tamam, Sayın Köse'ye söz vereyim, sonra Sayın Adıyaman, size söz vereyim.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Teşekkür ediyorum, ben de hayırlı olsun diyorum HDP'li arkadaşlara.

Ben de bu maddeyle ilgili çok kısa şeyler söyleyeceğim, 9'uncu maddede söylediklerimizin tamamı geçerlidir.

Sayın Parsak geldi, ne yapayım diye ona karar veremedim birden.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Söyleyin, söyleyin, rahat olun.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Yok, yok, söylemeyeceğim artık.

Sizi bekliyoruz efendim, bir şey söylemedim ben.

BAŞKAN – Sayın Köse, 15'te söyleyin artık, ittifakta söyleyin.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Hayır, siz gelmeden bir sürü arkadaş söz aldı, ben almadım ki size söyleyeyim diye, şimdi sizi görmeyince “Tamam, bir dakika konuşup kapatayım konuyu.” dedim.

BAŞKAN – Bir dakikalık söz vermiştik, siz içeri girince, şimdi bir dakikada ne diyeceğini kestiremedi de ona gültüyorum.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Gideyim mi?

TUFAN KÖSE (Çorum) – Yok, yok.

BAŞKAN – Zamanlama harika yani.

Buyurun.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Şimdi, oy pusulalarını mühürlemeyen sandık başkanının liyakatini filan çok sorgulamak gerekir, birkaç madde önce yaptığımız değişikliklerle de tamamı devlet memurlarından oluşan bir sandık kurulu, tecrübeli sandık kurulu olacak. Bu anlamda, işin doğrusu, bu geleceğe dönük bir düzenleme değil -bütün arkadaşlarımız söyledi- geçmişte, referandumda yapılan ve hukuken geçerli olmayan, kanuni olmayan mühürsüz oy pusulalarının kabulüne ilişkin YSK işleminin bugün aklanmasıdır. Seçim Kurulu filigranı bu işi kurtarmaya yetmez. Sonuçta bir parti devlet anlayışıyla yönetilmeye doğru gidiyoruz, en azından 2019 seçimi için bu geçerli. Seçim Kurulu filigranı belki de bu zemini hazırlamakta bile kullanılabilir. Kaldı ki -çok söyleniyor, ben de dün söyledim- Yüksek Seçim Kurulu Başkanının da çeşitli sebeplerle -sorulursa ayrıntısını da anlatırım- şu anda bir esaret altında olduğu da bilinen bir gerçek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Köse, ben teşekkür ediyorum.

Tabii, biz Başkanlık Divanı olarak, devletimizin en saygın kurumlarından biri olan Yüksek Seçim Kuruluna yönelik bu şahsi görüşlerinizi kabul etmediğimizi, tutanağa geçmesi adına beyan ediyoruz.

Sayın Adıyaman, bir sonraki maddede söz versem.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Madde üzerinde de kısa bir konuşma yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Evet, buyurun Sayın Adıyaman.

Ayrıca hayırlı olsun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonun yeni bir üyesi olarak başarılar diliyorum, dilerim birlikte iyi çalışmalar yürütürüz.

Evet, ben de söz almışken bu maddeyle ilgili görüşümü ifade etmek istiyorum.

Şimdi, tabii, seçim süreci, Yüksek Seçim Kurulundan başlayarak il ve ilçe seçim kurulları, süreci takip ederek sandık kuruluna kadar geliyor oy pusulaları ve zarflar. Hiç şüphesiz her aşamada ilgili kurumun mührünün olması ya da filigranın olması, tek başına seçim ve sandık güvenliği açısından, özellikle temiz oy kullanılması açısından kanaatimce yeterli değil. Neden değil? Çünkü esas itibarıyla oyun kullanıldığı alan sandık alanı yani sandık kuruludur. Dolayısıyla, sandık kurulunun da doğrudan sandığa hâkim olması ama aynı zamanda Yüksek Seçim Kurulundan başlayarak gelen zarf ve oy pusulaları sürecinin son mercisi olarak mühürlemesi gerekiyor.

Dolayısıyla, bu düzenleme iki açıdan sakıncalı. Birincisi, az önceki konuşmacı arkadaşımızın da izah ettiği gibi, geçmiş seçimleri bir bakıma meşrulaştırma, onun yasal zeminini hazırlamaya yönelik bir düzenleme. Bir boyutu bu yani subjektif bir boyutu var ama ikinci bir boyutu ve riskli olan boyutu da şu: Bu zarflar yani sandık kurulunun mührünü taşımayan zarflar, seçim sonrasında, seçim hileleri açısından her zaman seçim hilelerinin oluşmasına müsait bir zemin hazırlıyor. Yani daha açık söylemekte fayda var; bu tür zarfların tedarik edilmesi veya oy pusulalarının tedarik edilmesi ve sandık kurulunun denetimi dışında sandık sonuçlarının değiştirilmesi mümkün olabilecektir, uygulamada da bunun örnekleri çokça görüldü. Genel olarak, tüm seçimlerde seçmen sayısından katbekat fazla oy pusulaları ve zarflar basılmaktadır. Dolayısıyla, bu, açık bir şekilde sandıkların sonucunu yani sayım sürecinde ve hatta tutanaklarla birlikte değiştirilme riskini artırır. Burada, sandık kurulu başkanının da kamuda görevli bir kişiden seçilmiş olması yani yürütmenin denetiminde olan bir kişinin sandık kurulu başkanı olduğu da dikkate alındığında, bunun, açık bir şekilde, gelecekte bu tür riskleri barındırdığını düşünüyoruz. Bu anlamda, ben de bu maddenin geri çekilmesini talep ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Adıyaman, teşekkür ediyorum.

Sayın Akbaşıoğlu'nun bir söz talebi var.

Buyurun Sayın Akbaşıoğlu.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Ben de bütün arkadaşlarımızı hürmetle selamlıyorum, yeni komisyon üyelerimize de hayırlı olsun diyorum.

Değerli arkadaşlar, teklifin çerçeve 9'uncu maddesi ile 11'inci maddesi arasında hakikaten bir irtibat var, doğru. Dün akşam 9'uncu maddeyle ilgili görüşlerimizi burada ifade etmiştik; aslında, detaylı bir konuşma oldu hakikaten, inşallah, bence yararlı da bir konuşma oldu.

Şimdi, 11'inci maddede tekrar aynı şeyler ifade edildi, açıklığa kavuşması bakımından bazı hususlar tutanağa geçsin diye söz almış bulunuyorum.

9'uncu madde, 298 sayılı Kanun'un 98'inci maddesini düzenliyor, çerçeve 11'inci madde ise 101'inci maddeyi düzenliyor. 98'inci madde zarflarla ilgili düzenlemelere, 101'inci madde ise oy pusulalarıyla ilgili düzenlemelere ayrılmış, dolayısıyla birbirinin mütemmim cüzü mantalite olarak, mantık olarak.

Burada, tabii, bir kavram seti oluşturulmasına dikkat ediliyor bazı arkadaşlar tarafından, bir torba kanun mantığı içerisinde bir torba konuşma gibi birçok suçlayıcı ifadeler ortaya konulmak suretiyle kafada oluşturulmak istenen şüphelere, müphemiyetlere bir gerekçe oluşturulmak arzu ediliyor ama gerçek bundan farklı. Zira, bugüne kadar -dün de ifade edildiği gibi- hiçbir şekilde 16 Nisanda da, daha öncede de şaibe karışan bir seçim söz konusu değildir, Yüksek Seçim Kurulunun kararları da kanuna, hukuka, meşruiyete uygun kararlardır, bu konuda bir tereddüt söz konusu değildir.

Zarflarla ilgili 3 tane şart söz konusudur: Bir, Yüksek Seçim Kurulunun filigranını taşıması lazım; iki, amblemini taşıması lazım; üç, ilçe seçim kurulunun mührünü taşıması lazım. Bunlar yanında bir de sandık kurulunun mührü de şart olarak 98'inci maddede dercedilmiş. Bu asıl olan hükümdür, düzenlemedir.

Bununla beraber, sehven veya kasten hata olabilecek bazı ihtimaller uygulamada gözetilmek suretiyle, şöyle bir durum söz konusu olduğunda, her türlü şartı haiz bulunmakla beraber, başka hiçbir şaibe de olmamak kaydıyla, sandık kurulunun zarflara veya oy pusulasına mühür vurmamayı unutmaması durumunda sonuç ne olacak, seçmen iradesi çöpe mi atılacak, geçersiz mi sayılacak?

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, kusura bakmayın, 9'uncu maddeyi geçtik.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – 11'inci maddeyle ilgili konuşuyorum.

BAŞKAN – Şöyle: 11'inci maddeyi konuşuyoruz ama ben diğer milletvekili arkadaşları da uyarıyorum madde gündemine ilişkin, 9'uncu maddeyi geçtiğimiz için 11'inci maddeyle ilgili görüşelim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Tamam.

Konuşmacı arkadaşlarımız da 9 ve 11'le ilgili kıyası ve beraberliği ortaya koydukları için, ben de bir bütün içerisinde ikisini birden ele aldım; 9'uncu maddedeki mantık ne ise 11'inci maddedeki mantık da o. Dolayısıyla, Yüksek Seçim Kurulu tarafından gönderilen ve filigranlı olan oy pusulalarının sehven... Mesela 100 tane pusula gelmiş, bunların teker teker arkasına mühür basılıyor. Diyelim ki 1 tanesi yapıştı ve mühür atlandı; 99'u mühürlü, 1 tanesi mühürsüz. Bu, tutanakla, zaten kaç tane geldiği, kaç tane oy kullanıldığı, kaç tane arttığı, orada bulunan bütün heyet tarafından resmî olarak kayda geçiyor, sayılıyor, çiziliyor, not alınmıyor vesaire ilgili dokümanlarda, ilgili belgelerde. Dolayısıyla, burada sehven atlanabilecek olan birtakım oy pusulalarının, seçmen iradesini çöpe atmamak bakımından, nazarı dikkate almak bakımından, bu ihtimali karşılamak üzere düzenleme yapılmış. Dolayısıyla, burada herhangi bir hile, bir istismar, bir art niyet, bir kötü niyet asla söz konusu değil.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, toparlayın lütfen.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Dolayısıyla, uygulamadan da hareketle, bütün seçmen iradesinin doğru bir şekilde, demokratik bir şekilde sandığa yansması ve geçerliliğini muhafaza etmesine ilişkin doğru ve isabetli bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunu hatırlatmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

11'inci madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Madde üzerinde...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamamlanmadı.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Tamamlanmadı, bir dakika...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Benim söz talebim var.

BAŞKAN – Ya, Hanımefendi, belediye otobüsünü bile burada beklediğinizden daha fazla beklersiniz. Ya, geldiniz, direkt söz istiyorsunuz. Lütfen, bakın, kırmak istemiyorum ama...

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Başka komisyonda görevimiz vardı, oradaki toplantı bitti, buraya geldik.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, bu ne biçim ifade ya!

“Otobüsü beklemek” ne demek Sayın Başkan ya?

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Belediye otobüsü benzetmesi size yakışır, çok haklı, çok doğru bir yakıştırma!

BAŞKAN – Doğru, ben belediye otobüsüne binen bir insanım, sıkıntı yok bunda.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Ne kadar çirkin bir yakıştırma!

BAŞKAN – Evet, ama yani gelip oturuyorsunuz, düğmeye basıyorsunuz. Burada bir müzakere yürütüyoruz yani ne oldu, ne konuşuldu, biliyorsunuz ya!

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Mecliste başka komisyonlar çalışıyor, sadece burada çalışma yok. Sanayi Komisyonunda görevimiz vardı, oradan geliyoruz.

BAŞKAN – 11’inci maddeyle ilgili görüşmeler tamamlanmıştır, diğer madde üzerinde konuşursunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamamlanmadı.

BAŞKAN – Tamamlanmıştır, önergeleri okutuyorum...

DİDEM ENGİN (İstanbul) – 11’inci maddeyle ilgili söz talebim var.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamamlanmadı Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamamlandı, tamam.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Söz istedik söz! Böyle bir hakkınız yok Sayın Başkan! Bari oyla, tamamlat, kifayetimüzakere...

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Ülkemizin geleceğiyle ilgili böyle önemli bir konuda...

BAŞKAN – Bir sonraki maddede konuşursunuz.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – ...yanlı davranış sergiliyorsunuz, bu nasıl bir yönetim tarzı.

BAŞKAN – Buyurun.

Önergeyi okutuyorum:

“Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan...”

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Oylat o zaman Komisyona, niye oylatmıyorsunuz?

“...(2/2137) esas sayılı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile...”

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Siz Başkansınız, buranın kurallarına uyacaksınız, Komisyonun kuralları var.

“...Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 11’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Erol Dora

Mardin”

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sen mi karar veriyorsun? Biz güçlüyüz, istediğimizi yaparız; yapamazsınız, yaptırmazlar.

BAŞKAN – Yapmıyorum zaten.

Gerekçeyi okutuyorum:

“Gerekçe:

Usul esası belirler ilkesinden hareketle birleşik oy pusulalarının mühürsüz olması hâli ile filigranlı ancak mühürsüz olan oy pusulalarının geçerli kılınmasına dair düzenlemenin hukuki bir altyapıdan yoksun...”

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Oylama yapın, Komisyon karar versin o zaman! O kadar söz istedik, söz talebi bitmeden... Konuşma hakkımız var. Güçlüyüz diye her şeyi yapıyorsunuz.

BAŞKAN – Güçlüyüz diye her şeyi yapmıyoruz, yapmıyoruz!

Sayın Bekaroğlu, sakın olun.

“...olduğu ve bu bahisle halkların geleceklerine dair karar alma aşamalarında böylesi bir düzenlemenin ne denli çok risk barındıracağı kuşkusuzdur. 16 Nisan referandumunda yasalara aykırı olduğu hâlde YSK tarafından verilen bir karar neticesinde mühürsüz oylar geçerli kılınmış ise de bu durumun...”

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Çok oy almak kanunsuz hareket etme hakkı vermez.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, tutanaklara yönelik konuşmayın, sakın olun!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tüzük’e göre yönetmek zorundasınız, Tüzük’e göre yöneteceksiniz!

BAŞKAN – Tutanaklara yönelik konuşmayın, sakın olun!

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Bizim önergemiz var, onun üzerinde konuşursun Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yok ya, söz talep ettik...

“...referandum sonucunun meşruiyetini halk nezdinde ortadan kaldırdığı da açıktır. Bu bahisle şaibeye yol açacak ve seçimlerin hukuka uygun bir şekilde gerçekleştiğine dair inancı ortadan kaldıracak bu düzenlemenin teklif metninden çıkarılması...”

BAŞKAN – Bitti artık, görüşmeler bitti, gerekçeler de okundu.

“...aynı zamanda seçim sonuçlarının herkes tarafından kabul edilmesi, meşru görülmesi açısından da önemlidir.”

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

(2/2137) esas numaralı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesi teklif metninden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Fatma Kaplan Hürriyet

Tufan Köse

Muharrem Erkek

Kocaeli

Çorum

Çanakkale

Akın Üstündağ

Uğur Bayraktutan

Muğla

Artvin

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu maddeyle, 16 Nisan referandumunu sonuçlarının meşruluğunu yok eden mühürsüz zarf ve pusula skandalı kanunsuzluğu hükme bağlanarak kanuni hâle getirilmektedir. Filigranlı sahte para basımına olanak veren bir teknolojinin olduğu dönemde ve fazla basılan filigranlı oy pusulalarının amacı dışında kullanan ellere geçebildiği sistemde, mühürsüz pusulaların geçersiz sayılması şaibenin önünü açmakta, hiçbir seçimin güvenilir olmayacağı durumu yaratmaktadır. Kaldı ki YSK'nın 16 Nisan referandumunda aldığı mühürsüz oy kararı kanuna uygun olarak savunulmuştu. Teklif sahiplerine göre de bu uygulama kanuna uygunsaydı, böylesine bir düzenlemenin neden önümüze getirildiği sorgulanmaktadır. Maddenin teklif metninden çıkarılması gereklidir.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki iki önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

12'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 298 sayılı Kanunun 105 inci maddesinin ikinci fıkrasının (22) numaralı bendinde yer alan “oyların” ibaresi “oylar ile ittifakların her birinin aldığı toplam geçerli ortak oyların” şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan “sandık çevresi içinde” ibaresi “sandığın konulduğu bina veya yapıda” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi müzakereye açıyorum.

Söz talep eden...

Sayın Bekaroğlu, buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Komisyon Başkanısınız...

BAŞKAN – Başkan Vekiliyim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Başkan Vekilisiniz, şu anda Komisyonu yönetiyorsunuz, bu yönetim keyfi olmaz, kurallara göre olur. eğer müzakerelerin yeterli olduğuna dair bir kanaat oluşmuşsa siz de netice itibarıyla oylatırsınız müzakerelerin yeterli olduğunu, geçersiniz. Burada iki milletvekili sizin “Maddenin müzakereleri bitmiştir.” söyleminizden önce söz istemişlerdir, söz vermek zorundasınız Sayın Başkanım. Böyle keyfi yönetim olmaz, böyle davranmanız yanlıştır. Bu, gerçekten endişe uyandırıyor, siz ve iktidarınızla ilgili endişe uyandırıyor. Aslında, şu anda yapılan değişiklikler üzerinde niçin bu kadar endişe var, niye seçim güvenliğiyle ilgili problem ortaya çıkacak diye bir kanaat oluşuyor ve insanlar bunu yazıyor, çiziyor? Niye? Çünkü 16 Nisan referandumunda yasa açık

şekilde dururken Yüksek Seçim Kurulu bir karar verdi, dedi ki: “Yasaya rağmen ben bunu geçerli sayıyorum.” Ya, arkadaş, bu, yoruma tabi bir konu değil ki, o kadar açık, net ki yasanın hükmü, nasıl geçerli sayarsın sen? Yasayı da Türkiye Büyük Millet Meclisi yapar, senin yasa yapma hakkın yok ki. Bu yetmedi, başka bir şey oldu bu ülkede, Anayasa Mahkemesi karar verdi, yerel mahkeme dedi ki: “Ben Anayasa Mahkemesinin kararını tanımıyorum.” Değerli Başkan, değerli arkadaşlarım; böyle bir ortamda bu yapılmakta olan değişiklikler insanlarda, muhalefette “Ya, niye böyle şeyler yapıyorlar?” diye... İttifak yapacaksınız, tamam, yapın; bunun yasasını çıkarıyorsunuz, çıkarın, bir şeyimiz yok ama madem, böyle bir rahatlık varsa niye böylesine –tırnak içinde- “şaibe” ortaya çıkaracak, endişe ortaya çıkaracak, kuşkular ortaya çıkaracak değişiklikleri yapıp getiriyorsunuz buraya, bu konuyla ilgili niçin bu ihtiyaçları duyuyorsunuz diye soruyoruz.

Bu maddeyle ilgili benim söyleyeceğim fazla bir şey yoktur. Sayın Başkanın yönetimini protesto ettiğimi, bu yönetim şeklinin demokratik olmadığını, bütün komisyonlar bunu yapsa bile Anayasa Komisyonunun bunu yapmaması gerektiğini söylüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Bekaroğlu.

Sayın Engin, buyurun.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Sayın Başkan, Komisyonun değerli milletvekilleri; öncelikle, Sayın Bekaroğlu’nun belirttiği gibi, keşke biraz önceki tartışmayı hiç yaşamamış olsaydık çünkü sonuçta, ülkemizin geleceği için, seçim güvenliği için çok önemli maddeler burada konuşuluyor.

BAŞKAN – 15’te konuşacağız zaten.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Ne demek “15’te konuşacağız?”

BAŞKAN – 15’inci madde geldiğinde...

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Her maddede görüşlerimizi ifade edebiliyor olmamız lazım milletvekilleri olarak, sadece 15’inci maddede konuşacağız diye bir şey mi var?

BAŞKAN – Muhakkak, muhakkak.

Buyurun.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Çok enteresan bir tarzda yönetiyorsunuz gerçekten.

Şimdi, sadece Anayasa Komisyonu yok, ben Sanayi, Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu üyesiyim, bizim de yukarıda toplantımız olduğu için buradan ayrılmak durumunda kaldım, önemsedğim bir maddeyle ilgili geri döndüğümde konuşmak istedim ama tarzınızı, üslubunuzu, konuşma yaklaşımınızı Komisyon Başkan Vekili olarak uygun bulmadığımı burada ifade etmek istiyorum.

Bugün böyle bir teklifi Mecliste görüşüyor olmaktan duyduğum üzüntüyü ifade ederek başlamak istiyorum. Ülkemizin demokrasisini güçlendirecek, yüzde 10’luk seçim barajını kaldırarak çoğulcu bir yaklaşım ortaya koyacak, seçimlerin adil, özgür ve demokratik bir ortamda yapılmasını sağlayacak, olağanüstü hâli bitiren, seçim güvenliği konusunda halkımızdaki endişeleri giderici bir teklifi görüşmek yerine, tam tersine, seçim güvenliği konusunda halkımızdaki endişeleri artıran maddeler içeren bir teklifle karşı karşıyayız. Ülkemizde milyonlarca vatandaşımız seçim güvenliği konusunda ciddi endişelere sahip. Geçtiğimiz seçimlerde çok yaygın bir şekilde bu durumla karşılaştık. 16 Nisan 2017 referandumunda ise YSK’nın mühürsüz pusulaların ve zarfların geçerli sayılması kararı referandumun, şaibeli bir referanduma dönüşmesine neden olmuştur. Seçim gecesi “Atı alıp Üsküdar’ı geçtik.” denilerek bu şaibelerin üstü örtülmeye çalışılmıştır. Bugün ise bu şaibelere “ittifak” adı altında yasal

bir kılıf arandığını görüyoruz. Hâlbuki, kendine güvenen bir siyasi iktidarın ülkemizde mühürsüz seçim yapma gibi bir teklifi Meclise getirmemiş olması gerekirdi. Böyle bir teklifle karşı karşıya olmamız, AKP ve MHP'nin, her iki partinin de seçimlerde kendilerine güvenmediklerinin çok bariz bir göstergesidir. MHP'nin yüzde 10'luk barajı geçememe endişesi, AKP'nin ise yüzde 50'yi geçememe endişesi bu teklifin bugün Meclise gelmesine neden olmuştur.

AKP ve MHP'nin Meclise sunduğu ittifak teklifi, sandık mührü olmayan oy pusulalarını ve zarflarını geçerli hâle getirmenin yanı sıra, bir taraftan, aynı binada oturan seçmenleri farklı sandık bölgelerine kaydetme, sandık başkanları için siyasi partilerden öneri almak yerine sadece kamu görevlilerini sandık başkanı olarak belirleme, YSK'ya seçmen listelerini karma şekilde düzenleme, sandık ve seçim bölgelerini birleştirme gibi ek yetkiler veren maddelerle ülkemizde seçim güvenliği konusundaki endişeleri artırmakta, diğer taraftan da cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde oy pusulalarını aynı zarfa koyma gibi maddelerle seçmen iradesini etkilemeye yönelik hükümler içermektedir. Hazırladığınız teklifte mühürsüz zarfların geçerli sayılmasıyla ilgili 9'uncu maddenin gerekçesinde şöyle yazıyordu: “Zarfların ilçe seçim kurulunun mührüne ilaveten sandık kurulu tarafından da mühürlenmesi sahte zarf kullanımını önlemek için alınan ilave bir güvenlik tedbiridir.” Bir taraftan bunu yazıyorsunuz gerekçede, diğer taraftan, bu ilave güvenlik tedbirini ortadan kaldırarak seçim güvenliği konusunda ciddi endişeler ve soru işaretleri yaratıyorsunuz.

Aynı durum mühürsüz oy pusulaları için de geçerli. Biraz önce konuşmama engel olduğunuz 11'inci maddenin gerekçesinde de şöyle yazılı: “Birleşik oy pusulalarının sandık kurulu tarafından mühürlenmesi sahte oy pusulası kullanımını önlemek için alınan ilave bir güvenlik tedbiridir.” Ama getirilen düzenlemede bu ilave güvenlik tedbiri kaldırılıyor. YSK fazladan milyonlarca oy pusulası basıyor ve bu milyonlarca oy pusulasının sandık mührü olmadan nasıl kontrol edileceği ise meçhul. İktidarın görevi, ülkemizde seçim güvenliğini artıracak önlemler almaktır, seçim güvenliği konusunda seçmenlerimizde var olan endişeleri artırıcı düzenlemeler yapmak değildir. Seçim güvenliği, ülkemizin geleceği açısından hayati önemdedir. Seçimler, olağanüstü hâlin bittiği demokratik bir ortamda yapılmalıdır. Seçim kampanyalarının adil bir şekilde yürütüldüğü, seçmenlerimizin özgürce istedikleri partiye ve istedikleri adaya oy verecekleri, oy verme ve oy sayımı işlemlerinin şaibesiz ve şeffaf bir şekilde yapılacağı seçimler düzenlenmelidir. Bu nedenle, seçimleri şaibeli hâle getirecek bu maddelerin tekliften geri çekilmesi gereklidir.

Sizler Meclisteki sayısal çoğunluğunuza güvenerek “Komisyonda ve Genel Kurulda istediğimiz kanun tasarısını geçiririz.” diye düşünüyor olabilirsiniz ama bu tartışmalar burada bitmez. Milletvekillerinin söz sürelerini kısıtlayarak, maddeleri oldubittiyle, daha önce referandum zamanında Anayasa değişiklik teklifi görüşülürken burada yine kifayetimüzakere önergeleri vererek yaptığınız gibi hızlıca Komisyonda oylatıp geçirmeye çalışarak ancak bu yaptıklarınızın meşruiyetini sorgulattırınız. Son sözü halkımız söyleyecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Engin, ben teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Üstündağ.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, biraz önce ve dünkü müzakerelerde de gördük, Başkan Vekilimizin her konuşmadan sonra “Divan olarak bu konuşmaya katılmıyoruz.” gibi ifadeleri oluyor, bunlar bir başkanlık divanının veya bir başkan vekilinin söylememesi gereken sözler. Buranın -doğruyu, yanlış değerlendirme- bir mahkeme gibi yönetilmesi mümkün değil. Başkanlık Divanının görevi usule göre, İç Tüzük'e göre

oturumları yönetmek, müzakerelerin gerçek anlamda yapılmasını sağlamak, o müzakerelerin sonunda da oylamayı sağlayarak neticeye ulaştırmak. Burada her konuşmadan sonra “Ben buna katılıyorum.” “Buna katılmıyorum.” gibi ifadeler bence gereksiz ifadelerdir. Özellikle, bu dikkatimi çekti, onu söylemek istiyorum. Eğer böyle devam edecekse bundan sonra her başkan vekilinin “Divan olarak kabul etmiyoruz.” sözünü ben de kabul etmiyorum. Peşin söyleyeyim de o da tutanaklara girmiş olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, sorun yok.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Bir de söz vermede hakikaten ketumluk var. Bu, süreyle ilgili midir diye düşündüğümüz zaman, öyle bir sorun da yok aslında yani süreyle ilgili de bir şey değil.

Sonradan gelen milletvekillerinin konuşmasına daha çok tepki gösteriyorsunuz Sayın Başkan Vekilim. Bu da İç Tüzük’ün hiçbir yerinde yer almayan... “Bütün milletvekilleri başta eğer varsa söz alabilir, baştan beri yoksa söz alamaz.” diye bir madde İç Tüzük’te yok. Bu, Divanın kendiliğinden ortaya koyduğu bir kural olmalı ama böyle bir kuralı kabul edemeyiz.

Bir de konuşmacılar istedikleri maddelerde söz aldığı zaman, konuşmadıkları zaman geçmiş maddede konuşmak durumunda kalıyorlar çünkü o maddeyle ilgili konuşmak için geliyor. O zaman da zaten oylanmış olan, sonuca ermiş olan bir maddeyle ilgili değerli konuşmacılarımızın konuşması gibi bir durum söz konusu oluyor. Sayın Bekaroğlu aslında diğer maddede konuşacaktı anlaşılan, “Bu maddede benim fazla konuşacağım bir şey yok.” dedi, benim de o dikkatimi çekti. Niye? Çünkü daha önceki maddede, 11’inci maddede söz aldığı için 12’nci maddede sadece size tepki gösterip “Bu maddede konuşacak bir şeyim yok.” demek zorunda kaldı.

Bunları tutanaklara geçirdikten sonra değerli arkadaşlar, 12’nci madde sandık sonuç tutanaklarının düzenlenmesi ve ilanı ile ilgili. Burada aslında Anayasa’ya aykırılık önergesinde konuşmam gereken, hatta geneli üzerinde konuşmam gereken ama biraz önceki sıkıntılardan dolayı 1’inci maddede konuştuğum Anayasa’ya aykırılık burada söz konusu. Nedir o? Anayasa’nın 67’nci maddesindeki temsilde adalet ilkesine aykırı bir düzenlemenin maddelerinden birisi 12’nci madde. İttifak oylarından bahsediyor yani ittifak içerisindeki siyasi partilerin aldığı oylar ayrı ama ayrıca, ittifak adı altında nereye basıldığı belli olmayan, ittifak içerisinde hangi partiye basıldığı ve seçmenin iradesinin tam olarak belli olmadığı bir kümülatif oy anlayışı. Bu, Anayasa’nızın 67’nci maddesine aykırıdır. Seçmenin tercihinin kesin ve net, aynı zamanda, anlaşılabilir olması gerekir. Eğer ittifaktaki partinin birisi diğer partinin 3 katı oy aldığı zaman bunu garameten bölüştürüp ittifak adı altındaki ortak oyları paylaştırmanın hukuki bir zemini kesinlikle yoktur. Bunu burada tekrar ifade ediyorum, görüştüğümüz bu madde de yine, Anayasa’ya aykırıdır.

Şimdi, tabii, diğer maddelerde de bu aynı şekilde devam ediyor. 13’üncü maddede, ilçe seçim kurullarında birleştirme maddesinde yine aynı, ittifak oyları, “ittifak partilerinin dışında alınan ortak oylar” olarak geçiyor. 18’inci maddede yine, ittifaktaki geçerli oyların hesabında aynı şekilde bu var. 23’üncü maddede ilçelerde seçim sonuçlarının birleştirme maddesinde yine “İttifakların ortak oy sayısı ve ortak oylardan gelen pay tespit edilerek tutanağa geçirilir.” denilerek yine aynı aykırılıklar devam ediyor.

19’uncu madde de, yine il seçim kurullarında bu sefer, aynı bu, Anayasa’ya aykırı olarak oluşturulan ve yasama organının tercihinin bağlayarak, yasaya bağlayarak bunları bölüştüren bir anlayış. Yine il seçim kurullarındaki birleştirmeler de yine aynı şekilde ve neticede gerçek amaç milletvekili sayılarını her bölgede birer ikişer fazla oluşturmak anlamında Anayasa’nın ihlali, bu maddelerin hepsinde var. Onun için bu maddeyi, 12’nci maddeyi Anayasa’ya aykırı buldum. Diğer söylediğim maddelerle birlikte tekrar ifade etmek isterim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Bayraktutan, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Akbaşıoğlu şey söyledi, ona bir yanıt anlamında tutanağa geçsin diye... Sayın Akbaşıoğlu'nun deminki değerlendirmelerine katılmıyorum. Önceki maddeyle alakalı olarak demiş olduğı şey şöyle... Buradaki gerekçeden, önceki maddedeki gerekçeden ben şöyle anlıyorum: Orada tek tek oyların sayımıyla alakalı bir sehven atlama değil de komple, sanki kurul sabah geldiğı zaman oyları hiç saymamış gibi bir gerçeğı anladım ben gerekçeden yani sayıyorken orada "İşe, bir tanesini atladım." filan diye değil, ben öyle anladım.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – O da ihtimal, o da ihtimal. O da doğru, hepsi var yani.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – O da ihtimal, o da ihtimal ama yani kanun koyucuyu o benim dediğim o subjektif kanun koyucu sizin tarafı değil de bu tarafı düşünmüş gibi geldi. Yani komple, bir tane, iki tane değil de... Mesela o sandıkta kaç?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Orada dikkat ederseniz sayı ve adet yok yani hepsi içine giriyor.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Tabii, dediğiniz tamam. Ben tutanağa geçmesi anlamında diye dedim. İşte, örneğin 300 tane oy mu kullanılıyor? Sanki kurul bütün bu uyarılara rağmen, kamu görevlisini sandık başkanı etmemizdeki hassasiyete rağmen, 3'üncü maddedeki bu ünlü kişilerle alakalı hassasiyeti ortadan kaldırırken "Kamu görevlisinin sandık başkanı olması en azından bu tip acemilikleri önler." şeklindeki gerekçeye rağmen 9 ve 11'le çelişiyor. Sizin bir şeyinize katılıyorum, şöyle: Niye? 9 ve 11 moda terimiyle birbirleriyle iltisaklı yani bir anlamda illiyet bağı var. Yani o anlamdaki o tespitinize katılıyorum.

Diğer türlü, Yüksek Seçim Kuruluyla alakalı da bir şeyi zapta geçelim. Buradaki tablo şu, demin değerli hocam çok güzel söyledi: Kanunla düzenlenen bir konuda Yüksek Seçim Kurulu kendini kanun yerine koyarak düzenleme yaptı. Bizden kimse Yüksek Seçim Kuruluyla alakalı bundan sonra güven beklemesin. Saygı ayrı bir olaydır, Türkiye Cumhuriyeti'nin önemli bir kurumu, o ayrı bir olay ama bizim güvenle alakalı problemimiz var. Yüksek Seçim Kurulundan kim var arkadaşlar, bilmiyorum burada. Bunu Sayın Başkanla da paylaşın. Bizim güvenle alakalı sorunumuz var. Bizler inşaat mühendisi değiliz –onları küçümsemiyorum yani sakın ola yanlış anlamasınlar- mimar da değiliz, bizler hukukçuyuz. Bize şunu öğrettiler: Bize yasal düzenleme varken idarenin yetki gasbı veya bir yargı organının yetki gasbı yaparak kanunun önüne geçmesiyle alakalı bir yetki gasbını bize hukukçu olan kimse bize anlatamaz. O gün bunu Yüksek Seçim Kurulunun değerli Başkanı ve üyeleri yaptılar. Kimse bu konuda bize ders vermesin YSK'yla alakalı. Şimdi, nedir? Biz buna ilişkin çekincelerimizi söyledik, Sayın Cumhurbaşkanını da haklı olarak dedi ki: "Atı alan Üsküdar'ı geçti." Tamam, olabilir, bir siyasi değerlendirmedir, onu ayrı bir kenara koyuyorum ama hepimizin güvendiğı Yüksek Seçim Kuruluyla alakalı bir düzenlemede bir problem var burada. Şimdi, 2002'den seçim güvenliğiyle alakalı bu olayda aradan geçmiş on altı yıl. 2002'de iktidar olmuş Adalet ve Kalkınma partisi, on altı yıl sonra aklına gelmiş seçim güvenliğiyle alakalı düzenleme yapmak, on altı sene sonra. Şimdi, bu nedir? Bunun bir tek açıklaması var arkadaşlar. Bu nedir? Siyasal münavebe yani siyasal iktidarın el değıştirmesini önlemek. Buradaki düzenlemelerin ne olduğunun farkındayız, biz bunları görüyoruz, altında yatan fikrin, planın ne olduğunun da farkındayız. Kimse çocuk değil, hepimiz burada milletvekilleriyiz.

Sayın Başkan, burada değerlendirme yapıyorken biz de biliyoruz, sayısal çoğunluk olarak MHP ve AK PARTİ'nin bunu buradan geçireceğinin farkındayız biz de ama biz bunları yarın bir gün, ileride tarih bizi değerlendirecektir, bu tutanakları bir gün birileri okuyacaktır. Sayın Parsak'ın güzel bir değerlendirmesi var. Bu konuda bizim bugün ne yaptığımızın önemi yok Sayın Parsak. 2019'da kantarın topuzu ortaya çıkacak. Hani oylar belli olacak ya, en azından, işte adaylarla alakalı -her ne kadar ittifakın oyları bir havuza gitse de- en azından adaylarla alakalı bir ayırım yapılacak ya, o zaman sizinle tekrar konuşmak istiyorum. İnşallah o günler gelir, sizinle tekrar konuşuruz. Kimin haklı olduğunu hep beraber göreceğiz. Tabii, ben de o konuda size katılıyorum. Şunu demek önemli değil: "Efendim, biz barajı geçiriz, biz barajı geçeceğiz." Hepimiz için geçerli, sizler için değil sadece. Geçip geçemeyeceğimizi hep beraber göreceğiz, onu yaşayarak göreceğiz. Ben de bugün hamaset yaparak "Vay efendim, siz barajı geçemiyorsunuz." veya işte "Şunlar barajı geçiyor." diye bu hamaseti yapmanın anlamı yok. Kantarın topuzunu milletin iradesiyle, milletin oyuyla ortaya koyacağız ama burada bir sıkıntı var.

Şimdi, bakın, arkadaşlar en başından beri burada somut örnekler veriyorlar. Örneğin, biz 1999 seçimlerinde baraj altında kaldık. Şimdi 9,95'le, 9,96'yla ittifak yapmadan bir parti olabilir. Ha, ittifaka karşı değiliz, ben en başta da söyledim, Türkiye'nin gerçeklerinin farkındayız ama bu şekildeki bir ittifakla alakalı sıkıntılar var burada. Bakın, oy pusulalarında mühürsüz oylara kadar bir sıkıntı var burada. Şimdi, dediniz ki -ona da katılıyorum- "Hiçbir ülkeninki birbirine benzemiyor." Benim seçim bölgem açısından, Cengiz Aydoğdu burada mı, Sayın Valim, onun güzel bir lafı var: "Türkiye'de bütün kentler birbirine benzer, Artvin sadece kendine benzer." diye. Bu yasa da sadece kendine benzeyen yasa, hiçbir yasaya benzemiyor yani. Bu yasa hiçbir yasaya benzemeyen, nevi şahsına münhasır, sui generis bir yasa. O yüzden de biz burada bazı kaygılar olduğunu ileri sürüyoruz. Yani yüzde 0,01 alan bir siyasal partinin temsilcisi bu yasayla Parlamente'ye girecek, yüzde 9,95... Olabilir mi? Türkiye'nin gerçekleri, olur eğer şey yapmayacaksa. Bu nedir? Bütün partileri ittifak yapmaya zorlayan bir düzenleme. Şimdi, ne olacağını, neler öngörülebileceğini, aklınızdan geçen ne olduğunu, hangisinin sizin için bal kaymak olacağını biliyorum yani en azından benim açımdan. Onu hep beraber göreceğiz, bakalım o formül olacak mı, olmayacak mı. Yani o nedenle biz bu maddedeki -sözümü fazla uzatmayayım, Başkanın da şeyini yaparak- 12'nci maddedeki muhalefet şerhlerimizi diğer bütün teklifin üstündeki ileri sürdüğümüz yazılı beyanlar doğrultusunda ve muhalefet şerhimizdeki maddenin çıkartılmasına ilişkin gerekçelerimiz doğrultusunda tekrarlıyor, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, iki cümle katkı sağlamak istiyorum izin verirseniz.

BAŞKAN – Yani hep iki cümle, iki cümle, iki cümle gidiyor.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Parsak, ben size sataşmadım.

BAŞKAN – Sayın Parsak, buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Biliyorum, teşekkür ederim. Hatta yani gerçek anlamda anlayıp o yönüyle benimsediğinizi, desteklediğinizi de, isabetli bulduğunuzu da ifade ettiniz.

Şu teşhis bakımından son derece önemlidir: Evet, milletimiz karar verecek. Biz de şimdiye kadar yaptığımız tüm çalışmalarda, bunun altyapısı durumundaki Anayasa değişiklikleri de dâhil, hep milletimizin iradesine bunu havale ettik ve dedik ki: "Milletimiz ne derse başımız gözümüz üstüne." O yönüyle, aynı düşünmemiz nedeniyle de memnuniyet verici olduğunu da ifade etmek isterim.

Ben şuraya katkı sağlayacağım: Deminki tartışmalarda da vardı, daha önceki günlerde de söylendi, şimdi de söylediğiniz için bir cümleyle bu yönüyle kayda geçmesinde fayda görüyorum. Şimdi, biz bir ittifak düzenlemesi yapıyoruz, bir sistem. Bu sistem dâhilinde ittifak yapan partilerden belli bir kısmının aldığı oy oranı söz gelimi 3 olsun, 5 olsun, hiç fark etmez; bir başka ittifak içindeki partinin yüzde 3’ünden, 5’inden farklı olur, birisi barajı geçer, birisi geçemez; birisi milletvekili çıkarır, birisi çıkaramaz, o zaman denilenler doğru olur ama orası son derece önemli, ittifak hâlinde hangi partiler ittifak yaparlarsa yapınlar buradaki kurallara göre. İttifak yapmayanlar da gene buradaki kurallara göre. Dolayısıyla bizim düzenlememizde ne eşitliğe ne adalete aykırı bir durum asla söz konusu değildir. Ben bu katkıyı sağlamak için söyledim ama yani ittifak hâlinde, söz gelimi “Cumhur ittifakında düzenleme böyle olacak ama diğer ittifaklarda başka bir türlü olacak.” dersiniz bu eşitliğe de aykırı olur, adaletsiz de olur, bunu anlarım ama -siz var mıydınız hatırlamıyorum, zannediyorum yoktunuz- alt komisyon çalışmalarında bunu detaylıca değerlendirdik biz ve şunu orada da ifade ettik: Sonuç itibarıyla siyasi ittifak yapmanın siyasi birtakım bedelleri de var, avantajı olduğu kadar dezavantajları da var. Ondan dolayısıdır ki bu bir norm, herkese uygulanacak. Yani nasıl herkese? İttifak yapan tüm siyasi partilere böyle uygulanacak. Dolayısıyla burada bir eşitlik ve adaletsizlik noktasında herhangi bir aykırılık, yanlışlık yoktur. O yönüyle katkı sağlamak istedim.

BAŞKAN – Sayın Parsak, teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Madde üzerinde bir önerge var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanlığına

2/2137 esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 12’nci maddesi teklif metninden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Fatma Kaplan Hürriyet

Tufan Köse

Muharrem Erkek

Kocaeli

Çorum

Çanakkale

Akın Üstündağ

Uğur Bayraktutan

Muğla

Artvin

Gerekçe:

Seçim öncesi ittifak ismiyle ortaya atılan; Anayasa’ya aykırı, siyasi şantajlar içeren, seçim güvenliğini zedeleyen, oy hırsızlığının önünü açan, kişiye özel ve günü kurtarmaya yönelik, böylesine kirli bir ittifaka karşı olduğumuzdan, maddenin teklif metninden çıkartılması gereklidir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12’nci madde kabul edilmiştir.

13’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- 298 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin dördüncü fıkrasına (14) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve altıncı fıkrasında yer alan “adayların” ibaresi “adaylar ile İttifakların ortak” şeklinde değiştirilmiştir.

“15. İttifakların her birinin aldığı ortak oy sayısı,

16. İttifak içerisindeki her bir siyasi partinin tek başına aldığı oy sayısına, İttifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilen oy sayısı,”

BAŞKAN – Maddeyi müzakereye açıyorum.

Söz talep eden Sayın Akın Üstündağ, buyurun.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Muğla’ımızda bir şehidimiz var. Onun için ayrılmak durumunda kalacağım. Yarın da cenazesi var.

BAŞKAN – Allah rahmet eylesin.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Jandarma Uzman Çavuş Fuat Demir. Kendisine Allah’tan rahmet diliyorum. Ailesine, Muğla halkına ve ülkemize de baş sağlığı diliyorum.

13’üncü maddeyle ilgili söz aldım. Biraz önce 12’nci maddede genel olarak 13’ü de içine katan Anayasa’ya aykırılıkla ilgili hususları özellikle belirtmiştim. Burada yine seçim sonuçlarının ilçe seçim kurullarınca birleştirilmesi ve denetlenmesi konusu ve bu konu içerisinde de ittifakların her birinin aldığı ortak oy sayısını ve ittifak içerisindeki her bir siyasi partinin tek başına aldığı oy sayısına yine ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilen oy sayısı, bunların tespiti söz konusu.

Ben 12’nci maddede söylediğim Anayasa’ya aykırılıkları burada tekrar ediyorum. Burada ittifakların partiler dışındaki ortak oy kavramı temsilde adalet ilkesine aykırıdır, Anayasa’ya aykırıdır. Partililerin oylarının kesin ve net olarak belli olması gerekir seçimlerde. Seçmenin de hangi partiyi tercih ettiğinin net olarak belirli olması gerekir. Muğlak bir şekilde bunun bölüştürülmesi, partiler arasında yine gariyeten bölüştürülmesi uygun bir yöntem değildir, demokrasiye aykırıdır, demokratik teamüllere aykırıdır, seçim kanunlarına aykırıdır, Anayasa’ya aykırıdır.

Teşekkür ediyorum.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı Başkan Vekili Abdurrahman Öz’ün, Afrin’de şehit düşen Jandarma Uzman Onbaşı Fuat Demir’e Allah’tan rahmet, Muğla Milletvekili Akın Üstündağ’a, Muğla’ya ve tüm millete başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Sayın Üstündağ, ben size teşekkür ediyorum. Ben de Muğla’mıza, sizlere, milletimize, hepimize baş sağlığı diliyorum.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Allah bu terör belasından memleketi, milletimizi kurtarsın diye dua ediyorum.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Âmin.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A)KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin (2/2137) (Alt komisyon metni) (Devam)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talep eden Sayın Dora.

Sayın Dora, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Bu maddeyle ilçe seçim sonuç tutanaklarına ilişkin ittifak kuran siyasi partilerin aldığı oyların bir arada görüldüğü ayrı bir sütun eklenmesi öngörülmektedir. Müzakereye açık olmakla birlikte, ittifakın oylarının birleştirilmesinin il seçim kurullarında yapılması ve ittifakın aldığı toplam oyun da bu tutanakta belirtilmesi gerektiğini öneriyorum.

Ayrıca 16'ncı fıkrada yer alan "ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle" ibaresi oldukça sorunludur. Bu pay neye göre, nasıl belirlenecektir? Bu pay nereden gelmektedir? Bu pay, özünde, diğer partilerden farklı olarak, ayrıcalıklı ve adaletsiz bir şekilde, aslında geçersiz olup geçerli sayılacak oyların ittifak hanesine yazılmasını ifade ediyor. Böylelikle geçersiz olması gereken oyların bir şekilde ittifaka ve ittifak partilerine yazılması sağlanmaktadır. Son genel seçimde yani 1 Kasım 2015 genel seçimlerinde Türkiye genelinde oy sayım döküm işlemleri neticesinde geçersiz kabul edilen oy sayısı 680 bin civarındadır. Bu düzenlemeyle birlikte bu geçersiz oyların önemli bir bölümünün ittifak partileri lehine olacak biçimde geçerli olarak kabul edilmesi son derece adaletsiz ve yurttaş iradesini, halk iradesini itibarsızlaştıran ve önemsizleştiren bir yaklaşım olacaktır. Seçim süreçlerinde hep birlikte tanıklık ettik ki kimi zaman çok küçük oy farklarıyla bir siyasi parti milletvekilliği veya belediye başkanlığı kazanabiliyor veya kaybedebiliyor. Bu realiteyi de dikkate aldığımızda geçersiz sayılması gereken oyların ittifak kuran partiler lehine geçerli kabul edilmesini sağlamaya dönük bu düzenlemeyi kabul etmemiz mümkün değildir. Bu gerekçelerle, düzenlemenin teklif metninden çıkarılması gerektiğini ve ittifakın oylarının birleştirilmesi işleminin il seçim kurullarında, il bazında sandık sonuçları alındıktan sonra hesaplanması gerektiğini düşünmekteyiz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Dora, ben teşekkür ediyorum.

Sayın Atıcı bir söz talebiniz var ama isterseniz, ittifakı konuşacaksak, onu 15'te konuşalım diye, bu maddeler teknik maddeler olduğu için iki maddeyi hızlı geçelim diye arkadaşlarla böyle bir mutabakatımız var.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yani sözcümüz öyle münasip gördüyse...

BAŞKAN – 15'te ittifak olduğu için... Yani ittifakı konuşacaksak 15'te konuşalım.

Sayın Hürriyet, buyurun.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de öncelikle -şehidimizin haberini şimdi aldık- Muğla'mıza ve tüm Türkiye'ye başsağlığı diliyorum. Mekânı zaten cennet şehidimizin. Bütün milletimizin başı sağ olsun inşallah. Başka şehit haberleri tabii ki almak istemiyoruz. Bunu ifade etmek adına söyledim.

Maddeyle ilgili de kısaca, daha önceki maddelerde söylediğimiz kaygılarımız, eleştirilerimiz, önergemizdeki özellikle Anayasa'ya aykırılık iddialarımızla ilgili bugüne kadar söylediklerimiz ve muhalefet şerhinde yer vermiş olduğumuz eleştiri ve taleplerimiz yine bu maddeler için de geçerlidir. Bunu da buradan tekrar etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet, ben de teşekkür ediyorum.

Sayın Bayraktutan, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Afrin'de şehit düşen Jandarma Uzman Onbaşı Fuat Demir'e Allah'tan rahmet, yaralıları acil şifalar dilediğine, Muğla ve Türkiye'ye başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de maddeyle alakalı değil de biraz önce Muğla Milletvekilimiz Akın Üstündağ'ın vermiş olduğu üzücü haber üzerine kendisinden ayrıntılı bilgi de aldım. Afrin'deki yapmış olduğumuz mücadele sonucunda bir askerimizin şehit olduğuna ilişkin haberi biraz önce üzüntüyle aldık. Kendisine

Allah'tan rahmet diliyoruz. Ailesine, Muğla'ya, Türkiye'mize başsağlığı dileklerimizi iletiyoruz. Yine bu mücadelede yaralılarımız var, gazilerimiz var, onlara da acil şifalar diliyoruz. Bu vesileyle Türkiye Büyük Millet Meclisinden Mustafa Kemal'in askerlerine başarı dileklerimizi iletiyoruz. Şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyoruz, gazilerimize, yaralılarımıza da acil şifalar diliyoruz. Bunun için söz aldım.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan, ben teşekkür ediyorum.

Sayın Yusuf Başer'in bir söz talebi var.

Sayın Başer, buyurun.

4.- Yozgat Milletvekili Yusuf Başer'in, Afrin'de şehit düşen Jandarma Uzman Onbaşı Fuat Demir'e Allah'tan rahmet, aziz millete ve Muğla'ya başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ben de -biraz önce Muğla'daki şehidimizin şehadet haberini aldık- bu vesileyle Afrin'de yaralanan ve ardından da hastanede şehit olan kardeşimize Rabb'imden rahmet diliyorum. Mekânı cennet olsun. AK PARTİ olarak, ülkenin bekası için, devletin bekası için, milletimizin bekası için âdeta şehadete koşan ve bu ülke için, bu devlet için her türlü üstün gayreti gösteren bu kahraman şehitlerimizin emanetine sahip çıkacağımızı ve bu ülke için şehit olan kardeşlerimizin her daim yanlarında olacağımızı ve ülke bekası için adı ne olursa olsun terör örgütleriyle mücadelemize hiçbir terörist kalmayınca kadar sonuna kadar devam edeceğimizi belirtmek istiyorum. Bu vesileyle de aziz milletimizin ve Muğla'mızın başı sağ olsun diyorum.

BAŞKAN – Sayın Başer, teşekkür ediyorum.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A)KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2137) (Alt komisyon metni) (Devam)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Madde üzerinde iki tane önerge vardır, geliş sırasına göre okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanlığına

2/2137 esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesi teklif metninden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Fatma Kaplan Hürriyet

Tufan Köse

Muharrem Erkek

Kocaeli

Çorum

Çanakkale

Akın Üstündağ

Uğur Bayraktutan

Muğla

Artvin

Gerekçe:

Seçim öncesi ittifak ismiyle ortaya atılan; Anayasa'ya aykırı, siyasi şantajlar içeren, seçim güvenliğini zedeleyen, oy hırsızlığının önünü açan, kişiye özel ve günü kurtarmaya yönelik, böylesine kirlili bir ittifaka karşı olduğumuzdan, maddenin teklif metninden çıkartılması gereklidir.

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2137 esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Erol Dora

Mardin

Gerekçe:

Teklifte yer alan biçim, oyların sayımını, hesaplanmasını, siyasi partilerin her birinin aldıkları özgün oy sayısını belirleyici, zorlaştırıcı bir düzenleme olup kaldırılması gerekmektedir. Öte yandan bu yöntem ile belirlenmiş ittifaka seçim ile elde edilmiş olduğu oydan daha fazlasının aktarılması gibi adil olmayan ve antidemokratik bir yönetimin hayata geçirilmesinin yaratacağı risklerin ortadan kaldırılması amacıyla madde metni tekliften çıkarılmalıdır. Zira seçmenin oylarının arzu etmediği hâlde belirlenmiş ittifaka kaydırılma riski söz konusu olup bu yöntem seçme hakkının da gasbı anlamına gelecektir.

BAŞKAN – İkiisi aynı mahiyette olan önergeleri birlikte oylamaya sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 90 ıncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Siyasi partiler, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamazlar.”

BAŞKAN – Maddeyi müzakereye açıyorum.

Madde üzerinde söz talep eden Sayın Hürriyet, buyurun.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tutanaklara geçmesi açısından bir cümleyle ifade edeceğim. Daha önceki maddelerde söylediğimiz hem Anayasa'ya aykırılık iddialarımız hem de seçim güvenliği ve kurulması planlanan ittifakla ilgili kaygılarımız ve eleştirilerimiz yine bu maddede, devam maddelerinde olmak üzere geçerlidir. Hem muhalefet şerhimizi hem önergemizi hem de bugüne kadar söylediğimiz bu eleştirilerimizi bu madde için de tekrar etmiş olalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, madde üzerinde başka söz talep eden yok.

Madde üzerinde bir tane önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanlığına

2/2137 esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesi teklif metninden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Fatma Kaplan Hürriyet

Tufan Köse

Muharrem Erkek

Kocaeli

Çorum

Çanakkale

Akın Üstündağ

Uğur Bayraktutan

Muğla

Artvin

Gerekçe:

Seçim öncesi ittifak ismiyle ortaya atılan; Anayasa'ya aykırı, siyasi şantajlar içeren, seçim güvenliğini zedeleyen, oy hırsızlığının önünü açan, kişiye özel ve günü kurtarmaya yönelik, böylesine kirlili bir ittifaka karşı olduğumuzdan, maddenin teklif metninden çıkartılması gereklidir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

15'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununa 12 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 12/A maddesi eklenmiştir.

“Seçim İttifakı

MADDE 12/A— Siyasi partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasi partiler, kendi aday listelerini verir.

İttifak yaparak seçime katılma kararı alan siyasi partiler, seçimin başlangıç tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanların imzalarını ihtiva eden ittifak protokolünü Yüksek Seçim Kuruluna teslim eder. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, aynı usulle ittifak protokolünde değişiklik yapılabilir.

İttifak protokolünde; siyasi partilerce belirlenmesi halinde, ittifak unvanı ve kanunlara aykırı olmayan diğer hususlar yer alır.

Siyasi partiler, aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten üç gün öncesine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna bildirimde bulunmak suretiyle ittifaktan vazgeçebilir. Bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca aynı ittifak içerisindeki diğer siyasi partilere derhal bildirilir. Vazgeçme halinde, ittifak diğer partiler arasında devam eder. İttifaktan vazgeçmenin bildirilmesini takip eden gün saat 17.00'ye kadar, ittifak içerisindeki diğer siyasi partiler ittifak protokolünü değiştirebilir veya ittifaktan vazgeçebilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile seçim ittifakına ilişkin diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.”

BAŞKAN – Buyurun Sayın Hürriyet.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

İttifak konusunda aslında çok detaylı şekilde özellikle 10'uncu maddede ifade etmiştim görüşlerimi partim adına. Yine aynı görüşleri buradan da tekrar etmiş olayım. Aslında çok fazla uzun tutmayacağım ama şunları tabii bir daha söylemekte ve tutanaklara geçirmekte yarar var: 15, 16 ve 17'nci maddeler

seçim ittifaklarının nasıl kurulacağı ve nasıl bozulacağına ilişkin düzenlemeler içeriyor, ayrıntılar içeriyor, birbiriyle bağlantılı maddeler. Aslında bu maddeler, hep söylüyoruz, kazan kazan üzerine, her türlü ihtimalin düşünüldüğü, her türlü ayarlamaların, planların, dizaynların sürekli kazanmak üzerine yapıldığı, hiçbir ihtimalin de atlanmadığı düzenlemeler. Yani ittifakın nimetlerinden her hâlükârda faydalanmak üzerine kurulduğu ve eşitliği bozacak şekilde avantaj dengesinin de bozulduğu, işte sürekli geçmiş ittifaklardan örnekler verilerek, “Ya, işte zaten kanun dolanıliyordu arkadan, hülle yapıliyordu, zaten onlar vardı, şimdi onların önüne geçiyoruz, biz bunu yasal bir dayanağa kavuşturuyoruz.” deniyor. Ama baktığımız zaman, evet, yasal bir dayanağa kavuşturuluyor o hileli işlemler, uygulamalar daha da bir şekilde yasal bir dayanağa kavuşturuluyor. Hilenin de hilesi yapılıyor ve gerçekten demokrasinin, hukukun, seçim sistemlerinin, eşit temsilin, seçim güvenliğinin ve Türkiye’nin altına dinamit koyuluyor bu düzenlemelerle birlikte baktığımız zaman. Bu, kabul edilebilir bir şey değil. İttifakın dezavantajlarından ittifak yapan partiler hiçbir şekilde etkilenmeyecek ama tek başına giren, cesurca giren, hiç ittifaka gerek olmadan “Ben kendi irademle, çalışmamla, projemle, politikamla girerim seçime.” deme cesaretini gösteren partiler açısından eşitliğin, dengenin, eşit temsilin, adil temsilin hiçe sayıldığı, dezavantajların tamamen tek başına giren partiler üzerinde bırakıldığı... İşte, baştan beri konuşuyoruz, baraj konusundaki uygulamalar, barajın ısrarla kaldırılmaması, ittifak lehine esnetilmesi, mühürsüz oy, pusula ve zarfların kabulü, seçmen sandıklarının taşınması, mobilize edilmesi, seyyar sandık kurulması, bu sandık kurulların güvenliğinin nasıl alınacağına ilişkin hiçbir şeyin olmaması, sandık listelerinin düzenlenmesi, askı listelerinin düzenlenmesinde yapılacak değişiklikler, seçmenlerin başka yerlere kaydırılması, taşınması gibi gibi birçok uygulamaya, düzenlemeye baktığımızda her şey ittifakın nimetlerinden faydalanmak üzere. Sadece ve sadece ittifak yapan partiler lehine getirilmiş düzenlemeler, böyle bir anlayış var. Aslına bunlar kişiye özel düzenlemeler ne yazık ki, sadece ve sadece bugüne, günlük ihtiyaçlara çözüm üretmek üzere getirilmiş, geleceği, demokrasi adına, hukukun üstünlüğü adına, eşit temsil adına, adil temsil adına bir şey öngörmeyen, geleceğe dair herhangi bir olumlu adım içermeyen, sadece ve sadece bugüne ya da bugünün sorunlarına, özellikle bu ittifakı kurmak isteyen 2 partinin, iktidar partisi ve ittifak eden muhalefet partisinin bugünkü sorunlarının çözümü için bulunmuş bir yöntem, üretilmiş maddeler diye düşünüyoruz ki böyle de zaten detayına baktığımızda. Sadece siyasetçi olarak değil, hukukçu olarak da baktığımızda böyle olduğu çok açık ve ortada değerli arkadaşlar.

Hep söylüyoruz, bu ittifak ne yazık ki kirli bir ittifak, zorlama bir ittifak, şantaj içeren bir ittifak. İşte baraj şantajıyla birçok partinin, özellikle küçük partilerin yutulacağı, başka partilerin kuyruğuna takılmaya zorlanacağı, kendi başına var olmasının ne yazık ki önüne geçileceği, siyaset yapma alanının daraltılacağı, “İttifak yapıyorsan barajdan kurtulursun, hayır, yok yapmıyorsan, inatlaşıyorsan kusura bakma senin siyaset yapma hakkın yok.” denilen, âdeta böyle şantajın ta kendisi olan bir düzenlemeden bahsediyoruz, büyük bir eşitsizlikten bahsediyoruz.

Daha önce de söyledim, tekraren bir daha söylüyorum, bu, ittifak görünümlü bir koalisyon ve birleşme. Bu, önemli, özellikle düzenlemelere yine baktığımızda bunu görüyoruz.

“Oy hırsızlığı” diye hep söylüyoruz ki ne yazık ki Sayın Parsak burada yok sanırım.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Buradayım, olur mu?

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Pardon, özür diliyorum, görmedim sizi.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Buyurun, dinliyorum.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Bunu her ne kadar -özellikle bir eleştiri yöneltmişim “Siyasetin dili zehirlendi.” diye- içerisine kattı ama bu bir siyasi eleştiri, “siyasetin dilinin zehirlenmesi”nden kastım aslında daha uç noktalarda örneklerdi, daha hakaretvari, daha ağza

alınmayacak, belki siyasi arenada bile söylenmeyecek sözlerin söylenip sonra da bunların yutulmasıyla ilgili bahsetmiştim. O yüzden “oy hırsızlığı” tanımını siyasi eleştiri çerçevesinde bir kere daha tekrar etmiş olayım Sayın Parsak.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – “Hırsızlık” eleştiri mi? “Kirli ittifak” öyle mi yani?

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Tabii ki öyle, tabii ki öyle Sayın Parsak.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sizin için öyleyse diyecek bir şey yok.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Bu anlamda hem de o söylediginize de cevap olmuş olsun ki tutanağa geçmiş olsun, bunu da ifade etmiş olayım.

Yine daha önce de söyledim, bu ittifak halkın gerçek sorunlarına dair hiçbir çözüm üretmiyor. Bu, bizim için önemli çünkü gerçekten çözüm bekleyen çok sorun var bu ülkede. Siyasetçi olmanın dışında bizler de bu ülkede yaşayan sıradan vatandaşlarız. İnsanların içinde dolaşıyoruz, bin dokun bin ah işit, herkes derdini anlatıyor, sıkıntısını anlatıyor, “Bunlara çözüm bulun.” diyor, siyasetçiden çözüm bekliyor. Çünkü siyaset hizmet etme aracı. Ve burası temenni yeri değil, çözüm yeri, burası çözmek zorunda. Eğer bugün vatandaşın yaşadığı bir sıkıntı varsa bizler onun için seçiliyoruz, millî iradenin temsilcileriyiz. Ama bu getirilmek istenen sistemle kurulmak istenen, adına “ittifak” deriz, adına “birleşme” deriz, “koalisyon” deriz, vatandaşın gerçek sorununa çözüm üretecek bir sistem, üretmesi beklenen bir sistem -ki şu andaki söylemlere, uygulamalara baktığımızda- böyle bir sistem olmadığını görüyoruz. Sadece 2 partinin bekasıyla ilgili, 2 partinin, işte birinin “Yüzde 50 artı 1’i nasıl alırım?” diğeri de “Yüzde 10 barajından nasıl kurtulurum?” dediği, baraj kaygısının had safhada olduğu ve bu çerçevede bir çözüm üretildiği bir sistemden bahsediyoruz.

İktidar partisi açısından sandıkla gelip sandıkla gitmek istemeyişinin de aslında bir anlamda yansıması ve bu sistemle birlikte kendi saltanatını sürdürmek üzere kurgulanmış, adına da “ittifak” denmiş bir sistemden bahsediyoruz. Yine siyasetin özellikle son dönemde toplumdaki ayrışması, insanların arasındaki kutuplaşma, siyaseten insanların birbirine ciddi anlamda düşmanlaştırılması, ideolojik anlamda büyük uçurumlar yaratılması, böyle bir sistem geldikten sonra daha da büyük toplumsal problemlere sebep olacak, daha da büyük kırılmalara sebep olacak. Ülkede tek tipleşmeye, hem siyaset etiğini, siyasetin ilkelerini ortadan kaldıracak bir ortam yaratacak hem de toplumda daha derin ayrışmalara sebep olacak, daha derin kutuplaşmalara sebep olacak, hatta bu, daha seçim gününden yaratılmış olacak. Çünkü hep konuştuk maddelerde, kısaca söylemek gerekirse, işte, “sopalı seçim” dedik, neden “sopalı seçim” dedik? Artık rahatlıkla vatandaş jandarmayı, kolluk kuvvetlerini sandık başına çağırabilecek, müdahale ettirebilecek, o anda haklıdır haksızdır, buna nasıl karar verecek bunlar belli değil, silahların gölgesinde seçim yapılacak. Vatandaşın orada birbirine karşı büyük bir kıyımına, belki büyük bir kaosa sebep olacak, bunun da önünü açıyor. Ve böyle bir şey olması durumunda bir kontrol mekanizması var mıdır, hakkaniyetli bir değerlendirme ölçütü var mıdır yine düzenlemelerde de, gerekçelerde de sağlıklı hiçbir veri, sağlıklı hiçbir açıklama ne yazık ki yok ki maddeler üzerinde sorduğumuz teknik sorulara da, bir daha söylüyoruz, ne bu teklifi hazırlayanlar tarafından ne de teknik arkadaşlar tarafından bize bilgi aktarılmamış. En azından doyurucu bir bilgi bulamıyoruz bu teklifin içerisinde.

Bununla birlikte haksız temsilin yasalaştırılmasından bahsediyoruz, çoğulculuk anlayışının tamamen çuvala koyulup ağzının bağlanıp atılmasından bahsediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Sözcü Mustafa Köse geçti)

BAŞKAN – Buyurun.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Çoğulculuğun tamamen ortadan kaldırılıp çoğunlukçu bir anlayışın dayatması olarak görüyoruz. Yani adil bir ittifak değil, bu çerçevede şunu da bir daha ifade etmek lazım: “12 Eylül darbe uygulamalarıyla ve darbe yasalarıyla mücadele edeceğim.” diye diye iktidara gelmiş, bunun üzerinden ciddi propaganda yürütmüş, halka sözler vermiş, “Ülkeyi tam demokrasiye götüreceğiz.” sözü vermiş bir partinin bugün 12 Eylül darbe yasalarını sahipleniyor olması, bu teklifle birlikte ciddi anlamda sahipleniyor olması da gerçekten ülkemiz açısından, Türkiye’nin geleceği açısından çok acı bir durum, bizim de içimizi acıtan bir durum. Keşke böyle olmasa, keşke sözlerini tutabilse iktidara gelen partiler. Çünkü bu konuda ciddi bir propaganda yapmıştı iktidar partisi, ciddi sözler vermişti. Ayrıntısına kadar da –işte arşiv unutmuyor- arşivlerde hepsi var ama bugün baktığımızda o sözlerin hepsinin yenilip yutulduğu, ilkesizleştirildiği bir ortam görüyoruz. Siyasetin ilkelerinin de yine artık hani çöpe atılacağı yeni düzenlemelerden bahsediyoruz. Yani dün söylenenlerin bugün unutulacağı, yarın unutulacağı, bambaşka bir tarafa evrileceği yolların kapıların açılması, nasıl ki “12 Eylülle mücadele edeceğiz.” deyip sonra 12 Eylülü sahipleniyorsa partiler yine daha da fazlasını göreceğiz gibi duruyor. Bu, ne olduğu belli olmayan, dünya üzerinde bu hâliyle hiçbir uygulama şekli olmayan böylesine garabet, böylesine kötü bir düzenlemenin bu ülkeye ciddi anlamda kötülük olduğunu yine buradan da ifade etmiş olalım. İstikrar yalanının ardına saklanarak millî iradeyi saf dışı bırakmak, devletin tüm kadrolarını yandaşlara sunmaktan başka bir şey değil bu düzenlemelerle getirilmek istenen.

Şimdilik benim bu maddeyle ilgili söyleyeceklerim bu kadar, daha sonrasında yine diğer maddelerde yeri geldikçe konuşuruz. Ama son cümle olarak şunu bir daha söylüyorum: Gerçekten demokrasimizin, ülkemizin, hukukun üstünlüğünün, evrensel ilkelerin ne varsa gerçekten kıymetli, değerli, bu teklifle birlikte hepsinin altına dinamit koyuyoruz. Bu, doğru bir şey değil, Türkiye bunu hak etmiyor, bu, Türkiye’ye büyük haksızlık, çocuklarımızın geleceğine büyük haksızlık, üzerinde yaşadığımız bu toprakların geleceği için büyük haksızlık. Büyük yaralar açacak, büyük tahribatlara sebep olacak ve sonrasında bu tahribatların önüne geçmek tekrar ülkenin demokrasisinin kırılan noktalarını, hasarlanan noktalarını telafi etmemiz, tedavi etmemiz o kadar zor olacak ki, ne yazık ki büyük kötülük ediyorsunuz, bunu da buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum. Yanlışın, yalanın, haksızlığın etrafında asla ve asla ittifak olmaz değerli arkadaşlar. Bu konuda bir kez daha düşünülmeli ve bu maddenin kesinlikle ve kesinlikle hem Anayasa’ya aykırı olması vesilesiyle hem de buraya kadar konuştuğumuz tüm kaygılarımız nedeniyle bu tekliften çıkarılması gerektiğini bir kez daha ifade ediyorum ve savunuyorum.

Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Hürriyet.

Madde üzerinde söz isteyen, Sayın Bayraktutan...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın vekil benden önceydi.

BAŞKAN – Sayın Mehmet Emin Adıyaman, buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ediyorum.

Evet, asıl bütün bu düzenlemelerin kanımca en önemli maddesi, belki de bütün diğer maddeler, bu düzenleme yani seçim ittifakı etrafında şekillenmiş durumda. Doğrusu, seçim ittifakıyla getirilen bu düzenleme Anayasa’ya aykırıdır. Birincisi bu. Temsiliyette adalet ilkesine aykırı bir düzenleme. Temiz ve adil bir seçimin gerçekleşmesine aykırı bir düzenleme. Yine demokratik hukuk düzenlerinde yeri olmayan bir düzenlemedir. Eşitlik ilkesine ve çoğulculuk anlayışına aykırı bir düzenleme. Bu düzenlemeyle aslında siyasi partilerin programları, seçim beyannameleri veya topluma sundukları

önergeler yarışmıyor, tam tersine oy pusulaları üzerinden ya da matematiksel olarak seçimin sonucu üzerinden bir yarış söz konusu olacaktır. Yani siyasi partiler salt baraj problemini aşmak adına bir bakıma parti programlarından, tüzüklerinden, ülkeye sundukları bütün önermelerinden vazgeçip bütün kaygıları seçim sonucu üzerinden barajı aşmak, Meclise girebilmek gibi bir durumla karşı karşıya kalıyor ve bu, demokratik hukuk düzenlerinde halkın iradesinin de Meclise doğru yansımalarının önünde en büyük engel teşkil edecektir. Dolayısıyla hem bu düzenleme hem yüzde 10'luk barajın var olması, devam ediyor olması, diğer bir boyutuyla küçük partilerin yeni önermelerin, yeni düşüncelerin toplumda yeşermesinin, örgütlenmesinin, siyasal hayata girmesinin önünde de büyük engeldir. Bu sistemle, bu anlayışla ülke giderek belki bir iki ittifak arasında “git-gel” i yaşamak zorunda kalacaktır. Bu da mevcut hâliyle küçük partilerin ya da yeni ortaya çıkacak partilerin, yeni programların hayat bulmasını imkânsız hâle getiriyor. Bir taraftan yüzde 10 barajını korurken ittifakla -atıyorum- yüzde 9,99 oy alan, halktan oy alan bir parti Parlamente'ya taşınmayacak ama belki yüzde 0,1, yüzde 0,3 oy alan bir parti Meclise taşınmış olacak. Bu, subjektif bir düzenleme. Konuşmacı arkadaşların da izah ettiği gibi kişiye veya belli partilere yönelik bir düzenleme ama aslında bu subjektif düzenlemenin de mantığını da kavırıyoruz, biliyoruz, farkındayız. Zira referandumdan sonra ülkenin tek adam rejimine, totaliter bir rejime evrilmesine denk düşen bir düzenleme bu aynı zamanda. Çünkü referandum sonrasında Anayasa'da yapılan değişikliklerle birlikte yeni bir sistemle karşı karşıyayız. Meclis esasen denetim ve yasama faaliyetlerinden âdeta alıkonulup noter işlevini gören Meclis hâline getiriliyor. İşte tam da buna denk düşen bu düzenlemeyle, Mecliste bu ittifaklar düzenlemesiyle de programlarından, halka sundukları projelerden, önermelerden yoksun, salt Mecliste yer alma kaygısıyla gelecek ya da oluşacak bir parlamentoyla karşı karşıya kalmış olacağız. Dolayısıyla bu düzenlemenin açıkçası evrensel anlamda genel kabul gören hukuk, demokratik hukuk düzenlerinde yeri olmayan adil ve temiz, eşitlikçi bir seçim ortamını da yok eden bir düzenlemedir. Bu düzenlemenin tekliften çıkarılmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Adıyaman.

Şimdi, Sayın Uğur Bayraktutan, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Daha önceden de ifade ettiğimiz üzere bazı şeyleri bir kere daha paylaşmak, zabıtlara geçmesi açısından, Komisyonun ve milletvekili arkadaşlarımızın takdirine sunmak istiyorum.

Buradaki temel çıkış noktamız, Anayasa'nın 67'nci maddesi. Bunu okumak istiyorum, 2'nci fıkrayı özellikle. 2'nci fıkrada “Seçme ve seçilme ve siyasî faaliyette bulunma hakları” başlığı altında seçimler ve halk oylamasının serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yargı yönetim ve denetimi altında yapılacağı öngörülmektedir. Temel çıkış noktamız bu. Buradan hareket ederek bu yasayla alakalı, özellikle mevcut Anayasa'ya aykırı hükümlerini bir de en son 16 Nisanda düzenleme yapılan Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunu'yla alakalı 6771 sayılı Yasa'ya ilişkin aykırılıklarını paylaşmak istiyorum hem madde çerçevesi içerisinde. Çünkü sonuç olarak maddeler arasında da bir illiyet bağı söz konusu.

Burada esas temel nokta şu: 67/2'de düzenleme yapılıyorken bu düzenlemenin temelinde ve bu 67'nci maddeyi ihlal eden yüzde 10 seçim barajıyla alakalı bir fiilî durum var ve bu fiilî durumu ne yazık ki otuz yıldır bu Parlamente aşamıyoruz. Yüzde 10 barajıyla alakalı bu garabeti aşamıyoruz. 1999'da da bizim partimiz aynı şekilde yüzde 10 barajını aşamadığı için, ufak bir şey kaldığı için, yine 2002'de –yanılmıyorsam- Doğru Yol Partisi -merkez sağın önemli bir şeyi- aynı şekilde Anavatan Partisi bu barajla alakalı sorunlar yaşadılar, barajın altında kaldılar.

Şimdi, burada bu eşikle alakalı Sayın Parsak konuşmalarında söyledi “Hiçbir ülkeninki birbirine benzemiyor.” diye. Evet, doğru olabilir, o konuda bir itirazımız yok ama burada bu barajla alakalı, bu eşikli alakalı, Avrupa’da bu kadar yüksek bir eşiğin olduğu Sayın Parsak başka hangi ülke var? Ben bilmiyorum. Yani yüzde 10’la alakalı, barajla alakalı.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Orada var.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Biliyorum, siz onu ittifakla alakalı belirtiniz. Ben spesifik olarak şey anlamında söylüyorum. Bu düzenleme ve uygulamanın hiçbir Avrupa ülkesinde olmadığı gerçeğini kabul etmek durumundayız. Demokratik rejimlere aykırılık teşkil eden, demokratik rejimlerle bağdaşmayan baraj uygulaması ne yazık ki ülkemizde milyonlarla ifade edilen ve seçmenin iradesini bloke eden oyların çöpe gitmesine neden oluyor. Bir anlamda böyle bir durumla karşı karşıyayız. O nedenle biraz önce -yine Sayın Parsak’a sataşayım ben, onu buldum- her ne kadar bize sonradan teklif verdiğimizize ilişkin bir nitelendirmede bulunduysa da yüzde 10 barajıyla alakalı. Sayın Parsak, en başından beri bizim demokratikleşme paketi ve seçim programımızda seçim barajıyla alakalı düzenlemeler var. Yani en baştan beri, bizim, seçim barajının tamamıyla kaldırılması veya makul bir düzeye çekilmesiyle alakalı bir talebimiz var. Bu da nedir? Seçimlerin temel kuralı nedir? Temsilde adalettir. Yani Parlamente’ye biz bu seçmen iradesini hangi ölçüde yansıtabilsek, seçmen iradesi Parlamente’de hangi şekilde temsil edilirse o anlamda demokrasiyi bir anlamda göreceli kılarız, demokrasiyi bir anlamda ülkemize yerleştiririz. Temel amacımız da budur.

Şimdi 6771 sayılı Yasa’nın yine buradaki görüşmelerinde, yine Anayasa Komisyonunda görev almıştık. Oradaki tartışmalarda -çok iyi hatırlıyorum- artık seçim barajına gerek olmayacağı, 16 Nisan öncesinden yüzde 10 seçim barajını kaldırmayla alakalı vaatlerin de bulunduğu... Neden? Çünkü artık Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildiği, Parlamente’nin bir anlamda sadece yasa yapan bir şey hâline dönüşmesi gerektiği, işte sadece gerekçelerin içerisinde de daha farklı bir hükümetin Parlamente’nin içerisinde çıkmayacağına, Cumhurbaşkanının hükümeti kuracağına, bu nedenle yüzde 10 barajının pratikte bir önemi kalmadığına ilişkin burada nitelendirmeler yapıldı, konuşmalar yapıldı ama gelinen noktada görüyoruz ki bu bir seçim ayrımcılığı, bir seçim ayrıcalığı noktasında bir noktaya gidiyor. Nedir bu? Kanun teklifi sadece Anayasa’nın biraz önce bahsetmiş olduğumuz 67’nci maddesindeki aykırılıklarının dışında yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin biraz önce zapta geçmesini paylaştığım 1 No.lu Ek Protokolü’ndeki 3’üncü maddeye de açık aykırılık teşkil ediyor çünkü seçmen iradesini zedelemenin ötesinde seçmen iradesini yok edebilecek sonuçlar doğurabilecek bir tabloya gidiyor. Yani iktidar için ittifak anlayışını bir anlamda meşru kılan bir tabloyla karşı karşıyayız.

16 Nisan öncesinde -çok iyi hatırlıyorum- yine bu 6771 sayılı Yasa’nın Parlamente’de görüşülmesi sırasında, daha doğrusu Komisyon’da görüşülmesi sırasında -biraz önce de bahsettiğim gibi- “Artık baraja gerek kalmayacak. Baraj gerçeğiyle karşı karşıya kalmayacağız.” ve buna ilişkin de “Fiilen baraj kalkacak.” şeklinde birtakım nitelendirmelerde bulunuldu. Ama şimdi gelinen noktada, özellikle ısrarla vurguladığımız 9, 11 ve 3’üncü maddedeki düzenlemelere... Sonuç olarak 15’le de bağlantıları var Sayın Başkan buranın. Neden diye dersiniz? Çünkü hem 3’teki hem 9’daki hem 11’deki temel kırılma noktalarından bir tanesi bu. Neden? Çünkü 16 Nisan halk oylamasında meşruiyetiyle alakalı özellikle bizim sorguladığımız, bunu yasal platformlara, kamuoyuna taşımış olduğumuz ve bu konuda çekincelerimizi belirtmiş olduğumuz YSK’nın o tarihte vermiş olduğu karar bir anlamda bir yetki gasbı, görev sınırlarını aşan bir nitelendirmeydi.

O tarihteki temel kırılma noktası neydi? Biz yasal mevzuatta kanun maddesinin varlığına rağmen, böyle bir maddenin varlığına rağmen ve kanunu aşan bir şekilde YSK’nın bir anlamda kurul hâlinde toplanıp karar vererek kanunun amir hükmüne rağmen, ceza hukukunda kanunun suç sayabileceği

bir fiili suç olmaktan çıkartıp kendini kanun yerine koyarak, kanun yapıcı yerine koyarak düzenleme yapan bir YSK gerçeğiyle karşı karşıya kaldık. Şimdi aradan zaman geçince, bu yasal olmayan, yani kanunda bile olmayan... Yani o tarihte bu hüküm kanunda bile yoktu ama şimdi geline tablodaki bu hüküm kanunda olacak ama hukuki midir, değil midir diye bunu tartışabiliriz. Hukukçular çok iyi bilir temel kurallardan biri şudur: Bir şey kanuna uygun olabilir, yasaya uygun olabilir ama hukuka uygun olmayabilir. Şimdi, biz, burada 16 Nisanda kanuna da uygun olmayan, hukuka da uygun olmayan bir fiili düzenlemeyi, ki herhâlde rahatsızlık kesbedilmiş ki burada bir eksiklik görülmüş, yanlışlık görülmüş ki geliyoruz burada kanuna koyarak hukuka uydurmaya çalışıyoruz. Bu konuyu Komisyon üyelerinin takdirlerine sunuyoruz. Bu şekilde yapılacak bir düzenlemenin ne derecede doğru olacağı tartışma götürür.

Şimdi, yine bu düzenlemede -özellikle yine 15'le ilintisi var, illiyet bağı var- kamu görevlilerini sandık başkanı yapıyorken 3'üncü maddede ünlü kişilerle alakalı o belirsizliği ortadan kaldırarak kamu görevlisi olan sandık başkanlarının bu işleri çok daha iyi yapabileceği, daha yetkin olabilecekleri, görevlerini tam bir tarafsızlık içerisinde yapacakları ve konuya hâkim olabilecekleri... Ünlü kişilerle alakalı belirsizlikte bu kişiler kamu görevlisi olmayacağı için bu yetkinliğe sahip olmayacaklarına ilişkin gerekçe bazı hükümler var. 3'üncü maddede bu gerekçeyi ortaya koymuş olmamıza rağmen 9 ve 11'de atıf yapıyorken sanki böyle bir iyileştirme yokmuş gibi sandık kurullarının mühürsüz, mühürlemeyle alakalı problem yaratabileceği, mührü kullanamayacağına ilişkin veya mührü atlayabileceğine, sehven bunları atlayabileceğine ilişkin ibareler var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan, bir saniye...

Buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Bu konuda Sayın Akbaşıoğlu da biraz önce birtakım değerlendirmelerde bulundu. Sayın Akbaşıoğlu değerlendirmesinde sanki işte 300 oy var, bunların içerisinde bir iki tane atlama olabilir. “Bir iki atlama olması da sehven bir yanlışlığa neden olabilir.” şeklinde ibarede bulundu. Ama geline noktada gördük ki buradaki kanun koyucunun düşüncesi oyların sayımındaki bir iki oyun atlanmasından daha ziyade sandık kurulunun sabahtan bütün görevlerini tam ve eksiksiz yerine getirmesinin yanında sanki buna ilişkin düzenlemeyi yapıyorken hiç mühürlememe gerçeğiyle karşı karşıya kalması. Yani bu zarfları veya pusulaları hiç mühürlememesi, orada da filigranın ve ilçe seçim kurulunun mührünün yeterli olması öngörülmüyor. Bizim buradaki dayanağımız şu: Çok münferit bir olay olabilir yani hayatın gerçekliğinde bu var ama bir sandık kurulunun bütün bu kıyametten sonra yani 16 Nisanda bu ülkenin yaşamış olduğu bu travmadan sonra, 16 Nisanda YSK'nın vermiş olduğu kararın meşruiyetini sorgulayan ve kamuoyunda soru işaretlerine yer açan bu gelişmelerden sonra bu şekilde sehven de olsa bir hatayı yapması beklenemez, eşyanın tabiatına aykırıdır çünkü böyle bir gerçeğe karşı karşıyayız. O nedenle biz, burada hem 3'üncü madde bu düzenlemeyi yaparak kamu görevlilerini sandık kurulu başkanı yapıp hataları en alt düzeye indirmeye alakalı madde gerekçesi karşısında, arkasından 9 ve 11'de bu madde gerekçesini gözardı ederek kamu görevlilerinin sandık başında olması karşısında burada böyle bir sehven hatanın yapılabileceğine ilişkin beklenti iyimserliğin ötesindedir. Başka bir saik var, başka bir gerekçe var burada. Biz bu gerekçenin ne olduğunu biliyoruz. Yani buradaki gerekçe şu: İki ayrı kontrol mekanizmasıyla denetim altına alınan sandık kurulunun mühürlemediği ama ona gelene kadar iki ayrı denetim, filigran ve ilçe seçim kurulunun mühürleriyle denetim altına alınan ve sandık kurulunun mühürlemesiyle de sahteciliğin

önündeki en büyük engel olan... Ki en önemli engellerden bir tanesi sandık kurulunun mührü. Biz sandık kurulunun mührünü şu anda ne yapıyoruz? Bir anlamda diyoruz ki hayır, bunu gündem dışında bırakalım.

Daha başka bir bağlantı daha var. Burada kamu görevlisi olan bir sandık görevlisi gerçeğiyle karşı karşıyayız. Özellikle sandık sonuçlarının şaibesiyle alakalı olarak kamu görevlisi bir anlamda kamu yetkisine, kolluğu çağırılma yetkisine sahip olabilmesine rağmen biz onu da gözardı ederek diyoruz ki hayır, oradaki yurttaşlara da bu şekildeki bir hakkı vererek sandık kuruluyla alakalı, seçim sonuçlarıyla alakalı 67'nci maddedeki amir hükmü bir anlamda ihlal ediyoruz.

Şimdi buradaki temel tablomuz şu: Biz mevcut yasayla alakalı seçimin güvenliğine ilişkin olarak düzenlemelerde herhangi bir hatanın olmasını istemiyoruz. Temel dayanağımız bu yani 2019'da yerel seçimler, Cumhurbaşkanlığı, milletvekilliği seçimleriyle alakalı. Bu gerekçelerin bir bölümü sanki şu ana kadar yapılmış olan Türkiye'deki seçimlerin adil yapılmasıyla, gizli oy-açık tasnif ilkesiyle alakalı bir problem olduğuna ilişkin şeyler var madde gerekçelerinde. Örneğin aynı binada oturan seçmenlerin hane bütünlüklerinin korunmasının sağlanması ve aynı seçim bölgesinde kalmaları kaydıyla farklı sandık bölgelerine kaydedilmesine de gerekçe buna ilişkin bir gerekçe. Diyor ki: "Bu, bir anlamda seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkesinin sağlanması için getirilmiştir." Böyle bir düzenleme yaptığınız zaman haklı olarak size sorarlar: 2002'den veya ondan önce bugüne kadar Türkiye'de bu mevcut seçim mevzuatıyla yapılan seçimlerde açık tasnif ve gizli oyla alakalı düzenlemelerde bir sıkıntı var mıdır, yok mudur; eğer varsa bu neden kaynaklanmıştır? Bunun iletilmesi gerekir.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, özellikle İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nde ve Türkiye'nin taraf olduğu yükümlülükleri olan Avrupa'ya ilişkin bütün düzenlemelerde ve aynı zamanda hem 6771'de hem Anayasa'da... 6771'i de sayıyorum. Biz, 6771'le alakalı düzenlemeler buradan geçiyorken o düzenlemelerin Anayasa'ya aykırı olduğunu ayrıntılarıyla anlatmış olmamıza rağmen, daha garip olan, şimdi bugün çok ilginç bir ironidir, burada bizim Anayasa'ya aykırı görmüş olduğumuz 6771'e yönelik de açık aykırılıklar var. Bu, ona bile aykırı. Yani Anayasa'ya aykırı görmüş olduğumuz bir metne aykırı bir Anayasa metniyle karşı karşıyayız. O da ancak herhâlde bizim ülkemizde olabilir böyle bir düzenleme.

En ilginçlerinden bir tanesi şu: Erkler ayrılığı yani bizim en önemli gördüğümüz, demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından bir tanesi kuvvetler ayrılığı. Ne diyoruz? Siyasi partiler demokrasilerin vazgeçilmez unsurlarıdır ama başka bir söz de iyi biliyoruz. Demokrasiler siyasi partiler olmadan yaşayamaz ama demokrasiler siyasal partiler yüzünden son bulabilir. Böyle bir acı gerçekle de karşı karşıyayız. Böyle bir tablo da var. Şimdi böyle bir tablonun içerisinde oyları kullanıyorken daha önceden 6771'le alakalı gerekçede Parlamento yapısı ile Cumhurbaşkanının, artık yürütmenin başında olan tablonun, ikisinin apayrı bir kurum olduğunu ve Parlamentoda kullanılacak olan oyların çok farklı olacağına -o zamanki düzenlemede burada ben o görüşmeleri gayet iyi hatırlıyorum- Cumhurbaşkanlığına kullanılacak oyların ise çok farklı olacağına, birbirinden bağımsız, farklı bir tablonun çıkabileceğine, hatta biz o gün itiraz ediyorken aynı gün yapılmasının sakıncalarına değiniyorduk ama bir şeyi itiraf edelim, bugünü öngöremiyorduk. Yani biz Cumhurbaşkanlığı seçimiyle milletvekilliği genel seçiminin aynı gün yapılmasının bir anlamda millî iradenin tescili, temsilde adaletin sağlanması açısından sakıncaları olacağını ayrıntılarıyla Anayasa Komisyonunda tartışmıştık ama bir şeyi öngörememiştik, onu itiraf edelim. Demek ki aynı gün yapmak da yeterli olmamış, aynı gün yapmakta da bir sıkıntı var. Şimdi geline noktada aynı gün yapmanın ötesinde bir de aynı sandığa atıyoruz.

Şimdi, tabii Anayasa Komisyonunun değerli üyeleri bunu, tablonun ne olduğunu çok iyi bildikleri için, demokrasinin vazgeçilmez unsuru kuvvetler ayrılığı. Yasama, yürütme, yargı birbirinden ayrı olmalı. Ne kadar birbirinden ayrı olursa, ne kadar birbirinden uzak olursa, birbirinin alanına müdahale etmezse demokrasi de o kadar büyük oluyor. Demokrasinin beşiği İngiltere bu konuda örnek. Şimdi böyle bir tabloda biz... Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde bir tek örnek var mıdır? Gene Sayın Parsak'a sataşayım. Onu görünce ona sataşmak istiyorum. Acaba yasama ve yürütmenin aynı sandığa oy olarak atıldığı -hem yasama organına oy kullanacaksınız hem yürütme organına oy kullanacaksınız- bir örnek var mıdır? Yani bunu sorgulamamız gerekiyor. Burada hangi gerekçeyle olduğunu bilemiyorum. Yani gerekçe çok masumane bir gerekçe de olabilir ama bu kadar basit olmadığını düşünüyorum. Görüyorum ki 6771'deki aynı günde oy kullanmayla alakalı çıkış tek başına yeterli olmamış ve gelinen noktada görüyoruz ki aynı gün yeterli değil, aynı zamanda da aynı sandığa oy kullanmayla alakalı bir tablo gelmiş. Bu, seçimlere ilişkin asgari demokratik ilkeleri de zedeleyici bir hükümdür, 6771'le yapılan Anayasa değişikliklerine bile açık aykırılık teşkil etmektedir. Eğer öyle olsaydı böyle bir düzenlemeye 6771'de ihtiyaç duyulurdu. 6771'de de böyle bir düzenleme ne yazık ki yapılmamıştır.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bütün bunların sonucunda hangi gerekçeyle bu olabilir. Yani birbirinden ayrı ama tek bir hedefe hizmet eden bu değişiklikler hangi gerekçeyle olabilir? 15'inci maddeyi de tamamlayan, 9, 11, 3, diğerleriyle alakalı aralarında illiyet bağı olan ve mevcut 67 temel olmak üzere diğer bütün eşitlik ve diğer serbest oy, eşit oy, genel oy, gizli oy, açık tasnif, bütün kural ihlali yapan bu düzenlemeler neden olabilir? Bununla alakalı da tespitimiz siyasal iktidarın el değiştirmemesiyle alakalıdır. Yani bütün demokrasilerde siyasal münavebe demokrasilerin genel kuralıdır. Bir gün biri gelir, sonra o gün o iyi yapamaz, öbürü gelir, o da iyi yapamaz, öbürü gelir. Demokrasinin temel kuralı budur.

Görülen şudur: 3 Kasım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

3 Kasım 2019'da yapılması öngörülen, belki erken de yapılabilir veya onu ötelemeyecek çünkü ondan öte tarihin olması Anayasa'ya göre mümkün değil. Bu anlamda bir siyasal münavebeyi engelleyebilecek bir durumla karşı karşıyayız. Bu herhangi bir halk oylamasının ötesinde, halk oylamasından bunu çıkartarak, bir seçim tablosundan bunu çıkartarak sadece Parlamento aritmetiğinde bir plebisitte şu doğru mudur, değil midir gibi bunu sorabilecek başka bir yöntemle bunu yapabilmektir. Bu, çok doğru bir yöntem değildir çünkü eğer siz siyasal münavebeyi, siyasal iktidarın değişmesiyle alakalı tabloyu Türkiye'nin gündeminden çıkartmak için "her yol mübahtır" gibi bir yola girerseniz o zaman Türkiye Cumhuriyeti Parlamentosunu başka bir parlamento hâline dönüştürsünüz. Nedir? Mesela eğer öngörülen işlevsiz bir parlamentoysa yani işlevi olmayan, hiçbir yere zararı olmayan, kendi kendine sadece kanun yapma fabrikası olarak görülen bir parlamentoysa bu çok doğru bir olay değildir. Kanunun öngördüğü, kanunun amaçladığı hususun da bu olmaması gerekir. Bu düzenlemeler baştan beri ifade ettiğim gibi hem Anayasa'nın ilgili hükümlerine hem de Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa'daki diğer düzenlemelere açık aykırılık teşkil etmektedir.

Tabii burada sandıkların güvenlik gerekçesiyle taşınma olayı, sandık kurulu başkanlarının kamu görevlilerinden oluşturulması, bunun haricinde aynı binada oturanların sadece bir adaya veya başka bir yerlerde bağımsız adayı Parlamento'ya sokmayla alakalı blok oyları engellemeyle alakalı düşünceler olduğu görülüyor. Yani bazen sizin işinize gelir, bazen işinize gelmeyebilir ama seçim yasaları -en başta ifade ettiğim gibi- muhalefet şerhiyle çıkmaması gereken yasalardır. Seçim yasaları ortak bir

noktada buluşulabilecek, altında muhalefet şerhinin olmadığı, sonuç olarak bir toplumsal uzlaşmadır. Bir anayasa gibi düşünün. Yani bir maç yapacaksınız, maçın hakemi -daha önce bir maç yapmışsınız- bir yıl sonra yapılacak maçın kurallarını değiştiriyor ve taraflardan bir tanesi bu maçın kurallarını veya taraflardan bir veya iki tanesi maçın kurallarının hoş olmadığını kendi açısından değerlendiriyor.

Şimdi ısrarla bunu vurguluyoruz. İsrarla vurguladığımız ne? Önce onu ifade edeyim. Şimdi yüzde 10'la alakalı düzenlemeler yapılıyorken biz burada en baştan beri diyoruz ki burada seçim barajıyla alakalı çok şey de olabilir. Yüzde 9,9 alan bir parti gerçeğiyle de karşı karşıya kalabiliriz. Tek başına girebilir. Yani bu yasal düzenleme şunu yapıyor aslında. Biz en baştan beri dedik: İttifaklarla alakalı kesinlikle yanlıştır, doğru değildir diye bir şey demiyoruz. Onu özellikle zapta geçmesi açısından bir daha vurguluyorum ama ittifakla alakalı düzenleme adı “cumhur ittifakı” koyularak, “Milletin ittifakı buradır.” diyerek bir kampaşma ittifakını doğru bulmuyoruz. Tamam cumhur bu taraftadır, sizin yapacağınız ittifakta. Öbür taraf kimdir? Öbürleri Patagonya’dan mı geldi? Başka ülkenin çocukları mıdır bunlar? Yani o şekildeki kampaşmanın aslında istediğiniz şey olduğunu biliyorum ama bunun çok doğru olmadığını bir kere daha vurgulamak istiyoruz. Eğer gerçek anlamda sizler “millî iradeye” diye dilinizden düşürmediğiniz halk iradesini sıfır kayıpla Parlamento gerçeğine yansıtmak istiyorsanız yapabileceğiniz bir tek şey var: Hep beraber bütün siyasal partiler, hani hiç sevmediğimiz bu Kenan Evren’in her şeyine karşı çıkıyoruz ama bu ne yazık ki yüzde 10'la alakalı deyince tapu gibi duruyor Kenan Evren. Hiç oraya girmiyoruz. Kim yaptı deyince diyorsunuz ki: “Kenan Evren yaptı.” Demek ki Kenan Evren’in ruhu bu Parlamentonun üzerinde sürmeye devam ediyor. Yani Mustafa Kemal’in Parlamentosunda...

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Ülkeye iyi bir iş yapalım diyoruz.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Öyle mi diyorsunuz? Peki.

Yani Kenan Evren’in ruhu Parlamentonun üzerinde devam ediyor. Şaka yaptığınızı kabul ediyorum sayın milletvekilim, o nedenle bir şey demiyorum.

O nedenle, bir anlamda, yüzde 1'in altında olan bir parti hiç hak etmediği hâlde -çok kibarca, kimseyi incitmeden diyeyim, buna “kanuna karşı hile” diyorlar- kanuna karşı hile yapıyorlar. Kim yaparsa yapsın, hangi tarafta olursa olsun, kimse üzerine almasın. Yüzde 0,01 olan bir parti eğer bu yapıyla Parlamente'ya 3 milletvekili sokuyorsa kanuna karşı hile yapıyor. Diyorsunuz ki: Efendim, böyle bir düzenleme yokken bu hile zaten yapılıyordu.

Bir arkadaşım dedi, kim dedi onu bilemiyorum, bugünkü konuşmalarda, kimin dediğini hatırlamıyorum, Güneş Motel... Tamam, o gerçek, kendinize göre haklı olabilir ama şu anda biz de aynı şeyi yapıyoruz. Şu anda da yüzde 1 bile olmayan bir partiye... İttifak yapma konusunda çekincesi olan “Ben tek başıma gireceğim.” diyen bir partiye haksızlık ediyoruz, yüzde 9,95'lik bir partiyi baraj altında bırakıyoruz, Parlamente'ya sokmuyoruz, yüzde 0,05 alan, belki 100 bin oy alan bir partiyi ittifakın içerisinde ilginç bir oy sayım tekniğiyle kalkıyoruz Parlamente'ya sokuyoruz. Aslında, hiç bu teknik şeylerle uğraşmaya gerek yok. Yani o koşullar belki üç yıl, beş yıl sonra da olabilir, hiç bunları yapmaya gerek yok, kalkın gidin “Bütün oylar ittifaka yazılır.” diye bir seçim kanunu maddesi koyun ve o şey Parlamente olsun.

Bakın, ben size ilginç bir olay anlatayım Azerbaycan Parlamentosuyla alakalı. Azerbaycan'daki dostlarımız üzülmeler, kırılmalar, onları incitmek istemem ama bu Parlamente, Türkiye Cumhuriyeti Parlamentosu da Azerbaycan Parlamentosuna dönüştürme tablosudur yani bu Parlamente'yu işlevsiz bir hâl'e getirir. Azerbaycan Parlamentosunda Hükümet kurulmuyor, hangi

gün toplanacağı belli değil, 3 kere gittim, gördüm, nasıl bir tablo yaratıldığını görüyorum. Böyle bir sistemdir. Bunu kabul etmek mümkün değildir. Her zaman derim, majestelerinin meclisi değil Mustafa Kemal'in Meclisidir bu Meclis. O nedenle, bunu göz ardı etmemeliyiz.

Burada, küçük partilerin önünü açıyor, meşruiyetle alakalı sıkıntıları var bu sistemin. Bir kişinin, bir partinin hak etmediği şekilde milletvekili çıkarmasının önü açılıyor. Burada ne oluyor? Barajı sıfırlamadan, arkadan dolanarak, adaletsiz sonuç sağlamayla alakalı bir düzenleme yapılıyor.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, aslında, alt komisyonda bunu çok teknik ayrıntılarıyla görüşmek isterdik, alt komisyonda diğer parti gruplarının da buna ilişkin görüşlerini ayrıntılarıyla belli ederek ciddi bir değerlendirme yapılmasını isterdik ama ne yazık ki alt komisyon görüşmeleri bir anlamda sakata uğratıldı, bir an önce tamamlanarak, nereye mal yetiştiriyoruz hızıyla nihayetlendirildi. O nedenle, çok teknik ayrıntılara girilmeden ne yazık ki bu düzenleme Komisyona getirildi. Oradaki görüşmeler yeterli olmadı, burada da bu görüşmelerin yeterli olmayacağını, arkasından Parlamento gündeminde tartışılacağını ama görüldüğü kadarıyla, sayısal çoğunluğunuza dayanarak belki kanun olarak yasalaşacak ama hukuki ve meşruiyetiyle alakalı sonucu tartışılacak.

Şu andaki mevcut düzenleme, 298'le alakalı düzenlemelerde eksiklikler var mı? Var. Sıkıntılar var mı? Var. Özellikle o düzenlemede daha önce seçim kanunlarıyla alakalı cezai hükümlerde madde içerisindeki düzenlemeleri Parlamentoda fark etmiştik, onları aleyhe, seçim güvenliğiyle alakalı objektif kriterleri ortadan kaldıran subjektif düzenlemelerle alakalı taleplerinizi torba yasaların içerisinde gizlice geçirdiniz. Ona ilişkin birkaç örnek vermek isterim ama şimdi zamanınızı almak istemiyorum. Özellikle seçim suçlarıyla alakalı cumhuriyet savcılıklarındaki soruşturmalarda, altı ay ile iki yıllık süreleri düşürterek hangi dosyaların nasıl düşürüldüğünü gayet iyi biliyorum.

O nedenle, bizim, burada polis ve jandarma denetiminde, özellikle en başta dediğim adaletle alakalı, seçim pusulalarında ittifakla alakalı bölümlerin ayrıntılı olması, zarfların hazırlanmasındaki problemler, 15'inci maddeye atıf yapan diğer gerekçeler tamamıyla ayrıntıyla göz önüne alındığı zaman bu sistemin meşruiyetiyle alakalı bir sorgulamayı da karşılıklı olarak yaşamamız gerektiğini düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum.

Bu anlamda, ciddi bir sıkıntının olduğunu görüyoruz. Bir kere daha, sözlerimi bitirmeden önce bu konudaki düzenlemenin her ne kadar “ittifak” deseniz de biz seçime girmeden koalisyonla alakalı düzenlemelerin Parlamento gündemine getirilmesinin bir yasal altyapısını hazırlamak ve yapmış olduğunuz kanun maddesinin gerekçelerinde ve kendi alanında basına yansıyan düzenlemelerde bu düzenlemeyle alakalı, ittifakın aslında ne olduğunun gerçeğini hepimizin, sizlerin de bildiğini gayet iyi biliyoruz. O anlamda, bunu yaşayarak hep beraber göreceğiz. Önümüzdeki seçimler hepimiz için bir sınav olacak.

O anlamda, inanıyorum ki yapılacak olan hem yerel seçimler hem Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimleriyle alakalı sandık kurullarında, ilçe seçim kurullarındaki bu düzenlemelerin sonucunda ortaya çıkabilecek olan sonuçlar seçimde yeni bir 16 Nisan sendromunu bu ülkeye yaşatmaz, temennim odur. Burada yapacağımız düzenlemeler her ne kadar idari kararlarla kanunun önüne geçerek yetki gasbıyla

bir anlamda fiilî düzenleme yapan bir YSK varlığı karşısında bunu, yeniden bir kanuna uydurarak sanki hukuka uygun hâle getiriliyormuş gibi bir düzenleme yaparak toplumun ve kamuoyunun önüne koymak seçime meşruiyet kazandırmaz diye düşünüyorum.

Bütün siyasal partilerin seçimlere gidiyorken “Evet, biz adil bir seçime giriyoruz, tarafsız, bağımsız bir seçime giriyoruz, seçim adaleti, temsilde adalet bir anlamda sağlanır, bu anlamda bir kaygımız yoktur, genel oy ilkesi sağlanır, açık tasnif gizli oyla alakalı ilke sağlanır.” şeklinde bir tereddüt duymamaları gerekir. “Bu ittifak düzenlemesi objektif kriterler çerçevesinde olur.” niyetinden hareketle hiçbir soru işareti olmadan bu düzenlemeye bakmaları gerekirken ne yazık ki bu düzenlemede böyle bir muhalefet şerhini hem Komisyon raporunda hem alt komisyonda arkadaşlarımızın dile getirmesi, bizim de burada dakikalarca eğer bu düzenleme geçerse artık Türkiye’de adil bir seçimden, bu şekildeki bir düzenlemeden, doğru ve adil bir seçimden, kimsenin kafasında soru işaretinin olmadığı bir seçimden bahsetmenin bir ütöpik gerçek olmanın ötesinde iyi niyetin ötesine geçemeyeceğini bugün burada söylüyorum. İnşallah, bu söylediklerimi pratikte yaşarız ve haksız çıkarız, bütün gönlümle bu konuda haksız çıkmayı temenni ederim ama tablo ne yazık ki böyle bir tabloyu bizlere öngörecektir diyorum.

Beni sabırla dinlediğiniz için hepinize çok teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Sağ olun, var olun.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Uğur Bey.

Tufan Bey, söz talebiniz olmuştur.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Var ama arkadaşlar konuşsun, daha acelem yok. Başka konuşacak olan varsa konuşabilir.

BAŞKAN – Peki.

Komisyon üyelerimizden herhâlde söz isteyen yok.

Aytuğ Bey’in talebi var.

Sayın Aytuğ Atıcı, buyurun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Birkaç saattir Komisyonu izliyorum. Saatlerdir Komisyonda toplam üye sayısı 15 olan AKP’nin 2 ila en fazla 5 arasında milletvekili olduğunu görüyoruz, saatlerdir, 2 ila 5 milletvekiliyle katılım sağlanıyor. Bunu niye söylüyorum? Böylesine önemli bir konuda seçimin stratejisi, seçimin kaderinin değiştiği bir ortamda, Türkiye’nin kaderinin değiştiği bir ortamda AKP milletvekillerinin konuya duydukları ilgiyi sizlere anlatmaya çalışıyorum.

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Video çekiliyor, yayımlayacaksınız herhâlde. “Ben ilgiliyim, AK PARTİ’liler ilgisiz.” Sabahtan beri oturuyoruz, üç dört gündür hep oturuyoruz burada. Yarım saatliğine çıktık...

BAŞKAN – Sayın Atıcı, buyurun, devam edin.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Keşke siz de hep otursaydınız, keşke sizinle ilişkili olmayan Komisyonlara da gitseydiniz, o zaman bunu konuşma hakkınız olurdu. Bu Komisyon benim görevli olduğum bir komisyon değil ama ilk gün de...

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Kimin ne kadar oturduğunu siz nereden bileceksiniz?

AYTUĞ ATICI (Mersin) –... bugün de görev addederek gelip bilgi birikimimi sizlerle paylaşmak arzusu içerisinde oluyorum ama görüyorum ki AKP milletvekillerinin böyle bir ilgisi yoktur. Bunun imza atıp gitmekle ya da “Daha önce buradaydık.” demekle bir alakası yok, şu anda 15’inci madde yani ittifakı konuşuyoruz. “Hepsi yalan bu essah.” derler bizim orada. Hepsi yalan bu essah yani 15’inci madde sizin ittifak maddeniz. Sayıyorum: 1, 2, 3, 4 milletvekili var. 2 ila 5 arasında olduğunu tekrar söyledim.

BAŞKAN – 5 var, yanlış saymayalım.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Başkan olmazsa zaten Komisyon açılmaz, olmaz.

BAŞKAN – Yok, ittifakı konuşuyoruz ya MHP milletvekili de var. MHP milletvekillerimiz de var burada.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Parsak’ı da mı AKP’ye aldınız?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ne lüzumsuz bir şey. İşinize gücünüze bakın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ona itiraz ediyor, yapmayın.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – 15’inci maddede ittifakı konuşuyoruz.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Genel Kurulda konuşamıyorsunuz herhâlde.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Duyamadım sayın milletvekilim.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Boş ver, devam et.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Boş ver değil. Buyurun, yüzüme söyleyin, arkamdan konuşmayın.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Dinleyeceksin o zaman. Duymadıysan...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yok, bir şey mırıldandınız da duyamadım.

BAŞKAN – Aytuğ Bey, madde üzerinde konuşmanıza devam edin lütfen.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Siz söyleyin sayın milletvekilim, siz de bir şey mırıldandınız.

Buyurun.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Aynı şeyleri dinleye dinleye artık usandık. Ondan dolayı arkadaşlar gidiyor.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Tamam, güzel. Dinleye dinleye usanmış olabilirsiniz, biz de...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – “Kellim kelim la yenfa” diyorum.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Çok güzel.

Bakın, şecaat arz ederken sirkatin söylüyorsun.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Bu maddeyle ilgili hangi şeylerin varsa konuş burada, bu maddeyi konuşuyoruz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Güzel. Sinirlenmeye devam edin.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Buraya senden ders dinlemeye gelmedik. Bununla ilgili önerin neyse onu söyle bize. Oldu mu?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Peki.

“Kellim kelim layenfa”nın anlamını...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yani “Ne söyleyeceğinize ben karar veririm.” diyorsunuz.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ya burası şov yeri değil!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Demokrasi!

AYTUĞ ATICI (Mersin) – “Kellim kellim la yenfa”nın anlamını bilmediğiniz için bilmediğiniz şekilde konuşup şecaat...

YUSUF BAŞER (Yozgat) - Biz biliriz arkadaş, sen kendine bak. Sen kendini söylüyorsun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Şecaat arz ederken sirkatinizi söylüyorsunuz.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sen aynen kendini söylüyorsun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Güzel.

Şecaat arz ederken sirkatinizi söylüyorsunuz. Neden böyle söylüyorum? Çünkü “kellim kellim la yenfa” dediğinizde yani “Siz ne konuşursanız konuşun bir faydası yoktur.” diyorsunuz, evet, tam da kendinizi tarif ediyorsunuz sayın milletvekili. Bunu ben söylemedim, siz söylediniz, kayıtlardan bakın. “Ne söylerseniz söyleyin bir faydası yok.” anlamında bir söz kullandınız.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Seçim ittifakıyla ilgili bir tane önerin var mı? Onu konuşuyorum sana ya.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Seçim ittifakıyla...

YUSUF BAŞER (Yozgat) - Hangi maddeyle ilgili konuşuyorsun?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Size” de, biraz nezaket, biraz efendi ol.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sen efendi ol. Efendiliği senden öğrenecek değilim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Size” de, “Size.” Bir milletvekiliyle konuşuyorsun.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Siz de bir milletvekiliyle konuşuyorsunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Size” deyin.

BAŞKAN – Sayın Atıcı, lütfen devam edin siz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Tabii, gergin olmanızı anlıyorum, çok da haklısınız gergin olmakta.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Nasıl gergin olduğumuzu anlıyorsunuz? Biz burada sizin çöp tenekeniz miyiz kardeşim?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Çöp tenekesi misiniz?

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – On dört saat, on iki saattir burada oturuyoruz. Geleceksin burada beş dakika...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Bekaroğlu gibi hemen gelip tuşa basıp “Konuşmak istiyorum.” diyeceksin.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Orada videoyla çekim yapacaksın. Ondan sonra AK PARTİ burada yok. Biz sizin çöp tenekeniz miyiz biz ya?

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Hâlâ çekiyor bak.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Vallahi çöp tenekesi misiniz? Neyi kastettiniz anlamadım.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Kusacaksın, kusacaksın benim üstüme.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Öyle mi?

Tabii, siz kendinizi çöp tenekesi gibi hissediyorsanız ona da diyecek bir şeyim yok.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Gerek yok ya. Konuşsun, maddenin üzerinde konuşsun.

BAŞKAN – Buyurun, devam edin lütfen.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bir saniye...

Ne konuşmanız gerektiğini, nasıl konuşmanız gerektiğini tabii ki size söyleyecek değiliz ama gerçekten konuşmanıza başlarken buradaki özellikle Komisyon üyesi olmayan vekil arkadaşlarım hemen gelip...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya siz de konuşun.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Sen de orada jenerik yap.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biraz terbiyeli olsana! Jenerik ne demek? Jenerik ne demek? Ne demek jenerik?

Vekil efendi, ne demek jenerik?

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) - Mehmet Bey, dinlersen...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Dinle, Zekeriya Bey konuşuyor, sen de dinle.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) - Bekaroğlu, dinlersen...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne demek jenerik?

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Efendi ne demek?

(AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hâlâ “sen” diyorsun. Hâlâ “sen” diyorsun.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Çok kibarmışsınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Arkadaşına nasıl hitap edeceğini bilmeyen sizde.

“Jenerik” diyor, beyefendiye bak. “Jenerik” diyor.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bir cümle söyleyeceğim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Buyurun, ben dinliyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kibre bak, kibre. Kibre bak ya.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – “Kibir” diyen adamdan kibir akıyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Uçuyorsunuz, dağları aştınız, yerleri deldiniz.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Çok özür diliyorum, size cevap vermek...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yok, belki bir işe yarar konuşmalarımız. Ben sabırla dinleyeceğim sizi.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Cevap vermek için söylemiyorum.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yok, ben susuyorum, buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Çok özür diliyorum ama.

Şimdi, arkadaşlar, uzun zamandır biz Anayasa Komisyonunda çalışıyoruz. Gerçekten neredeyse iki senedir birçok netameli konuyu, yasayı görüştük, geçti. Fakat, naçizane, biz pazartesiden beri buradayız, gece saat ikiye kadar oturduk ama bazı milletvekili arkadaşların... Yani tabii ki Sayın Mehmet Bekaroğlu oradan çok fazla bağıyor diye bizim onun dediklerinin haklı ve doğru olduğunu kabul edeceğimiz noktasında bir iddiamız yok. Ben eminim ki Mehmet Bekaroğlu daha düzgün bir üslupta konuşursa daha çok dinleyici olacaktır buradaki arkadaşlardan. Bazı vekil arkadaşların, Komisyon üyesi olmayan arkadaşların mutlaka önemli görüşleri vardır, hakikaten biz de faydalanmak isteriz ama burada gelip daha salona girer girmez düğmeye basıp “Bana söz ver...” Tamam, söz de veriyor Başkanımız, ona da bir itiraz yok ama daha gelir gelmez “Burada dinleyen yok.” diye başlayıp yani kendisini anlatacak şekilde... Biz istiyoruz ki siz de gelin, söyleyin ittifakla ilgili, kanun maddesiyle

ilgili veya başka konularla ilgili ama istihza eden bir şekilde burada bu tür eleştirilerin özellikle çok uzun zamandır burada oturan arkadaşları da gerdiği kanaatindeyim. Bu üslup doğru bir üslup değil, bizlere yakışan bir üslup değil. Belki arkadaşlar hani mırıldandılar, söz söylediler ama hakikaten yani sizin yüzünüze söylemeyecekleri bir sözleri de yok o anlamda ama gerçekten görüştüğümüz kanuna uygun bir şeyler söylerseniz eminim ki biz sizi daha iyi dinleriz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Birkan.

Sayın Aytuğ Atıcı, buyurun lütfen.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim.

Şimdi, eğer söylediklerimde bir yanlış var ise bana lütfen söyleyin, eğer yanlış yok ise... Bu Komisyonun üyeleri günlerce, saatlerce aralıksız çalışmak zorunda değil Sayın Milletvekili. Biz Türkiye'nin kaderini değiştirecek bir seçim sistemini konuşuyoruz. O nedenle, bunu alt komisyona gönderip oradan beş altı saat içerisinde geçirmeye gerek yoktur. Orada teklif uzun uzun konuşuldu, olmadı. Pazartesi ve salı iki gündür çalışıyor bu Komisyon. İlk gün yani alt komisyona gitmeden önceki gün ben asli görevim olmadığı hâlde gene geldim ve bütün konuşmaları dinledim, uzun bir konuşma yaptım ve konuşmamın tamamı seçim ittifakıyla ilgiliydi ve bizim tehlikeli bulduğumuz noktalardı. O yüzden ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz. Bunları da tutanakta çok net bir şekilde bulmanız mümkün olur. Yani ben bu Komisyona ve bu yasa teklifine emek sarf ettim. Sizin göreviniz ise -tıpkı Sağlık Komisyonunda benim görevim olduğu gibi- bu Komisyona gelen milletvekillerini dikkatle dinlemektir. Bu Komisyona dışarıdan gelen milletvekilleri bu Komisyonu bütünüyle izlemek zorunda değildir. Gelir, görüşünü size aktarır, siz dinlersiniz. Siz iktidar partisisiniz, 15 kişisiniz. Ellerinizi kaldırmak, bunun hesabını verirken bu konuşulanları dinlersiniz, hatta bazen ara verirsiniz, aranızda konuşursunuz ve...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Nasihat veriyor bize ya, nasihat ediyor!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Eder, eder. Niye etmesin?

KEMALETİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Tamam ama bir saniye yani nasihat ayrı bir şey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Siz de gidersiniz, orada söylersiniz ya. Katkı yapmaya geliyor.

KEMALETİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Gelip buraya “Burada AK PARTİ’nin 5 milletvekili var, üye sayısı 15’tir.” diyip değerlendirme gibi bir yetkisi var mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Söyler, söyler.

KEMALETİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Böyle şey olur mu?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya ne var, hakaret etmiyor, bilmem ne yapmıyor. Ayrıca, sözü meclisten dışarı, sen buradasın, üstüne alınma.

KEMALETİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Eğer cevap verecekse, sunacağı bir katkı varsa o ayrı bir mesele.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – E sunacak, tespitte bulunuyor adam.

KEMALETİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Katkı, milletvekili sayısını eleştirmek veya buna ilişkin beyanatta bulunmak değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Muhalefetin asli görevidir sizin yasama çalışmalarına katılım durumunuzu denetlemek. Bu hem niteliksel hem niceliksel.

BAŞKAN – Arkadaşlar, konuşmacıya müdahale etmeyelim. Konuşmacı konuşmasını tamamlasın arkadaşlar.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Şimdi, siz bana ne konuşacağımı söylerken nasihat değil...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Kendine ait bir değerlendirme yapmıyor da bize niye sataşıyor?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – AK PARTİ’ye söylüyor, sana bir şey dediği yok. “MHP” demedi bile ya.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Dedi işte, dedi ki: “Sayın Parsak da mı AK PARTİ’li?” Ne alakası var?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “6” denilince döndü, söyledi.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bunu şaka için söylüyorsa hoş bir şey değil ama neticesi de bu oluyor işte. Bakın, biz burada saat 14.00’ten beri, dün de alt komisyonda da herkesi dinliyoruz, kıymetli sözü olan herkesi saygıyla dinliyoruz. Eleştiri, tenkit...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kıymet, takdir komisyonu başkanı değilsiniz Sayın Parsak, her söz kıymetli burada.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Hayır ama böyle bir eleştiri olmaz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Siz kıymet takdir komisyonu başkanı değilsiniz, her söz kıymetli burada.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Böyle bir eleştiri olmaz burada yani.

BAŞKAN – Lütfen devam eder misiniz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Devam edeceğim, dinleme meraklısı değilim. Söz aldım, eğer kesilmezse devam edeceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Şimdi, siz bana ne konuşacağımı, hangi konuda konuşacağımı söylediklerinizde bu nasihat olmayacak; ben sizin söylediklerinize cevap verirken bu nasihat olacak.

Bakın, milletvekilleri insandır, yorulur. Yorulduk dersiniz, ara verirsiniz, dinleniriz, gene geliriz, bu kadar. Ama benim söylediklerimde yalan yanlış bir şey varsa söyleyin. Ben yaklaşık olarak iki buçuk saattir, hemen hemen iki saati geçkin bir süredir burada oturuyorum, dinliyorum dikkatle, hiç kimseye de müdahale etmiyorum. AKP milletvekili sayısı 2 ile 5 arasındır. Bunun aksini söylerseniz, yalansa bana deyin ki: “Yalan söylüyorsunuz.” Doğruysa o zaman buna niye sinirlenirsiniz, onu bilmem. Tabii, yani bu şekildeki gerginlikler, bu şekildeki saldırılar elbette ki bir suçluluk bir psikolojisinden kaynaklanıyor olabilir. Bunu da tabii ki herkesin takdirine sunarım.

Şimdi, bir ittifak niye yapılır? İttifak maddesini konuşuyoruz. 15’inci maddenin başlığı ittifaktır. Niye ittifak yapılır? İttifak yapılmaz diye bir şey yok. İster seçim ittifakı yapılır ister bir kanun üzerinde ittifak edilir ister bir madde üzerinde ittifak edilir. Burada söylenen söz, aslında bu konuda birbirimizden farkımız yok. Bir madde üzerinde aynı şeyi düşünüyoruz, bir kanun teklifi, tasarısı üzerinde aynı şeyi düşünüyoruz. Bu normaldir yani bir konunun üzerinde Genel Kurulda biz 4 partinin de ittifak ettiğini biliriz. Yani birbirini neredeyse örseleyecek kadar hırpalayan partiler bile öyle bir an gelir ki ittifak ederler. Yani ittifak ayıp bir şey değil, kirli bir şey değil, kötü bir şey hiç değil. İttifak aslında bizim arzu ettiğimiz, milletvekillerinin ve partilerin zaman zaman özellikle millî konularda ittifak ettiğini görmek istediğimiz bir konu. Peki, biz niye bu kadar itiraz ediyoruz? Şimdi, eğer bu ittifak kişisel ya da bir partinin özdeksel çıkarı için yapılıyor ise işte biz burada bu ittifakın kirlenmeye başladığını düşünüyoruz. Şimdi siz diyeceksiniz ki: “Bizim ittifak kirli değil.” Ben AKP ve MHP ittifakından bahsetmiyorum. Sizin önerdiğiniz bu ittifak modeli kirli bir ittifaktır. Eğer siz deseydiniz ki: “Cumhurbaşkanı üzerinde ittifak yapılabilir.” Bakın, bu mantıklıdır çünkü Cumhurbaşkanı aday

1 tane olacaktır. Yani 1 madde gibi düşünün, bir partinin 1 tane Cumhurbaşkanı adayı olacaktır. Peki, Cumhurbaşkanı adayı her partiden 1 tane olacak ise birbirine benzer partiler 1 kişi üzerinde ittifak yapabilir mi? Bu mümkün olabilir, bu olabilir. Bir noktaya kadar denir ki: Bu mümkün. Peki, siz nerede ittifak öneriyorsunuz? Siz milletvekili seçiminde ittifak öneriyorsunuz. Bakın, milletvekilliği 600 tane, 1 tane değil; 1 madde gibi düşünemezsiniz, bir kanun teklifi gibi düşünemezsiniz. 600 milletvekili üzerinde siz ittifak yapıyorsunuz çünkü oy pusulasında siz 600 tane milletvekilinin ismini yazacaksınız. Her seçim bölgesinde kaç milletvekili varsa bunları siz ittifak ederek yazacaksınız. Her parti kendi milletvekillerini yazacak ama o ittifaktan doğan oylarla o milletvekilleri seçilecek. O nedenle bu ittifak mantığı temiz değildir. “Yok aslında birbirimizden farkımız, biz milletvekilliğinde de ittifak yaparız çünkü biz aynıyız.” diyor 2 parti, o zaman ittifaka gerek yok, birleşir o partiler geçmişte pek çok partinin birleştiği gibi. Halkçı Parti “Benim Sosyal Demokrasi Partisinden (SODEP) bir farkım yoktur; birleşirim.” dedi ve Sosyal Demokrat Halkçı Parti oldu. Sonra SHP “Benim CHP’den bir farkım yoktur, birleşirim.” dedi ve CHP adı altında birleşti. Eğer bir farkınız yoksa, 2 partinin bir farkı yoksa birleşebilir, birleşmesi gerekir, dürüstlük bunu gerektirir. “Farkımız var.” deniliyorsa o zaman her parti kendi ideolojisini bu halka sunmak ve o ideolojisine oy almak üzere halkın karşısına, milletin kantarına çıkar. Ama bir tek Cumhurbaşkanı üzerinde ittifak edilirse bu mümkün olabilir. O yüzden bu, temiz olmayan, kirli bir ittifak modelidir. Burada eğer “Biz şimdilik birleşmiyoruz; AKP, MHP’nin çizgisine geldi.” ya da “MHP, AKP’nin çizgisine geldi.” diyorsanız o zaman çok uzatmaya ne kadar gerek var onu bilmem.

Şimdi, milletvekilliği seçimlerinde ittifak yapmanın adı -Cumhurbaşkanlığı için söylemiyorum- kurnazlıktır. Neden kurnazlıktır? Çünkü yüzde 10 gibi bir seçim barajı var iken böyle bir ittifak yapmak demek, yüzde 10’un altında kalma ihtimali olan partileri ya seçim barajının altına itmek ya da bir başka benzemez partiyle ittifaka zorlamak demektir. Bu durum kirliliği daha da artırır, iyice kirli hâle getirir bu düşünceyi ve tasarıyı. Ha ama daha çok geç değil. Sayın milletvekilleri, hani diyorsunuz ya “Öneriniz var mı?” diye; buyurun, önerimiz var: Haydi seçim barajını düşürelim.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Kaldırılın hatta.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Kaldırılın evet.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Kaldırılın, ne dersiniz, tartışalım ve bunu makul bir seviyeye çekelim.

Şimdi, bazı milletvekilleri diyor ki: “2 parti ittifak yaparsa yüzde 10, geçen sefer de söylendi, 3 parti...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Eğer gerçekten samimi konuşursak o zaman bunu bu şekilde değil, tek parti girdiği zaman seçim barajı kaçını söylemek lazım. Eğer siz seçim barajını yüzde 3’e düşürürseniz Türkiye’de de bu uygulanabilir. 2 parti birleşiyorsa, ittifak yapıyorsa baraj onlar için yüzde 6 olabilir. Bu mantıksız bir şey değil. Yani hülle yapmaya gerek yok. O diyor ki: “Benim 3’üm var.” Diğeri diyor ki: “Benim de 3’üm var, birleşelim sinerji yaratalım.” Bu mümkün olabilir ama siz barajı 10’da tutacaksınız, sonra da diyeceksiniz ki: “Mecburen ittifak yapın.” Hayır, mecburen ittifak yaptırmak Türkiye’nin hayrına değildir. Örneğin Saadet Partisi ile HDP’nin veya HDP ile CHP’nin veya CHP ile Saadet Partisinin ittifak yapmak zorunda kalmaları Türkiye’de sağlıklı bir siyaset ortamı doğurmaz, doğurmayacaktır. O yüzden bu sevdadan vazgeçilmesi gerekir.

Peki, niye ısrar ediliyor, neden böyle bir ısrar var? Şu ana kadar genel konuştum ama bugünkü mevcut siyasi iklimde, bugünkü Türkiye’de eğer konuşacak olursak ben bunu bugünün siyasetiyle siyaseten nasıl okuyorum? AKP diyor ki: “Ben yüzde 50 artı 1’i bulamıyorum, MHP’ye ihtiyacım

var.” Bana göre MHP diyor ki: “Ben yüzde 10’u aşamıyorum, AKP’ye ihtiyacım var.” Bunlar benim görüşlerim, bu böyledir demiyorum. MHP’nin milletvekilleri “Bizim yüzde 10 baraj sorunumuz yoktur.” diyorlar; baş tacı, tamam, bir itirazım yok. E benim de bir düşüncem var, ben de bunu burada aktarıyorum. Ha AKP de diyor ki: “Bizim yüzde 50 artı 1 sorunumuz yok, biz toplumsal ittifak arıyoruz.” E toplumsal ittifak demek, milliyetçi muhafazakâr partilerin bir araya gelmesi demek değildir. Toplumsal ittifak demek, sizin gibi düşünmeyen ama bu ülkenin en az sizin kadar öz evladı olan insanlarla ittifak kurmaktır, onlarla ittifakı denemektir, onlarla belli konularda, özellikle millî konularda ittifak etmeye çalışmaktır. Ha bunu yapmadığınız sürece o zaman bu ittifakın üzerindeki kiri temizlememiz mümkün değil.

Şimdi, gerçekten AKP ya da MHP böyle bir korku içerisinde mi? Şimdi buna biraz detaylarda bakalım. İttifak sisteminde acaba bu ittifak gerçekleşirse yani 15’inci madde geçerse acaba ne olacak? Mevcut seçim sistemimize göre baraj altında kalan bir partinin oyları çok oy alan partiye yazılıyor daha fazla. E bunu biliyoruz. Nereden biliyoruz? 2002’de AKP yüzde 34 oy aldı, alınının teri, bileğinin hakkı yüzde 34; bunun karşılığında yüzde 66 oranda milletvekili çıkardı. Şimdi, bu seçim sistemi iyi bir sistem mi? Değil. Şimdi, bu ne demektir? Siz A ya da B partisini baraj altında tuttuğunuzda onun oyları da bu sefer AKP artı MHP’ye yazılacak yani bileğinizin hakkı olmadan, hak etmeden, alın teriniz olmadan milletvekili sayınızı artıracaksınız. İşte bu korkunun var olduğunun bir ispatıdır bu. Bunun olmadığını düşünüyorsanız o zaman seçim sistemini de değiştirmekte yarar olabilir, ona göre de bir düzenleme birlikte getirilebilir.

Şimdi, bu korkunun devam ettiğini görüyor muyuz? Evet, görüyoruz. Nerede görüyoruz? Deniliyor ki: Sandık başkanları memur olsun. “Eğer biz bu 15’inci maddeyle ittifakı yaparsak, bütün bu vicdani, akli ve demokratik olmayan maddeye rağmen seçimi kaybetme olasılığımız var mı?” diye baktığınızda, evet, var. İşte bu yüzden de diyorsunuz ki: Hiç olmazsa seçim anında yani oy verme anında bile biz orada baskın olalım. Ne yapalım? Devlet memurlarını oraya koyalım başkan olarak, yanına 1 tane de memur koyalım, 2; 1 tane AKP’den, 1 tane MHP’den sandık kurulu üyesi koyalım; 4. Toplam sandık kurulu üyesi kaç? 7 en fazla. Böylece sandıklarda herhangi bir itiraz olması durumunda doğrudan doğruya 7’nin 4’ü aynı istikamette karar verecek. Ha diyeceksiniz ki: “Efendim, bütün memurlar böyle mi?” Ben size iddia ediyorum, bir “tweet” attığı için içeri giren, hapsedilen insanların olduğu bir ülkede, evet, devlet memurları korkar ve bu şekilde seslerini çıkaramazlar. Bunu siz de çok iyi biliyorsunuz. “Bugün Türkiye’de korku iklimi yoktur.” diyen doğru söylemez, en hafif tabiriyle doğru söylemez. Maalesef, ülkemizde güven kalmamıştır, kimsenin kimseye güveni kalmamıştır özellikle mühürsüz oyların geçerli sayılmasından sonra ve bu ülkede bir korku imparatorluğu inşa edilmiştir. Bunu biraz sokakta gezen herkes ama herkes kabul edecektir. Böylece itiraz edemeyen memurları koyduğunuzda siz sandık başlarında da kârlı çıkmaya çalışacaksınız. Bakın, “Sahtekârlık yapacaksınız.” demiyorum. Bir itiraz olması durumunda, örneğin mühür hafifçe öbür tarafa kaymış, sandık başkanı “Bu oy geçersizdir.” dediğinde, AK PARTİ’nin temsilcisi “Hayır, geçerlidir.” dediğinde bana acaba kaç tane yiğit sandık başkanı devlet memuru gösterebilirsiniz ki “Hayır kardeşim, bu geçersizdir.” diyecek? Diyemeyecek, diyemeyecek; bunu siz de biliyorsunuz, ben de biliyorum.

Ola ki sandıklarda itiraz olmadı, buna rağmen 50+1’i bulamıyor AKP, başka korktuğu noktalarda başka düzenlemeler de getiriyorsunuz bu 15’inci maddeye ek olarak. Diyorsunuz ki: Canımın istediği yerde sandığı birleştiririm, canımın istediği yerde sandığı taşıyım. Bu maddeler 15’inci maddeyle indirekt olarak alakalı, doğrudan alakalı değil ama indirekt alakalı olduğu için kısaca geçiyorum, 15’inci maddeyi uzun uzun konuşuyoruz çünkü. Bu durumda sıkıntılı olduğunuz yerlerde sandıkları birleştirip ya da taşıyıp millî iradeyi sakatlamayı bile göze alabiliyorsunuz.

Daha da öteye gidip, “Ya, ben yıllardır bu sandıkta oy kullanırım, ben bu adamı tanımıyorum, nereden geldi?” demesinler diye aynı apartmanda oturan insanları bile farklı sandıklara bir maddeyle geçiriyorsunuz. Bunun mantığını anlamamız hiçbir şekilde mümkün değil.

Daha da ileri gidiyorsunuz, diyorsunuz ki: Ya, ne olur ne olmaz, biz polislerimizi de jandarmamızı da sandığa dikelim, devletin gücünü yani devleti yöneten AKP’nin gücünü de orada gösterelim; hadi yiğitseniz bu sandıkta bizim istediğimiz gibi oy kullanmayın. Yani hem sandık kurulu başkanına ve üyelerine hem halka böyle bir ciddi baskı getirmeye çalışan bir madde getiriyorsunuz.

Vallahi ben size söyleyeyim, işi hiç bu kadar uzatmayın. Demin Azerbaycan örneği verildi, ben daha ileriye gideyim, size Suriye örneğini vereyim. Suriye’de Baas rejimi Anayasa’ya göre Meclisteki sandalye sayısının yüzde 70’ine sahiptir, Anayasa maddesiydi bu, böyle bir ülkeydi Suriye. Açık seçik Anayasa maddesi, yanlış hatırlamıyorsa 8’inci maddesiydi Suriye devletinin, diyordu ki: Meclisteki sandalyelerin yüzde 70’i Baas partisine aittir, nokta, siz ne yaparsanız yapın. Gelin böyle bir madde koyun, “Meclisteki sandalyelerin yüzde 51’i AK PARTİ’ye aittir.” deyin hiçbir farkı yok, hiç kulağı tersten göstermeye gerek yok. Doğrudan doğruya gösterdiğinizde açık seçik söylemek istediğiniz şey budur.

Biz bunları söyleyince sinirleniyorsunuz, haklısınız tabii. Tabii, “Ne konuşursanız konuşun fayda göstermez.” diyorsunuz, biz de biliyoruz, biz de biliyoruz fayda göstermeyeceğini ama bunları söylemezsek dilimiz kurusun, bunları söylemek mecburiyetindeyiz, sonuna kadar da söyleyeceğiz, ölene kadar da söyleyeceğiz çünkü bizim milletten aldığımız görev bu. Millet size bir görev verdi, iktidar görevi verdi, çok onurlu, namuslu bir görev, çok haysiyetli bir görev, “Al devletin mührünü, al hazinenin anahtarını, beni sen yönet.” dedi AK PARTİ’ye.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ve size dedi ki: “Adaletle yönet, millî iradenin kayıtsız şartsız bende olduğunu da unutma.” Siz ise şimdi milletin karşısına bir hülleyle çıkıp, ittifaklar yapıp, seçim barajını da yüksekte tutup millî iradeyi sakathyorsunuz. Bu size yaramaz. Bu yüzde 10 barajı geçmişte Millî Görüş için çıkarılmıştı, gün geldi Millî Görüş iktidar oldu. Millî Görüş iktidar olunca yasayı değiştireceğine söz verdiği hâlde yasayı değiştirmede, bu sefer HDP ya da önceki öncül partileri baraj altında kalsın diye uyguladı, HDP de 2015 seçimlerinde parti olarak girdi ve barajı aştı. Şimdi yine bu yüzde 10’un nimetlerinden faydalanmaya çalışıyorsunuz ve gerçekten eziyet ediyorsunuz. Bunun sonucunda tarih tekrerrür edecek fakat benim derdim tarihin tekrerrür etmesi ve sizden intikam almak değil, açık söylüyorum. Deminki tahammülsüzlüğünüzü mutlaka gözden geçirmeniz lazım. Bu ülkede AK PARTİ’ye oy veren 25 milyon insan var, CHP’ye oy veren 17 milyon, işte, azalan oranlarda milyonlarca insan MHP’ye, HDP’ye, diğer partilere oy veriyor. Eğer biz birbirimizi anlamaz isek, hakikaten “kellim kellim la yenfa” zihniyetiyle devam edersek o zaman sıra bize geldiğinde biz intikam mı alacağız? “On beş sene reklam arası verdik arkadaşlar, hadi toparlanın.” mı diyeceğiz? Bunu demeyeceğiz, açık söylüyorum. O yüzden, bizim birbirimizi anlamaya ihtiyacımız var. Bizim eleştirilerimizi AKP’yi yok etmek adına kullandığımızı lütfen düşünmeyin. Sizi ancak halk yok eder; halk getirdi sizi, halk yok eder. Bizim hamurumuz böyle karıldı arkadaşlar. Halk size oy verdiği sürece, siz de yasal ve anayasal sınırlar içerisinde kaldığınız sürece başımızın üstünde yeriniz var. Halk sizi seçiyor, eyvallah. Yasal, anayasal sınır içinde kalmadığınız sürece de en büyük eleştirileri biz size yapacağız. Yasa orada, Anayasa orada. Yasa eğer size diyorsa ki “Mühürsüz oy geçersizdir.” siz bunu geçerli sayamazsınız. En başta sizin karşı çıkmanız lazımdı çünkü milletin büyük oranda temsiliyeti sizdeydi. O yüzden, birbirimizi anlamaya ihtiyacımız var. Kişisel ya da partisel çıkarlar uğruna seçim

stratejisini değiştirirseniz, bu, Türkiye'nin yararına olmaz, geçmişte olmadı, yine olmayacak, o yüzden de biz patinaj yapıyoruz. Ben patinaj yapmak yerine, eğer birbirimizi anlayabilirsek, ne dediğimizi küfretmeden, bağırmadan, baştan toptancı bir anlayışla reddederek değil de hakikaten “Ya, bu adam bu kadar çırpınıyor, derdi ne bu adamın ya?” diye düşünersek eğer ben o zaman Türkiye'nin ilerleyeceğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz Sayın Atıcı.

Madde üzerinde Sayın Köse'ye söz vereceğim.

Buyurun.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Aytuğ Atıcı Hocama gerçekten aydınlatıcı konuşmalarından dolayı teşekkür ediyoruz. Görüşlerini paylaşmak her milletvekilinin hakkı, o kapsamda geldi, ilk günden beri de takip ediyor. O anlamda kendisine yapılan eleştirileri doğru bulmadığımı söylemek istiyorum.

Tabii, bu yasa değişikliğini 15 Temmuzdan, devamında 20 Temmuzdan -2016- ve devamında 16 Nisandan ayırarak değerlendirmek mümkün değil. Anayasa değişikliğinde bir isim tarif edilmişti aslında, sadece ismi konulmamıştı, bugün de o ismin gelmeme ihtimalinin binde 1 bile olmaması için bir yasa değişikliği yapılıyor. Anayasa değişikliğinde de söylemiştik, dünyanın başkanlık sistemiyle yönetilen hiçbir ülkesinde parlamento seçimleri ile milletvekili seçimleri ile başkan seçimlerinin ya da sizin tabirinizle -Cumhurbaşkanlığı sistemi diyorsunuz- Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin aynı gün yapıldığı bir örnek biz bilmiyoruz. Tabii, kastettiğimiz konu, demokratik yöntemlerle yapılan seçimlerin sonucu yönetilen ülkeler için.

Şimdi, aynı güne o gün de çok itiraz etmiştik, bugün de itiraz ediyoruz ama aynı gün yeterli olmamış olacak ki bugün aslında “güçler ayrılığı” diyerek topluma tanıttığınız Cumhurbaşkanlığı sisteminde aynı zarfın içerisine hem Cumhurbaşkanının hem de milletvekillerinin isimlerini koyarak kendi kendinizi yalanlıyorsunuz, kendi kendinizle çelişki içerisine düşüyorsunuz. Yani aynı gün zaten başkanlık sisteminin ruhuna aykırıydı, aynı gün seçimin yapılması demokratik olgunluğa ve demokratik gelişmişliğe aykırıydı, bir de aynı sandığa oy pusulalarının atılması bunu biraz daha güçlendirmiş oldu.

Şimdi, değerli arkadaşlar, tabii, yapılan iş -başında da söylediğim gibi- Anayasa değişikliğinde ismi söylenmeyen ama ben söyleyeyim, Recep Tayyip Erdoğan'ın 2019'da ya da erken yapılacak bir seçimde seçilmeme ihtimalini her şekliyle değerlendirerek bunu engellemeye dönük bir değişiklik yapılmış burada. O yüzden niyetler doğru değil. Bir de mesela en düzgün üsluplarla da konuşulsa sonuç değişmediği için bazı arkadaşlarımız bazen üsluplarında biraz aşırıya kaçabiliyorlar. Şimdi, işin bir tarafı böyle.

Diğer tarafına gelince, tabii, bu yasayı buraya getiren insanlar ya da partiler, ilk imza sahipleri, Adalet ve Kalkınma Partisinin milletvekilleri ile Milliyetçi Hareket Partisinin milletvekilleri yaptıkları ittifakı -ki bu kanundan önce de değerlendiriyorlardı- yerli ve millî ittifak, cumhur ittifakı; geride kalan partileri ise olayın özelliğine göre, konuşulan konunun farklılığına göre ya terör örgütleriyle iş birliği yapmak ya yabancı devletlerle iş birliği yapmak, en azından, en hafif ifadeyle yerli ve millî olmamakla suçluyorlar yani kamuoyu önünde de diğer partilere böyle bir baskı yapıyorlar.

Şimdi, iki gündür konuşuyoruz, hatta üç gündür konuşuyorum ben, kanun teknik olarak eleştirisine de girerek konuyu çok uzatmak istemiyorum, birçok noktayı eleştirdik, mühürsüz oy pusulalarını konuştuk, sandık görevlilerinin... Kaldı ki önceki değişiklik de Adalet ve Kalkınma Partisinin döneminde yapılmıştı. Çok eskiden -hepimiz hatırlarız- sandık başkanları devlet memurları arasından

il seçim kurulu, ilçe seçim kurulu tarafından seçildi. Sizin döneminizde yapılan bir değişiklikle partilerin önereceği isimlerin üzerinden sandık başkanlarının seçimine geçildi. Bugün ne oldu da sandık başkanlarını yeniden partileri katmadan seçmeye çalışıyoruz? Tabii, burada şuna dikkat etmek gerekiyor, özellikle Milliyetçi Hareket Partili arkadaşlar dikkat etsin: Adalet ve Kalkınma Partisi bir kurumu ele geçirene kadar tu kaka ediyor, bir kurumu ele geçirdikten sonra ona eskisinden de daha beter yöntemlerle sahip çıkıyor. Bunun birçok örneği var; Anayasa Mahkemesi var, YÖK var, YSK var, benzer örnekleri var. Bu anlamda eleştirdiğimiz birçok nokta, Adalet ve Kalkınma Partisinin eleştirdiği birçok nokta bugün tekrardan bu yasayla gündeme geliyor.

Şimdi, ben özellikle bu “millî ve yerli ittifak” kavramına birkaç şey söylemek istiyorum. Değerli arkadaşlarım, geçmişten beri özellikle... Milliyetçi Hareket Partili arkadaşlar burada değil herhâlde, hepsi gittiler, onlar varken konuşayım istedim ama bir türlü denk getiremedik bu şeyi. Mesela, ben Sayın Devlet Bahçeli'nin birkaç sözünü bu arkadaşlara hatırlatmak istiyorum, tutanaklardan baksınlar. Böyle benim telaffuz edemeyeceğim sözleri burada tekrar etmeyeceğim çünkü birbirleri hakkında söyledikleri sözleri, gerçekten normal, sıradan bir insanın sokakta bile söylediğinde cinayet işlenebilecek sözleri birbirleri hakkında tekrar etmişlerdi. Örnek olsun en azından: “Seni Yüce Divanda yargılatmazsam namerdim.” demişti Sayın Devlet Bahçeli. Fakat dönüp bakıyoruz, Milliyetçi Hareket Partili arkadaşlar diyorlar ki: “Arkadaşlar, siz bilmiyorsunuz; o, yerli ve millî tanımını kuvvetlendirmek için. Siz bilmiyorsunuz, 15 Temmuzdan sonra neler oldu, 15 Temmuz çok önemli.” Sanki biz 15 Temmuzun öneminin farkında değiliz ya da 15 Temmuzda olanları biz yaşamamışız gibi bir intiba ve algı yaratmaya çalışıyorlar, hâlbuki 15 Temmuzda her ne olduysa... Özellikle 16 Nisanda yapılan referandumda ve bugün yapılmak istenen yasa değişikliğinde Milliyetçi Hareket Partisinin hem Anayasa değişikliğini hem de bu yasa değişikliğini desteklemesini gerektiren çok önemli bir olay yok çünkü geçmişte de benzer şeyler yaşandı. Örnek olsun: 15 Temmuz bu ülkeyi Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ya da HDP mi getirdi? Yani “Allah verdikçe veriyor.” diyenler “Ne istediler de vermedik.” diyerek 15 Temmuzla ülkemizi getiren Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı değil miydi? Şimdi, ben özellikle bir partinin genel başkanının sözleriyle bu fikrimi kuvvetlendirmek istiyorum, toplum bilsin istiyorum. Örnek olsun: Sayın Bahçeli'nin sözleri var, “Başkanlık sistemi Türkiye'nin bölünmesinin reçetesidir.” diyor. “Başkanlık sistemini Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceğini garantiye almak amacıyla istediğini söylemektedir.” Cumhurbaşkanından bahsediyor. “Başkanlık sistemi sanki yeryüzü cennetinin siyasi ve idari yapılanmasıdır, parlamenter sistem ise sanki kâbustur.” diyor Sayın Bahçeli. Yani 15 Temmuzda bu sözlerinden geri döndürecek ne oldu ki Devlet Bahçeli'nin geldiği noktaya getirdi Devlet Bahçeli'yi? Biz de bilelim bunu, 80 milyon insan da bilsin. “Başkanlık sistemi demokrasinin idam fermanıdır.” diyor Sayın Bahçeli. “Hırsızlık ve yolsuzluk ruhsatıdır.” “Başkanlık federasyon demektir, bu da Türkiye'yi bölünmeye götürecektir.” diyor. Bu sözleri geriye almayı gerektirecek 15 Temmuzda ne olmuştur ki özellikle 16 Nisan referandumunda ve bugün yapılmak istenen yasa değişikliğinde bu noktalara gelinmiştir? Bunları bilmek 80 milyon Türk milletinin hakkıdır. Ben tahmin ediyorum, tabii birçok şeyi biz de tahmin ediyoruz, arkadaşlarımızın birçoğu, tabanın da birçoğu kan kusup kızılık şerbeti içiyorlar şu anda çünkü verilen sözlerin hiçbirinin gerçeklikle ilgisinin olmadığı zaman içerisinde anlaşıyor. Arkadaşlarımızın bir kısmı -geçmişte de konuştum başka maddelerde ama kısaca değinmekte fayda var- “Efendim, ittifak koalisyon değil, bu memleket koalisyonlardan çok çekti...” Doğrudur, koalisyonlar aslında bir uzlaşmayı gerektirir, bir siyasi olgunluğu gerektirir, bir demokratik olgunluğu gerektirir ki mesela çok gelişmiş Batılı demokrasilerde tek başına iktidara gelebilecek sorumluluğu sağlayan partiler bile bazen fikir olarak kaynaştıkları bir kısım partilerle koalisyon yapabilirler. “Koalisyon üç ay sürecek, altı ay sürecek, bir sene sürecek, sürmeyebilir, sürebilir...” Bu ittifakın ne kadar süreceğinin garantisi var mı? Eğer bu ittifak -hocamın

dediği gibi- sadece Cumhurbaşkanlığı için yapılmış olsaydı, devamı için yapılmamış olsaydı yani Cumhurbaşkanlığından sonra bakanlıkların bölüşümü, müsteşarlıkların bölüşümü ya da milletvekili seçimleri için yapılmamış olsaydı belki bir nebze kabul edilebilirdi ama bugün yapılan, bana göre bir kısmı da gizlenen bu ittifakın çok da ahlaki olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Değerli arkadaşlarım, hepsinin ötesinde gerek 16 Nisanda yapılan referandum gerekse bugün yapılan bu yasa değişikliği ve önümüzdeki günlerde de yapılacak seçimler herhâlde olağanüstü hâl rejimi altında yapılacak gibi görünüyor. Bunu söylüyoruz, “Ne engel var sıradan vatandaş için?” diyorlar. Kardeşim, o dönemin Adalet Bakanı Sayın Bekir Bozdağ’ın OHAL kabul edilirken yaptığı bir konuşma var, o dönemde konuşma yapan Sayın Naci Bostancı’nın sözleri var. Sayın Bekir Bozdağ’ın sözlerinin arasında OHAL’in belki üç ay bile sürmeden -üç aylık süreyle verilmişti OHAL-sürdürülmeden, süresini bile doldurmadan kaldırılabilceği söylenmişken bugün iki seneye yaklaşan bir OHAL süreciyle ülkemiz yönetiliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tufan Bey, bir saniye, tekrar başlatıyorum.

Buyurun.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Bakın, 15 Temmuz darbe girişimiydi. 15 Temmuz darbe girişiminde 4 partinin milletvekilleri 80 milyon halkımıza dayanarak karşı durdu, bir hain çeteyi geri püskürttü. Bunda emeği geçen başta Sayın Cumhurbaşkanı olmak üzere bütün partilerin genel başkanlarına, milletvekillerine ve şehit düşen 250’ye yakın insanımıza, binlerce gazimize buradan saygılarımızı sunuyoruz, minnetlerimizi sunuyoruz ama bu tek başına bir insanın engellediği bir şey değil. Fakat 20 Temmuzdaki yapılan hadise -ilk üç ayı dışarı çıkarttığımızda- bir darbedir, 71’de, 80’de yapılan darbeden bize göre bir farkı bulunmamaktadır. Hâlâ da bir darbe yönetimi altında hem Anayasa değişikliği yaptık hem birçok yasayı değiştirdik hem de böyle önemli, Türkiye’nin geleceğini etkileyecek bir yasayı değiştirmeye çalışıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, 12 Eylül klasik anlamda bir darbeydi, askerin tamamıyla el koyduğu bir darbeydi, onların bile aklına parlamenter demokrasiyi değiştirmek gelmemiştir ama maalesef bu iktidarın aklına parlamenter demokrasiyi değiştirmek... Ki “Sistem değişikliği değil, rejim değişikliği değil.” diyorlar. Ya “rejim değişikliği” derken yani rejim değişikliği olması için cumhuriyetin ortadan tamamen kaldırılıp padişahlık sisteminin mi gelmesi gerekiyordu? Biz parlamenter demokrasiyi ortadan kaldırdık -ki yüz kırk iki yıllık bir geleneğimizdir 1876’dan beri, ben hatta daha da geriye götürüyorum, 1839’dan beri devam eden bir sistemdir- ortadan kaldıranlar da hakikaten milliyetçi, mukaddesatçı partilerin üyeleridir, parlamenterleridir. Hâlbuki geçmişe ve deneyimlere, tecrübelerine onların daha çok sahip çıkması gerekir kendi ideolojileri gereği. Onların oylarıyla bizim yüz kırk iki yıllık -daha da eskiye dayanan- Islahat Fermanı’nı da alırsak 1839’lara dayanan parlamenter demokrasi geleneğimiz bu yönetim tarafından kaldırıldı. Yani padişah getirmek de zaten mümkün değil bu çağda yani “Sistemi değiştirmedik biz, rejimi değiştirmedik.” filan demenin de bence gerçeklikle bir ilgisi yok. Kaldı ki bakın padişahın partisi filan yoktu yani padişahlık belki bugün getirilmek istenen sistemden bir ileri boyuttaydı. İşin doğrusu, padişahlığın son dönemlerinde, Osmanlı aydınlanmaya doğru giden, Batılılaşmaya doğru giden, demokrasiye doğru giden bir çizgi izliyordu gerek padişahlar yoluyla gerekse o dönemin okumuş yazmış hem askerî hem sivil paşaları vasıtasıyla. O anlamda geldiğimiz nokta, bana göre 1876’nın başlattığı o çizginin de çok gerilerine düşen bir noktadır.

Değerli arkadaşlarım, çok şeyler söylendi. Bu yasanın da ben 80 milyon insanımıza, komşularımıza iyilik getirmeyeceğini, onların geleceğini aydınlatmayacağını, aydınlık bir gelecek sağlamayacağını düşünüyorum. Komisyondan bu kanun teklifinin yeniden alt komisyona sevkini, hatta geri alınmasını

ve 4 partinin uzlaşacağı bir ittifak kanununun yeniden düzenlenmesini istiyoruz. Cumhuriyet Halk Partisi ittifaklara karşı değildir ama ilkeli ve 21'inci yüzyılın Türkiye'sine yakışan ittifaklara ortak olma niyetindedir.

Teşekkür ediyorum .

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Komisyon üyelerimizden Sayın Erol Dora'nın söz talebi var, kendisine söz veriyoruz.

Sayın Dora, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

16 Nisan 2017 Anayasa değişikliği referandumu Türkiye siyasal sistemine önemli etkiler edecek birçok farklı dinamiği de beraberinde getirmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi yeni bir yönetim sisteminin ötesinde anlamlar taşımaktadır. Bu yeni sistem her şeyden uzun vadede siyasal kültürü yeniden şekillendirecektir. Bunun özünde parti sisteminin dönüşümünden toplumun oy verme davranışına kadar çok farklı boyutlar yer almaktadır. Yeni siyasal kültürün en önemli dinamiklerinden biri de seçimlerde partiler arasında ittifak ve iş birliğine gitmenin gerekliliğinin oluşmasıdır. Partiler arasında ittifakı gündeme getiren realite, hükümeti kuracak olan cumhurbaşkanının seçimleri kazanabilmesi için yüzde 50'nin üzerinde oy alması zorunluluğuyla doğrudan ilintilidir. Dünya örneklerinde hem parlamenter hem de başkanlı siyasal sistemlerde seçim ittifaklarına sık sık başvurulduğunu hep birlikte takip ediyoruz. Tabii, partiler arasında ittifak kurmanın farklı yol ve yöntemleri bulunmaktadır. Seçim ittifakları bir açıklama yoluyla seçimler öncesi ve sonrasında beraber çalışacağını deklare etme, ortak bir platform çatısı altında seçimlere gitme ya da ortak bir liste altında seçim adaylarını belirleme şeklinde tezahür edebilmektedir. Bunun yanı sıra, siyasi partilerin seçimde iş birliği yapacaklarını açıklamaları ise seçim sonrasında hükümeti birlikte kuracaklarını duyurmaları ya da bu iş birliğini yasalastıracak tek bir liste altında seçime gitmeleriyle de mümkün olmaktadır. Seçim ittifakında görülen başka bir uygulama modeli ise bir partinin diğer parti ya da partiler lehine bazı bölgelerdeki seçimlerden çekilme kararını kamuoyuna açıklamasıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle belirtmeliyiz ki biz Halkların Demokratik Partisi olarak seçim öncesinde veya seçim sonrasında iki veya daha fazla siyasi partinin demokrasi kültürü içerisinde ittifak kurmasına karşı bir pozisyonda değiliz; bilakis, ortak toplumsal sorunlarımızın çözümünde farklı toplumsal kesimlerin demokratik zeminde iş birliği yapmalarından yana olduğumuzu belirtmeliyiz. Kaldı ki siyasi partilerin veya farklı siyasi platformların çeşitli sorunların çözümü bağlamında ortaklaşması olarak ittifaklar meselesi, çağdaş dünyanın demokrasi tarihinde, demokrasi birikiminde önemli bir yer tutmaktadır. Örneğin, çeşitli istatistiki kaynaklardan edinebildiğimiz kadarıyla, 2001-2011 yılları arasında dünya genelinde yapılan 147 Cumhurbaşkanlığı seçiminin çok büyük bir bölümünde ittifaklar sonuç üzerinde belirleyici olmuştur. Parlamenter sistemle yönetilen 23 ülkede 1946-2002 yılları arasında gerçekleştirilen 364 parlamento seçimi incelediğinde bu seçimlerin 240'ının sonuçlarının seçim öncesi ittifaklara göre şekillendiğini görmekteyiz. Aynı şekilde, söz konusu tarihler arasında koalisyon hükümetlerine katılan 144 partiden 38'inin seçim öncesi ittifak kurduğu ortaya koyulmuştur dolayısıyla seçim öncesi ittifaklar hem parlamenter hem de başkanlık sistemlerinin bulunduğu ülkelerde yaygın biçimde görülmektedir.

Değerli milletvekilleri, şimdi bu üzerinde görüştüğümüz kanun teklifi metninde önerilen siyasi partilerin ittifak ederek seçimlere katılmalarının esaslarını düzenleyen yasal değişikliklere ilişkin şunları söyleyebiliriz. Tabii şunu tekraren belirtmekte fayda görüyorum: İki siyasi partinin normal koşullarda genel seçimlere henüz yaklaşık iki yıl gibi bir süre var iken olası seçimlerde ittifak yapacaklarını

kamuoyuna şimdiden deklare etmelerinde bir beis bulunmamaktadır. Yine iki siyasi partinin bu ittifak hukukuna ilişkin bir kanun teklifi hazırlaması yasama sürecinin de aynı zamanda doğal bir sonucudur. Buna karşın özellikle eleştirel yaklaştığımız noktalar şunlardır: İttifak kuracağını belirten söz konusu iki siyasi parti kuracakları ittifakın bir milli ittifak olduğunu sürekli biçimde kamuoyuna deklare etmektedirler. Bu yaklaşım “millî” kavramının ve içerisinde “millî” ya da “millet” geçen diğer daha birçok kavramın sorgulanmasını getirmektedir. “Millet” dediğimiz bu ülke yurttaşlarının bütününe atfen söylenen bir kavram ise kurulacak ittifakın milli bir ittifak olduğu yaklaşımı sorunlu durmaktadır. Zira, “millet” kavramı AKP ve MHP’ye oy verenlerin toplamından ibaretmiş gibi bir intiba yaratmaya çalışmak toplumu kutuplaştırmaktan, toplum içerisine yeni fay hatları açmaktan başka bir sonuca yol açmayacaktır.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifiyle ittifak eden siyasi partilere âdeti bir pozitif ayrıcalık tanınarak seçim barajından muaf tutulmaları doğrudan bir adaletsizliğe yol açmaktadır. Hâlihazırda zaten siyasi partiler arasında ve yurttaş iradesi bağlamında önemli bir haksızlığın sürüp gitmesine neden olmaya devam eden yüzde 10’luk seçim barajına dokunulmuyor oluşu, bu yasa teklifinin demokratik ve çoğulcu bir siyasi yapıyı hedeflemediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan, seçim sürecinde oy kullanma, sayım ve döküm sürecinde ittifak kuran partiler lehine olacak biçimde geçersiz sayılması gereken sütundan taşan oy mühürlerinin ittifak kurmadan seçime katılan ya da bağımsız adaylar olarak seçime katılanların aleyhine olacak biçimde geçerli kabul edileceğine ilişkin düzenleme de yine ittifaklar lehine bir haksızlığın önünü açmaktadır.

Demokratik ilkeleri referans alarak yapılacak yasal düzenlemelerin halklarımıza, yurttaşlarımıza ve ülke itibarımıza katkı sunacağını, bunun aksine antidemokratik yaklaşımlarla kaleme alınan kanun metinlerinin ise bu ülkeye bir o kadar zarar getireceği kanaatimizi bir kez daha yineliyor, tekrar hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Dora.

Şimdi Sayın Özgür Özel’e söz vereceğiz.

Sayın Özel, buyurun lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Bir kez daha Komisyonunuzu ve Komisyonu takip eden herkesi saygıyla selamlıyorum.

Dün geneli üzerinde konuşurken kısmen değinmiştik -bugün bu madde üzerinde görüşlerimi ifade edeceğim- son derece önemli bir madde. Daha doğrusu, hani “Zurnanın zırt dediği yer burası.” derler ya, bu madde öyle bir madde ki siyaseten tartışılıyor, Türkiye’nin bundan sonraki siyasal döneminde önemli bir kilometre taşı, virajı olacak. Türkiye siyaset tarihini yazanlar bu ittifak girişimine Anayasa’ya uygunluk açısından, Anayasa’nın eşitlik ilkesine, Anayasa’nın 67’nci maddesine uygunluk açısından irdelemelerde bulunacaklar ve benim kanaatim odur ki gün gelip birileri geriye baktığında...

Dün bahsetmiştim, 1946 seçimlerinde liste usulü çoğunluğu benimseyen ve bu sayede çok partili rejime geçilse de çoğunluğun kendisinde olmasını düşünen veya aksini aklının ucuna dahi getirmeyen Cumhuriyet Halk Partisinin 1950 seçimlerinde aradaki oy farkı çok yüksek olmamasına rağmen -500 milletvekiline- 50 milletvekillik bir mağlubiyete uğrayıp Demokrat Partiye kaybettiği düzenleme gibi ya da Anavatan Partisinin çifte barajlı D’Hondt sistemini bulup, geliştirip, yaptırdığı kamuoyu araştırmalarından sonra “il barajı” diye bir kavram geliştirip, ilk seçimde kısmen sonuç alıp ama takip eden ilk seçimde o koyduğu barajları kıl payı geçen Doğru Yol Partisi ile kıl payı altında kalan ANAP çelişkisinden kendi kazdığı çukura düştüğü gibi, yapılan ilk seçimde Demokratik Sol Partinin,

Anavatan Partisinin, Milliyetçi Hareket Partisinin kendi kaldırmadıkları barajın üçü birden altında kaldıkları gibi bu yapılan düzenlemenin de Adalet ve Kalkınma Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi açısından, özellikle Adalet ve Kalkınma Partisi açısından ne tarihi bir hata ne tarihi bir tuzak ne tarihi bir kasise düşmek olduğunun anılacağına, siyaset tarihine bugüne doğru, geriye doğru bakıldığında bu tespitin yapılacağına yürekten inanıyorum. Buraya oy verenlerin -Allah uzun ömür versin- ileride bugünler anıldığında, Bölükbaşı'na, 5-0 Demokrat Partiye kazandıran Kırşehir'in ilçe yapılmasına oy veren milletvekillerinin ya da Malatya'dan Adıyaman'ın bölünmesini Malatya'daki 12-0'lık Cumhuriyet Halk Partisine karşı bir cezalandırma olarak yapıldığında buna oy veren milletvekillerinin mahcubiyeti içinde ifade edeceklerini ve bunun çocuklara, torunlara da siyaset tarihi açısından "Ya, dede ne yapmış?" diye sorulduğunda, çok böyle "Ya, benim dedem şöyle yapmış." diye anlatılabilecek bir davranış biçimi olmadığını açıkçası düşünüyorum.

Bugün yapılan ittifak düzenlemesiyle ilgili siyasi, anayasal ve aritmetiksel birtakım tespit ve eleştirilerde bulunacağım. Öncelikle, Anayasa Komisyonuna Anayasa'nın eşitlik maddesini okumaya gerek yok. Anayasa Mahkemesine yapılan bütün başvurular ve bütün iptal, bozma kararlarında Anayasa'nın eşitlik ilkesi tüm yönleriyle ele alınmış, değerlendirilmiş, vurgu yapılmış, bütün siyasi partiler için, bütün Anayasa hukukçuları için ve anayasal bir düzende tartışan herkes için temel çıpalardan bir tanesi olmuş olan eşitlik maddesidir. Ayrıca, Anayasa'nın 67'nci maddesinin son fıkrası bugün gündemde değil yani "Yapacağınız değişiklikler bir yıl içinde yapılacak seçimlere uygulanmaz." maddesi Anayasa değişikliğinde kaldırıldı. Ola ki bir baskın seçim yapasınız veya ola ki Anayasa'yla bağlanmış olmanıza rağmen uyum yasalarını yapamayıp geciktirdiğinizde en son evrede bile değişiklik yapsanız veya kazanmaya kilitlenmişsiniz, kaybettiğinizi gördükçe hamleler yapıyorsunuz, bu hamlelerde çırpındıkça çırpındıkça -dün söylemiştim- kaybeden bir toplam, aritmetik bir çaresizlik, büyük parçayla küçük parçayı topluyorsunuz, büyük kadar bile etmiyor, bu seçimlere yaklaştıkça onu da koyalım, bunu da koyalım, evet ama bir madde daha yukarıya gidelim, 67'nin sondan ikinci maddesi ek fıkra ne diyor? "Seçim kanunları temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenir." Yani "Anayasal bir göreviniz var, anayasal bir zorunluluğunuz var, seçim kanunu yaparken temsilde adalet ve yönetimde istikrarı gözetin." diyor. Bugüne kadar partinizin sözcüleri, yetkilileri, karar vericileri, sizler yaptığınız tüm değerlendirmelerde bunu hep söylediniz ve dediniz ki barajı.... Yani "Erdemliler Hareketi" diye yola çıktınız on yedi yıl önce, on altı yıl önce iktidar imkânına kavuştunuz. Size dediler ki: "Biz Erdemliler Hareketi'siniz ve ilk hedefler beyannamesi gibi ilk yüz günde, ilk beş yüz günde yapacağınız hedefleriniz var ve çok ciddi bir şekilde seçim barajını eleştiriyorsunuz, geldiğiniz siyasi geleneğin uzun süredir de seçim barajından yaşadığı mağduriyet de ortada, siz bunu kaldıracak mısınız?" Kaldırmaya söz vermiştiniz, erdemli siyaset, Erdemliler Hareketinden bu bekleniyordu. O günlerde dokunulmazlıklar da böyle soruluyordu, dokunulmazlıklara da aynı eleştirileriniz vardı, dokunulmazlıklara "Bu yargıyla mı?" demiştiniz. Baraja da "Temsilde adalet önemli ama yönetimde istikrar lazım, bunun için baraja biraz daha ihtiyacımız lazım." gibi cevaplar vermiştiniz. Bu, aslında güvenlik politikalarında güvenlik-özgürlük dengesi çelişkisi gibi bir şey. "Ya, özgürlükleri niye kısıtlıyorsunuz?" İktidarlar tarafından "Toplumun güvenliğini savunmamız lazım." diye cevap verilir, orada hep bir makul aranır, bir denge aranır. Bu da hep tarafınızdan barajı indirmeyen tüm siyasi partilerde olduğu gibi "Ya, yönetimde istikrar için bu lazım. Koalisyon dönemleri kötü, koalisyon olmasın..." 16 Nisan referandumuna gidiyoruz. Biz diyoruz ki bu, koalisyonları kaldırmaz, sadece öne çeker. "Hayır, haşa maşa." Geldiğimiz durum ortada; bir buçuk yıl var, koalisyonlar konuşuluyor, iki partinin mutlak çaresizliği birbiriyle önceden bir ittifak arayışına itmiş çünkü eriniyor, toplanıyor toplanıyor toplamdan küçük yapıyor, tabanlar ikna edilmeli, kaynaştırılmalı, sıvaştırılmalı, birlikte bir şeyler yapmalı falan ama daha da ihtiyaç var, bir partinin kapısında yatılıyor. Bunların hepsi olabilir,

yaşanabilir. E biz uyarmıştık, dinlemediniz, düştüğünüz mesele bu. Ama bir başka gerçeklikle karşı karşıyayız. İnalararak, savunarak güçlü bir argüman ortaya koyarak dediniz ki: “Bu Anayasa değişikliği yapıp yeni rejimi uygulamaya başladığımızda artık yönetimde istikrar sağlanacak.” Neden? “Bir kişiyi seçeceğiz, her şeyi o seçecek. Eleştiriye açık, çok eleştirdik, hâlâ eleştiriyoruz ama beş yıl boyunca yemini edecek, bir gidecek, bir daha gelmeyecek.” Sırf kendisi mi? “Belirlediği bakanlar da, cumhurbaşkanı yardımcılar da. Ama istikrarlı bir yönetim, güvenoyu yok, güvensizlik oyu yok, gensoru yok, düşüremezsiniz.” Nasıl bu hesap verecek? “E beş yılda bir millete verecek.” ya da “Anayasa’da fevkalade yüksek nisaplarda seçimleri yenileyebilirsin ama iki ucu keskin bıçaktır, çift uçlu çalışan giyotin biçimindedir, oranın kafasını koparırsa senin de kafanı koparır, birlikte seçime gideceksiniz.” Böyle bir tuhaf, savunulması zor, izahı zor işi anlattınız ama şununla anlattınız, dediniz ki: “Bu, yönetimde istikrarı getiriyor.” O zaman yönetimde istikrar geliyorsa Anayasa’nın 67’nci maddesine göre inanıyorsanız, savunduğunuz şeye, oy verdiğiniz, verdirdiğiniz şeye inanıyorsanız bu sistem yönetimde istikrarı getirdi, o zaman temsilde adaleti sağlamamak için hiçbir bahaneniz yoktur. Baraj bugüne kadar koalisyon olmasın diye vardı. Küçük küçük partilerin oylarını daha büyükçe partilere devşirelim, iki yönlü, bir, baraja takıldığı için o geçemiyor, D’Hondt sistemiyle biz alalım, ikincisi daha büyük baraj seçmenin zihnindeki barajdı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Diyor ki adam: “Ben Saadet Partisine oy vereceğim ama oyum boşa gitmesin. Beni temsil edecek bir başka siyasi partiye oyumu vereyim, beni o temsil etsin yoksa oyum Parlamenteoda temsil edilmeyecek.” Ben bizim arkadaşlara zaman zaman anlatıyorum. Ben Manisa’nın Hacıaliler köyündenim. Bizim köyde biz normalde 3’üncü partiyiz. İlk kez milletvekili adayı oldum, köyde müthiş bir şey, traktör konvoyları falan karşıladılar, bana da oy verdiler. Ama alışmışlar hep iktidar partisine oy vermişler, ANAP’ta ANAP 1’inci parti olmuş, Doğru Yolda Doğru Yol, 22’nci Dönemde Adalet ve Kalkınma Partisi. Özgür Özel aday olmuş, oyu verdiler, 1.100 oyun 800 küsurunu aldık, seçildik. İlk teşekkür ziyaretini köye yapacağız, gittik köye, vallahi o coşku yok. Dedim ya teşekkür ederiz. “E yeğen olmadı ya.” diyorlar. Ya, nasıl olmadı, milletvekili olduk, köyde 1’inci parti olduk, büyük başarı elde ettik, Manisa’da 3 milletvekili... “Ama biz muhalefette kaldık, oylar boşa gitti.” diyor. Muhalefette kalmayı bile oyun boşa gitmesi olarak değerlendiren bir seçmen davranışı Parlamenteoya oyunu yansıtamadığı noktada başka tercihlerde bulunuyor. Bu, zihinlere kurulmuş bir bariyer ve bugün sizden seçmenin beklentisi, mademki yönetimde istikrarı sağladınız, temsilde adaleti sağlayın. Bu baraj şimdi neyi koruyor? Bu baraj -size bir şey söyleyeyim- şu anda bir tek ve bir tek sizin iki partinizin barajı kendinden kaldırıp başkasına uygulayarak bu psikolojik bariyeri koruyor; öğrenilmiş çaresizlik. “Ben kendi partime oy veririm benim partim Meclise gidemez, ben bir başka partiye, başka partilere oy vermek suretiyle gideyim.” Eğer siz millî irade hırsızlığına niyetlenmediyseniz, siz bir siyasi yan kesiciliğe niyetlenmediyseniz -biraz daha rakamlarıyla söyleyeceğim- bu barajı nasıl savunabiliyorsunuz? Bu barajı savunmak için bir şey söyleyin. Hangi istikrar? “İstikrarsa Cumhurbaşkanı seçildi mi, istikrar tamam.” diyordunuz, işte ortada. “Renkli bir Meclis, farklı farklı partilerden oluşmuş bir Meclis, güçlü Meclis.” diyordunuz. Meclis 2 partiden oluşursa mı güçlüdür, örneğin, 6 partiden, 7 partiden oluşursa mı güçlüdür? Her fikrin temsilcisinin orada olmasını mı yeğlersiniz, fikrini söyleyecek insanların veya insanların kendilerinin temsil edildiği bir Mecliste partilerinin olmamasını mı yeğlersiniz? Söзде hepimiz demokratiz, hepimiz demokrasiden yanayız, hepimiz çok seslilikten, hepimiz çoğulculuktan yanayız, tek seslilik istemiyorsunuz. Geçmişte neler söylüyordunuz. Bugün geline noktada Mecliste bir renkliliğin, yüzde 1’in üzerinde oy alan partilerin her birinin temsil edildiği bir sistemi neden istemezsiniz, neden korkarsınız? Bu baraj neyi koruyor, neyi sağlıyor şimdi? Bu baraj sizin korkularınız, sizin zoraki seçmenleriniz, sizin oy verirken

eli titreye titreye başka türlü kendisi temsil edilemeyeceği için partisine değil bağıri yana yana size oy veren zoraki seçmenler muhtaç ettiğiniz kendinize seçmen dışında size ne sağlıyor? Peki, buna şimdi ne ihtiyaç var? Bu sorulara cevap vermeden oturup da konuşmamak lazım ve şunu görmek lazım: İki partili bir sistem dayatıyorsunuz Türkiye'ye dedik, itiraz ettiniz. Bugün gelineen noktada bir muhalefet partisi bugün Adalet ve Kalkınma Partisinin Cumhurbaşkanı adayı resmen açıklanmadı, beklenen bir aday var ama ben Başbakanıdan duymadım "Bizim adayımız Recep Tayyip Erdoğan." diye veya sizlerden duymadık. Haklı olarak belli bir kampanya içinde onu size en uygun zamanda, zeminde, şekilde açıklamak istersiniz. Buna bir itiraz yok ama bir siyasi partinin Cumhurbaşkanı adayı belli, bir siyasi partinin Cumhurbaşkanı adayı başka bir siyasi partinin genel başkanı ve o siyasi partiye biz bu iki partili bir sistem getirir, kepengi kapatırsınız dediğimizde itiraz ediyordu, bağırıyordu, çağırıyordu. Şimdi, kendi genel başkanını veya partisinden birisini veya kendi siyasi görüşünden birisini değil daha bir buçuk yıl önce "Seni yargılamazsam namerdim." dediği ve sen "Bu ülkede bir kişi Cumhurbaşkanı olamaz, o da sensin." diye ismini telaffuz ettiği kişiyi Cumhurbaşkanı adayı gösteriyor. Sistemin dayattığı, sistemin mahkûm ettiği, bu mahkûmiyetin de geniş kitlelerin önünde söyleyenleri mahcup ettiği bir süreci yaşıyoruz.

Şimdi, gelelim -Anayasa'nın eşitlik ilkesinden bahsettik- bir kanun getiriyorsunuz, bir Anayasa'ya uygun olduğunu iddia ettiğiniz kanun. Kanuna göre durum şu: Partiler "ittifak kuran" ve "kurmayan partiler" diye ayrılacak. İttifak kuran partiler de yüzde 1'lik bir parti. Bugün, hani o noktaya kadar gelmedi, 13-14'ten en son 6,2 gördük ama farzımuhal ittifakın iki tarafı belli, Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisi açık deklare ettiler. Daha kanunu çıkmamış ittifakın adını da koydular. Bu ittifaktaki Milliyetçi Hareket Partisi yüzde 1 oy alsa -yani bu hızla erise, 3 mü alır, 2 mi alır, 1 mi alır- Meclise milletvekili sokacak, barajı geçecek ama bir başka siyasi parti yüzde 9,99 oy alsa baraja takılacak ve Meclise gelmeyecek.

Beyler, bunun matematiksel karşılığı şu: 550 bin seçmen sandıkta oy vermiş bir partiye ve Meclise milletvekili sokuyor. 550 bin seçmen, 55 milyonda 550 bin, 5,5 milyon seçmenin oy verdiği partiye diyoruz ki sen baraj altında kaldın kardeş. "Neden?" İttifak kurmadın. Şimdi, denebilir. E bu herkese açık, kursaydı. Ya düşünün ki 5,5 milyonun siyasi partisi var ve diğer partiler tarafından ittifak kurulmak istenmiyor partiyle, kimse kurmuyor, yanaşmıyor. O istiyor ama kimse onunla kurmuyor. Bir parti herkes tarafından, diğer siyasi partiler tarafından ötekileştirilmiş durumda. Ya, siyasi parti, sonuçta keşke siyasi parti olsa, bir binadan, birkaç tane araçtan falan ibarettir, ötekileştirilmesinde bir şey yok, 5,5 milyon seçmeni ötekileştiriyorsunuz arkadaşlar. Adam 5,5 milyon oy alacak, temsileisini buraya yollayamayacak ama öbür taraftan bir başka siyasi parti 500 bin oyla Meclise adam sokabilecek, milletvekili sokabilecek. Bu sefer sistem şunu getiriyor, getirdiğiniz ittifak sistemi: Muhalefet partisi olarak makbul davran, iktidar partisi alsın seni, sen majestelerinin muhalefeti olarak bir sonraki dönem ödüllendiril, 500 bin, hiçbir bedel olmadan Meclise gir ama bir diğer muhalefet partisi iktidara aykırıysa, iktidarın duymak istemediği şeyleri söylüyor, yapıyorsa ona 5,5 milyon seçmen oy da verse, "Helal olsun." da dese o dışarıda kalacak. Onda 1'i kadar siyasi partiye, "Bana göre makbulsen, istediğim gibiyisen, benim hoşuma gidiyorsan gel." öbürüne "Sen bana aykırıysın, git."

Arkadaşlar, 5,5 milyon oy alan 3 tane, 4 tane siyasi parti de olabilir. Siz hepsini dışarı atıp 500 bin oy almış birisini 20 milyon oya tercih edip başınıza taç etmeyi, bu konuda bir sistem kurmayı kurgulamışsınız.

Bakın, bunda marifet yok. Geçen gün Haluk Hoca söyledi, itiraz geldi. O demiş ki "Şeytan ittifakı, şeytanca ittifak." demiş, Başbakan diyor. Ya, şeytanın bile aklına gelmeyecek bir mesele var ya, ondan bahsediliyor. Yapabilir, gelebilir. Oturun, daha fenasını tasarlarsınız ama tasarlanabilen her şey meşru

değildir, doğru değildir, hukuki değildir, siyaseten ahlaki değildir ve yaptığınız, ittiğiniz, kaktığınız, bir köşede bıraktığınız, ittifaka zorladığınız ve o ittifaktan siyasi bir nema umduğunuz iş ayağınıza dolaşır. Bu yüzden siyasi partiler birbirine benzeyebilir, bazı yerlerde benzer ama ayrı siyasi partilerdeyseniz, ayrı fikirleriniz varsa çok çok birbirinize iki kardeş kadar benziyor olabilirsiniz ama tek yumurta ikizi gibi birbirine bu kadar benzeşip de sonra “Biz de muhalefet partisiyiz, biz de muhalefetiz.” bu sözleri söylediğinizde insanlar işte ondan sonra size niye tepki gösteriyorlar, neden kızıyorlar, neden itiraz ediyorlar, niye başka parti kuruyorlar, niye başka yerler güçleniyor? Bütün tasarımın kazanmak üzerine yapıldığı bir süreç var ama şaşırmayın, şu değil mesele.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özel, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederim.

Kesin kazanacaksınız demek değil bu, rakamlar da onun aksini gösteriyor. Ama şu var: Muhalefette kalmamaya kodlanmış, muhalefete düşmeyi kendi sonu gören, muhalefete düşmeyi bir anda her şeyin terse döneceği, kâbusu... Bir muhalefet mesela, bir genel başkan düşünün Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanı olarak olması tahayyül edilemiyor. Onun için her şey deniyor. Ucu ucuna kazanılacaksa, böyle kepeçede dağıtılırken herkese, dipte kalan kendine. Böyle bir sistem kurgulayıp oradan ki, aşırılan... Rakam verdi Sayın Kalaycı, dedi ki: “Biz tasarladık, çalıştık, bu iktidar partisine 20, bizim partimize 6 fazla getiriyor.” Ya, böyle sistem mi olur? Bu milletvekili aşırarak... Öyle bir tasarım kuralım ki -şimdi göstereceğim- bunun üzerinden millî iradenin, aşkın temsiliyle gelmek. Ele geçirdiğiniz çoğunlukla millî iradeye karşı böyle bir tuzak kurmak, kumpas kurmak. Adam oyu başka yere atacak, siz alacaksınız. Bu, kabul edilebilir bir mesele değil.

Sözümü çok uzatmayacağım. Basit bir örnek göstereceğim ama bu örnek 2 milletvekili bir seçim bölgesi için basitleştirilerek tasarlanmıştır ama örneğin 10 milletvekilinin dağıtımında dağıtım 9’da 6’ya 3’ken 10’uncunun yer değiştirmesine de yani her seçim bölgesinde milletvekilinin yer değiştirmesine sebebiyet verecek örnektir. Örnek, bugün seçim olsa –örneğimiz bu- seçmen sayımız 85 bin, A partisi bu seçimde 30 bin, B partisi 25 bin, C partisi 14 bin, D partisi 12 bin oy alıyor. Bu maddeyi okuyarak ve temaslı maddeleri okuyarak yazdık. 30 bin ve 25 binlik partilerin 1’er vekil çıkaracağı aşikâr. Bakın, baraj ittifakında aynı 85 bin oy aynı partilere aynı şekilde dağıldığında A partisi yine 30 bin, B partisi yine 25 bin alırken baraj ittifakı 14 bin ile 12 binin toplamı olarak 26 bin oy alıyor ve milletvekilliği 26 bin oyunu baraj ittifakına geçiyor ve bir bir A partisi ve baraj ittifakı vekil alıyor. Birleşip de, tek pusulada, tek amblemle girseniz ve seçmeninizi ikna etseniz hiçbir itiraz yok, ayrı bir parti olarak girin. Baraj ittifakı bir milletvekili alıyor. Sonra beyefendilerin, hanımefendilerin partisi içeride D’Hondt sistemine göre bu milletvekilini kendi arasında paylaşacak, vekil 14 bin oy alan partiye düşüyor. Sonuç, 30 bin alan A partisi 1 milletvekili, 14 bin oy alan C partisi 1 milletvekili, 25 bin oy alan B partisi milletvekili yok.

Bakın, hani kul hakkı, mul hakkı bir hassasiyet var ya, burada yediğiniz kul hakkı bu gelmeyen B partisinin milletvekilinin özlük hakları, torunlarının “Benim dedem vekildi.” diyememesi falan değil. Burada 25 bin seçmen “Benim ilimi şu vekil temsil etsin, şu parti temsil etsin...” Taban tabana zıt olabilirsiniz. Siyasi partiler bunun için var. Buradaki mesele siyasi yankesiciliktir beyler. Buradaki mesele 25 bin seçmenin oyunu 14 bin oylu partiye bir... Aytağ Hoca’nın söylediği o, partilerden bağımsız sistemin kendi kirlilik üretiyor. Yarın bu kuyuya siz düşersiniz ama yarın bu geldiğinde o zaman işte dersiniz ki “Ya, biz bunu böyle düşünmemiştik.” Ama bu bizim parti B partisi olsa da, C partisi olsa da C partisinin yaptığı siyasi yankesiciliktir, partilerden bağımsız söylüyorum, millî irade hırsızlığıdır. Bunun tasarımını yapmak için oturmak, konuşmak, hesap kitap yapmak, cetvelle,

pergelle hesaplamak kadar ayıp bir şey yok. Basitleştireyim, Türkiye’de tek milletvekilliği seçim çevresi yok şimdi, yanlış bilmiyorsam, iki milletvekili en düşük. 100 bin oy aldı adam, 100 bin, tek milletvekili olsa. 51 binde 50 bin oy alan 2 parti daha var. Bunlar ittifak beyannamesi verdilerse, evlilik şartnamesini verdilerse seçimin 7’nci günü biz olduk 101 bin, o tek vekilli 100 bin seçmene diyorlar ki: “Siz durun, siz 100 bin oy vermişsiniz ama biz 51 bin ve 50 binlik olarak mutabakat zaptını verdik, biz aldık vekilliği.” Sonra aramızda paylaşıyoruz 51 binliğe düştü. 100 bin kişinin oyu Mecliste yok, 51 bin kişinin oyu Mecliste var. Sonra biz deyince buna siyasi yankesicilik, biz deyince buna millî irade hırsızlığı “Yahu, efendim, bu ne biçim laf?” Bu, bu biçim bir laf.

Kimin lehine olursa olsun arkadaşlar, getirdiğiniz tasarım budur. Bu oy pusulasında kendi içinde makul, bu sizin baraj ittifakının oy pusulası. İlan ettiniz diye partilerin isimlerini yazdık. Sizin baraj ittifakının oy pusulası. Şimdi, mührü veriyoruz teyzemin eline, geçiyor bunun başına, titreye titreye geliyor, bir de korkutulmuş, dışarı taşarsan kayıp. Hakikaten de şu C ile D arasında kaçırır böyle geçersiz. İtiraz edilirse itiraz edilenlere bakıyoruz. C’de mi, D’de mi, bilmem ne geçersiz, gidersin sandığa. Teyzem titreye titreye oy basıyor buraya. “Aman efendim, biz Cumhuriyet Halk Partisine oy verecek.” Buraya oy basıyor. Hatta şunu da söyleyelim. Teyze şuraya da oy bassa geçerli olacak da bilmiyor da çünkü...

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Bilerek böyle çizmişsiniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Nasıl istiyorsan, al sen çiz. Vallahi ben sizden aldım.

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – C D’nin yarısı. Manipüle etmişsiniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya, yarısı, 4 katı, birileri de gelir bu kadar yapar. 3 tane, 4 tane siyasi parti gelir yanınıza yerleşirler, bu kadar yer olurlar bakarsınız böyle. O da olacak ama benim anlatmaya çalıştığım şu: Teyze buraya oyu basıyor kaçırırsak geçersiz. Adam geliyor, C’ye ve D’ye basıyor, diyor ki: “İyi muhalefet yapamadınız namussuzlar. Ben hepsine bastım.” diyen var. Görmüyor musunuz oylarda? Veya ikisinde de gönlü var, iki taneye basıyor C, D geçersiz. Hep geçersiz. Sizin ittifak hesabında geldi, buraya bastı geçerli, buraya bastı geçerli, buraya bastı geçerli, 9 tane vurdu geçerli, 2’sine birden bastı geçerli, 2’sine birden basmadı geçerli. Ne yapacağız? Nasıl sayacağız oyu? Barajı açıkça verilmiş, oylar sayılacak. Adalet ve Kalkınma Partisine verilen oylar sayılacak. 80 bin oy diyelim, 20 bin oy Milliyetçi Hareket Partisine verilmiş sayılacak. Sonra bir 20 bin de iki tarafa basılmamış ya da iki tarafa birden basılmış oylar bir yerde toplanacak, aldıkları 80 bine 20 bin -örnek olarak veriyorum- oranına göre bu muğlak oylar da partilere dağıtılacak ve bunlar geçerli olacak. Kendi içinde tutarlı mı? Valla tutarlı. Özgür Özel böyle bir şey tasarlar mı? Hani böyle bir şeytani fikir yarışması yapsanız daha âlâsını bulurum ama böyle bir şeyi getirmek, bu hesapla, bu mantıkla birleştirildiğinde, görüldüğünde ne yapıyor? Şunu yapıyor: Seçmen oy verirken bir tercihte bulunacak. Ben, o tercihi, kendisine müdahale mekanizmalarını ilk 9 maddede konuştum, yapacağım, yapamayacağım ama oylar sayıldıktan, döküldükten sonra, rahmetli Özal’ın il barajı gibi, 24 alan ile 26 alan arasındaki fark gibi, 1950’deki bir partinin bütün vekilleri çıkarması gibi veya bir başka seçimdeki bir başka adaletsizlik gibi bir iş yapılacak. Bunu hesaplamış Milliyetçi Hareket Partisinin saygıdeğer milletvekili “AKP 20, biz 6 tane fazla alıyoruz 1 Kasım’a göre uyarlısak.” diyor. Yaptığımız iş bu.

Bu kanun teklifini, burada, tek başınıza, iki başınıza, bizim buradaki eleştirilerimizin varlığında falan değil, eğer gerçekten bir siyasi kültürünüz, geçmişten alınan bir ders, gelecekle ilgili bir endişeniz varsa, birazcık vicdanınız varsa şöyle davranmanız lazım: 8 tane daha siyasi parti bu yasaya göre seçime girecek. Bu siyasi partilerin görüşünü sormadınız. Biz gittik 8’iyle de konuştuk, yarın bunu kamuoyuna ve partinize de ifade edeceğiz ama sizin buraya, o 8 siyasi partiden, seçim işlerinden, hukuk işlerinden, teşrif ederlerse genel başkan düzeyinde temsilcileri çağırıp “Biz böyle bir şey

yapıyoruz, ne diyorsunuz?” demek gibi bir mükellefiyetiniz var. “Ben aldım iktidarı elime, bildiğimi yaparım.” Yaparsınız. 15 Temmuzda darbeciler başarsalardı bildiklerini yapacaklardı. İstedikleri gibi yapıp, mecburen demokrasiye de geçer gibi yapıp bir sürü böyle alengirli, FETÖ işi, şeytan işi numaralar bulup, kendilerine uygun bir demokrasi tasarımı yapmaya çalışacaklardı. Siz on yedi yıl önce “Erdemliler Hareketi” diye yola çıktıysanız, o gün verdiğiniz bir sürü sözü tutmamış olabilirsiniz ama bugün geldiğiniz noktada, elinize gücü geçirdiniz diye böyle bir tasarımı yapıyorsanız ve seçmene bunu yapacaksınız, bu vicdandan da döner, bu hesap Bağdat’tan da döner, gün gelir bu yaptığınız iş tamamen sizi tersten de vurur. Bugün buradaki karar sizin, yapabilirsiniz. Torunlarınızın övüneceği bir iş yapmıyorsunuz, reddedeceği bir iş yapıyorsunuz, sıkılacağı bir iş, utanacağı bir iş yapıyorsunuz. Biz kendi sorumluluğumuzu yerine getiriyoruz. Yapabilirsiniz. Bazı yerlerde bu bize de yarar, hatta öyle bir şey olur, rüzgâr öyle bir yerden eser, karşınıza öyle şeyler çıkar ki pişman da olursunuz. Gerçi onunla ilgili hazırlığınız, onunla ilgili çabalarınız da açıkça görülüyor.

Bir de şunu söyleyeyim: Büyük Birlik Partisine de gittik. Büyük Birlik Partisi diyor ki: “Ben de ittifakta olmak istiyorum. Cumhur ittifakına destek vereceğim.” İttifak herkese açık, Büyük Birliğe kapalı. Siz diyorsunuz ki “Büyük Birlik olsun ama AKP listelerinden olsun, burada olmasın.” Birileri Büyük Birlik Partisiyle kantara çıkmak istemiyor.

Bir atasözü geldi aklıma, bir tekerleme, bir atasözü: Misafir misafiri istemez, ev sahibi hiçbirini istemez. Misafir misafiri istemiyor, “Büyük Birlik olmasın, o, ittifakta olmasın, bir kantar olmasın, ben olayım, o olmasın, o senin listenden olsun.” Misafiri istemeyen misafire, ev sahibinin sizi de istemediğini hatırlatırız. Ve ittifak, müttefik, partner, dereyi geçinceye kadar. Beş yıl yetki alırsın... Şu anda Türkiye’de bizim söylediğimiz tartışmaları yaşıyorsunuz. Anayasa değişikliği sırasında, ama televizyonlarda, ama burada, ama meydanlarda ne yaşanacak dediysek onlar var, ne olmayacak dediyse oldu.

Şimdi şunu söyleyeyim: Şu anda, Anayasa’nın, bir yeminine rağmen tarafsız olmayan cumhurbaşkanı maddesi uygulamada, bir de o diğer 2’nci madde. Diğerleri eski Anayasa’yla yönetiliyor. Hiç ümit etmiyorum, tahmin etmiyorum, endişe de ederim olmasından ama bir an için olduğunu düşünelim. Siz iktidarda beraber olsanız beş yıllığına, bugünler geldiğinde başka tükenmişlikler, başka sıkıntılardan başka ittifak arayışları olduğunda, siz o zaman göreceksiniz yönetimde istikrarı. Bugünün müttefiklerinin bir buçuk yıl önce birbirine söylediği sözlerle, bugün hepsini unutup, yalayıp, yutup susmuşken, o gün ne sözleri birbirlerine söylediklerini. Hangi yeni ittifak arayışlarına karşı bugünün müttefiki o günün ortağı ama tasfiye sürecinde, boşanma sürecinde bu birlikteliğin ne sonuçlar doğuracağını ve Türkiye’ye neler tartışıracağını göreceksiniz. O geçmişte söylediklerimiz nasıl ortaya çıkıp arşiv sizi şimdi mahcup ediyorsa, o gün arşiv bizi haklı çıkarıp yine sizi mahcup ettiğinde, o zaman içinde bulunduğunuz durum bir kez daha bugünkü kadar olacak, bundan daha hazin olacak.

Son olarak sözüm, yaptığınız, kazdığınız bu çukur, millî iradeye karşı girişmiş olduğunuz bu girişim, geçmişte orduya karşı yapılan kumpaslarda -sorumluluğunu başka bir alt işverene attınız- biz “kumpas” derken “Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.” diye bizi fırçalarken, biz askerî casusluk meselesinde “Allah’ın bildiğini kuldan mı saklayacaksınız?” diye bağırırken, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak “Balyoz Kumpası” kitabı yazdığınızda “Vay, sen bize kumpasçı diyemezsin.” derken, altı ay sonra Yalçın Akdoğan basın toplantısında “Millî orduya kumpas kurdular.”da bizde terminolojiyle ortaklaşmıştı ama görüyoruz ki vicdanda yine ortaklaşmamışız. O yapılan hatalardan ders yine alınmamış. Bugün yine bir kumpas var. Yarın “Beni şu kandırdı, bu kandırdı.” falan filan demeyin. Bir terminoloji ortaklaşmak veya solun öz eleştiri kültürüyle benzeşip “Aldatıldım, kandırıldım,

Rabb'im affetsin, yola devam." Aynı mantıkla devam ettiğinizde, öz eleştiri geliştirici değilse karşı tarafı aldatmak için savuşturucudur. Bizim kültürümüzdeki öz eleştiri tekrar etmemek üzerine, hatadan ders çıkarmak üzerine, öz eleştiri verdiği konuda bir daha aynı hatayı yapmamak üzerinedir. Sizininki öz eleştirdiden çok yeni bir kredi açılması ama doğru bildiği yolda burnunun dikine yürümesiye, o zaman aynı hataları yaparak aynı sonuçları alacağınıza, aynı pişmanlıkları duyacağınıza, aynı felaketleri bu ülkeye yaşatacağınıza emin olabilirsiniz.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Evet, şimdi Sayın Ahmet Akın'a söz vereceğim, ondan sonra yemek arası vereceğiz.

Buyurun Sayın Akın.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Başkan, teşekkürler.

Sayın Başkan, Özgür Başkan o kadar güzel özet ve net olarak anlattı ki hakikaten gerçek anlamda sizlere tavsiye ediyorum, buradan çıktıktan sonra bunların hepsini rahatlıkla düşünün veya gece yatarken düşünün. Bu verilen kararın geri dönüşünün olmadığını da farkında olmanızı size bir kez daha buradan hatırlatmak istiyorum.

Bakın, bu gelinen noktada, şimdi seçim barajının demokrasiye uydurulması yerine, baraj konularak tüm seçim sistemi MHP'nin barajı geçebileceği sistem üzerine kullanılıyor. Yani böyle bir formülasyon, böyle bir plan yapılmış.

Buradaki durum nedir? İşte, burada, bir taraftan biz 50 artı 1'e bir oyun kuralım, bu 50 artı 1'i sağlayalım, bir taraftan da MHP'nin barajı geçmesi için bir baypas planı yapalım.

Şimdi, demin Başkan da söyledi, belki bazı konular tekrara girecek ama şimdiden de kusura bakmayın, fakat şöyle bir durum var: Büyük bir adaletsizlikle karşı karşıyayız burada. Demin söyledik, 100 bin oy alan bir kişi Mecliste olacak ama 5 milyon alan bir parti bu sistemde Mecliste olmayacak. Şimdi, burada eşitlik, adalet hukukuna büyük bir aykırılık var.

Şimdi, burada Adalet ve Kalkınma Partisiyle MHP'nin ortaklığıyla getirilen bu teklif, siyasi tarihimizde eşitliğin, adaletin tarihe karıştığı bir kurtarma planı olacak bence. Yani bu, burada açık ve net biliniyor. Şu anda MHP'nin ortadaki durumu belli. Başkan da söyledi. Oyu 6,2. Çok bile söyledi görülene bakarsanız. Yani siz, oradan gelecek 2 puan, 3 puan için, burada koskoca bir demokrasiyi veya hukuku yerlerde süründürür duruma getiriyorsunuz. Yani bize göre burada yapılan tamamen bir kurtarma ittifakı. Burada, bir kişi, 50 artı 1'le geleceği boşa sayarak, bütün her şeyi boşa atarak, adaleti, hukuku bir kenara bırakarak kendini öne çıkarmaya çalışıyor, bir taraftan da o küçücük ortağı kullanarak onu da Meclise sokma planı.

Şimdi, burada, çoğulculuğu ve demokrasiyi yok ederek, mühürsüz referandumla kurulan tek adam rejimini tahkim etme ve milleti tek tipleştirmeye yöneliyorsunuz.

Bir de bu mühürsüz seçimleri, biz her zaman söylediğimizde, "Bu hukuksuzdur, bu olamaz." dediğimizde buna isyan ediyordunuz fakat bu getirdiğinizle mühürsüzleri de kanunlaştırarak aslında 16 Hazirandaki referandumda yapılan bu şaibeli sistemin şaibeli olduğunu da kabul etmiş oluyorsunuz. Yani burada, aslında, bunu getirmek, bu sistemin doğru olmadığının, referandumun da doğru olmadığının da sizin tarafınızdan kabullenilmesidir.

Şimdilik Adalet ve Kalkınma Partisi ve MHP'nin de içinde yer alacağı gözükten ittifakla, millete demin dediğim gibi tek tip bir kıyafet giydiriliyor. Siyaseti kimliksizleştirmek için ve bunun için de barajı ortaya koyarak, Parlamentoda birinin hedefinin bu yasamayı ele geçirmek, öbürünün de hedefinin Meclise girmek olan, herkesin hedefinin örtüştüğü bir sistemle, resmen, ama resmen demokrasiyi de adaleti de katletmiş oluyorsunuz.

Şimdi, tabii, Başkan söyledi, çok da güzel, açık, net anlattı. Şimdi bu bir icat, kendinize göre bir icat organize etmişsiniz. Bu icat, hakikaten Sayın Başkanın dediği gibi şeytanın bile aklına gelmez ama bu icat çok kötü sistemlere ve geleceğe yol açacak. Bir tek size zarar verse iyi. Burada sadece sizin ötekileştirdiğiniz, ayırtırdığınız yüzde 50'lik kısım değil, bu bütün Türkiye'ye zarar verecek bir sistem. Bu, bir hak etmeden, hiçbir şekilde emek vermeden, farklı farklı planlarla bir milletvekili artırma yolu ve projesi gibi gözüküyor ama ben de inanıyorum ki yanlış hesap nasıl dönerse bu da dönecek ve halkımız, bu sizin getirdiğiniz sisteme asla ve asla izin vermeyecek, bu icat ettiğiniz sistem yıkılacak, kalacak.

Bakın, bizler böyle konuşurken yanlış da anlaşılmasın, adaletli olması hâlinde seçim ittifaklarına asla ve asla karşı değiliz. Mesela Avrupa Birliğinde bazı ülkelerde ittifaklar adalet temelinde yapılıyor, başka ülkelerde de yapılıyor ama sizin bu AKP-MHP ittifakıyla yaptığınız ittifak apayrı bir sistem. Biz diyoruz ki "Tek listeyle seçime girin, amenna." Ama böyle, Başkanın anlattığı gibi, yok, oraya basınca iyi, buraya basınca iyi, yani farklı farklı 80 milyon vatandaşımızın o ruhlarını, o oylarını, bir bağımsızlığını almak adı altında bunu yaparsanız gerçekten büyük bir haksızlığa yol açmış olursunuz.

Şimdi, 16 Hazirandaki referandumda büyük bir şaibeye yol açtınız, burada da yeni farklı bir seçimin yolunu açıyorsunuz; bu seçimin adı da sopalı seçim.

Şimdi, bu sopalı seçimde ne oluyor? Burada getirilmek istenilen hükümlerle, daha en başta, ama en başta seçim güvenliğini yok ediyorsunuz.

Ben, burada kısa kesmeye gayret göstereceğim ki zamana uyalım diye, sizleri de daha fazla burada tutmamak için.

Şimdi, mühürsüz zarfların geçerli sayılmamasını demin söyledim, sandıklara güvenlik güçlerinin müdahalesi... Aytağ Hocam çok güzel söyledi. Şimdi ben soruyorum: Buraya getireceğiniz hangi güç veya hangi yetkili buna karşı durabilecek? Şimdi, bir sandıkta AKP'nin oyu çıktı ama yanlışlıkla oldu veya hata oldu. Hangisi buna itiraz edecek veya bunun önüne nasıl geçeceksiniz? Şu anda ülkeyi getirdiğiniz noktada tamamen bir karamsarlık, bir korku devleti hâline getirdiniz. Bir de üstüne diyorsunuz ki: "Biz bunu güvenlik güçlerimizle koruyacağız, işte onlar mücadele edecek, arayacak." Şimdi, siz, seyyar sandığı da buna artı olarak ilave ederek her türlü getirdiğiniz yöntemle Türkiye'de gerçek anlamda sopalı bir seçimin önünü açacaksınız.

Ayrıca Sayın Başkan, ülkemizin bütünlüğüne yönelik bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak bu odada şunu söyleyeyim: Bugün Muğla'ya Afrin'den bir şehidimiz geldi, ona da Allah rahmet eylesin. Bütün verdiğimiz şehitlerin mekânları cennet olsun. Şu anda oradaki askerlerimiz terörizme karşı büyük bir mücadele ediyor ve böyle önemli bir konu ortadayken yani doğumuzda, güneyimizde verdiğimiz böyle büyük bir mücadele, terörle büyük mücadele olurken, bunu fırsatlaştırmak gibi birdenbire bunu getirmek AKP'ye ve MHP'ye gerçek anlamda yakışmadığını buradan söylemek istiyorum. Şu anda bizim birinci derdimiz ittifaklar değil; bizim birinci derdimiz, şu anda güneyde mücadele eden, oradaki terörle mücadele edip sınırlarımızı koruma mücadelesi veren, şehitlerimizin de uğruna gittiği yerdir. Ama biz burada ne konuşuyoruz? İttifak. Ne için? Birisi barajı geçecek, MHP; ötekisi de yasamayı eline geçirecek.

Bakın Sayın Başkan, istediğiniz kadar kendinizi yırtın, burada çoğunluğunuz da var, elbette ki bunu parmak hesabıyla geçirebilirsiniz ama ben yüzde 100 inanıyorum -Kuvayimilliyе'nin başşehrinin milletvekiliyim, Balıkesir Milletvekiliyim- bir kere Balıkesir buna asla izin vermez, böyle bu şekil oyunlara, planlara izin vermez ama göreceksiniz, Türkiye Cumhuriyeti de buna asla ve asla izin vermeyecektir ve şu anda yapılan bu fırsatçılığı da asla ve asla kabullenmeyecektir.

Şimdi, ittifak yapılabilir, ittifak yapıyorsunuz diye de haksızlık yapma hakkınız yok. Bir başkasının avantajını yok etme olanaklarını veya kendilerine fazladan haksız avantaj sağlama, kanun yoluyla oy devşirme hakkınız da yok. Bu, sistemde açık ve net. Yani şurada Başkan anlattı; oy veriyor, milletvekili çıkartamıyor, siz gidiyorsunuz, ittifakla kuruyorsunuz, bu ittifakı da adaletli, hukuklu bir şekilde kurmuyorsunuz, oradan hak etmeyen bir milletvekilini Meclise getiriyorsunuz. Bunun adına gerçek anlamda, üzülerек söylüyorum, kirli ittifak ve oy hırsızlığı denir çünkü bu, öyle bir plan ki burada bırakın 16 Haziran referandumunda yaptığınız o meşrusuzluğu getirmeyi, üstüne de katıyorsunuz, diyorsunuz ki: "O yetmez, biz daha da çok meşrulaştırmayacağız bunu, daha da çok adaletsizleştireceğiz ve hukuku, adaleti kaldıracacağız ve biz kendi istediğimiz sistemi bu millete dayatacağız." Şimdi, bizim oralarda da derler: Yağma Hasan'ın böreğini bu millet size yedirmez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET AKIN (Balıkesir) – Onun için hepinizin vicdanına sesleniyorum, diyorum ki: Burada uygulanan sistem, getirilmek istenen sistem asla ve asla hukuki değil, adaletli değil, onun için bu sistemden bir an evvel geri dönmeniz için sizleri uyarıyoruz. Yapılmak istenen, halkımızın resmen ama resmen ittifaka zorlanması. Bir de burada söylenen ittifakın nimetlerinden faydalanalım ama dezavantajlarını üstümüze almayalım bir anlayışı var.

Bu madde çok önemli, 15'inci madde. Bu maddede konuşmamızı grup olarak üstümüze aldık ve burada da her türlü şeyi söylemek istiyoruz. Neden? Çünkü, bakın, işinize geldiği zaman 12 Eylül Anayasası'ndan şikâyet ediyorsunuz ama işinize gelmediği zaman da diyorsunuz ki: "12 Eylül Anayasası'nı biz devam ettirelim." Demin burada bir arkadaşımız dedi ki: "Yüzde 10 yetmez, yüzde 25 yapalım barajı." Ben şaka olduğuna inanıyorum ama bu zihniyetin bu ülkede iktidar olmasının Türkiye'ye getirdiği antidemokratikleşmenin de burada açık ve net izahı olduğuna inanıyorum. Biz, Türkiye Cumhuriyeti'nin önündeki en büyük engellerden bir tanesinin 12 Eylül Anayasası olduğunu üstüne basa basa söylüyoruz ve her ortamda diyoruz ki: "Cumhuriyet Halk Partisi olarak barajla alakalı tavrımız budur." Nedir? Biz yüzde 10 barajına karşıyız, istiyoruz ki baraj olmasın ama gelin, oturalım, konuşalım. Burada ittifak yasası getiriyorsunuz, ittifakın kendisine aykırı bir barajı da koruyorsunuz; bunu da düşünün. Yani oradaki diğer ufak partileri burada konuşturmak veya burada onların fikirlerini almanın size ne zararı olabilir hakikaten? Şimdi, partiye veya Meclise giremeyecek olan siyasi partilerin genel başkanlarının veya temsilcilerinin burada oturması, burada söz alması, fikirlerini anlatmasının ne zararı olabilir? İttifakı isteyen bir zihniyetin burada bütün siyasi partilere de söz vermesi gerektiğine inanıyorum. Diyorum ki: İsteddiğiniz zaman istediğiniz şekilde bu düzenlemeyi geçireceksiniz, belli. Bu konuda da MHP'yle iş birliği de yapmışsınız. MHP'yi de kurtarma planları yapıyorsunuz ama zaten MHP bu ülkede giderek kan kaybediyor, üzülerек söylüyorum, kan kaybediyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Üzülme, üzülme.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Siz de burada Milliyetçi Hareket Partisini korumak için, kendinizin de yasamada tek adamlığınızı devam ettirmek için alet ediyorsunuz ama bu millet bu oyununuza gelmeyecek diyorum. Buradan da ben gerçek anlamda Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarımızı uyarıyorum: Burada bir oyun var, bu oyuna alet olmayacağız. Göreceksiniz, bu uyguladığınız sistem dönecek, dolaşacak başınıza dolanacak.

Hepinize saygılar sunuyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Akın.

Şimdi, konuşma talep eden arkadaşlarımızdan Sayın Kayışoğlu, Sayın Engin, Sayın Alparslan, Sayın Yılmaztekin ve Sayın Bekaroğlu'na yemek arasından sonra söz vereceğiz, ondan sonra da bu madde üzerindeki müzakereleri tamamlamış olacağız.

Saat 21.15'e kadar ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 20.07

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.23

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

SÖZCÜ: Mustafa KÖSE (Antalya)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

(Oturum, Sözcü Mustafa Köse tarafından açıldı)

BAŞKAN – Anayasa Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, kaldığımız yerden görüşmelere devam ediyoruz, 15’inci madde üzerindeki görüşmelere devam ediyoruz.

Madde üzerinde söz isteyen Sayın Utku Çakırözer’e...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bana geldi mi?

BAŞKAN – Yani şu an siz varsınız, muhalefetten başlayalım dedik.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, hem Anayasa Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri hem de diğer komisyonlarda olup ya da Mecliste olup burada bulunan değerli milletvekilleri, saygıdeğer bürokratlar, değerli basın mensubu meslektaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzda ele aldığımız teklif, sadece teknik, hukuki bir metin olmaktan öte çok önemli siyasi sonuçları olacak, demokrasimiz açısından çok önemli sonuçları olacak bir metindir. Bu metin üzerinde ve özellikle de bulunduğumuz madde üzerinde görüşlerimi ifade etmeme olanak verdiğiniz için teşekkür ederim.

Şimdi, seçim sistemleri konuşulurken hep söylediğimiz konu, dünyanın her yerinde iki kavram hep konuşuluyor; temsilde adalet olacak, yönetimde istikrar olacak. Şöyle bir kanı var: “İkisi aynı anda olamaz.” gibi. Hayır, olabilir aslında, Türkiye’de bir dönem olmuştur da ancak 1980 darbesinden sonra temsilde adalet ilkesi tamamen ortadan kaldırıldı yüzde 10’luk ülke barajı getirilerek. Aynı zamanda -biliyorsunuz- o dönem bölge barajları da vardı ancak Anayasa Mahkemesi bunu kaldırdı. Yüzde 10’luk seçim barajının çok yüksek olduğunu sadece şimdi ben söylemiyorum, şu anda Meclisimizde olan ya da olmayan partilerin sözcüleri, şu anda iktidarda olan Adalet ve Kalkınma Partisinin sözcüleri de dönem dönem hep söylemiştir, söyleyegelmiştir ama muhalefetteyken söylenen bu söyleme iktidara gelindiğinde maalesef dokunulmamaktadır. Yüzde 10’luk ülke barajının antidemokratik olduğu konusunda aslında herkes hemfikir, kaldırılmasını hep söylüyoruz. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak tamamen kaldırılmasını istiyoruz, bu yapılamıyorsa 3 ya da 5 gibi düşük bir oran olabilir diyoruz çünkü baraj, öyle sanıldığı gibi istikrardan ziyade bizzat millet iradesinin gasbı anlamını taşımakta, yıllardır da böyle olmakta. Bu yüzden mutlak surette bunun kaldırılması gerektiğini düşünüyoruz.

Tabii, burada ittifak getiriliyor. İttifaklar yapılabilir, yapılmaz değildir. Bizim siyasi tarihimizde de yapılmış olan farklı ittifaklar vardır, Batı demokrasilerinde de vardır ancak bu hâliyle bir ittifak herhâlde dünyanın hiçbir yerinde yoktur çünkü çok net bir şekilde adaletsiz, net bir şekilde Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırılık teşkil eden bir metinle karşı karşıyayız. “Mümkünse ittifak yapsınlar, yapamıyorlarsa barajın altında kalsınlar.” anlayışı hiçbir demokrasiyle, çoğulculukla bağdaşmaz, adaletle, eşitlikle bağdaşmaz, Anayasa’ya aykırı olduğunu hem arkadaşlarım söyleyegeldi hem de ben söylüyorum, muhtemelen benden sonra da söz alacak bu teklife karşı olan değerli milletvekilleri söylemeye devam edecektir.

Yüzde 10'luk barajın gerekçesi ne olarak sunulmuştur? Meclisten istikrarlı çoğunluk oluşturulmasını sağlamak ancak hatırlatmak isteriz ki 16 Nisanda, YSK marifetiyle kazandırılan referandum sonrasında çoğunluk artık Meclisten çıkmayacaktır yani yürütme erki artık Meclisten çıkmayacak, ayrı bir seçimle başkanlık seçimi yapılacak, o da yürütme yetkisini tamamen kendisinin bildiği gibi kullanacak. Zaten bu nedenle biz tek adam yönetimine yol açacağını bildiğimiz için bu 16 Nisan referandumunda “hayır” kullanmıştık. Nitekim, sonrasındaki gelişmeler de ne kadar buna karşı çıkmakta isabetli olduğumuzu gösterdi. Hatırlarsanız, o dönem yine bu odada önce Komisyon aşamasında konuşurken başkanlık sistemini getiren Anayasa değişikliği teklifini... O dönem biz ne diyorduk? Bakın, bu, güçler ayrılığını maalesef ortadan kaldıracak, güçlerin tek kişide toplanmasına neden olacak, benzer şekilde Meclisin etkinliği zayıflayacak. Bunların tabii o dönem hiçbir dinlenmedi. O dönem deniyordu ki: “İşte koalisyonlar dönemi bitecek.” Hatta, yine Komisyonumuzun Başkanı Sayın Şentop diyordu ki: “İşte bu çıksın, seçim barajına da ihtiyaç kalmayacak, milletvekilleri çok güçlü hâle gelecek başkanlık sistemi geldiğinde. Seçim barajında yüzde 10'lara gerek kalmayacak.” Ama gele gele nereye geldik? Hem adına siz “ittifak” deseniz de herkes artık bunun koalisyon olduğunu görüyor, koalisyonların kurulduğunu, işte bu görüşmekte olduğumuz teklifte olduğu gibi hem barajın yine korunduğu yani millet iradesinin gasbedildiği yöntemler devam etmekte. 16 Nisanda “evet” oyu çıkması için o dönem verilen vaatlerin hiçbirinin doğru olmadığı da işte daha üzerinden bir yıl geçmeden birer birer ortaya çıkmakta.

Şimdi, tabii, Meclis seçimlerinde yönetimde istikrar arama hassasiyetine, bu durumda bir öncelik durumuna gerek kalmıyor, tam tersine temsilde adalet gerekli artık çünkü her görüşün kendini ifade etmesi gerekli. Denetim yapılacaksa eğer, iddia edildiği gibi Parlamento, gerçekten yasama organı yürütme organını denetleyecekse ancak bu, çoğulculuk sağlanarak yapılabilir. Baraj kaldırılmadan bu çoğulculuğu nasıl sağlayacaksınız? Hele hele böyle bir ittifak sistemiyle bunu sağlamak neredeyse imkânsız hâle geliyor ama önümüze getirdiğiniz teklifte işte bir partinin barajı geçebilmesi için ittifak formuyla önümüze çıkıldı. Baraj hatta ve hatta siyasi partilerin önünde bir şantaj hâline getirilmektedir. yüzde 50, artı 1 oyun sağlanması karşılığında iktidara destek partilerin barajdan etkilenmeyeceği bir sistem ortaya çıkarılmakta. Bu teklifle ittifak yapmayan partilere yüzde 10 baraj korunmakta ama ittifak yapan, yüzde 1 oyu dahi olmayan bir partiye ise baraj konulmamakta, yüzde sıfır baraj konulmakta. Bu düpedüz eşitsizlik, adaletsizliktir; temsilde adalet ilkesine açıkça aykırıdır. Biz diyoruz “Türkiye adalet arıyor.” Nerede? Gazeteciler hapiste olduğu için adalet arıyor, milletvekilleri hapiste adalet arıyor, on binlerce yurttaş işinden aşından edilmiş, adalet arıyor; şimdi de seçmen, millet adil ve güvenli bir seçim sistemi arıyor, yine adalet arıyor ama bu önümüzdeki teklif, metin bunu sağlamıyor, sağlamayacak. Bu teklif, halk iradesine bir daha telafisi çok zor darbeler vurmaktadır, “ittifaklar” adı altında demokrasi ve çoğulculuk yok edilmektedir. Çoğulculuğu ve demokrasiyi yok ederek mühürsüz referandumla kurulan tek adam yönetiminin tahkimi, milletin tek tipleştirilmesi hedeflenmektedir.

Burada, önümüzde şaibeli bir ittifak vardır, antidemokratik bir ortaklık vardır; iki partiden biri seçim barajından, diğeri ise yürütme organı için konulan yüzde 50'lik barajdan kurtulmak için böyle şaibeli bir ittifakla hepimizin karşımıza gelmektedir. “Oyumu artırmadan milletvekilimi nasıl artırırım?” kurnazlığı sonucu gelen bir metindir bu. Biz ittifaklara karşı mıyız; adil, demokratik ittifaklara? Hayır ama adaletli olması gerekmektedir. Bunun da birinci kaidesi, koşulu barajın olmamasıdır. Herkesin kendi ölçüsünde barajı kalkmalı ve herkes kendi ölçüsünde Parlamente'ye girmeli, olası ittifaklar orada gündeme gelmelidir. Avrupa ülkelerindeki birçok örnekte ittifak vardır ama hiçbirisi böyle değildir.

Bu kanunun, üzerinde durmak istediğimiz bir başka önemli unsuru da –değerli arkadaşlarımız, karşı çıkan arkadaşlarımız durdu, ben de söylemek isterim- seçim güvenliği meselesidir. Sandıkların birleştirilerek taşınması, mühürsüz oy pusulaları ve zarfların geçerli sayılması, sandıklara güvenlik

güçlerinin, sandık başkanlarının inisiyatifi dışında müdahalesinin yolunun açılması gibi düzenlemeler Türkiye’de seçim güvenliğini tehlikeye düşürecek ve hep kullanılan terim “sopalı seçim”in önünü açacak düzenlemelerdir.

Teklifin genel gerekçesinde ne yazıyor? İşte, hepimizin önünde, “Özgürlükçü ve çoğulcu demokratik rejimler, özgür, eşit, serbest ve dürtüst şekilde yapılan seçimlere dayanmaktadır.” diyor, “Demokratik yönetimin temeli olan serbest seçim hakkı her türlü etkiden uzak, hür iradeyle kullanılan oylarla bir anlam taşır.” diyor değerli arkadaşlarım; böyle bir gerekçe. Ama bizim yaptıklarımız, bu teklifte, gerek bu maddede gerek diğer maddelerde yazan hususlar, bununla, bu gerekçeyle –gerçekten çok da önemli ifadeler ama- getirilen düzenlemelerle taban tabana zıttır. “Seçimler ve halk oylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yargı yönetimi ve denetimi altında yapılır.” temel hükümlerine aykırıdır. Hepimizi rahatsız eden ve ileride çok büyük sakıncaları olacak çok sayıda madde vardır. İşte, mesela, aynı binada oturan seçmenlerin farklı sandık bölgelerine kaydedilmelerinin olanaklı hâle getirilmesi çok kaygı vericidir, şüpheli oyların tespitinin güçleştirilmesi haksız bir düzenlemedir; vatandaşın seçim üzerindeki denetimini ortadan kaldırmakta, keyfililiğin önünü açmaktadır. Benzer şekilde, siyasi partilerin sandık kurulu başkanlığından ve üyeliklerinden uzaklaştırılması yine seçimin güvenliği, seçimin denetimi anlamında çok önemli kaygılara neden olacak bir düzenlemedir. Mühürsüz olabilecek oyların geçerli sayılması, bu sandıkların gerektiğinde aynı seçim bölgesinden başka yere götürülmesi vesaire, bunlar hep seçim güvenliğini ortadan kaldıracak düzenlemelerdir. Sandık kurulu başkanlarını direkt kamu görevlilerinden oluşturmanın amacı, sandık başında siyasi iktidarın ağırlığını, baskısını göstermektir. Bu, sandık güvenliğini azaltacak bir düzenlemedir ve çok tehlikelidir.

Ülkemizdeki hak ihlalleri, yargıya güvensizlik, otoriter gidiş dikkate alındığında, sandık güvenliği konusunda katılımcı ve siyasi partilerin denetimine açık bir düzenleme gerekmektedir. Sadece başkanlar değil, üyeler konusunda da siyasi partilerin devre dışı bırakılması yine kaygı vericidir.

Seçimler farklıysa yani yasama organı için bir seçim, yürütme organı için bir seçim yapılıyorsa zarfların da farklı olması gerekir. İkisini aynı zarfa attırmak seçmeni yönlendirmek anlamı taşır, psikolojik baskıdır; seçimin tarafsızlığına gölge düşürür, güvenliğine gölge düşürür. Burada amacınız tabii ki bilinmekte, yasama ve yürütme erklerini birleştirme isteğinizin resmî bir kanıtıdır.

Sandık alanının ortadan kaldırılması ve odaya indirgenmesi son derece tehlikelidir. Sandık çevresinde cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkanlarla ilgili sandık başkanları dışında seçmenlerin de ihbarıyla kolluk güçleri gereğini yapacak olmasına ilişkin düzenleme de yine sandık güvenliği için, seçimin şeffaf, adil bir düzenleme olması önünde son derece büyük, en büyük engellerden biridir. Maksatlı biçimde ihbar üzerine sandık çevresinde sadece istenen kişilerin kalmasını sağlayacak bir düzenleme demokrasimizin önünde çok büyük bir tehdittir. Zaten sandık başkanı ve üyelerin de işlem yapma yetkisi şu anda da vardır, bunun dışında, siyasi parti temsilcilerinin de sandık kurullarından uzaklaştırılmasıyla birlikte düşünüldüğünde bu hüküm, seçim sonuçlarının siyasi iktidarı elinde tutan siyasi parti ve partilerce maksatlı olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Kamu görevlilerini güvenilir bulmakta, YSK’yı güvenilir bulmakta, polis ve jandarmayı güvenilir bulmakta bu teklif ama her ne hikmetse milleti ve onun temsilcilerini güvenilirmez bulmakta ve biz bunu son derece sakıncalı ve yanlış bulmaktayız. Partilerin denetiminin dışına çıkarılan ve sadece kamu görevlilerinin inisiyatiline bırakılan bir seçimin ne kadar demokratik, ne kadar adil, ne kadar meşru olacağını hepimizin sorgulaması gerekmektedir. Bunun adı şeffaf, adil, tarafsız bir seçim değil, polis ve jandarma gözetiminde sopalı bir seçimdir değerli arkadaşlarım.

Ben de diğer arkadaşlarım gibi kayda geçirmek isterim ki bu teklifteki başta 9'uncu madde olmak üzere bazı maddeler 16 Nisan referandumunda YSK'nın hukuksuz mühür uygulamasını yasal bir zemine kavuşturma gayretidir, 16 Nisanda kanunun çiğnendiğinin bu iktidar tarafından ve bu teklifi getiren ortaklar tarafından aslında itirafıdır değerli arkadaşlarım. Mühürsüz seçim uygulamasının bu şekilde kanunlaşacak ve yaygınlaşacak olması son derece tehlikelidir çünkü mühürlü oy pusulası neyi anlatır? O pusula ve zarfın o sandık için hazırlandığını ve o sandıkta kullanıldığının tek karinesidir mühürlü oy. Şimdi, bunun ortadan kaldırılıyor olması seçimin meşruiyetine başlı başına -sadece bu- gölge düşürecektir.

İttifak meselesine gelince değerli arkadaşlarım, seçmen pusulasındaki büyüklük yani pusula üzerindeki fiziki olarak büyüklükten başlayarak seçmenin iradesini yönlendirme amaçlıdır net bir şekilde. Burada da çok büyük haksızlık, eşitsizlik vardır. Hem Anayasa'ya aykırılık nedeniyle, adalet, eşitlik ilkelerine aykırılık nedeniyle hem de temsilde adaleti sağlamayacağı çok açık bir şekilde ortaya olduğu, milletimizin yüz binlerce, belki de milyonlarca yurttaşımızın iradesinin yok sayılacağı, yok sayılmasına neden olacağı için bu teklifin mutlak surette geri çekilmesi, çıkmaması gerekmektedir. Onun ötesinde de tabii ki -az önce de sıraladım- seçim güvenliğine yönelik sakıncaları da vardır. Mühürsüz oyları yasal hâle getirmekte, siyasi partilerin sandık başkanı önerme yetkisini kaldırmakta, partilerin sandık başkanlığında etkisini daraltmaktadır. Sandık birleştirmeye, köyden sandığı alıp ilçeye taşıma yetkisini valiye vermektedir. Sandık başkanı çağırmadan kolluğun sandığa müdahalesini sağlamaktadır. Bu da polis ve jandarma nezaretinde seçimdir. Tüm bunlar iktidarların sandıklara kendi çıkarları doğrultusunda müdahalesine imkân sağlayacaktır. Bunun adı bağımsız, tarafsız seçim değildir, adil, eşit koşullarda yapılan seçim olmayacaktır. Ben bu yanlıştan dönülmesini sadece biz Cumhuriyet Halk Partiliyiz, muhalefetiz anlamında söylemiyorum ama hukuk devletinin gereği, çağdaş demokrasi olmanın gereği olarak böyle bir seçim yasasının bizi ileride çok zor durumlarda bırakabileceğini, seçimlerin güvenliğini son derece tehlikeye atacağını, bu yanlış davranıştan vazgeçilmesi gerektiğini düşünüyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Çakırözer.

Evet, şimdi, madde üzerinde söz isteyen Sayın Murat Alparslan.

Buyurun Sayın Alparslan.

MURAT ALPARSLAN (Ankara) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyor, iyi akşamlar diliyorum.

Hiç tereddütsüz, demokratik rejimlerin meşruiyetinin seçimler ve seçimlerin meşruiyetinin de serbest, açık, gizli oyla seçmenin hür iradesinin yansıdığı sandıklar olduğunun hepimizce bilindiği malumdur. Bu anlamda, egemenliğin kayıtsız şartsız millette olduğu, hâkimiyetin bilakayduşart millette olduğu da hepimizin en esaslı demokrasi ilkesidir. Getirilen kanun teklifinde özellikle hem 16 Nisan halk oylamasından sonra ortaya çıkan yeni cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine ilişkin olarak hem yine seçim güvenliğinin birtakım hususlarına dönük bazı değişiklikler olmak üzere ve aynı zamanda ittifakla ilgili bazı hükümlerin de birlikte ele alındığı bir kanun teklifini Komisyonumuzda görüşüyoruz.

16 Nisan halk oylamasından sonra hükûmet etme sisteminin değişiklik görmesi sebebiyle buna ilişkin seçimlerin de bir şekilde farklı bir düzene kavuşması ve yine seçmen iradesinin de bu yeni oluşacak hükûmet sistemine göre şekillenmesi anlamında bu kanun teklifindeki ilkeleri hep beraber çalışmış bulunuyoruz. Farklı konu başlıklarına, değişik sebeplerle itiraz ediliyor olmakla birlikte, özellikle baraj meselesi konusundaki tartışmaların bir hayli önem arz ettiğini Komisyon çalışmalarında izledik. Barajın zaten var olduğu ve zaman zaman farklı partiler tarafından bunların ele alınması konusunda birtakım talepler geldiğinde bunun bir baraj sıkıntısından kaynaklı olduğu ve bu konuda

samimi davranılmadığına yakın geçmiş siyasi tarihte şahit olduk. Kaldı ki cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde baraj sadece yasama meclisiyle ilgili ve sınırlı olmayıp bu yeni hükümet etme modelinden kaynaklı olarak yüzde 50, artı 1 olduğu da hepimizce malumdur. Bu oluşan yeni baraj sebebiyle halkın tamamını kucaklamak ve milletin tamamına ulaşmak konusunda siyasi partilerin eğer varlıklarını sadece Mecliste olmakla sınırlı tutmamaları hâlinde bir iddia ortaya koyacak iseler bu konuda birtakım yeni arayışlar veya birtakım yeni ittifaklar veya birtakım yeni söylemler içerisinde olmaları zaten mutlak bir zarurettir. Bu kapsamda yine bu ortaya konulan ittifakla ilgili sonuçların bir oy kaygısı veya birtakım barajlarda duyulan yüzde 10 ve yüzde 50'lik baraj sıkıntılarından ibaret ve onlardan kaynaklı olduğunun söylenmesi kabul edilebilir bir gerçek değildir. Zira, bu, milli mutabakat hattıdır ve bu anlamda yeni hükümet sistemine de uygunluğu dikkate alındığında bunun siyasetteki varlık sebebinin vatana, millete hizmet ve birtakım projelerini ve söylemlerini hayata geçirmek iddiasında olan her siyasi partinin düşünmesi gereken bir mutlak gerçektir diye düşünmek lazım diye ifade etmek istiyorum. Kaldı ki zaten ittifakların ifade edildiği gibi kendi siyasi tarihimizde değişik zamanlar ve tarihlerdeki fiilî uygulamalarına baktığımızda zaten var olan fakat birtakım karanlık ve kirlilik pazarlıkların ve farklı şekillerdeki siyasi mühendisliklerin üzerine bina edilen, belki bu anlamda da meşruiyeti kesinlikle millî iradeyi yanıltmak olan bu ittifaklardan farklı olarak burada tamamen ittifakın hukuki meşru altyapısı ortaya konulmaktadır ve bu anlamda da hukuki bir meşruiyet kazandırılmaktadır.

Yine, beyanlarda özellikle bu konuda yapılan teklifte sanki sadece cumhur ittifakına ilişkin birtakım düzenlemeler yapıldığı iddiası da kabul edilemez. Zira, bu kanun teklifi soyut, genel bir düzenlemedir ve bu düzenleme ittifak yapmak isteyen tüm partilere aynı şekilde uygulanması mümkün olan bir genel düzenlemedir. Bu ittifak modelinde, daha önceki beyanlarımızda güya Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin koalisyonları kaldıracığı, iktidar olma ve bir şekilde ülkeyi yönetme konusunda çıkan arızaların giderileceği konusundaki beyanlarınıza ters düştüğüne dair ifadeleri kabul etmek mümkün değildir. Zira, koalisyonlar ile ittifakların farkları hepimizce de malumdur, detayıyla sizlerin vaktini almak istemem ancak burada seçmen oyunu verirken bu konuda ortaya irade koymuş ittifakları birlikte dikkate alacak ve ona göre tercihini belirleyecektir. Bu anlamda, verdiği tercihin sonradan partilerin kendi inisiyatifıyla koalisyonların evrilmesindeki engel de aşılmış olacak, başta ne yapıp yapmayacağını seçmenimiz görmüş olacaktır.

Yine konuşmalarda özellikle ortaya konulan kanun teklifinin gerekçelerinin izahında yetersizliği veya tam ifade edilemediği gibi yaklaşımların var olduğunu görmüş bulunuyoruz ama bunların aslında gerekçelerde efradını cami, ağyarını mâni şekilde bir gerekçeyle ortaya çıktığının hepimiz farkındayız. Kaldı ki bu şekilde sebeplerden, gerekçelerden veya bunların haklılığı, haksızlığından bahsedenlerin itiraz gerekçelerinin de hiçbir şekilde mevcut duruma alternatif veya mevcut durumdaki sebepleri boşa çıkaracak bir yaklaşım ve haklı gerekçeler oluşturmadığını da hepimiz görmüş bulunmaktayız.

Yine özetle, yapılan tüm yaklaşımlarda ve konuşmalarda bir niyet okuma çerçevesinde meselenin ele alındığını ve bu anlamda, sanki gizli bir ajandanın var olduğunu, bir siyasi mühendislik, bir hesap içerisinde bu sürecin işletildiği konusunda maalesef birtakım yaklaşımlar olmuştur. Ancak bunun belki şimdiden, seçim sonuçlarının mağlubiyetinin haklı gösterilmesine dönük birtakım gerekçeler olduğu, yine birtakım ezberlenmiş çaresizliklerin ve yine aynı mahiyetteki bahanelerin olduğunu da bilmemiz gerekmektedir. Zira, ortaya konulan bu teklif hem bizim demokrasi tecrübelerimize hem de seçim pratiklerimize uygun bir şekilde ortaya çıkmıştır. Kaldı ki burada ittifak sadece sandıkla sınırlı değil, her alanda ve her konuda bir ittifak şeklinde vardır ve devam etmektedir ve seçmenin, kamuoyunun tamamen gözleri önünde tüm durum ve duruşları ortaya konulmaktadır. Bu anlamda bu teklifin belki kısa sürede ve hemen, apar topar gündeme getirildiği ve sanki bir şeylerden kaçırıldığı konusundaki yaklaşımları da kabul etmek mümkün değildir. Zira, bu teklif özellikle halkın, milletin,

kamuoyunun beklentileri çerçevesinde yaşanan 15 Temmuz acı gerçeği karşısında sonradan ortaya konulan millî çerçevesi ve ekseninde ortaya çıkmış ve milletin, halkın, kamuoyunun ve hassaten seçmenin beklentileri dikkate alınmak suretiyle ortaya konulmuştur. Bu anlamda, bu ortaya konulan kanun teklifinin ve özellikle ittifakın kirli, oy hırsızlığı veya oyunu artırmadan sandalyesini artırmak gibi birtakım ithamlarla eleştirilmesi veya yakıştırılmasını kabul etmediğimizi özellikle ifade etmek isterim. Burada siyasi hesaplardan ve siyaset mühendisliğinden uzak, tamamen samimi ve hasbi bir yaklaşım olduğunu da görmemizin mümkün olabileceğini ifade ediyorum.

Özellikle yine konuşmalarda değinilen bir diğer konu 16 Nisan halk oylamasının meşruluğunu ve özellikle söylem müktesebatı oluşturmak anlamında mühürsüz oy pusulaları kavramıdır. İşin doğrusu, bu şekilde, bir mühürsüz oy pusulası kavramının ve gerçekliğinin olmadığı hepimizce malumdur. Kaldı ki bu konuda 16 Nisan halk oylamasının sonuçlarının meşru olduğu, meri mevzuat karşısında net ve kesin bir şekilde geçerli olduğunu da hepimiz kabul etmiş durumdayız. Zira, Yüksek Seçim Kurulunun hem de sandıklar açılmadan evvel “evet” ve “hayır” oylarına etkisinin bilinmediği bir zamanda 1984’ten beri ortaya koyduğu uygulamalara denk düşecek bir genel kaide ortaya koyması da hukukun kaidesidir. Burada işin doğrusu, açık kanun metnine rağmen farklı bir uygulama yapıldığı konusundaki iddiaların mesmu olmaması gerekir zira, mevcut uygulamaları uzun yıllara sari bu şekildedir. O sebeple bu ittifak kanununda bir şekilde mühürsüz veya oy pusulası veya zarfların geçerli olduğu konusunda getirilecek kanun maddesinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT ALPARSLAN (Ankara) - ...asında 16 Nisandaki güya yapılan bir yanlışlığın itirafı ve kabulü olduğu konusundaki yaklaşımlar kesinlikle kabulü mümkün olmayan asılsız iddialardır. Aslında bu getirilen teklifle yapılanın doğruluğunun tahkim edilmesi ve zaten doğru olan uygulamalarının yasal bir çerçeveye oturtulması konusundaki bir adım olduğunun bilinmesi lazım.

O günlerdeki yaklaşımlarda Sayın Cumhurbaşkanımıza atfen “Atı alan Üsküdar’ı geçti.” şeklindeki beyanların, aslında o sonuçların bir şekilde değersizleştirilmesi, bir yandan da sonuçların geçersizliği ve meşruluğu konusundaki tartışma çabaları konusunda hem meri mevzuat hem de YSK sonuçları karşısında kararın ve sonuçların kesin olduğu konusundaki iradesini ifade eden bir deyişten ibaret olduğu da hepimizce malumdur.

Yine, bu konuda özellikle seçmen iradesinin farklı şekillerde yönlendirilebileceği, bir şekilde aynı zarfa konulacak oy pusulaları sebebiyle bunun seçmene dönük bir siyasi mühendislik ve hesap olduğu konusundaki yaklaşımların da geçerli olmadığını ifade etmek isterim. Zira bu konudaki iddiaların gerçekliği düşünüldüğünde seçmenin iradesinin veya bir anlamda ferasetinin isabetsizliği konusunda bir haksız yaklaşım olacağını bilmek lazım. Zira seçmenin kullanacağı sandığı, oy pusulasını ve yeni oluşturulabilecek oy pusulasındaki oy kullanma tarzını ve şeklini bilebileceğini anlamak ve kabul etmek mutlaka önemli ve demokrasiler için anlamlı bir gerçektir. Onun kabulünün olmaması seçmen iradesine açıkça bir halel getirecek yaklaşımdır.

Yine, bu konuda, ittifakla ilgili ortaya konulan bu kanun teklifinin mevcut mevzuatlardaki tüm hükümlerle birlikte ve seçim zamanlarında ortaya konulan genelge ve yönetmeliklerle birlikte değerlendirilmesi, bu konudaki belki birtakım kafa karışıklıklarının, belki birtakım farklı iddiaların kabul görüp görmemesi konusunda daha sağlıklı bir kanaat oluşturacaktır. Çünkü burada düzenlenen seçimlerle ilgili pek çok ayrı mevzuattaki hususların sadece bir bölümüdür. O sebeple, bu düzenlemenin tamamına ilişkin mevzuatla birlikte değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Özellikle bu konuda, özellikle 16 Nisanda da ortaya konulduğu gibi bir “mühürsüz oy pusulası ve zarfı” algısı üzerinden ortaya konulan ve kamuoyunun kafasının karıştırılmasına dönük adımların bu kanunda da bir şekilde “seçim güvenliğinin milletin iradesini boşa çıkaracak şekilde millet nezdinde bir sıkıntı oluşturduğu” asılsız iddialardır ki bunu kabulü mümkün değildir.

Milletimiz bu kanunun, özellikle zaten temsilde adaletin de sağlanması ve serbest, hür iradelerinin sandıkta her hâlükârda geçerli sayılmasına imkân sağlayacak düzenlemelerle birlikte daha fazla bir egemenlik tecellisine imkân sağlayacak, bunun için de kendilerinin de verilecek yetkiyle birlikte birtakım tedbirlerle bu işin çok daha sağlıklı yapılacak bir zemine taşınacağı konusunda bir talep ve bilgi sahibidir. O sebeple, söylenenlerin aksine milletimizin seçim güvenliği konusundaki endişeleri bu teklifin yasalasmasından sonra tamamen sonlanacak ve haklı beklentileri gerçekleşmiş olacak.

Nihayetinde tüm bu konudaki eleştiriler, yaklaşımlar, ortaya çıkacak belki birtakım iddialar, ithamlar, milletin vicdanında, milletin iradesinde ve ferasetinde karşılık bulacak ve bir şekilde bu konuda tarihin huzurunda ortaya çıkacak yaklaşımlarla ilgili son tahlilde kanaati ve kararı millet oluşturmaktadır ve milletin feraseti ve ortaya koyacağı iradesi de nihayetinde bu konudaki her türlü tartışmadan vareste ve mutlak bir gerçek olacaktır.

Ben, bu sebeple ifadelerimi bu aşamada sınırlı tutmak kaydıyla kanun teklifinin hayırlı olmasını diliyorum, hepinize iyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Murat Bey, sağ olun.

Şimdi, yine madde üzerinde söz isteyen Sayın Nurhayat Altaca Kayışoğlu.

Sayın Kayışoğlu, buyurun.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; şimdi, ben de grubumuz adına konuşan vekillerimizin söylediklerine katılıyorum. Bu teklif Anayasa’ya aykırı, eşit oy ilkesine aykırı, seçmenin iradesini yok sayan, seçmenin oylarını gerçek anlamda sandığa yansıtmayan ve bir şekilde iki partinin belli bazı barajları aşması için ortaya konulmuş, ahlaki olmayan, oy hırsızlığına sebep olacak olan, pazarlık neticesinde kurulmuş bir “iltihak teklifi”dir, “ittifak teklifi” değildir.

Neden dersenez? Maddeler çok açık. Özgür Özel Başkanımız da somut bir şekilde örnekleriyle açıkladı. Öyle bir sistem geliyor ki en çok oyu alan parti yerine az oy alan parti milletvekilini çıkarabiliyor, en çok oyu alan parti milletvekili çıkaramıyor bu sistemde.

Şimdi, koalisyon-ittifak tartışmalarına gelince. Anayasa görüşmeleri sırasında da söylemlerden biri şuydu: Koalisyonlar bitecek bu rejim gelirse. Tam tersine biz, bu anayasa değişikliğinin koalisyon sürecini başlatacağını, koalisyon sistemi getirdiğini defalarca söylemiştik. Bir kez daha haklı çıktık. Haklı çıktığımız için de sevinmiyoruz maalesef. Bu kanun üzerine söylediklerimizde de haklı çıkacağınız bir süre sonra. Yine sevinmeyeceğiz çünkü kaybeden ülkemiz oluyor, kaybeden çocuklarımız oluyor, kaybeden geleceğimiz oluyor. Keşke zamanında bunları düzeltme imkânımız olsa da biz de haklı çıkmasak.

Koalisyon, evet, parlamenter sistemlerde seçimden sonra kurulur. Ama parlamenter sistemden kaynaklanan bir şeydir bu. Hükûmet kurulması için elbette partiler bir araya gelip orada koalisyon görüşmeleri yaparlar. Ama bugün getirilen sistemde, rejimde tek bir kişi zaten yürütme organı olacağı için, bu kişi bütün bakanları tek başına atayacağı için, bütün diğer yargıyı, bürokrasiyi tek başına atayacağı için seçimden sonra bir koalisyon görüşmesine gerek kalmıyor. Dolayısıyla sistemden kaynaklanan bir yol olarak seçimden önce koalisyon yapılıyor. Bunun adı “koalisyon”dur. Buna

“ittifak” diyebilirsiniz, başka bir şey diyebilirsiniz, “iltihak” diyebilirsiniz ama sizin daha önceki savunmalarınızın, söylemlerinizin daha doğrusu çürüdüğünün bir göstergesidir bu yasa teklifi. Bunu bir kez daha buradan dile getirmek istedim.

Demokrasinin vazgeçilmezlerinden birisi, belki ön şartı elbette ki seçimdir, seçim yapmaktır bir ülkede. Ama tek başına seçim yapmanın o ülkede demokrasinin var olduğunu göstermediğini de biliyoruz. Eğer kamuoyu iradesi özgür bir şekilde oluşmuyorsa, eğer o ülkede OHAL varsa, baskılar varsa, özgürce propaganda yapılma imkânı yoksa, eşitlik yoksa, eğer eşit koşullarda serbest bir şekilde seçim faaliyetleri yürütülemiyorsa ve bu teklifteki gibi seçmenlerin iradesi, verdiği oylar gerçek anlamda eşit bir şekilde dağıtılamıyorsa, bir vekil olarak yansıyamıyorsa orada demokrasiden söz etmek mümkün değildir.

Aslında ben bu teklifi muvazaalı bir evliliğe benzetiyorum. Hani iltica talepleri kabul edilmeyince veya çalışma izni almak için veya işte maaş bağlansın diye şahıslar bazen muvazaalı evlilik yaparlar. Bu da bir nevi öyle. Bir partinin yüzde 10 barajını aşamaması kaygısıyla, birinin de yürütme konusundaki 50 barajını aşamaması kaygısıyla ortada bir muvazaalı evlilik vardır. Muvazaalı evlilik nasıl kanuna uygun olsa da şekli olarak, aslında ahlaki değildir, hukuki değildir. Bu teklif de maalesef böyledir.

Aslında şimdiye kadar AKP’nin kurulduğundan beri vermiş olduğu sözler, vaatleri, demokratikleşme talepleri, seçim barajının düşürüleceğine dair söylemleri ve verilen bu teklif, maalesef AKP’nin bir kez daha demokrasi konusunda ne kadar geriye gitmiş olduğunun da göstergesidir. 12 Eylül darbesinin ürünü olan barajın kaldırılması yerine çoğulculuğun Meclise yansıtılmasının sağlanması yerine tam tersine, barajın korunması ve başka hesaplarla böyle bir teklif getirilmesi seçmene karşı, milletimize karşı da büyük bir saygısızlıktır diye düşünüyorum. Keşke baraj kaldırılrsa veya daha doğrusu artık bu sistemde “yönetimde istikrar” gibi bir ilkenin de söz konusu olmadığı düşünüldüğünde, bütün partilerin, bütün görüşlerin en aykırı olarak kabul edebileceğimiz, hiçbir şekilde hoşlanmayacağımız, bize çok kötü gelen, eğreti gelen fikirlerin dahi Meclise yansımaları sağlayarak demokrasiyi hayata geçirebileceğimiz bir seçim sistemi, bir siyasi partiler kanunu getirebilseydik ama görüyoruz ki bugüne kadar yaptıklarınızdan da bugün bu yasayla getirdiklerinizden de maalesef böyle bir irade söz konusu değildir. Ama bu yasa geçse dahi, biraz önce söylediğim nedenlerden dolayı, seçmenin iradesinin yok sayılması, kanunu dolanarak ya da işte kanunu hukuka aykırı da olsa bir şekilde kanuni yollarla hukuka aykırı şeyleri hayata geçirerek meşruiyet sağlanmaz, tıpkı 16 Nisan referandumunda olduğu gibi. O anayasa nasıl meşru değilse bu yasa da hiçbir zaman meşru olmayacaktır. Çünkü, bahsettiğim gibi muvazaalı evlilik nasıl meşru değilse ya da işte bir kanuna “Hırsızlık suç değildir.” yazarsınız, bu nasıl hukuki değilse bu yasa teklifi de kabul görmeyecektir ve tek tipleştirmenin ve toplumu belli kalıplara koymanın bir aracı olarak düşünülmüştür bu yasa teklifi.

Mühürsüz oylarla ilgili olarak da şunu söyleyeyim: Yani çok trajikomik aslında, YSK’nın kararını savunup daha sonra kanuni olmayan bir şeyi kabul edercesine tekrar bunu bir kanunla değiştirmek de yine o gece, 16 Nisanda YSK’nın verdiği kararın hukuka aykırı olduğunun da açık açık tescilidir bu yasa teklifi içerisindeki madde. Bu açıdan da bir kez daha aslında milletimizin bu gerçekleri görmesini istiyoruz, göreceğini de düşünüyoruz, inanıyoruz.

Bu teklifi ahlaki bulmadığımızı, Anayasa’ya aykırı bulduğumuzu, seçmenin iradesine aykırı olduğunu, milletin iradesini temsil etmeyeceğini, yansıtmayacağını düşünüyoruz. Bu nedenle bu maddenin bu tekliften çıkarılmasını talep ediyoruz diyorum, teşekkürler.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Kayışoğlu.

Şimdi, Kemalettin Yılmaztekin’e söz vereceğim.

Buyurun Sayın Yılmaztekin.

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri, sayın milletvekilleri, basınımızın bu saatlere kadar takip bizleri takip eden kıymetli mensupları, kıymetli hazırın; öncelikle hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Şimdi, esasında bizim muhalefetten beklentimiz yapıcı bir tavırla, eleştirel bakış açısı da olsa burada toplumun menfaatine, milletin menfaatine olacak şeylerde iktidara, bu teklif sahiplerine yol göstermek tarzında bir tavır olarak beklenirken, burada günlerden beri çalışıp alt komisyondan sonra ana komisyona da geldikten sonra iki gündür çalışıyoruz ve bu saatlere kadar muhalefetin, milletin ittifakını hedef alan ve bundan rahatsızlığını pervasızca beyan eden tavırlarından başka hiçbir şey göremedik.

Bu teklifi veren siyasi partinin bir milletvekili ve bir üyesi olarak benim dahi dikkatimi çeken esasında muhalefetin dikkatini çekmesi gereken bir müphem noktanın dercedilmesi, beyan edilmesi gerekirken bu husustan sarfınazar edilmesi, esasında muhalefetin tavrının üzüm yemek değil bağcıyı dövmek manasında bir yaklaşım olduğunu gözler önüne sermekte. Burada teklifin 15’inci maddesinde 12/A ile eklenen maddede “siyasi partiler” denilen yerde esasında seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partilerin seçim ittifakı yapabilmesi gerektiğine dair sarahaten bir düzenleme yapılması gerekirken o noktanın müphem olduğu kanaatindeyim. Çünkü orada amaçlanan, bu kanunun lafzının da ruhunun da gayesinin de örtüşmesi gerektiğidir. Bu noktada, esasında buna yönelik bir uygulamanın veya buna yönelik bir tavzihin esasında 2820 sayılı Kanun’un yani Siyasi Partiler Kanunu’nun 36’ncı maddesinde ve 298 sayılı Kanun’un 14’üncü maddesinin 11 numaralı bendinde de Yüksek Seçim Kurulunun da beyan ettiği üzere ve Yüksek Seçim Kurulunun da seçime katılma yeterliliğini taşıyan siyasi partileri tespit ve ilan etme görevini tespit etmesine rağmen bu iki kanundaki sözünü ettiğim maddeler burada sadece “siyasi partiler” denilmiş olması, esasında bu hususun müphem kaldığını ve bunun bir sarahate, bir açıklığa kavuşturulması gerektiği kanaatini oluşturdu bende.

Bu hususun aslında tartışılması, esasında muhalefet tarafından göz önüne getirilip, gündeme getirilip öne sürülmesi gereken hamasi söylemler, iktidarı, milleti hedef alan söylemlerden öte yapıcı şekildeki eleştiriler ve bu noktada bu kanunu milletin lehine zenginleştirecek çalışmaların yapılması... Maalesef bunları göremedik ve bu noktada da müphem kalan noktanın “siyasi partiler” olarak değil 12/A maddesinde, seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partilerin seçim ittifakı yapabileceklerinin sarıh bir şekilde düzenlenmesine yönelik bir çalışma yapılması noktasında aslında burada bir tartışma yapılması gerekmekte.

Bu noktada da beyanlarımı bu hususa yönelik sunmak ve bu noktaya dikkat çekmek amacıyla söz almış bulunmaktayım.

Teşekkür ediyorum hepinize, çok sağ olun.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Sayın Parsak, buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, bu konuyla alakalı Sayın Yılmaztekin anlamlı bir uyarıda bulundu. Esasen burada seçim ittifakına dair müstakilen bir düzenleme söz konusu. İlk defa mevzuatımıza seçim ittifakına dair bir düzenleme geliyor, o da 12’nci maddeye bir ek 12/A maddesi tanzimi şeklinde. Seçimlere katılabilme yeterliliği Sayın Yılmaztekin’in de ifade ettiği gibi iki mevzuatımızda da düzenleniyor. Onu özellikle daha kapsamlı, daha belirgin olması itibarıyla 36’ncı maddeyi okuyup kayda geçirmek isterim: Siyasi partilerin seçimlere katılabilmesi için illerin en az yarısında, oy verme gününden en az altı ay evvel

teşkilat kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olması veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunması şarttır.” şeklinde net bir düzenleme var. Ama murat, “Seçimlere katılabilme yeterliliğine sahip olan maddelerin ittifak yapabileceğini net bir şekilde burada düzenleyelim.” deniliyorsa yani iki ayrı mevzuat hükmünü aynı yerde birleştirelim deniyorsa bu değerlendirilebilir, uygun görülürse bir kısa ara verip bunun değerlendirmesini yapalım. Ama diğer hükme bakmadan da esasen bu seçimlere katılma yeterliliği burada 36’ncı maddede sarahaten düzenleniyor ama şurası önemli ve kıymetli: Bu yönde ilk defa bir düzenleme yapıyoruz ve bunun daha öncesinden bir uygulaması yok. Müphemlik değil belki ama ileride muhtemel tereddütlere, muhtemel tartışmalara meydan vermemek bakımından, işte “seçimlere katılma yeterliliğine sahip veya o şartları taşıyan –her nasıl söylenecekse- siyasi partiler” diye bir başlangıç, muhtemel tartışmaları ve muhtemel tereddütleri peşinen ortadan kaldırabilir ama tekraren ifade ediyorum teklifin bir sahibi olarak: Mevcutta, 36’ncı maddedeki bu hüküm karşısında ve uygulamasında da yani Yüksek Seçim Kurulu -burada YSK temsilcilerimiz var, yalnızca düzeltsinler- önce seçimlere katılabilecek siyasi partileri ilan ediyor. Arkasından -bizim düzenlememize göre- seçimlere katılma yeterliliğine sahip siyasi partiler arasında artık bu düzenlemeler hüküm ifade ediyor. Yoksa, zaten seçimlere katılma yeterliliği olmayan bir siyasi partinin ittifak ya da buradaki herhangi bir değişiklik bağlamında değerlendirilebilmesini çok mümkün görmüyorum ama peşinen, Yüksek Seçim Kurulunu yarın böylesi bir tartışmaya fırsat vermemek bakımından, bir tereddüt olmasın diye böyle bir ekleme yapılabilir. Ama bunun için, izniniz olursa bir beş dakikalık kısa ara verelim, bunun değerlendirmesini yapalım, ondan sonra karara bağlayalım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Parsak.

Sayın Bayraktutan, buyurun, konuyla ilgili.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kemalettin Bey, pervasızlığımızdan başlayarak hamaset söylemleri, her şeyi vurdu bu tarafa doğru.

Şimdi, Kemalettin Bey, biz bunları eleştireceğiz ve saygı sınırları içerisinde eleştiriyoruz, hukuk tekniği içerisinde. Yani bunu eleştireceğiz, kusura bakmayacaksınız.

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Tekniğe yönelik eleştiriye bir şey demiyoruz, yapıcı eleştiriye bir şey demiyoruz.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Öyle eleştiriyoruz zaten.

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Hamaset nutuklarından girip şahıslara yönelik...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Ama müsaade edin, siz konuşurken hiçbir şey demedim, saygıyla dinledim ben.

Şimdi, burada, daha önce, alt komisyonda bizim alt komisyon milletvekillerimiz öneriler getirdiler, bu önerilerin noktasına virgülüne dokunulmadan -zaten şeye de yazıldı- alt komisyondan aynı şekilde geçti.

Şimdi, şeyle alakalı, hamaset söylemleri dediniz. Seçime katılan siyasi partiler veya siyasi partiler ayrımı... Bu redaksiyonla da düzelir, o ayrı bir olay ama biz orada değiliz. Ondan önce bu kanunun maddesiyle alakalı bir temel argümanda bir ayrışmamız var. O ufak ayrıntı, seçime katılmış katılmamış, onlar teknik ayrıntılar yani böyle böyledir diye. Dediğim gibi, komisyon redaksiyon yetkisi alır, düzeltir. Zaten anlamı da çıkıyor, ne olduğu anlaşılıyor. Seçime girmeyen partiyle alakalı düzenleme yapmak, o ayrı bir olay, hukuki bir tartışma, ona bir lafım yok. Ama bizim buradaki temel görüş ayrılığımız çok farklı. Kemalettin Bey, biz çok farklı bir yerden bakıyoruz yani biz oradayız.

Ben bu maddede söz almayacaktım, dediğiniz için... Hani hep Sayın Parsak “Sizin şeylerinizi kabul etmiyorum.” diyor ya biz de Kemalettin Bey’in bu konudaki ithamlarını kabul etmiyoruz, zapta geçsin diye diyoruz, bunları şiddetle reddediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bayraktutan.

Madde üzerinde görüşmeler tamamlandı.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Beş dakika ara verirse, bununla ilgili...

BAŞKAN – Tabii. Bu müzakereler tamamlandıktan sonra ara vermeyi planlamıştık zaten.

Şimdi, bu hususla ilgili bir beş dakika ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 22.13

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 22.28****BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)****SÖZCÜ : Mustafa KÖSE (Antalya)****KÂTİP : Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)****(Oturum, Sözcü Mustafa Köse tarafından açıldı)**

BAŞKAN – Anayasa Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri; değerli milletvekillerimiz; görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

15’inci maddenin müzakerelerini tamamlamıştık.

Madde üzerinde iki adet önerge bulunuyor.

Şimdi, aykırılık sırasına göre önergeleri okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

(2/2137) esas numaralı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesi teklif metninden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Fatma Kaplan Hürriyet

Tufan Köse

Muharrem Erkek

Kocaeli

Çorum

Çanakkale

Akın Üstündağ

Uğur Bayraktutan

Muğla

Artvin

Gerekçe:

Bu madde, seçim ittifaklarının nasıl kurulacağı ve bozulacağını hükme bağlayan düzenlemedir. Bu maddede “İttifakın nimetlerinden faydalanalım ama ittifakların dezavantajlarını üstümüze almayalım.” anlayışı vardır. Kişiye özel düzenlemelerdir. Günlük ihtiyaçlara çözüm bulmak için üretilmiş bir düzenlemedir. Yapılmak istenen bu kirli ittifak zorlamadır, şantajın kendisidir. Teklif metninden çıkartılması uygun olacaktır.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2137) esas sayılı Kanun Teklifi’nin çerçeve 15’inci maddesiyle 2839 sayılı Kanun’a 12’nci maddesinden sonra gelmek üzere eklenmesi öngörülen 12/A maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde yer alan “Siyasi partiler,” ibaresinin “Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partiler,” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak

Mustafa Şentop

Mustafa Köse

Afyonkarahisar

İstanbul

Antalya

Murat Alparslan

Muhammet Emin Akbaşoğlu

Yusuf Başer

Ankara

Çankırı

Yozgat

Kemalettin Yılmaztekin

Zekeriya Birkan

İbrahim Halil Fırat

Şanlıurfa

Bursa

Adıyaman

Markar Eseyan

İstanbul

Gerekçe:

Teklifin çerçeve 15'inci maddesiyle 2839 sayılı Kanun'a eklenmesi öngörülen 12/A maddesinde siyasi partilerin ittifak yaparak seçime katılmalarına ilişkin hükümlere yer verilmektedir. 2820 sayılı Kanun'un 36'ncı maddesi ve 298 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinin (1)'inci fıkrasının (11) numaralı bendi uyarınca Yüksek Seçim Kurulu seçime katılma yeterliliğini taşıyan siyasi partileri tespit ve ilan etmektedir. Anılan hükümler uyarınca Yüksek Seçim Kurulunun tespit ve ilan ettiği siyasi partiler dışındaki partilerin seçime katılamayacağı muhakkak ise de önergeyle, uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin önüne geçilmesi amacıyla seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partilerin seçim ittifakı yapabilecekleri, sarıh bir şekilde düzenlenmektedir.

BAŞKAN – Aykırılık durumuna göre Sayın Fatma Kaplan Hürriyet ve arkadaşları tarafından verilen önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Mustafa Şentop ve arkadaşları tarafından verilen önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

16'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- 2839 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partinin seçime katılmaması halinde, bu partinin üyesi, kendisinin ve üyesi olduğu siyasi partinin yazılı muvafakati alınarak, başka bir siyasi parti tarafından aday gösterilebilir.”

BAŞKAN – Evet, maddeyi müzakereye açıyoruz.

Sayın Uğur Bayraktutan, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, daha önce de konuşmalarında belirtmiş olduğum üzere, özellikle Anayasa'nın 67'nci maddesinde belirtilen seçimlerin güvenliği, seçimlerin yapılmasına ilişkin temel hükümler çerçevesinde kaygılarımızı daha önce ayrıntılı olarak belirtmiştik, onları tekrarlıyoruz.

Burada, öncelikle, onlara ek olarak ayrıca sandıklarla alakalı, özellikle seçim güvenliğiyle alakalı kaygılarımız var. Seçim güvenliği en temel argümanlardan bir tanesi. O nedenle, şu anda grubumuz adına da bir heyet Genel Başkan Yardımcımızın Başkanlığında bütün siyasi partileri ziyaret ederek bu konuda ortak bir noktada buluşmayla alakalı bir çalışma yürütüyor ve gördüğümüz kadarıyla, aldığımız bilgiler kadarıyla da bütün siyasi partilerden bu konuda da bir ortak konsensüs olması açısından bir ortak irade beyanı ortaya çıkıyor. Tahmin ediyorum, bugün yarın netleşir.

Şimdi, biraz önceki yapılan değerlendirmelerde... Aslında, tabii, birçok kaygılarımız vardı. O kaygılarımızı, tereddütlerimizi özellikle alt komisyonda yapılan çalışmalar esnasında milletvekillerimiz dile getirmeye çalıştılar ama ne yazık ki alt komisyondaki tereddütlerimiz gözardı edildi ve hiçbir şekilde herhangi bir ekleme yapılmadan, getirilen teklifin tümüyle kabul edildiği görüldü. Biraz önceki önerge ilginçti bizim açımızdan. Neden? O da bir anlamda muhalefetle alakalı “Şunları da siz söyleseniz.” diye ilginç bir ironi yaptı sayın milletvekili. Ona hiç yorum yapmadan tutanaklara geçmesi açısından paylaşıyorum. Ama bizim oradaki temel görüş ayrılığımız, oradaki terminoloji veya redaksiyonla düzeltilecek kelimenin ötesinde, Anayasa'nın 67'nci maddesinde öngörülen, seçimlerin

adil ve güvenli yapılmasına ilişkin temel hükümlerle alakalı maddenin ihlal edilmesi. 67 çok açık bir şekilde ikinci fıkrada seçimlerin ve halk oylamasının serbest, eşit, gizli ve tek dereceli, genel sayım yöntemleriyle yapılmasını ileri sürüyordu.

Şimdi, demin konuşmalar yapıyorken bir şey... İttifakın kullanacağı oyla seçim pusulalarında, diğer partilerin sıralamadaki yerleriyle alakalı böyle kabataslak bir çizim yaptım. O bile Anayasa'nın 67'nci maddesinde belirtilen adil seçimle alakalı, seçimlerin adil olmasıyla alakalı maddeyi ihlal ediyor. En azından o konuda bir tereddüt yok. Burada getirilen düzenlemede her ne kadar bizler muhalefet şerhlerinde oy artırmadan da bir milletvekili artırma projesi olduğuna ilişkin kaygılarımızı ileri sürsek de burada oy eksiltile bile yani mevcut, en son milletvekili seçiminden bugüne kadar yapılan düzenlemede bir oy eksiltme olsa bile milletvekilini artırmayla alakalı yani ters bir denklemlerle milletvekili artırma yönüyle alakalı bir tabloyu ortaya koyuyor. Aslında bu sistem -muhalefet şerhinde de ayrıntılı var- iki partili bir sistemi öngörüyor. Şimdi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonra bu Parlamento içerisinde bir hükümetin çıkmayacağı, aşikâr bir gerçek. Yani bu sisteme göre eğer 2019'da bu sistem uygulamaya geçer ve bu şekilde devam ederse Parlamentoda siz 600 milletvekilinden 500'ünü de 550'sini de alsanız Cumhurbaşkanlığında başarılı olamazsa herhangi bir siyasi parti, onun adayı başarılı olamadıktan sonra Parlamentonun hiçbir önemi yok. Bu, en azından mevcut Cumhurbaşkanı... Tabii, o kendi siyasi partilerinin kendi iç işidir ama mesela bazı partiler "Biz Cumhurbaşkanı adayı göstermiyoruz." diyorlar. O kendi takdirleridir ama mevcut sistemde Parlamentonun bir anlamda, ne kadar alırsanız alın, bir işlevi yok. Belki kısa vadede iki partili sistemi öngörmüyor ama bu şekildeki bir sistem uzun vadede iki partili sisteme götürebilecek olan bir sistemi öngörüyor. Ben ilk konuşmamda bunu anlatıyorken seçim sisteminde bir adaletsizlik olabileceğini, bu ittifakla alakalı düzenlemeye, eğer adaletli bir ittifak olursa itirazımızın olmadığını ama mevcut sistemde hem seçim güvenliğini ilgilendiren kolluğun seçim yapılan yere müdahalesine ilişkin ciddi anlamda tereddütler... Mühürsüz oyla alakalı konuyu ısrarla ileri sürmemizin nedeni, Yüksek Seçim Kurulunun 16 Nisandaki halk oylamasındaki kamu vicdanındaki meşruiyet sorunuyla alakalı bir sorgulamadır. Ona ilişkin taleplerimizin reddedilmesi karşısında ve seçim barajıyla alakalı herhangi bir düzenleme yapılmamasına rağmen seçim barajına ilişkin düzenlemeyi kenara koyarak sanki hiç öyle bir şey yokmuş gibi, sadece kendine özgü "sui generis" bir uygulamayla -bunun adı en kibar deyimikle kanuna karşı hiledir- bunu bu şekilde aşmaya çalışmanın doğru olmadığını ileri sürüyoruz.

Bunu da biraz önce yüzdelik rakamlarıyla belli ettim kaygılarımızı ama bu tabloda yüzdelik rakamların ötesinde ciddi anlamda başka bir somut örnek de vermek istiyorum. Burada, böyle bir sistemde yüzde 10'un altında, örneğin 50 milyon geçerli seçmenin olduğu bir yerde 4 milyon 900 bin oy alan parti, bir anlamda milletvekili çıkartamayabilir yüzde 10'u aşmadığı için. Parlamentoda temsil anlamında, seçim hukukunun en temel argümanlarından olan temsilde adalet, bu kuralı ihlal edebilir ve Parlamente'ye giremeyebilir. Ama aynı düzenlemede yüz bin oy alan veya elli bin oy alan bir parti, milletvekili temsili anlamında Parlamentoda temsil edilebilir. Bu anlamda ciddi bir çelişki olduğunu bir kere daha tekrarlamak istiyoruz. Bu çelişkinin mutlaka giderilmesi gerekir.

Özellikle, ilk başta mühürsüz oyların, mühürsüz pusulaların... Sandık kurulunun mührünün olmadığı pusulalarla oy kullanılmasında, her ne kadar ilçe seçim kurulu veya Yüksek Seçim Kurulunun filigranı geçerli sayılsa da bu ülkede -ilginç bir ironi yapması açısından belki, bu örneği arkadaşlar verdiler- mühürsüz yumurtaların bile hakkında cezai işlem yapıldığı bir ülkede mühürsüz oylarla alakalı bu düzenleme gerçekten ilginç bir ironidir. Yani bugün mühürsüz yumurtayla alakalı, bir yerde yakalasınlar, hemen cezai işlem yapıyor zabıta "Bunu nasıl böyle yapıyor?" diye. Bu ülkede oyun yumurta kadar bir değeri yoktur, çok garip bir şey yani. O anlamda, bunun çarpıcı bir örnek olması açısından, tutanaklara geçmesi açısından yararlı olacağını düşünüyorum. O nedenle, biz özellikle sandık

başkanlarının kamuda olması, diğer taraftan, mühürsüz oylarla alakalı tereddütler... Bir arkadaşımız, bir milletvekili arkadaşımız önceki saatlerde değerlendirme yapıyorken kamu görevlilerinin iktidar partisinden olacağı gerçeğinden hareketle bu kaygıyı duyduğumuzu ifade ettiler. Buna katılmıyoruz yani böyle bir kelimenin kullanıldığını sanmıyorum muhalefetteki herhangi bir arkadaşımız tarafından. Burada olan şudur: Burada bir kamu görevlisinin hangi türlü siyasal iktidar olursa olsun -yani bugün için değil, siyasal iklim yarın başka türlü olabilir- orada, o sandık kurulunda bağımsız olmasını beklemek, hele de bu siyasal iklimde çok mantıklı ve makul değildir. Gene, böyle bir tabloda, önceye göre karşılaştırıldığı zaman, devlet memurluğunun yanında “parti memurluğu” diye yeni bir kavramın çıkmış olduğunu, sübjektif değerlendirmelerin yapıldığı bir olayda, pratikte hep beraber göreceğiz ve izleyeceğiz. Temennim bu konuda yanılmaktır.

O anlamda madde, daha önceki maddelerde bahsetmiş olduğumuz, alt komisyon raporuna vermiş olduğumuz şerhte çekincelerimizi koyduğumuz ve maddelerde de ayrıntılarıyla Komisyonun ve milletvekili arkadaşlarımızın takdirine sunmuş olduğumuz çerçeveler mahiyetinde, aynı içeriktedir, önergelerimiz aynı içeriktedir. Bu konudaki itirazlarımızın ve muhalefet şerhimizde ileri sürmüş olduğumuz gerekçelerin Komisyonca dikkate alınmasını talep ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim Sayın Bayraktutan.

Madde üzerinde söz isteyen Sayın Fatma Kaplan Hürriyet, buyurun.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Daha öncesinde özellikle 15’inci maddeyle ilgili kaygılarımızı, endişelerimizi, eleştirilerimizi çok açık bir şekilde sunmuştuk ki alt komisyon çalışmalarında da yine detaylı bir şekilde bu eleştirilerimizi sunmuştuk, muhalefet şerhimizde de bunları belirtmiştik. Aynen bunları da buradan tekrar etmiş olalım. 15, 16 ve 17’nci maddeler -daha önce de ifade ettiğim gibi- seçim ittifaklarının nasıl kurulacağı ve bozulacağını hükme bağlayan düzenlemeler. Yani, bir anlamda bu ittifakın nimetlerinden en üst düzeyde, kazan kazan mantığıyla, hiçbir boşluk bırakmadan, en ince detayına kadar detaylandırılıp bir şekilde her yoldan nasıl bir şeyler kaparız, nasıl kazanç sağlarsınız üzerine kurgulanmış ama dezavantajları noktasında da yine es geçilmeden nasıl bunların dezavantajlarını bertaraf ederiz diye böyle ince, ince, ince döşenmiş maddelerden bir tanesi.

Sayın milletvekili az önceki konuşmasında bizim söylemlerimize ilişkin verdiği cevapta özellikle şöyle bir ifade kullandı: “Milleti hedef alan söylemlerde bulunuyorsunuz.” dedi. Şimdi ben de bu noktada sormak istiyorum: Milleti hedef alan söylemlerden kasıt... Mühürsüz oyları geçerli sayarak geçmişe dönük suçu aklayan sizlersiniz. Böyle bir suçu aklıyorsanız millete nasıl bir iyilik yapmış olacaksınız? Oy hırsızlığını kanuna bağlamak, oy almadığı hâlde milletvekili çıkarıp oy alan partinin milletvekili çıkarmamasına sebep olacak düzenlemeye imza atanların millete nasıl bir faydası olacak, gerçekten merak ediyorum ve gerçekten neyin kafasını yaşıyorsunuz, bunu da ayrıca sormadan ya da söylemeden geçemeyeceğim.

Milletin verdiği oyu zayıf edeceksiniz bu düzenlemelerle, kul hakkı yiyeceksiniz, ondan sonra, milletin denetiminden sandığı kaçıracaksınız, askı listelerini bile milletin denetiminden korkarak kaçıracaksınız, sonra diyeceksiniz ki “Milleti hedef alan söylemlerde bulunuyorsunuz.” Milleti hedef alan bizler değiliz. Kapalı kapılar ardında gizli saklı anlaşmalar yaparak, millete yalan söyleyerek, “istikrar, istikrar” diye diye milleti kandırarak bu düzenlemeyi getiren sizlersiniz, milleti hedef alan da sizlersiniz, millî iradeyi boşa çıkaracak olan sizlersiniz, milletin seçim günü verdiği oyun sandığa yansımaması için elinizden geleni yapan sizlersiniz. Sandığa yansıyan iradenin bir şekilde hem iktidar

lehine hem de iktidarla birlikte ittifak kurmayı planlayan muhalefet partisi lehine her türlü kazancı hesap eden, kaldı ki oy pusulasındaki geometrik şekli bile hesap eden sizlerken şimdi kalkıp bize “milleti hedef alan söylemler” suçlaması çok haksız, çok yersiz ve çok hadsiz bir suçlama. Kaldı ki şu az önce getirdiğiniz önerge bile öyle bir korkunun ifadesi ki açık düzenleme var kanunda, başka bir önergeye gerek bile yok aslında ama buradan neyi murat ediyorsunuz ya da neden korkuyorsunuz, neyi hesap ediyorsunuz? Yani, ciddi bir korkunun ifadesi şu verdiğiniz önerge bile. Bir de sonra diyorsunuz ki “Ya, bakın, burada hatalı ya da eksik bir şey var.” ya da “Yarın öbür gün böyle bir düzenleme kafalarda soru işaretine sebep olabilir, gereksiz tartışmalara sebep olabilir...” “E, siz de görseydiniz canım bunu.” Ya, böyle bir saçmalık olabilir mi? Böyle bir akıl tutulması olabilir mi? Ne demek görseydiniz? E, siz de işinizi doğru yapsaydınız yani işinizi doğru yapmıyorsunuz, ondan sonra diyorsunuz ki: “Ey muhalefet, siz bunu...” Ya, zaten kanunda açık. Zaten açıkça düzenlenen bir şeyi muhalefet gördü, görmedi hesabı üzerinden kalkıp da bu kadar ağır bir eleştiri yapmak da iktidarın nasıl bir tahammülsüzlük içerisinde olduğunu da, nasıl her türlü şeyden kendi lehlerine faydalanma iradesi olduğunu da buradan ortaya koyuyor, bunu da buradan ifade etme gereği duydum değerli arkadaşlar.

Bu madde, daha önce de söylediğimiz gibi, temsilde adaleti, demokratik temsili kesinlikle ortadan kaldıran, kişiye özel bir düzenlemenin parçası. Daha önceki konuşmalarımda yine ifade etmiştim, bir kere daha söylüyorum. Bu ittifak düzenlemeleri eninde sonunda, önümüzdeki süreçte göreceğiz ki... Bugüne kadar ne söylediysek haklı çıktık. “Hadi canım, o kadar da değil.” denilen birçok şey bu ülkede gerçek oldu. Bunda da -ki inşallah biz haklı çıkmayız ama çıkacağımız bariz belli- krizlere sebep olacak düzenlemelere imza atıyorsunuz. Yarın öbür gün büyük dezavantajları olacak bu ittifak düzenlemeleriyle ilgili. Onlardan bir tanesinin de listelerle ilgili anlaşmazlıklar olacağını söylemiştim. Nitekim bu düzenleme de yarın öbür gün o krizlerin bir parçası olacak arkadaşlar, bunu da buradan ifade etmek istiyorum.

Daha önce de söyledik, bir kere daha: Yanlışın, yalanın, haksızlığın etrafında asla ve asla ittifak olmaz. İttifak yapıyorsanız da, bu kadar hukuksuzluğun etrafında bir ittifak yapıyorsanız da kalkıp da sonra bir başkasına çamur atmayın, “milleti hedef alan söylemler” diye de saçma sapan ifadeler kullanmayın lütfen, bunlar ağır şeylerdir. Öncelikle getirdiğiniz düzenlemeye bir bakın. Millettin iradesini yok sayan, içinde şantajı barındıran, kirli ittifak şartlarını barındıran bir düzenlemeyi getirenlerin kalkıp da bize böyle suçlamalarda bulunması hiç hoş karşılanacak şeyler değil. Maddeyle ilgili kaygılarımızı -diğer 15’inci madde ve 9’uncu madde özellikle ve yine devam maddelerinde de yine ifade edeceğiz ama- bir kere daha kayda geçirmek adına da buradan ifade etmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Hürriyet.

Sayın Mehmet Emin Adıyaman konuşacaklar.

Buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, doğrusu bu 16’ncı madde de 15’inci maddenin başka bir versiyonu diyebiliriz yani ittifakın başka bir versiyonla gerçekleştirilmesi çünkü bu düzenlemede seçimlere katılma yeterliliği olan herhangi bir siyasi partinin adayının yeterli olan bir partiden aday olarak gösterilmesine izin veren bir düzenleme.

Öncelikle, tabii, diğer, 15’inci maddeyle bağlantılı olarak bu da seçim ittifakı ekseninde düzenlendiği için temel mantık, mantalite mevcut ittifakın lehine, deyim yerindeyse her oyun ittifakın sepetine atılması açısından elden ne geliyorsa o yapılmaya çalışılmış bir düzenleme. Burada ittifaklar

konusunda az önce geçti, seçime katılma yeterliliği olmayan bir siyasi partinin ittifak yapmasının önü kesildi, anlaşılır bir durum, en azından teklifi verenlerin mantığı açısından ancak burada seçime katılma yeterliliği olmayan bir siyasi parti üyesi zaten kendi partisi adına seçime katılmayacak, başka bir yeterliliği olan bir siyasi partiden aday gösterilecek ve seçilirse o şekilde seçilmiş olacak. Burada dahi yani kişi üzerinden bile, üyesi olduğu partinin seçime katılma yeterliliği şartını koymak adil bir düzenleme değil. Seçim temsiliyeti açısından da doğru bir düzenleme değil. Aslında pratikte de bir anlamı yok. Yani eğer böyle bir düşünce varsa herhangi bir parti veya üyesinde, bu engeli aşmak için, partisi seçime girme yeterliliğine sahip değilse istifa eder, hiçbir partiye üye olmadan gider, ilgili partiden aday olur. Yani bunun pratikte aslında hiçbir anlamı yok.

Tabii, niye böyle bir düzenleme var? Az önce söylediğim gibi, 15'inci maddeyle bağlantılı bir düzenleme. Şimdi, burada, tabii, ittifakı yapan partiler kendi açısından, seçime ne kadar az parti girerse, ne kadar engel çıkarırsak bizim ittifak torbamıza o kadar çok oy girmiş olacaktır... Ama şunu belirtmek isterim: Ben, mevcut bu ittifak düzenlemesine karşı olmakla beraber, genel anlamda partiler arası demokratik ittifakların olmasının doğru olduğundan yanayım. Bu ittifakların olmasının demokratik, adil tarzda gerçekleşmesi doğru bir yaklaşım ancak bu düzenleme mantığıyla, bu düzenlemeyle varılmak istenen sonuçla -burada altını çizerek söylüyorum- teklifi yapan her iki siyasi parti açısından bir bumerang etkisi yaratacaktır. Bakın, bunu yaşayarak birlikte göreceğiz. Nasıl yaratacaktır? Hesap şudur: İttifak üzerinden küçük partiler vesaireyi biz devre dışı bırakıyoruz ya da ittifaklara zorlasak bile -yani ikinci bir sıkıntı- yüzde 10'luk baraj var, altında kalacaktır. Ama şu hesaplanmıyor: O küçük partiler ittifak yaptığı zaman bunun toplumda yaratacağı psikolojik etki var, kendi tabanında yaratacağı güven etkisi var ve bu etkiyle ve birden çok partinin ittifakı sonucu yürütülecek siyasi çalışmalarla teklif sahibi mevcut iki partinin düşündüğünün tam tersine onlardan oy götürecektir yani bumerang gibi dönüp kendilerini vuracak, bir.

İkincisi, başka bir handicap daha var, o da şu: Somut olarak onu ifade etmek istiyorum, X ve Y partileri ittifak yaptı. Şimdi, Cumhurbaşkanlığı seçiminde problem yok, yüzde 50+1'le Cumhurbaşkanı seçildi ama ittifakta düşünüldüğü gibi ya da var sayıldığı gibi, Cumhurbaşkanının ait olduğu parti Parlamento seçiminde çoğunluğu elde etmedi, örneğin X partisinden aday Cumhurbaşkanı seçildi, yüzde 50,1'le seçildi ittifak oylarıyla ama Parlamente'ye farklı bir tablo yansıyabilir, teorikman mümkün olan bir şey. Nedir o? Küçük diye kabul edilen parti ittifak içerisinde daha çok oy alabilir, Parlamente'de çoğunluğu ele geçirebilir ya da somut olarak MHP, AKP ittifakını düşündüğümüzde varsayalım ki Sayın Tayyip Erdoğan seçildi AK PARTİ'den ama ittifak sonucunda Parlamente'ye yansıyan tabloda Milliyetçi Hareket Partisi AKP'den daha çok oy aldı ve Parlamente'nin çoğunluğunu ele geçirdi. Mehmet Bey'le biz az önce de tartışmıştık bu konuyu. E, şimdi ne oldu? Teorikman ya da yapılan ittifakta hesap, büyük parti olan AKP hem Cumhurbaşkanlığını alacak hem Parlamente'de çoğunluğu. E, şimdi tersi oldu, Cumhurbaşkanlığını aldı, tamam da Parlamente'de çoğunluğu Milliyetçi Hareket Partisi aldı. E, bu ittifak ilelebet sürmeyeceğine göre, her iki partinin kendisine göre bir politikası, ideolojisi, stratejisi var; bu, sistemi tıkayan bir durum. Ne olacak? Cumhurbaşkanının önünde bir tek yol kalır, ya Parlamente'yi feshedip yeniden seçime gitmek ya da tersine. Böyle bir çatışma durumunda, anlaşmazlık durumunda muhalefetteki partilerin birleşip bu sefer onların Parlamento ve Cumhurbaşkanlığı seçimi için yeniden seçime gitmeleri gerekecek. Yani bir bütün olarak teklife baktığımızda ciddi sakıncaları olan, şeklen... İstikrar düşünülüyor ama tam tersine, istikrarsızlığı getirebilecek olasılıklar var. Sonuçta teorikman biz bu varsayımı söylüyoruz ama pratikte gerçekleşmesi olası bir durum, en azından ileriki seçimlerde. Başka olasılıklar da var. İttifakın aday Cumhurbaşkanı seçilebilir ama muhalefetteki ittifaklar bu sefer Parlamente'de çoğunluğu sağlayabilir.

Dolayısıyla, böyle tek boyutlu, bütün düzenlemeyi mevcut AKP-MHP ittifakı üzerinden kurgulamak ve düzenlemeyi bu mantık üzerinden yasalaştırma girişimi oldukça sakıncalı ve dediğim gibi –bir not olarak düşünüyorum- böyle bir bumerang etkisi yaratıp... Ki halkımızın sağduyusuna biz güveniyoruz, biliyoruz, geçmişte de bunun örnekleri var. 2000’li yıllarda üç partinin koalisyonunda bir anda üç partiyi de baraj altında bırakan bir sağduyuya sahip bu seçmenimiz. Dolayısıyla bu yönüyle de bu düzenlemenin yine pratik anlamda olumlu sonuçlar vermediğini düşünüyorum.

Tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Adıyaman.

Şimdi Sayın Aykut Erdoğan’a söz vereceğiz.

Buyurun Sayın Erdoğan.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, Anayasa Komisyonunun değerli üyeleri, değerli uzmanlar; geç bir saat oldu. Ben normalde hukukçu değilim, daha ağırlıklı ekonomik işlerle ilgilenirim ama görüşmekte olduğunuz yasa teklifinin önemine binaen, geç bir saatte de olsa, Komisyona da gelip sizleri bilgilendirmek, bazı konularda görüşlerimi açıklamak ihtiyacı hissettim. Çünkü yaptığınız düzenleme, evet, hukuki bir düzenleme ama temelinde ekonomimizi de ilgilendiren bir düzenleme çünkü hukuk, demokrasi, ekonomi ayrılmaz bir bütünlük içerisinde.

Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, siyaset aslında demokrasi tarihinin önemli bir taşı olan Fransız devriminden itibaren “eşitlik, özgürlük, kardeşlik” kavramlarını getirmiş ve doğrudan doğruya kendimizi yönetemeyeceğimiz için de temsili demokrasiyi, temsili demokrasinin en önemli araçlarından biri olarak da seçimi getirmiş. Sanıyorum ki iktidar partisi, Türkiye’deki siyasal haritaya bakarak parlamenter demokrasideki çoklu temsildense başkanlık sistemindeki iki partili yarışı kendisi açısından doğru bulmuştur ve Türkiye’de siyasetin belki birkaç on yıldır davranış biçimine baktığımızda, olması gereken sınıf siyaseti yerine, mevcutta ağırlıklı kimliklerin ön plana çıktığı bir kimlik siyaseti davranışını tespit etmiş durumda görünmektedir. Yani insanların oylarını ait olduğu sınıflar, işçi, emekçi, öğretmen, çalışan, sermaye sınıfı şeklinde değil, genellikle etnik, mezhepsel, inançsal kökenlerine göre vermesi istenmekte ve bu şekilde verdiği de düşünülmektedir.

Aslında bu ağırlıklı olarak ülkemizdeki bir NATO projesidir, 1950 yılından sonra Türkiye siyasetine yerleştirilmeye çalışılmış bir sistemdir. Çünkü NATO Türkiye’de bağımsızlıkçı, yerel, ulusal bir güç istemedi ve bunun karşısına da bu tip kimlik siyasetlerini ön plana çıkaracak çok uzun vadeli planlar yaptı. Şimdi, tarihsel belgeler zaten Türkiye’deki bu tip NATO, gladyo operasyonlarını gösteriyor. Bu, 1980 yılından, askerî darbeden sonra ağırlaştırıldı ve şu anda ne yazık ki seçmen bu kapsamda oy verme davranışını yavaş yavaş benimsedi.

Tabii bu matematiğin basit sonucu... Yani kötü siyaset bilimciler şöyle söylerler: “Türkiye’de yüzde 65’e yüzde 35 bir denge vardır.” Bunu da “sol ve sağ” diye ifade ederler. Oysaki bu, Türkiye’de yanlış bir tespittir çünkü gerçek anlamda sol ve sosyal demokrasi nedir diye bakarsanız, aslında yüzde 1’e yüzde 99’dur. Ve bu yanlış matematiğin sonucunda madem burada yüzde 65’e 35 bir denge var, yüzde 51’lik bir seçim sistemi getirirsek bu yüzde 51’i de sağ diye tabir edilen, muhafazakâr diye tabir edilen kesimin kazanacağı hesabıyla Anayasa tasarısı gündeme getirildi. Ama Türkiye’deki koşullar hızla değiştiği için bu yüzde 51’in bu kadar rahat alınamayacağı açığa çıktı. Çünkü benim kendi tabirimle eritici ittifaklar meselesi ortaya çıktı. Eritici ittifak aslında bir tür negatif sinerji yani mevcutta anlaşmış iki partinin matematiksel toplamından daha düşük bir potansiyelle karşılaşması ve sanıyorum ki bunu da sahada görmeye başladınız. Ben bunu kendimizi övelim anlamında söylemiyorum, bir durum tespiti anlamında söylüyorum, ben de bunu sahada tespit etmeye başladım. Şimdi, bu eritici ittifak meselesi

ortaya çıkınca getirmiş olduğunuz seçim yasası -ben yine iyi niyetinize laf etmeden söylemek isterim- muradınız kötü olmasa bile kötü olacak sonuçlar çıkarabilecektir çünkü mevcut seçim yasası görünür itibarıyla seçim adaletine ciddi bir şekilde zarar verecek bir duruma getirmiştir.

Değerli arkadaşlar, bazen iktidar partisi sözcüleri böyle çok da sert ve kırıncı da olabiliyor: İşte halkın tokadını yediniz, şu kadar oy aldık, bu kadar oy aldık şeklinde bir tespitte bulunmakta ve bu tespit üzerinden de bütün işlemlerin ki bazen bu en temel hukuk normu olan, Anayasa’ya da aykırı olan bütün işlemlerini bir meşrulaştırma çabasına girmektedir. En son referandumu hatırlatayım, OHAL koşullarında yapılmıştır. Dünyanın bütün demokrasileri OHAL koşullarında yapılan bir seçimin adil olmayacağı konusunda bir fikir birliği içerisinde. Ayrıca OHAL koşulları altında yapılan seçimlerde büyük bir kampanya adaletsizliği vardır. Siz de diyebilirsiniz ki yahu OHAL koşulları seçimi nasıl etkiledi? Bir sürü pratik tecrübe, biz mesela topladığımız küçük bağışlarla ses araçları kiralamıştık, biz yirmi gün boyunca referandumda meydanlara sokulmadık ve karşımıza çıkan talimat almış polislerimiz “OHAL olduğu için bu meydanlara çıkamadınız.” dedi, bir sürü başka şeylerle karşılaştık. Ne yazık ki kamu gücü kullanılmaması gerekmesine rağmen referandumda bir tercih lehinde açık olarak kullanıldı, bunu bütçe harcamalarına bakıp görebilirsiniz. Bütçede yani referandum öncesi dönemde, ocak-nisan döneminde tarihte görülmemiş bir şekilde bütçe harcamalarında artış oldu, zaten o artışı finanse etmek için de borçlanmalar yapınca faizler iyice yükseldi.

Adil seçimin bir diğer koşulu bağımsız medyaydı. Arkadaşlar hangi televizyon programına çıkarsak çıkalım, yapımcılar önceden şuna uyarıyor bizi: “Aman bunları söylemeyin, aman şunları söylemeyin.” Bir de belki siz farkında olmayabilirsiniz ama muhalefetin etkin isimleri, etkin olabileceği düşünülen isimler şu an itibarıyla ana akım medyaya hatta yerel medyaya bile çıkarılmamaktadır. Bu şu demektir: Eğer teziniz çok güçlüyse, eğer gerçekten kendinize inanıyorsanız bu haksız rekabete gerek yok. Mesela diyelim ki sizden etkin konuşan sizce, hani bizce değil ama mesela diyelim bir milletvekiliniz, biz yasaklasak o konuşmasın, o konuşmasın, o konuşmasın, sonuçta bir kendinizi ifade edememe sorunu çıkar ve en basit karar teorisi şunu söyler: Eksik bilgi hep yanlış karar verdirir. Bu, seçmen için de böyledir. Doğru bilgi için yani seçilecek tarafların seçecek tarafın seçmenini tam bilgilendirmesi gerekir, bu olmadı.

Bundan daha öte, bağımsız yargı meselesi ortaya çıktı. Her ne kadar Yüksek Seçim Kurulu Başkanı yaptığı açıklamalarla bu tam kanunsuz meseleyi yani mühürsüz oyların kabulü dâhil meseleyi... Ki kampanya sırasında da alınmış kararlar var ortada, mesela bizi kampanyada koruması gereken Yüksek Seçim Kurulu birçok kararı almamış olması dâhil bağımsız yargı meselesi de ortadan kalkmıştır ama en önemsi sandık güvenliğidir. Bütün bunlara rağmen yarışa girersiniz ama sandık güvenliği sağlanmazsa... Bu sandık güvenliği sadece iktidar partisi açısından değildir, bazen iktidar partisi de riske girebilir ama sandık güvenliğini sağlamak için iktidar partisi yönettiği devletin gücünü kullanamaz, kendisine göre kural koyamaz. Bütün bunlar olmadığında arkadaşlar, yani adil seçim olmadığında demokrasi ortadan kalkıyor. Varsın canım demokrasi ortadan kalksın, ne olacak diyorsanız çok öyle olmuyor. Çünkü 21’inci yüzyılda demokrasi ortadan kalktığında siz bu ortadan kalkmış demokrasiyi taşıma şansınız olmuyor, Afrika ülkelerinde olmuyor ki bizim kadim bir ülkemiz var, bin yıllık bir kültürümüz var, zaten olmayacak ama ilk belirtiler ekonomide görülecek.

Size bu yaptığınız kanunun nasıl bir ekonomik -bu ve benzeri işlemleri üst üste koyarak söylüyorum- sonuç doğuracağını kısaca anlatmaya çalışayım. Değerli arkadaşlar, ekonomi demek zenginlik demek. Anlıyorum, hepiniz hukukçusunuz, hukuk kökenlisiniz, teknik şeylere girmeden anlatayım. Zenginlik yaratabilmeniz için de sizin büyümeniz gerekiyor yani yatırım yapmanız gerekiyor. Peki, kim yatırım yapacak? Ya yabancılar yapacak ya yerli yapacak. Tercihen biz yerlilerin yapmasını istiyoruz ama

yerlinin yatırım yapması için tasarruf etmemiz gerekiyor hepimizin. Gelirimiz az olduğu için tasarruf edemiyoruz, mecburen yabancı yatırımcıya ihtiyacımız var. Şimdi gerek yerli yatırımcı gerek yabancı yatırımcı bir ülkede yatırım yapmak istediğinde ilk ne ister? Demokrasi ve demokrasinin doğrudan sebebi olan hukuk güvenliği, bağımsız yargı ister. Peki, bizim bugün ülkemizde bu düzenlemenin de bozduğu şekilde sizce bir yargı güvenliği, bir bağımsız yargı böyle bir şey görülebiliyor mu? Bunu muhalefet ön yargısı olarak düşünmeyin arkadaşlar, ne yerli ne yabancı yatırımcı görmüyor. Bilmiyorum hangi gazeteleri okuyorsunuz veya ben o gazetelere bakıyorum pek yazmadığını düşünüyorum ama yerli yatırımcı şu an kaçıyor. Bakın, bizim yabancı yatırımcıya ihtiyacımız var...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tamamlayayım Sevgili Başkanım, ben bir kere konuşayım vaktinizi almamak için ama bütünlüklü konuşayım diye uğraşıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bizim yabancı yatırımcıya ihtiyacımız var çünkü çok yüksek cari açığımız var, yaşamak için borçlanmak zorundayız. Ha, burada da şeyi söyleyeyim ya, hoş oluyor söylemek ama “yerli, milli, dünya liderliği...”Arkadaşlar, ne yazık ki ekonomimizin içine düştüğü durum itibarıyla biz yabancidan gelecek kaynağa muhtaç bırakıldık. Bu iktidar döneminden önce de ihtiyacımız vardı ama bu kadar yüksek bir muhtaçlığımız yoktu. Bir yıl içinde kısa vadede 212 milyar dolardı bir yıldan kısa vadeli finansman ihtiyacımız, şimdi 220 milyar doları geçti. Yani bir yıldan kısa vadeli döviz borçlarımız, artı o yıl cari açığı 220 milyar dolar, hani, elin oğlundan bu parayı istemek zorundayız. Onun için hani “ne olacak canım” diyemezsiniz yoksa bu milleti aç bırakma riski var.

Şimdi, eğer hukuk yoksa yabancı yatırımcı gelmediği gibi yerli yatırımcı kaçıyor. Bakın, mesela Londra’da olan Türk arkadaşlarımı arıyorum, korkunç bir talep var Türkiye’den diyor. Türkiye’de yatırım yapması gereken insanlar hızla Londra’ya doğru gidiyor. Ev alanlar, iş kuranlar, işini oraya taşıyanlar, Bulgaristan’a yerleşmeye çalışanlar; bunlara kızabiliriz, öfkelenebiliriz, ben de öfkeleniyorum, şartlar ne olursa olsun memleket bırakılmamalı yani memleketi böyle en ufak bir ekonomik çıkara kimse terk etmemeli ama gerçekler böyle değil. Artık çok önemli bir şekilde de beyin göçü yaşıyoruz. Yani bin çocuğun içinde yetiştirdiğimiz bir dâhi çocuktan çok iyi bir “IT” mühendisi çıkarıyorsunuz ve o çocuk 3 bin dolara, 4 bin dolara Amerika, İngiltere’ye gidiyor, işte bu bir sömürgeleşmedir. Bunu Castro çok güzel anlatırdı zamanında Küba’da, Küba’nın beyin sömürgeleşmesi diye ve biz bu kaynağa muhtaçken de artık kaynak bulamayacak hâle getirmeye çalışıyoruz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye ekonomisinin durumu iyi değildi ama ekonomik sebeplerimiz vardı. Kötü özelleştirmeler oldu, bugün TELEKOM’da görüyorsunuz, bugün elektrik şirketlerinde görüyorsunuz. Kirli ve ilkel bir sanayiye muhtaç bırakıldık. Bakın, bugün Türkiye’deki ihracat ürünlerine bakın, ihracat ürünlerindeki yüksek katma değerli ürünler dünyanın en altında, sadece yüzde 3. Dünyada ortalama bakın -dünyanın içinde Mısır’da var, Etiyopya da var, İngiltere de var- yüzde 20’nin üzerinde, bizde sadece yüzde 3. Bu şu demek: İlkel ve kirli sanayi. Bizim çocuklarımız, bizim evlatlarımız çok düşük asgari ücretle çalışıp çevremizi harap ediyoruz ki o basit ilkel üretimi yapalım. Mermerimizi taş olarak gönderiyoruz, kömür ocaklarımızın durumu ortada, diğer üretimimize bakıyorsunuz, tekstilimiz kiloyla satılıyor, marka bile olamamışız. Ve bu kirli ve ilkel sanayiye muhtaç edilmiş durumdayız, korkunç bir dış açık sorununuz var, büyümek için her sene cari açık vermek zorunda kalıyoruz. Bakın, işte bu şimdi bu büyüme rakamları doğru değil, onu da anlatırdım ama burada sizi yormak istemiyorum. Bu büyüme için bile 47 milyar dolar –yani açıklanan rakamı söyledim, yüzde 6,5-7 açıklanacak veya 7,5, tam açıklanmadı daha- cari açık verdik. Artık yaşamak için... Mesela sıfır büyümemiz olsa 20-25 milyar dolar cari açık verecektik, eskiden fazla verirdik mesela büyümemiz küçüldükçe. Artık iyice dışa

bağımlı hâle geldik ve korkunç borçluyuz. Kamunun da borcu artıyor, eskiden iktidarın ekonomistleri “Kamunun borcu fena değil.” derdi. Şimdi, vatandaş zaten borç batağında, zaten bu borç batağı da şöyle bir durumda arkadaşlar: Hani size de şikâyetler geliyordur ya, “Piyasada para dönmüyor.” derler. İşler nasıl? “Fena değil ama piyasada para dönmüyor.” Sebebi şudur arkadaşlar: On beş sene boyunca bu ülkeyi borçlandırdık, bu vatandaş borçlandırdık ya, şimdi insanlar kazandıklarını yabancı bankalara ödemek zorundalar, elinde ticaret yapacak para kalmadığı için herkes çek, senet yazmaya başladı. Sizin ekonomistleriniz de bunu gördüğü için KGF’yle müdahale ediyor ama yetmeyecek göreceksiniz, ben size söyleyeyim. KGF’nin üstüne başka şeyler de gelecek ama yetmeyecek.

Gelelim meseleye, bunların hepsi ekonomik meseleler, oturup çözebiliriz. Konuşuruz, vatandaşın tasarruf etmesini isteriz, kemer sık deriz, çözüldü ama şimdi Türkiye ekonomisinin çok başka bir problemi var ve buna biz ekonomistler karar vermedik, ne yazık ki siz hukukçular karar verdiniz. Şu an Türkiye ekonomisinin temeli Türkiye ekonomistlerinden kaynaklanmaz, Türkiye hukukçularından -sizi şey yapmak için söylemiyorum, uyarmak için söylüyorum- biraz da sizler yüzünden kaynaklanıyor. Sebebi şudur: Türkiye ekonomisinin en ağır problemi şu an itibarıyla demokrasi ve hukuktur ve demokrasi ve hukuku burada restore etmezseniz, bu yasalardan başlamak üzere belki birkaç yıl çalışıp bu yasaları restore etmezseniz başımıza gelecek şeyler çok derin bir ekonomik krizdir. Şimdi, “Türkiye’de bir ekonomik kriz var mı?” tartışması bizim camiada var, ekonomistler camiasında var. Siz de bazen kendinize sorabilirsiniz: Mesela kriz olunca aklımıza ne geliyordu? Döviz kurunun yüzde 20 artması. Döviz kuru yüzde 20’ye yakın arttı ama artmadı diyelim, faizler yüzde 12 demeyelim... Bu arada arkadaşlar, enflasyonumuz, faizimiz ve kur artışımız dünyanın yaklaşık 6-7 katı, dünyada bunların hepsi çok düşük, ortalaması çok düşük. “Peki, bir kriz var mı?” sorusuna bakarsanız hangi sınıftan baktığınızla ilgilidir bu. Bunu da samimi bir uyarı olarak da söyleyeyim, Türkiye’de yoksul sınıflar için çok ağır bir kriz var ve samimiyetle bir şey söyleyeyim: Bakın, daha önce gittiğimde iktidar partisinden o kadar da şikâyet almazdık, taraftarları biraz da gelmeyelim diye çaba gösterirlerdi. Özellikle oy alamadığımız semtler için söylüyorum, mesela İstanbul Esenler, Gaziosmanpaşa. Bugün Trabzon’a bir cenaze için gittim, birkaç yerde durduk yani parti tabanımız olmayan yerlerde de durduğumuzda -samimiyetle bir şey söyleyeceğim size- çok ağır şikâyetler başladı. Bizden de şikâyet var, onu da samimiyetle söyleyeyim. Bize de ağır eleştiriler gelmeye başladı ama bu yoksul sınıfların krizinin iktidar partisinin kendi çevresinde, kendi oylarında bir erime yarattığını size söyleyebilirim. Bunu kendi partim adına da bir özeleştiri yaparak söylüyorum, bize de eleştiriler yaptılar ve bu kriz derinleştikten sonra Türkiye’deki siyasi fay hatları değişecek ve ben size şunu söyleyeyim: 2019 yılını bu özgürlükler belirleyecek ama 2019 yılı seçimlerinin sonucunu ekonomi belirleyecek. Siz de eminim ki aklı başında bir partisiniz, devlet bürokratlarınız var, bundan kurtulmaya çalışıyorsunuz, onu da görüyorum. Peki, kurtulabilecek misiniz? Bir mucize yaratabilir misiniz? Arkadaşlar, kısa ve orta dönemde böyle bir mucize size artık görünmüyor. Sebebine gelince, belki hani kendi sevenleriniz “Kuruluş ayarlarınıza dönün, 2002 ayarlarınıza dönün.” diye sizi uyacaklardır ama şu an benim siyaseten gördüğüm, mevcut ülke durumunda gördüğüm, sizin bu ayarlara dönmenizin artık yapısal olarak mümkün olduğunu düşünmüyorum ben. Artı, bir de tabii, bunun tetiklediği bu demokrasizizlik, hukuksuzluk, bir de şunu da samimiyetle söylüyorum, yurt dışındaki bu Fetullahçıların da bu konuda etkin olduğunu düşünüyorum, dış politikada düştüğümüz durum söz konusu. Yani özellikle Avrupa ülkelerinden bugün nefret edebilirsiniz, her türlü sloganı atabilirsiniz ama bizim ticaretimizin önemli bir kısmı Avrupa ülkeleriyledir. Amerika Birleşik Devletleri’ne ben de hiç güvenmem, ben bir de yeni güvenmiyor değilim, gelmiş olduğum siyasal kök dolayısıyla emperyalizme güvenmem, Rus emperyalizmine de güvenmem ama Amerika Birleşik Devletleri’nin yönettiği veya etkilediği finansla 220 milyar dolar borcunuz var, ihtiyacınız var ve sizin kısa vadede bu ilişkileri de düzeltme gibi bir

şansınız yok. Sadece oradaki ilişkiler değil, bir de Orta Doğu’da ilişkilerimiz bozulduğu için, artık ticaret imkânımız da kalmadığı için ne hukuku ne özgürlükleri ne de demokrasiyi geliştirme şansınız olmadığı için bu kriz derinleşecek. 2019 yılını kriz belirleyecek ve bu tip krizler radikal hareketlerle de sonuçlanır. Bakın, Türkiye’de sosyal demokrasi de biraz eriyebilir bu durum karşısında ama bugün böyle on beş yılın verdiği bir gücü sizde hissediyorum. Şunu unutmayın: Gücü kaybettiğinizde de sizden burada birileri olacak ve bu geçen günler, bu konuşmalar, bu hiç dinlenmeyen muhalefetin sözlerinin ne kadar önemli olduğunu o zaman daha iyi anlayacaksınız. Eminim ki bu yasayı çıkarmaya çalışacaksınız ama mevcut durumda bu yasa dâhil, bu yasanın yaratacağı bir yüzde 3-4-5’lik ki matematiği de düşünerek söylüyorum... Ben mevcut sistemin Adalet ve Kalkınma Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisini kurtaracağını düşünmüyorum. İnşallah 2019’u hep beraber yaşayıp göreceğiz.

Bu seçimden memlekete bir hayır çıkacağını düşünmüyorum ama hepinize hayırlı akşamlar diliyorum, beni dinlediğiniz için de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Aykut Bey.

Konuyu başka bir alana çektiniz, ekonomiden bahsettiniz, bizim için de değişiklik oldu.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yorgun olduğunuz için, fark ettim, dinlemediniz ama ben yine de...

BAŞKAN – Yok, gayet iyi dinledik, teşekkür ediyoruz.

Farklı bir konuşma oldu, hukukçuları da bu kadar hafife almayın diyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır, asla. Sadece belli ki çok yorgundunuz, baktım böyle o taraf dinleniyor mu diye.

BAŞKAN – Değişiklik iyi geldi ama.

Madde üzerinde başka söz talebi yok, müzakereleri tamamladık.

Bir önergemiz var, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

(2/2137) esas numaralı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 16’ncı maddesi teklif metninden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Fatma Kaplan Hürriyet

Tufan Köse

Muharrem Erkek

Kocaeli

Çorum

Çanakkale

Akın Üstündağ

Uğur Bayraktutan

Muğla

Artvin

Gereke:

Bu madde, seçim ittifaklarının nasıl kurulacağı ve bozulacağını hükme bağlayan düzenlemedir. Bu maddede “İttifakın nimetlerinden faydalanalım ama ittifakların dezavantajlarını üstümüze almayalım.” anlayışı vardır. Kişiye özel düzenlemelerdir. Günlük ihtiyaçlara çözüm bulmak için üretilmiş bir düzenlemedir. Yapılmak istenen bu kirli ittifak zorlamadır, şantajın kendisidir. Teklif metninden çıkartılması uygun olacaktır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17- 2839 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“İttifak yapan siyasi partiler, kuraya ittifak olarak dâhil edilir ve oy pusulasında yan yana yer alır. Bu partilerin ittifak içerisindeki sıraları da kurayla belirlenir. Bu durumda İttifak yapan siyasi partilerin sütunlarının üzerinde; kısa kenarı iki santimetre, uzun kenarı bu partilerin sütunlarının genişliği ile sütunlarının aralığı toplamı kadar olan, dikdörtgen şeklinde ittifak unvanının yer alacağı ortak bir bölüm bulunur. İttifakın unvanı yoksa, ittifak unvanı bölümüne yalnız “İTTİFAK” ibaresi yazılır. Unvanı olmayan ittifakın birden fazla olması halinde, bunlar başvuru sırasına göre numaralandırılır. İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dâhil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamı ittifak alanıdır.”

BAŞKAN – Maddeyi müzakereye açıyoruz.

Madde üzerinde söz isteyen Sayın Erol Dora.

Buyurun Sayın Dora.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu maddeyle oy pusulalarında ittifak partilerinin nasıl bir şekilde yer alacağı düzenlenmektedir. Tabii, burada uzun uzun tekrara düşmek istemiyoruz. Teklifin 10'uncu maddesinde belirttiğimiz görüşler bu madde için de geçerlidir. Bu yasa teklifinin geneline dair anlayışı irdelediğimizde şu nokta çok açık bir biçimde kendisini hissettirmektedir: Evet, siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapabilmelerinin önünü açmaktadır. Daha önceki konuşmalarımızda da belirttiğimiz gibi, biz buna karşı değiliz, bilakis bu uygulamayı olumlu görüyoruz. Bizim eleştirdiğimiz nokta, bir ülkenin seçim mevzuatının ittifak edeceklerini kamuoyuna deklere etmiş olan iki siyasi partinin çıkarları gözetilerek yeniden düzenlenmesidir. Yani burada, bu mevcut seçim mevzuatında değiştirilmesi gereken onlarca önemli nokta bulunmaktadır. Seçim barajından tatalım da siyasi partilerin seçimlere katılabilme yeterliliğine dair şartlara, eş genel başkanlık uygulamasının sadece parti genel başkanlarıyla sınırlı kalmayıp partilerin il ve ilçe başkanlıkları düzeyinde de yasal zemine oturtulmasına kadar temel birçok noktanın içerisinde, bulunduğumuz çağa uygun hâle getirilmesi gerekmektedir.

Ancak bu yasa teklifi ülkenin ihtiyacı olan demokratik bir seçim mevzuatı kaygısıyla değil, çoğunlukçu anlayışı daha sağlam bir biçimde tahkim etme kaygısıyla kaleme alınmıştır. Yani örneğin oy pusulasında normal koşullarda ittifak yapmaksızın seçimlere katılan bir partinin veya bağımsız bir adayın sütununa basılması gerekirken sütunu belli oranda taşımış olan mühür neticesinde o oyun geçersiz sayılmasına karşın, aynı durum ittifak eden partilere dair sütunda gerçekleştiğinde bu oyun geçerli kabul edilmesinin mantıksal ve etik olarak bir izahı bulunmamaktadır. Bu uygulama açıkça haksız oy devşirmek anlamına gelecektir ve neticede bu, geçersiz kabul edilmesi gereken o oylara, sözüm ona sofistike bir kavram icat edilerek ittifak payı olarak neticelenecektir. “İttifak payı” kavramının yurttas iradesi bağlamında bir karşılığı yoktur.

Diğer taraftan, “ittifak” adının ya da ifadesinin oy pusulasında ayrı ve belirgin bir alan açılarak yazılması seçmenin oy kullanırken algılarında psikolojik etki yapacağı için ittifakın lehine, ittifak yapmadan seçimlere katılacak partilerin ise aleyhine sonuçlar doğuracaktır. Bu ise seçmen iradesinin yansımada adaletsizliklere sebebiyet verecektir. Dolayısıyla bu uygulamayı demokrasi ve hakkaniyet ölçütleri dairesinde doğru bulmadığımızı tekraren belirtmeliyiz.

Bu gerekçelerle ilintili diğer maddelerin daha makul bir içeriğe kavuşturulması için yeniden düzenlenmek üzere teklif metninden çıkarılmasını bir kez daha vurguluyor, tekrar hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Dora, çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi, yine madde üzerinde söz isteyen Sayın Kamil Okyay Sındır.

Buyurun Sayın Sındır.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Eminim bu maddeye kadar, bundan önce hem tümü üzerinde hem maddeler üzerinde gerek iktidar partisi gerek muhalefet partileri düşüncelerini, görüşlerini paylaştılar, detaylı bir şekilde paylaştılar. Tekerrür olabilir ama tekerrürden kaçınarak benim biraz daha farklı pencereden bakmaya çalışarak düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bir kere, evet, bir hakkaniyet, vicdan; bunlar insani, insana özgü değerler, toplumsal, bir toplumu toplum yapan çok temel değerler. Bu söz konusu kanun tasarısıyla Anayasa Komisyonunda görüşülen bu kanun ne yazık ki ne hakkaniyet ne de vicdana bir, sağlıklı, olumlu bir yanıt veriyor. Tam tersine, ayrımcılığı ve kayırmacılığı körükleyen, bunların seçmen üzerindeki etkilerini öngören ve bunu aslında oluşturmaya çalışan bir nitelikte olduğunu düşünüyorum.

Sizlere doğrudan bir maddeyi okuyacağım. Bu bu maddenin daha sonra ne olduğunu siz de gayet iyi bileceksiniz.

“Bir: Herkes doğrudan veya serbestçe seçilmiş temsilciler aracılığıyla ülkesinin yönetimine katılma hakkına sahiptir.

İki: Herkesin, ülkesinin kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanma hakkı vardır. Bunu geçiyorum.

Üçüncü alt madde, fıkra: Halkın iradesi hükümet otoritesinin temelidir. Bu irade gizli veya serbestliği sağlayacak benzeri bir yöntemle, genel ve eşit oy verme yoluyla yapılacak ve belirli aralıklarla tekrarlanacak dürüst seçimlerle belirlenir.” diyor İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. Şimdi, buradaki bazı vurgular çok önemli. “Belirli aralıklarla tekrarlanacak dürüst seçimlerle belirlenir.” İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 21’inci maddesinin üçüncü fıkrasında yerini buluyor. Bu iradenin yani halkın iradesi yani hükümet otoritesinin temeli olan halkın iradesinin gizli veya serbestliği sağlayacak bir yöntemle, genel ve eşit oy verme yoluyla yapılacak ve belirli aralıklarla tekrarlanacak dürüst seçimlerle belirlenir.” hükmü Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi’nin bir maddesidir. Bu beyannameye uluslararası bir sözleşme olarak imza atmış Türkiye’nin, Türkiye Cumhuriyeti devletinin de kanunlarının, yönetmeliklerinin, tüzüklerinin aykırı olması söz konusu olamaz.

Şimdi, peki bu böyle mi, gerçekten dürüst seçimlerle belirlenme hükmü bu değişiklikte var mı? İşte bu mühürsüz oy pusulası kullanma ve seçim sandık güvenliğinin ortadan kaldırılması, en azından güvensizlik duygusunun burada ortaya çıkması, siz ne kadar dersiniz deyin “Burada sandık güvenliği vardır.” vesaire, toplumda bu güvensizlik duygusu varsa yasal metinler de bu güvensizlik duygusunu ortadan kaldırmakla mükellef olması gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi, mesela bir konuda bir soru sormak istiyorum. Şimdi, ittifak, bir siyasi parti X partisi ittifak yapmış iki partinin arasına girmek istiyor, “Ben bu ittifakta yer almak istiyorum.” O iki parti “Yok, biz seni almıyoruz, kabul etmiyoruz.” deme hakkına sahip olacak, değil mi? Peki, bu, siyasi partiler arasında veya seçmenin iradesi üzerinde kayırmacı, ayrımcı ve negatif bir sonuç doğurmayacak mı? Bu eşitlik ilkesine aykırı bir durum yaratmayacak mı? Bu sorunun yanıtını ben çok merak ediyorum. Şimdi burada siyasi partilerin seçime katılabilmeleri konusundaki eşitliği ortadan kaldırıyorsunuz bu

teklifle, bir yandan da seçmenin oyunun gücüne bakalım. Her bir seçmenin oy hakkı eşittir, diğer tüm seçmenler arasında eşit olmak zorundadır. Bu eşitliği ortadan kaldırıyorsanız çünkü seçmen oyunun gücü hiçbir ittifaka girmemiş bir partiye oy verirken, yüzde 10 barajının altında kalma olasılığı varken o seçmen oyunun gücüyle bir ittifaka girmiş, her biri yüzde 10'un altında kalması muhtemel olan partilere oy veren seçmenin oyunun gücü arasında ve o iradenin hükümet kurma, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ndeki hükümet kurma iradesinin sandıkta eşitsiz bir durum yaratması da gayet açık ve net bir şekilde bu getirilen teklifte kendini gösteriyor.

Şimdi, seçimler ne için yapılıyor, ne için yapıyoruz seçimleri? Halkın iradesinin ülke yönetimine katılma hakkına yansıtılması için. Burada temsilde adalet olması, siyasal istikrar adı altındaki... Bu siyasal istikrar bir kılıftır, aslında siyasal istikrar kılıfıyla temsilde adalet ortadan kaldırılmaktadır. Her ne kadar siyasal iktidarın bir koalisyon kurmaktan uzaklaştırma çabası... İşte "Koalisyonlar sorun yaratıyor, ülkede istikrarsızlık yaratıyor." söylemlerini de asla kabul etmiyorum. Tam tersine, koalisyonlar, ülkede daha da istikrarı sağlayacak koalisyon oluşumları ülkede siyasal ve ekonomik istikrarı, sosyal istikrarı sağlayacak oluşumlardır. Hep öyle bilirim çünkü kimsenin bir diğeriyle aynı düşünmesi, bir diğeriyle düşüncesinin ve sözlerinin aynı olmasını beklemek doğru olmaz ama birlikte hareket etme becerisini gösterebilmek, o iradeyi ortaya koyabilmek de bir erdemdir, koalisyonlara da böyle bakıyorum. Dolayısıyla bu anlamda, temsilde adaletin siyasal istikrar kılıfıyla ortadan kaldırıldığını, şimdi de o siyasal istikrarın yerine ittifak kılıfıyla temsilde adaletin ve seçmen iradesinin gasbediliyor olmasıyla karşı karşıya kaldığımızı özellikle söylemek istiyorum. Bu söz konusu yasa düzenlemesinin Türkiye'de eşitsizliğe, ülkemizde hakkaniyetten uzaklaşılmasına ve seçmen iradesinin gasbına ve partilerin, sanki çocukken böyle iki takım maç yapar gibi adım atarsanız, bir-bir oyuncu seçersiniz "Güçlü olanlarla ben yarışmaya gireyim." derken güçlü bir ittifak kurma çabasıyla eşitliği ortadan kaldırırsınız, kişilerin de bu konudaki bu ittifaka girme iradesini de yok sayarsınız, arınıza almazsınız, bu sayede ortaya ittifakla temsilde adaletin kaldırılması, eşitliğin, adaletin ve seçmen iradesinin gasbı söz konusu olacaktır. Bu açık ve net görünüyor. Seçimlerde bütün siyasi partilerin eşit statüde ve eşit koşullarda ve aynı çizgiden yarışa girmesi sayesinde ancak eşit bir düzenleme, eşit bir durum söz konusu olur. Bunu, eşitliği ittifaklarla ortadan kaldırmak İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin az önce okuduğum maddesine de tamamen aykırıdır diyorum, saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Sındır.

Sayın Hürriyet, konuşma talebiniz var mı?

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Kısaca ifade edeceğim, daha önce zaten detaylı bir şekilde diğer maddelerde söylememiz gereken birçok şeyi ifade ettik, onları da yine tekrar etmiş olalım. Özellikle, 10'uncu maddede, 15 ve 16'ncı maddede söylediklerimiz bu madde için de geçerli ama şunu bir kere daha farklı şekilde ifade etmekte de yarar görüyorum, kısaca ifade edeceğim.

Bu madde yine 15 ve 16'da olduğu gibi "İttifakı nasıl güçlendiririz?" onun teknik, şekilsel düzenlemesiyle alakalı bir madde. Geçersiz sayılması gereken oyların ittifak lehine geçerli sayılması yani bir anlamda, haksız oy kazanımının da teknik düzenlemesi. Biz buna "parsel bazında seçim düzenlemesi" de diyebiliriz aslında. Yine şekil olarak baktığımızda, işte geometrik şekillerde düzenlenen oy pusulasıyla alakalı olduğu için seçmen algısını ve oy verme davranışını, eğilimini yönlendirmeye dönük bir algı yönetiminin de bir parçası olan düzenlemeden bir tanesi. İttifak uygulamasını tek başına

seçime girecek partilerin aleyhine, ittifak yapan partilerin lehine eşitlik ilkesini ve serbest seçim ilkesini ortadan kaldıran bir düzenleme olarak görüyoruz ve böyle değerlendiriyoruz ve bu gerekçelerle de Anayasa’ya aykırı olduğunu düşünüyoruz. Anayasa’ya aykırılık iddiamızla birlikte de madde metninden çıkarılmasını talep ediyoruz. Söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – ok teşekkür ederim Sayın Hürriyet.

Madde üzerinde müzakereleri tamamlamış bulunmaktayız.

İki adet önergemiz var, nergeleri okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

2/2137 esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 17’nci maddesi teklif metninden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Fatma Kaplan Hürriyet

Tufan Köse

Akın stndağ

Kocaeli

orum

Muğla

Muharrem Erkek

Uğur Bayraktutan

anakkale

Artvin

Gerekçe:

Bu madde, seçim ittifaklarının nasıl kurulacağı ve bozulacağını hükme bağlayan düzenlemedir. Bu maddede “İttifakın nimetlerinden faydalanalım ama ittifakların dezavantajlarını üstümüze almayalım.” anlayışı vardır. Kişiye zel düzenlemelerdir. Günlük ihtiyaçlara üzüm bulmak için üretilmiş bir düzenlemedir. Yapılmak istenen bu “kirli ittifak” zorlamadır, şantajın kendisidir. Teklif metninden çıkarılması uygun olacaktır.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2137 esas sayılı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 17’nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Erol Dora

Mardin

Gerekçe:

“İttifak” adının ya da ifadesinin ayrı bir alan açılarak yazılması seçmenin oy kullanırken algılarında etki yapması riskini barındıran bu düzenlemenin sadece ittifak lehine ve diğer siyasi partilerin aleyhine bir düzenleme olduğu açıktır. Eşitlik ilkesine ve serbest seçim ilkesine aykırı bu düzenlemenin teklif metninden çıkarılması önem arz etmektedir.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki nergeleri birleştirerek oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

17’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

18’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- 2839 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Ancak aynı ittifak içerisindeki siyasi partilerin her birinin geçerli oyu; ittifakı oluşturan siyasi partilerin o seçim çevresinde tek başına aldıkları oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilir. İttifak yapan her bir partiye ortak oylardan gelen pay; ittifak yapan siyasi partilerin tek başına aldıkları oyun bu partilerin toplam oyuna bölünmesi ile elde edilen katsayının ittifakın ortak oyu ile çarpımı sonucu elde edilir.”

BAŞKAN – 18’nci maddenin müzakerelerine başlıyoruz.

Madde üzerinde söz talep eden Sayın Dora.

Buyurun Sayın Dora.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu madde de 10 ve 13’üncü maddelerde olduğu gibi ittifak kuracak partilerin lehine, buna karşın, ittifak kurmadan seçimlere katılacak olan partiler ile bağımsız adaylar olarak seçime katılacak yurttaşların ise aleyhine bir düzenleme söz konusudur. Bu maddede yapılmak istenen değişiklikle ittifak yapan partilerin oy pusulasında kendilerine ayrılmış olan sütunun dışına, başka bir ifadeyle, oy pusulasına basılan tercih mührünün ittifak eden partilerden hangisinin sütununa basılmış olduğu tam olarak tespit edilemeyen oyların ittifak kuran partiler arasında nasıl pay edileceği düzenlenmektedir.

Değerli milletvekilleri, tabii, burada altını çizerek bir kez daha belirtmek istiyorum ki bu ittifak payı ve ortak oy biçiminde masum kavramlarla kanun metnine yerleştirilmeye çalışılan uygulama siyasi partiler arasında ayrımcılığa sebebiyet verecektir ve aynı zamanda da Anayasa’mızın 67’nci maddesine aykırılık teşkil edecek ve yine, Anayasa’mızın 10’uncu maddesinde yer alan eşitlik ilkesine de aykırı bir durum meydana getirecektir. Yani bir diğer partiye hak olmayan, geçerli sayılmayan bir oy ittifak partileri lehine neden geçerli sayılmak istenmektedir? Bunun siyasi ahlak dairesinde makul bir izahı yoktur.

Bakınız, son yaptığımız 1 Kasım 2015 genel seçimlerinde yaklaşık 680 bin oy çeşitli sebeplerle geçersiz kabul edilmiştir. Oysa bu maddede yapılmak istenen değişiklikle oy pusulasında ilgili siyasi partiye ayrılmış olan sütuna doğru biçimde basılmayan ve bu gerekçeyle geçersiz kabul edilmesi gereken oylar ittifak kuran partiler lehine geçerli kabul edilmek istenmektedir. Yani böyle bir uygulama sonunda aslında, herhangi bir listeye onay vermemiş olan bir mühür geçerli sayılacaktır ve geçerli sayılan ancak gerçekte geçersiz olan bu oylar ittifak partileri arasında belirli bir hesaba göre taksim edilerek bu geçersiz oylardan da haksız bir biçimde milletvekili devşirebilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bu geçersiz oyların geçerli sayılması neticesinde kazanılacak milletvekilliği kimi temsil edecektir? Hangi yurttaş temsil edecektir? Bu soruların makul bir cevabı yoktur.

Bu teklifle bir bütün olarak seçim mevzuatı ittifak yapacak partilerin hizmetine sokulmak istenilmektedir. Diğer taraftan, ittifak yapmaksızın seçimlere katılacak partilere ise her türlü dezavantaj reva görülmektedir. Bu hâliyle bu uygulamayı kabul etmemiz mümkün değildir.

Bakınız, hemen bütün seçim deneyimlerimizde hepimiz yakından yaşıyoruz ki bir milletvekilliği çok küçük oy farklarıyla bir parti lehine ve diğer partiler aleyhine el değiştirebilmektedir. Yurttaş iradesinin doğru bir biçimde, adil bir biçimde temsili noktasında böylesine hassas, böylesine önemli bir konuda tek bir oyun bile ne kadar önemli olduğu düşünüldüğünde teklifin bu maddesiyle getirilmek istenen uygulamanın seçmen iradesini hangi boyutlarda katledeceği çok daha berraktır.

Madde metninin bu hâliyle bizim tarafımızdan kabul edilmesi mümkün değildir. Bu neden ve gerekçelerle bu maddenin teklif metninden çıkarılmasını, bunun yerine seçmen iradesini en titiz biçimde ele alan, tek bir oyun bile herhangi bir hileye, şaibeye, haksız bir kazanca heba edilmeyeceği, her siyasi partinin veya bağımsız adayın almış olduğu ve sadece doğru kullanılmış oyların geçerli sayıldığı makul bir düzenleme yapılması noktasında bir kez daha Komisyonu uyarıyor, bu duygularla tekrar hepinizi saygıyla selamlıyor ve hepinize iyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN – Erol Bey teşekkür ediyoruz biz de sağ olun.

Madde üzerinde Sayın Uğur Bayraktutan, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Fazla sabrınızı aşmayacağım çünkü geç saat oldu.

Zapta geçmesi açısından...

Muhalefet şerhinde de belirtmiş olduğumuz 18’inci maddeyle alakalı düzenlemede, bu madde oy hesaplama yöntemini düzenlemektedir. Bu maddeye göre yapılan hesaplamalarda ittifakın toplam milletvekili sayısında ve ittifaka katılan siyasi partilerin milletvekili sayılarında hiçbir değişim yaşanmamaktadır. O zaman bu düzenlemenin neden yapıldığına ilişkin bir soru işareti meydana çıkmaktadır. Bunun iki nedeni olabilir: Birincisi, ittifakın şu kadar oy aldığı şeklindeki bir algı yönetimi, diğeri ise ittifakın içindeki partilerin daha fazla hazine yardımı alabilmesiyle alakalı bir ihtimal olabilir. Burada daha önce de bahsettiğim bu düzenlemelerin, bizce özellikle bu mühürle alakalı düzenlemelerin -başta bahsettiğimiz- 16 Nisandaki usulsüzlüklerle alakalı kamuoyundaki soru işaretlerini giderme anlamında, meşru hâle getirmeye ilişkin bir sorun olduğunu düşünüyoruz, daha doğrusu bir tespit olduğunu düşünüyoruz. Burada bütün hukuk mevzuatında seçim hukuku mevzuatının temel argümanı bizce siyasi partileri sandıktan uzaklaştırmak değil, devleti sandıktan uzaklaştırıp devleti sandığın başına yaklaştırmamaktadır. Bu ne demektir? Kolluğu adil bir seçim olması, herhangi bir şaibenin olmaması açısından bu şekildeki bir şeyi sağlamaktır ama ne yazık ki bu mevcut sistemde siyasi partileri sandığa yakınlaştırmak bir yana, sandıktan uzaklaştırmakta, devleti de sandığa yaklaştırmaktayız. Aslında mühür kullanılmayan oy pusulalarını da denetleyen bir yöntemdir. Burada temel tereddütlerden biri de mobil sandık uygulamasıdır. Demin onu bir tespit olarak oraya koyamadık, şimdi ona bir şerh düşülmesi açısından paylaşıyorum. Aslında asıl kural şu: Sandığın yerinden kıvıldamaması gerçeği vardır ama -mobil sandık uygulaması birtakım ülkelerde uygulanıyor; bu, seçmenin az olduğu, 1-2 milyon seçmenin olmuş olduğu ülkelerde, bu uygulama nispeten belki şaibeye yol açmayabilir ama- 53 milyon seçmenin olduğu bir Türkiye gerçeğinde mobil sandık ne şekilde uygulanacaktır, onu ayrıca takdirlerinize sunuyorum.

Sandık birleştirme ve taşıma konusu 16 Nisan referandumunda da sıklıkla gündeme gelmiş, Yüksek Seçim Kuruluna yapılan itirazlar reddedilmiştir. Şimdi, burada bu yetkiyi biz valiye veriyoruz ve validen YSK’nın önüne gelen taleplerin de kabul edilmesine ilişkin bir durum var.

Sandıkların taşınmasına ilişkin bir fiilî durum var. Sandığı taşıyoruz ama sandığa seçmeni nasıl taşıyacağız, soru işareti burada. Eğer sandığa seçmeni taşıyamazsak seçme hakkının ihlal edildiği gerçeğiyle karşı karşıya kalırız.

Bir de en son sözlerimde, kamuda çalışanların, kamu görevlilerinin sandık başkanı olmasıyla alakalı düzenlemede şunu diyebiliriz, talep şu olabilir: OHAL ve bütün çıkartılan KHK’lerle kamu kurumlarındaki görevlilerin birçoğunun uzaklaştırılması -FETÖ’den iltisakı olanları ayırıyorum, onlar tabii, o anlamda haklıdır çünkü devleti yok etmeye çalışan bir teşebbüstür ama bunun dışında- hani diyorlardı ya “Kurunun yanında yaş da yandı.” diye, görüldüğü kadarıyla kamu kurumlarında

kamu görevlilerinden muhalif olan kimse kalmadığı için sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri olmasıyla alakalı çok masumane gibi gözükse ama altında bizim hiç de objektif görmediğimiz bir nitelendirme vardır. Bunların da bu saatte ilgili maddeyle alakalı daha önce vermiş olduğumuz talepler doğrultusunda bir muhalefet şerhimiz olarak da tutanağa geçmesini diliyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bayraktutan.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - Benim de söz talebim var Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teklif sahibi olarak Sayın Parsak, buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, ben de esasen son maddeyi görüştüğümüz çerçevede söz almayı düşünmüyordum ama Sayın Bayraktutan ittifakla ilgili maddeleri bir kenara bırakıp seçim güvenliğine yönelik geçmişte müzakere ettiğimiz maddelere dair birtakım değerlendirmeler yapınca, yeni bir polemik olsun diye değil ama bir istatistik bilgiyi paylaşıp kayıtlara geçirmek bakımından söz aldım.

Şimdi, bu 2017 halk oylamasında 167 bin 70 toplam sandığın içinde Cumhuriyet Halk Partisinin 18.348 sandıkta hiç görevlisi yokmuş ve bu 18.348 sandıktan 3.955’inde yani Cumhuriyet Halk Partisinin hiçbir görevlisinin olmadığı 3.955 sandıkta toplam 1 milyon 210 bin 69 kayıtlı seçmenin içinde 981 bin 336 seçmen oy kullanmış ve bunun yüzde 45,04’ü “evet” yüzde 54,96’sı “hayır” yönünde oy kullanmış. Yani burada Cumhuriyet Halk Partisinin bir tane bile seçmenin oyuna sahip çıkmak noktasında sandık görevlisi olmadığı hâlde yani CHP’den kimse yok ama bu 4 bine yakın sandıkta ortalama yüzde 54,96 “hayır” oyu çıkmış.

ELİF DOĞAN TÜRKMEN (Adana) - Doğu ve güneydoğu illeri mi bunlar?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yo, bunlara dair bölgesel bir tasnif değil, hemen öyle geliyor akıllara, ben tetkik ettim yani kesinlikle bu bölgesel değil.

Yeniden ifade ediyorum: Tüm Türkiye’deki 167 bin 70 sandığın içindeki 18.348, CHP’nin hiçbir sandık görevlisinin olmadığı Türkiye’nin muhtelif yerlerindeki sandıkların takriben dördte 1’ine tekabül eden yaklaşık 4 bin sandıktaki ortalama yüzde 55,44 “hayır” oyundan söz ediyoruz. Yani burada hani CHP’nin sandık görevlisi olmadığı hâlde neticeler bu şekilde çıkmış.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Olsaydı 70 olacaktı, 80 olacaktı.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben bunu kayda geçirmiş olayım da.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Parsak.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Böyle bir mantık olabilir mi!

BAŞKAN – Madde üzerinde müzakereler tamamlandı.

Şimdi, iki adet önergemiz var.

Önergeleri okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

(2/2137) esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 18’inci maddesi teklif metninden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Fatma Kaplan Hürriyet

Tufan Köse

Muharrem Erkek

Kocaeli

Çorum

Çanakkale

Akın Üstündağ

Uğur Bayraktutan

Muğla

Artvin

Gerekçe:

18'inci maddeyle oy hesaplama yöntemi düzenlenmektedir. Bu maddeye göre yapılan hesaplamalarda ittifakın toplam milletvekili sayısında ve ittifaka katılan siyasi partilerin milletvekili sayılarında hiçbir değişim yaşanmamaktadır. O zaman bu düzenleme neden yapılmaktadır? Bunun iki nedeni olabilir: Birincisi “İttifakımız şu kadar oy aldı.” şeklinde bir algı yöntemi yapmak için, ikinci ihtimal ittifakın içindeki partilerin daha fazla hazine yardımı alması içindir. Bu maddenin de teklif metninden çıkarılması gereklidir.

BAŞKAN – Evet diğer önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2137 esas sayılı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Erol Dora

Mehmet Emin Adıyaman

Mardin

İğdır

Gerekçe:

Geçersiz oyların ittifak lehine bir dağıtımına tabi tutulması seçimlerin eşit koşullarda gerçekleşmesine açık bir müdahale olması bir tarafa seçme ve serbest seçim hakkına da açık bir müdahale olacaktır. Bu itibarla yalnızca bir siyasi parti lehine yapılan düzenlemenin Anayasa'ya açık aykırılığı da nazara alınarak önerilen hüküm teklif metninden çıkarılmalıdır.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri birleştirerek oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- 2839 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“f) Seçime katılmış olan siyasi partiler ve bağımsız adaylar ile ittifakların her birinin aldığı oy sayısını,”

BAŞKAN – Kıymetli arkadaşlar, görüşmelere 7 Mart Çarşamba saat 15.00'e kadar ara veriyoruz.

İyi akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati: 23.53

